

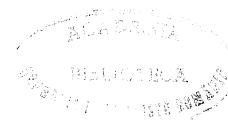
TEODOR MAZILU

TEATRU

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

I556192

Coperta de Mihai Grosu

DON JUAN MOARE CA TOȚI CEILALȚI

Tragi-comedie într-un act

Personajele

DON JUAN
MARIA MAGDALENA
GARDIANUL
MARIA ANTOANETA

TABLOUL I

Pentru ambele tablouri, un singur decor. O locuință feerică și sumbră în același timp, care se poate transforma ușor într-o închisoare la fel de sumbră și feerică. Diferența dintre închisoare și locuință trebuie să fie sugerată mai mult de atmosferă decât de decor — propriu-zis.

Don Juan, Maria Magdalena

DON JUAN: Cum ai reușit să ajungi pînă aici?...

MARIA MAGDALENA: Nu mă întreba. A fost îngrozitor... O sută de mii de bărbați îmi strigau înnebuniți numele, voiau să-mi sfîșie rochia. Mai rău ca la carnavalul din Rio...

DON JUAN: Ei, lasă, lasă, nu-i chiar așa neplăcut să înnebunești o sută de mii de bărbați...

MARIA MAGDALENA: Agitația asta isterică îmi făcea plăcere, ca să vezi cum e făcut omul... În loc să mă scîrbească, îmi făcea plăcere. Mereu îmi propun să mă scîrbească și pînă la urmă mă trezesc că mă topesc de plăcere...

DON JUAN: Ei, cum să nu-ți faci plăcere... Trebuie să recunosc cu o invidie neagră pe care mă chinui s-o preschimb într-o ironie fină că pe mine nu m-au aplaudat niciodată o sută de mii de femei. E o cifră!

MARIA MAGDALENA: Nu mai știu unde să mă ascund... Chiar dacă m-aș duce în Himalaia, tot ar veni după

mine haitele astea de admiratori nebuni. Nu mă cunosc, dar mă admiră...

DON JUAN: De aia te admiră, fiindcă nu te cunosc. Și-apoi, cred că exagerezi... În Himalaia n-ar mai veni.

MARIA MAGDALENA: M-am săturat. Nu există zi în care să nu primesc o mie de declarații de dragoste... Apucă-te, citește-le, clasează-le, răspunde-le, strecoară-le un cuvânt de simpatie... A trebuit să-mi angajez o secretară...

DON JUAN: Nu fi prea crudă cu admiratorii. Plătesc impozite, au și ei dreptul să iubească...

MARIA MAGDALENA: Mi se pare ciudat să stau cu un bărbat între patru pereți și să n-ascult o declarație de dragoste... Nu mi s-a întâmplat niciodată așa ceva... Aproape că mi se face frică... Fă-mi o declarație de dragoste!

DON JUAN: Și eu intru în panică când văd că numărul victimelor scade... Liniștește-te, Maria Magdalena! (*Dă drumul la radio.*)

MARIA MAGDALENA: Închide, te rog, idiotețenia asta! După asta urmează poezia pe care mi-a dedicat-o Rilke...

DON JUAN (*închide totuși*): O laudă nu se analizează sub raport artistic... Eu nu-mi permit luxul de a avea o viață interioară. Depresiunile sufletești sînt privilegiul celor cu bani la ciorap... Eu m-am resemnat cu ideea de a fi un „monstru sacru”: visul secret al tuturor femeilor... Îmi place să dictez secretarilor cîteva cuvinte pentru înflăcăratele mele admiratoare. Îmi place să știu că Mozart a scris pe baza existenței mele o muzică divină... Molière, Shaw, Frisch, Byron, toți s-au simțit datori să se ocupe de mine, sînt un mit care nu poate fi ignorat. Și apoi îmi place emoția pe care prezența mea o stîrnește pretutindeni... Odată, la Corint, o fetișcană a leșinat numai cînd m-a văzut... E puțin lucru? Mă simt ca un general care comandă o armată de fanatici și de cretini...

MARIA MAGDALENA: Eu sper să mă apuce scîrba...

DON JUAN: N-o să te apuce... Femeile îmi plac din ce în ce mai puțin... Îți vînd un secret: nu-mi plac femeile.

Dacă n-am avea fantezie noi bărbații, puțini copii s-ar naște...

MARIA MAGDALENA: Aveți, slavă Domnului! Mă uit la tine și îmi dau seama cîtă imaginație trebuie să aibă o femeie ca să se îndrăgostească de tine. Nici măcar frumos nu ești...

DON JUAN: Parcă eu înțeleg de ce bărbații se îndrăgostesc de tine? Ai o frumusețe foarte globală, fără nimic particular. Ești mai mult un prospect decît o ființă vie... Și dacă aș vrea, ți-aș suci și ție capul.

MARIA MAGDALENA: N-am să mă amorezez niciodată de tine...

DON JUAN: Nu zi vorbă mare...

MARIA MAGDALENA: Îl iubesc pe Pitagora. Nu ești gelos?

DON JUAN: A fi gelos înseamnă a recunoaște că o femeie se poate simți bine și-n brațele altui bărbat. Așa că, nu sînt de loc gelos... Și o femeie care s-a culcat cu Pitagora înseamnă că pur și simplu nu s-a culcat cu mine, deci n-am pierdut nimic. Aș putea fi gelos cu adevărat dacă te-ai fi culcat cu mine fără ca eu să știu... Și parcă tu îl iubești pe Pitagora..?! Și parcă Pitagora te iubește pe tine...?!

MARIA MAGDALENA: Din brațele lui Pitagora am venit la tine...

DON JUAN (*dur*): Fără să te chem eu, Maria Magdalena...

MARIA MAGDALENA: Ți se pare nelogică pasiunea mea pentru Pitagora?

DON JUAN: Și ce dacă nu e logică?... Ce, în amor se caută logica? Numai lașii și idioteții caută logica în amor... Cum gîndesc logicienii ăștia? M-ai părăsit pe mine care am cucerit Roma pentru un nenorocit de trubadur? De ce ai făcut-o? Femeia dă din umeri, nu știe de ce a făcut-o, a făcut-o, a făcut-o... Bărbatul, nu, se-nfierbîntă, vrea explicații, caută logica, acolo unde, slavă Domnului, nu există... În materie de amor avem dreptul să nu gîndim, gîndim și așa prea mult în celelalte domenii... Cînd există prea multă logică, numărul ospiciilor crește.

MARIA MAGDALENA: Tu mărturisești sau te lauzi?

DON JUAN: Dacă n-am avea o excelentă părere despre noi, nu ne-am spovedi toată ziua, bună ziua...

MARIA MAGDALENA: Eu măcar mă îndoiesc de ceea ce fac. Eu măcar mă simt nefericită... Eu măcar nu mă simt în largul meu în acest vacarm. Eu sînt torturată de remuşcări... Eu măcar, Don Juan, aştept o mare iubire...

DON JUAN: Deci iubirea pentru Pitagora a şi murit?

MARIA MAGDALENA: E admiraţie, nu iubire...

DON JUAN: Aştepti o mare iubire, hoţomano... Ştii că nu există, de-aia o aştepti cu atîta credinţă. Oamenii doresc o mare iubire şi cînd săraca de ea vine, nu ştiu cum să mai scape de ea. Oamenii aspiră spre lucruri frumoase, cu speranţa că ele nu există...

MARIA MAGDALENA: Lordul Byron spunea că ai plăcerea de a sfida morala convenţională a societăţii...

DON JUAN (*în timp ce pregăteşte cafeaua*): Ca să vezi cum se denaturează realitatea de dragul unei nenorocite de metafore... Eu n-am sfidat niciodată morala, iar împotriva nedreptăţilor sociale n-am avut niciodată nimic de obiectat. De ce să mă revolt? Iubesc această lume absurdă! Iubesc această lume plină de popi, impostori, impotenţi şi negustori, o lume în care eu strălucesc, aduc un nimb de poezie... Dacă voiam să sfidez societatea, nu mă ţineam de capul femeilor... Să nu-mi spui mie că dacă te culci cu o mie de femei societatea se clatină şi apare alta mai bună. Uite... ce poate să fie în capul unei femei care s-a culcat cu Pitagora...

MARIA MAGDALENA: De cîte ori Pitagora vine la mine îmi lasă o sută de drahme şi o temă de meditaţie.

DON JUAN: Frumos din partea lui. Şi-o sută de drahme şi o temă de meditaţie. Şi tu, copilă nevinovată, le iei pe amîndouă...

MARIA MAGDALENA: Lasă-mă să mă zbugium, Don Juan... Mereu stau şi mă întreb de ce toţi bărbaţii pe care i-am iubit şedeau la mama dracului, în podişul Tibetului, în timp ce toţi cretinii, toţi negustorii, toţi neputincioşii, toţi afurisiţii — zăceau la doi paşi de mine? De ce urîtul e la doi paşi de noi? Doar să întinzi mîna...

DON JUAN: Sînt mai multe explicaţii...

MARIA MAGDALENA: Viaţa asta de curtezană ar trebui să stîrnească sila oricărei fiinţe delicate... Să-ţi vinzi trupul pentru cîteva drahme...

DON JUAN: Cîteva drahme? Minţi! Am auzit că ai nişte preţuri cam pipărate... Tu nu eşti o fiinţă neliniştită, ţi-a băgat în cap asta Pitagora... Te-ai gîndit şi la ipoteza asta?

MARIA MAGDALENA (*indignată*): Cum să nu fiu o asemenea fiinţă? Nefericirea mea e cea mai bună dovadă... Eu l-am văzut pe Cristos...

DON JUAN: L-ai văzut pe Cristos? Poate ţi s-a părut...

MARIA MAGDALENA: Aşa spune Biblia. Biblia spune negru pe alb că Maria Magdalena l-a întîlnit pe Cristos şi Cristos a scos şapte draci din mine şi m-a mîntuit de păcat. N-ai citit Noul Testament?

DON JUAN: Noul Testament conţine şi multe exagerări... Cum o să te mîntuiască altul de păcatele tale?!...

MARIA MAGDALENA: După cum văd, dragul meu Don Juan, eşti cam liber cugetător...

DON JUAN: Aşa şi e... Cînd beau puţin gin simt nevoia să spun lucruri mai îndrăzneţe, dar îmi trece... Pentru această erezie trecătoare am să mă spovedesc mîine dimineaţă cu noaptea-n cap... Dacă greşeşti în faţa Domnului, ţi se măresc impozitele...

MARIA MAGDALENA: Spune-mi odată! L-am văzut sau nu l-am văzut pe Cristos?

DON JUAN: Nu ştiu. De unde vrei să ştiu eu dacă l-ai văzut pe Cristos?

MARIA MAGDALENA: Biblia spune că l-am văzut. Biblia spune că m-am mîntuit. Şi eu mă simt plină de păcate şi de gînduri urîte... Şi trebuie să fiu bună... fiindcă aşa spune Biblia. Şi trebuie să iubesc oamenii — fiindcă aşa spune Biblia. Şi trebuie să urăsc meseria de curtezană, fiindcă aşa spune Biblia. Şi trebuie să nu mă culc cu Pitagora, fiindcă aşa spune Biblia...

DON JUAN: Şi avantaje nu sînt? Ia gîndeşte-te bine...

MARIA MAGDALENA: Mai mult dezavantaje decît avantaje... După ce se bucurau de frumuseţea mea, bărbaţii mă rugau să intervin pe lîngă Cristos să li se ierte păcatele. Şi toate acestea în acelaşi preţ.

DON JUAN: Sigur, e destul de greu. Grea meserie ne-am ales, Maria Magdalena!... Imaginea asta de amant desăvârșit, de bărbat veșnic îndrăgostit, pe care și-au făcut-o femeile despre mine, m-a adus la sapă de lemn. Totdeauna trebuie să fii fermecător. Totdeauna trebuie să fii necruțător și proaspăt. Totdeauna trebuie să ai o vorbă de spirit pe buze. Totdeauna trebuie să fii cu ochii dilatați de patimă. Când să te mai odihnești, când să mai citești o carte?

MARIA MAGDALENA (cu ironie): Da. Așa e. Când să mai citești o carte...

DON JUAN: N-ai chef de amor toată ziua-bună ziua. De câte ori mă întâlnesc cu o femeie, mă întreb: Dumnezeu-Doamne, de data asta cum s-o scot la capăt? Poate fi amărîta asta de viață un șir de demonstrații reușite? Și atîtea trupuri, și atîtea trupuri... Mereu să trăiești și să meditezi printre maldăre de carne care se vrea biciuită și potolită... Telefonul meu sună mereu de parc-ar fi telefonul pompierilor... Dar eu nu mă revolt. Eu nu mă zbucium. Eu mi-am ales meseria asta... Și pe tine bărbații te-au transformat într-un obiect!

MARIA MAGDALENA: Nu e adevărat că bărbații m-au transformat într-un obiect! Eu m-am transformat într-un obiect, ca să mă pot vinde. Nu sîntem transformați în obiecte, ne transformăm în obiecte. Nu sîntem siliți să fim mai răi, devenim mai răi din proprie inițiativă... Cu toate astea, sînt mereu jignită că bărbații nu-mi văd sufletul, mereu le reproșez: „Voi vedeți în mine animalul“.

DON JUAN: Nu-i adevărat! Elogiul adus animalității noastre ne măgulește în cel mai înalt grad. Eu mă topesc cînd femeile, trecînd peste inteligența mea, îmi laudă trupul. E penibil, dar așa e...

MARIA MAGDALENA: ...Credeam că această jignire adusă de bărbați se va transforma cu timpul într-o durere adîncă. Știam că l-am cunoscut pe Cristos și speram că această durere n-avea cum să mă ocolească. Trăiam cu speranța că viața de curtezană mă va scîrbi odată și odată... Cît o s-o mai duc așa? Ei, ziceam eu,

pînă la urmă o să mi se facă lehamite... Uite că l-am văzut pe Cristos și lehamite tot nu mi s-a făcut...

DON JUAN: Ei, și?

MARIA MAGDALENA: Cum, ei și? De ani de zile aștept să fiu strivită de durere, ca de o herghelie de cai sălbatici... Aș vrea să mă cuprindă sila față de viața pe care o duc... Și, uite, nu mă cuprinde...

DON JUAN: De ce vrei să fii mai sensibilă decît ești? Vezi foarte bine că nu suferi... Ia banul și taci din gură...

MARIA MAGDALENA: Nu fi vulgar, Don Juan! Cum să nu sufăr? Biblia vorbește de o suferință cumplită care m-a purificat... Implorasem durerea, cerșeam durerea, îmi sileam sufletul să geamă de durere... Sufletul ședea nemișcat ca o cămilă sătulă. Nici nu-i păsa! Atunci am început să mă revolt. Nu sînt eu Maria Magdalena care l-a văzut pe Cristos? Atunci dacă eu sînt Maria Magdalena, de ce n-apare o dată tristețea despre care vorbește Biblia? Cine m-a amăgit cu această durere? Nu cumva am inventat eu această durere? Uneori, după ce petrec nopți în șir c-un negustor de pește, apare, ce e drept, o ușoară nemulțumire, o plîpîndă îngîndurare, dar se stinge ca un foc de paie. Și iarăși se instalează trainic desfrîul! Și iarăși viața de curtezană mi se pare frumoasă... Și iarăși intru în tot felul de combinații. Și iarăși strîng bani la ciorap...

DON JUAN: După ce-ți termini cariera, deschide-ți o braserie la Saint-Germain-des-Prés sau un mic teatru de avangardă. Așa se obișnuiește.

MARIA MAGDALENA: Biblia spune că mi-am regretat viața de curtezană, dar eu, drăcia dracului, văd că n-o regret de loc... Aș vrea s-o regret... dar nu se poate... Nu-i de ajuns să-mi spună Biblia că l-am cunoscut pe Cristos, dacă eu nu-mi amintesc de asta, degeaba... Ne închipuim că l-am cunoscut pe Cristos, că iubim adevărul, și cînd ne cercetăm mai cu luare-aminte sufletul, nu descoperim nimic din toate astea — descoperim numai plăcerea și frica de a pierde plăcerea! Iubirea e cea mai teribilă născocire a vanității noastre!

DON JUAN: Hai să tăcem, Maria Magdalena! Numai când oamenii n-au ce să-și spună, fac conversație. Unde există tăcere, nu mai există dorință... Vezi, Maria Magdalena, când există egalitate reală între un bărbat și o femeie, sexualitatea nu apare. Sexualitatea nu se naște decât o dată cu inegalitatea, vidul și violența. Uneori, cred că iubirea e incompatibilă cu sexualitatea, ar fi grozav de comic să fie așa, tu ce crezi? Atâtea capodopere ale literaturii universale s-ar duce pe apa sîmbetei. Săraca sexualitate... Ea se poate naște din milă, din frică, din curaj, din plictiseală, din pedanterie, din calcule administrative, din sfaturi medicale, din tandrețe, din vinovăție, din politețe, din remușcări, din fotografii obscene, din compensații, din maniere elegante, din răzbunare, din maniere grosolane, din singurătate, din spirit de frondă, din ură, din schimbările atmosferice, din disciplină, din oboseală, din curiozitate, din orgoliu, din lipsă de orgoliu, din ignoranță, dar din iubire? Așa că, dacă ar exista iubire, noi am apărea ca două figuri îngrozitor de ridicole. Să mulțumim singurătății și fricii care ne-a născut... (*Se aude o sonerie.*) Nu înțeleg cine ar putea să fie. Toate victimele mele știu că sînt plecat la Roma. O fi vreo șmecheră de la „Paris Match“. (*Se duce, deschide, se întoarce cu o scrisoare — citește.*)

MARIA MAGDALENA: Ce s-a întîmplat?

DON JUAN (*tace*).

MARIA MAGDALENA: Ce s-a întîmplat?

DON JUAN: Nimic grav. Exact ce-mi lipsea.

MARIA MAGDALENA: Și ce-ți lipsea?

DON JUAN: Un duel. Mereu mi se reproșa în autobiografie că n-am un duel. Mereu mi se spunea: ar trebui să mori într-un duel... Așa voiau femeile, așa voiau scriitorii... Facă-se voia lor!

MARIA MAGDALENA: Ești un bărbat inteligent... Sper că n-ai sentimentul onoarei...

DON JUAN: Nu. Dar mitul pe care-l reprezintă are acest prost obicei.

MARIA MAGDALENA: Și ce-ai de gînd să faci?

DON JUAN: Să mor în duel... Riscurile meseriei...

MARIA MAGDALENA: Viața asta de legendă în veci nemuritoare a devenit insuportabilă... Parcă ai sta într-o închisoare. Nu poți să faci nimic din ce-ți trece prin cap...

DON JUAN: Asta am vrut, asta am căpătat. Nici nu mă gîndesc să ratez această splendidă ocazie sinistă. Admiratoarele mele de peste veacuri ar fi dezamăgite. Doar n-ai fi vrut să mor de bună?

MARIA MAGDALENA: Nu ți-e frică?

DON JUAN: Cum să nu-mi fie frică? N-am ținut niciodată în mîna o sabie sau o pușcă... Trebuie să demonstrez că un Don Juan nu cunoaște frica. Așa e piesa...

MARIA MAGDALENA: Dacă n-ai încotro, renunță la mit și salvează-ți pielea...

DON JUAN: Ca să fiu sincer, mi se pare mai comod să mor decât să mă revolt împotriva legendei. Am nevoie de un martor...

MARIA MAGDALENA: Azi e duminică. Nu găsești pe nimeni...

DON JUAN: Trebuie să găsesc... Ei, pe unde mai scoți cămașa, mit grandios? Toată prostia asta vine de la faptul că oamenii și-au băgat în cap că Don Juan nu cunoaște frica de moarte. Mai ales femeile au această prejudecată stupidă... Ei, dragele mele iubite, aflați că mi-e o frică grozavă...

MARIA MAGDALENA: Hai să fugim în Egipt... Am o căsuță pe malul Nilului...

DON JUAN: Crezi că Pitagora ar accepta să-mi fie martor?

MARIA MAGDALENA: Lasă-l în pace pe Pitagora. Vino cu mine în Egipt! Am o căsuță pe malul Nilului... Patru camere, baie, bucătărie...

DON JUAN: Răspunde-mi la ce te-am întrebat. Crezi că Pitagora ar accepta să-mi fie martor?

MARIA MAGDALENA: Nu știu. Nu cred. Pitagora nu se amestecă în prostii de felul acesta... Hai, Don Juan, să fim doi oameni. Dă-le încolo de mituri cu marea lor cu tot...

DON JUAN: Doi oameni? E prea greu. E așa comod să fii un mit mareț! Spune tu, nu-i frumoasă legenda lui Don Juan? Cine-i nebunul care ar renunța la o legendă atît de frumoasă?

MARIA MAGDALENA: Nu mi se pare chiar atît de frumoasă...

DON JUAN: Mie mi se pare foarte frumoasă... De-abia aștept să mă contopesc deplin cu nemuritoarea mea legendă... Ar fi inteligent să-ți iei la revedere, să-mi zîmbești și să pleci...

MARIA MAGDALENA: Nu plec. Vreau să te iubesc... Trebuie să te iubesc...

DON JUAN: Nu te chinui atîta... N-am nici un chef să mă retrag într-o căsuță pe malul Nilului...

MARIA MAGDALENA: Nu vezi cît mă chinui?... Îmi strîng toate puterile. Mutra ta mă scoate din sărite și totuși te iubesc... Trebuie să iubesc. Biblia spune că voi cunoaște iubirea!

DON JUAN: Pleacă o dată! Trebuie să-mi fac rost de un martor...

MARIA MAGDALENA: Unde să mă duc?

DON JUAN: Ai unde să te duci... Ai să te duci în Biblie. Acolo nici dracu n-o să te ajungă...

MARIA MAGDALENA: Am să mor în Biblie. O să trăiască mitul și eu am să mor. Du-te și apără-ți mitul, Don Juan! Miturile vor trăi, vor supraviețui, și noi, în urma lor, vom muri încetul cu încetul. Sînt fericită! Doamne, Dumnezeu! O durere nemărginită mi-a cuprins sufletul. Să fie oare durerea mult visată? Vîno, durere mult-așteptată! Nu te sfii, doboară tot ce-ți stă în cale. A venit durerea, Don Juan... Vîno, tristețe, speranța mea. Vîno, vîno, n-auzi?! Vîno, durere, singura mea iubire! Nici tu nu vrei să vii, și tu, tristețea mea, mă trădezi?... Și cît m-am amăgit cu această tristețe! Cîte speranțe nu mi-am legat de această tristețe... M-aș sprijini pe această tristețe, aș face din ea un templu. Nu vrea să vină! O chem și nu vrea să vină. Biblia a mințit, viața de curtezană nu mă îngrozește! Atunci să vină măcar resemnarea! Nici resemnarea nu vrea să-și arate colții. Atunci să vină negustorii de pește... Ei, negustorii de pește or să vină... Veniți cu mine, negustorii de pește, în toate tavernele Babilonului, să cîntăm, să dansăm și să zăcem acolo pînă cînd tristețea ne va goni... Dar dacă nu va veni niciodată? Nu va veni niciodată!...

DON JUAN: Adio, Maria Magdalena!

TABLOUL 2

Același decor — cu schimbările de rigoare menite să transforme o locuință feerică într-o închisoare feerică.

Don Juan, Gardianul

GARDIANUL: Ai vrut să-l omori?

DON JUAN: Da' de unde! Eu, asasin? Mi-e silă de dueluri, onoare, scene de explicație și toate exagerările astea spaniole.

GARDIANUL: I-ai luat nevasta?

DON JUAN: De la un gardian în exercițiul funcțiunii mă așteptam la mai multă subtilitate. Nu i-am luat-o, ea s-a așezat în brațele mele cu dragostea conjugală cu tot... Soțul s-a simțit jignit și m-a provocat la duel. Dacă era după mine, îi ceream omului scuze. Uite, domnule, așa și-așa...

GARDIANUL: Un Don Juan să ceară scuze?

DON JUAN: De ce nu?... Mai ales că după ce l-a înșelat, femeia s-a îndrăgostit de soț, ca să se răzbune pe mine... Eu, de felul meu, sînt un tip rezonabil și politicos. Ce te uiți la mine ca vițelul la poarta nouă? Nu ți-e prea clar ce este o legendă; legenda e pentru mine ceea ce-i pentru tine șeful tău ierarhic, ai înțeles? Totdeauna oamenii își închipuie despre mituri tot felul de grozăvii. Crezi că istoria o să admită că Don Juan avea un frumos și indiscutabil început de

burtă? Înțeleg nevoia oamenilor de a idealiza, dar să plătesc cu viața dorința asta a lor, e prea mult!

GARDIANUL: Instrucțiunile sînt foarte precise. Trebuie să muriți foarte elegant.

DON JUAN: Știu, băiete, trebuie... să mă sting ca un apus de soare în munți... Dacă nu mă sting frumos, ca un apus de soare în munți, dau de dracu!

GARDIANUL: Dacă trebuie să mori frumos, n-ai ce face; ordinul se execută, nu se discută.

DON JUAN: Întocmai... Fiindcă te văd atît de cumsecade, te rog să-mi dai concursul să aranjăm o moarte mai acătării. Dacă nu mă comport exact cum scrie la carte, iese scandal și numai de scandaluri n-am nevoie. Cît de mult contează fastul în viața nătărăilor! Femeile le cuceream tocmai prin gustul meu pentru fast, spectaculos și ceremonial... Ce faci, băiete? Îți iei notițe? Nu folosește la nimic. Ai observat că senzualitatea dulce și păgînă răspîndește o slujbă bine făcută de un popă cu cap? Amorul e un ritual mai complicat decît încoronarea unui rege. Decorul contează enorm în psihologia femeilor. Ai observat ce ușor cedează femeile la mare și cît de credincioase, aproape habotnice, sînt în pajiști și poiene? Se vede după mutra ta că n-ai observat...

GARDIANUL: Da! Îmi iau notițe. Îmi place s-aud cuvinte mărețe. Am acasă la mine, în Madagascar, unde locuiesc cu mama și sora mea mai mare, o colecție de cuvinte mărețe. Cînd le recitesc, în timpul permisiunilor, am sentimentul că devin și eu măreț. Cu precădere mă dau în vînt după cuvintele care sfidează destinul. „Zarurile au fost aruncate“... „După mine, potopul!“ Spune și tu ceva asemănător...

DON JUAN: Nu știu. Nu cunosc. N-am chef!

GARDIANUL: Dacă nu știi să spui cuvinte mărețe, cum de-ai ajuns legendă? Toate femeile au fotografia ta pe noptieră...

DON JUAN: A, poza aia cu mustață... o știu, nu e cea mai reușită. Crezi că eu am vrut să fiu o legendă? Dar ce, crezi că în legendă ajunge cine merită?... Iarăși îmi ies din pepeni! Dacă mă gîndesc bine, eu n-am ținut să fiu legendă...

GARDIANUL: E bine să știi că undeva există un simbol al desăvîrșirii masculine. Asta te consolează și te îmbărbătează.

DON JUAN: La ce-ți ajută asta? Să trăiești prin procură? Miturile sînt rodul fricii voastre de viață, nătărăilor, și al lașității care se numește fantezie. Voi ați făcut din niște bieți oameni, mituri, găgăuților! Aveți nevoie de mituri, fără mituri vă simțiți săraci, vă plictisiți fără mituri, vă acriți fără mituri, linceziți fără mituri, derbedeilor! Și atunci, din această cruzime și ignoranță, luați cîte un biet nevinovat și-l puneți în carcera legendei și nu-i mai dați drumul. De ce m-ați făcut mit? De ce nu m-ați lăsat în pace?

GARDIANUL: Eu am trăit prin intermediul tău! Eu am iubit prin intermediul tău pe regina din Saba și Brigitte Bardot. Trăiai și tu, trăiam și eu...

DON JUAN: Mare plăcere să trăiești c-o femeie prin procură... Dacă nu devenim mit trăiam o sută de ani, am o constituție robustă, iarăși îmi ies din fire... Tocmai pe capul meu a căzut beleaua. Aveau nevoie de un ideal și m-au găsit tocmai pe mine. Nu putea să cadă nenorocirea asta pe capul altuia?! Slavă Domnului, erau alți bărbați mai frumoși și mai virili decît mine, cu toate astea pe mine m-au găsit reprezentativ.

GARDIANUL: Cine te-a găsit reprezentativ?

DON JUAN: Cum cine? Femeile! Ce sînt eu de vină că soții legitimi nu știu să-și sărute nevestele legitime? Au sentimente durabile, dar habar n-au să mîngîie o femeie — cred că iubirea lor curată le dă dreptul să fie greoi și mitocani. De ce nu învață o dată cu matematicile și amorul fizic? Lecții practice... Așa era în vechime, pe timpul lui Solomon. De ce nu se pun cu burta pe carte? Eu cum am învățat? Nici eu nu m-am născut învățat. Învață botanica, învață dreptul, învață matematicile superioare, numai să facă amor nu învață!

GARDIANUL: Totuși, pînă la urmă obosești să trăiești prin mijlocirea altuia. Asta e drama pe care o trăiesc în momentul de față... Pe tine te-a iubit și regina din Saba și Gina Lolobrigida... Nu există dreptate! Pe

mine nu m-a iubit nici o femeie... Nici măcar urîta oraşului...

DON JUAN: Greşală capitală! Femeile urîte nu sînt generoase. Trebuie să încerci la frumoasa oraşului. S-ar fi culcat în mod sigur cu tine. Femeile frumoase sînt atît de mîndre de frumuseţea lor, încît se lipsesc foarte uşor de frumuseţea bărbaţilor. Propria lor frumuseţe le ajunge. Iartă-mă că-ţi dau sfaturi de stricte specialitate. Deformaţie profesională!

GARDIANUL: Pe mine nu m-a iubit nici o femeie. Totuşi, astea sînt faptele.

DON JUAN: Nu te mai văita atîta! N-ai pierdut mare lucru!

GARDIANUL: Sătulul nu crede celui flămînd.

DON JUAN: Şi ce dacă m-a iubit regina din Saba? Mare pricopseală... Am să mor cu amintiri cu tot! Am să mor în braţele reginei din Saba, ei şi?!

GARDIANUL: Cum, ei şi? Aş vrea să mor şi eu în braţele reginei din Saba. Spune sincer, cum era la pat?

DON JUAN: Ticăloasa umilinţă a omului în faţa vulgarităţii... Cum era la pat? Mori de curiozitate. De ce-mi pui întrebări obscene? Uneori mai bine, alteori mai prost... Dragă prietene, te rog eu, nu-mi amări ultimele zile, nu mă invidia.

GARDIANUL: Te invidiez de moarte... Cînd şedeam la postul meu, în gheretă, şi-mi imaginam că în timp ce eu îmi făceam datoria alţii făceau amor, se aşteptau, se iubeau, se devorau, înnebuneam, uram toată lumea...

DON JUAN: Eşti un copil! Femeile sînt mai simple, mult mai simple. Nu merită atîta zbucium... Şi nu se pricep la amor... Am întîlnit o femeie de 30 de ani care nu ştia ce a aia Anpariatakna — e posibil? Asta să zicem că n-ar fi aşa de grav, n-au avut posibilitatea să cunoască templele sacre ale Indiei, drumul cu avionul costă o avere — dar au păcate şi mai adînci, inexplicabile. N-au miracolul existenţei şi, mai ales, n-au conştiinţa propriului lor miracol, asta mă scoate din sărite. Totdeauna cînd e vorba de amor, mai au şi altceva de făcut, să dea telefon la o colegă, să-şi aranjeze rochiţa pe scăunel să nu se şifoneze. Degeaba îmi spărgeam pieptul... Cînd faci un lucru, gîn-

deşte-te la el, nu te risipi în toate direcţiile... şi eu care nu le iubeam trebuia să le dau lor, care mă iubeau, pînă şi propriul lor miracol, eu trebuia să le clădesc pînă şi propria lor emoţie, asta e prea de tot, spune şi tu?! Şi la capătul acestor chinuri descoperi că, în clipa în care o femeie cedează unui anume bărbat, cedează de fapt tuturor bărbaţilor... Dorinţa femeilor e îngrozitor de globală... Uram sexualitatea şi voiam s-o stăpînesc, să n-aibă nici un secret pentru mine. Uram sexualitatea cu toată ţăria cu care uram moartea. Mi se părea că mă umileşte. Şi-am vrut să stăpînesc acest abis. Ce orgoliu nebun!... Şi la ce mi-a folosit desăvîrşirea mea diavolească, toată arta zeului Kama, toată ştiinţa amorului persan, toate rafinementele Egiptului, toată erotica mistică a Indiei?! Poţi să-mi spui? Mă simt singur cu această desăvîrşire cum se simte o văduvă care creşte şapte pisici... Şi eu am descoperit un lucru îngrozitor. (*Strigăt.*) Nu era nevoie de toată această desăvîrşire! Nu era nevoie de mine!... Nu se ajungea niciodată pînă la mine... Eu eram întotdeauna de prisos... Să nu-ţi vină să rîzi? A trebuit să vină moartea ca să înţeleg asta?! De altfel, fiindcă sîntem între noi, pot să-ţi spun că toată vraja iubirii eu mi-o făceam cu mîna mea pînă la cel mai mic amănunt, eu cream pînă şi mutrele femeilor, eu le dictam cum să-şi mişte trupul, de parcă erau exerciţii de gimnastică — nu amor. Ador baletul, perfecţiunea şi supleţea trupului, fiecare mişcare stîngace mă făcea să sufăr... De fapt, nu obţineam nimic, cum îmi aşterneam, aşa dormeam. Ce să mai lungim vorba, am fost un valet, un salahor, un muncitor cu ziua!

GARDIANUL: Povesteşte tot, aşa cum a fost... Toate acestea se trec frumos într-un proces verbal...

DON JUAN: Eu sînt o fire estetizantă, n-o să-ţi folosească experienţa mea! Totdeauna le-am cerut femeilor o vastă cultură generală. N-o spun asta ca să mă apăr. Dacă o femeie îl confunda pe Platon cu Aristotel, s-a dus... n-avea ce căuta în patul meu, mă orbea furia... Întîi le ridicam nivelul filozofic şi de-abia după aceea le rugam să se dezbrace... Patul meu trebuia să ră-

mînă un templu sacru, un lăcaș de cultură, străin de ignoranță și vulgaritate. Femeile lipsite de inteligență n-au viață și eu aveam senzația ciudată că trebuie să sprijin cu forța mea niște manechine gata-gata să cadă. Eu trebuia să am și viața lor... Eu le dădeam și surîsul lor... Am crescut sub obsesia desăvîșirii, mai bine-zis am fost silit să fiu perfect, am fost împins cu forța în ghearele perfecțiunii și am crezut că dintr-o îmbrățișare se poate face o pagină de antologie. Am învins; așa se spune, așa crezi și tu, dar nu știu ce am cîștigat... Artă pentru artă... cu alte cuvinte... În fond, dacă tot facem amor — de ce să nu-l facem perfect? Pentru mine sexualitatea e o posibilitate de a gândi, de a gândi direct în trupul meu, nu pe o coală de hîrtie, cum fac bieții scriitori. Am studiat toate tainele zeului Kamă... Le-am studiat cu durere și înverșunare. Voiam să știu totul, dar nu din curiozitate vulgară, ci din dorința nebunească de a stăpîni această taină. De la mine se aștepta minunea, de la mine se aștepta ceva cu totul deosebit. Eu n-aveam voie să greșesc, eu n-aveam voie să mîngîi prost, deși, omeneste vorbind, în marea rece a acestei geometrii perfecte, duceam nostalgia unei greșeli, a unei stîngăcii... ei bine, mediocritatea îmi era interzisă...

GARDIANUL: Ai reușit să stăpînești taina aia grozavă?

DON JUAN: Nu. Ea m-a stăpînit pe mine... Habar n-am de nimic...

GARDIANUL: Te-au înșelat și pe tine femeile?

DON JUAN: Desigur... Prima calitate a unui Don Juan e să știe să închidă ochii.

GARDIANUL: Nu reușești să mă emoționezi. Eu ședeam aici, în ghereta mea și tu te lăfăiai în brațele cucoanelor. Aș fi vrut să am și eu o femeie care să-mi admire disciplina, chipul și epoleții.

DON JUAN: Nu cred că din cauza disciplinei își pierd femeile capul. Deși, ca să fiu drept, am cunoscut o femeie pe care spiritul de ordine o adusese într-o stare de nebunie erotică greu de descris, totuși sînt cazuri foarte rare.

GARDIANUL: Povestește! Povestește tot ce știi!

DON JUAN: Ajunge cu atîtea discuții despre femei! De ce se discută atîta pe tema asta în reviste, în filme, în cărți de filozofie, n-am priceput niciodată. Ce dracu, nu mai sînt și alte subiecte de conversație?! Mai bine discutăm politică. Ce crezi? Cine cîștigă alegerile din Canada?

GARDIANUL: Nu mă interesează politica. Vreau să cunosc enigma femeii înainte de a ajunge la pensie... Ajută-mă, Don Juan! Ajută-mă să sucesc și eu capul femeilor, tu tot ai să mori, deși Dumnezeu mi-e martor că nu-ți doresc moartea. Noi, gardienii, nu dorim moartea nimănui, asta e treaba justiției. Spune și tu, nu-i păcat să se ducă în mormînt o experiență atît de bogată? Sînt încă tînăr. Sînt susceptibil de avansare. Am o garsonieră cu intrare separată...

DON JUAN: E bine că ai o garsonieră cu intrare separată, dar îți trebuie și farmec personal.

GARDIANUL: Asta așa e. Asta ori îl ai, ori nu-l ai... Te uiți la cîte un civil și-ți vine să-ți muști pumnii de ciudă! N-are galoane, dar are farmec personal! Oare de ce n-am și eu farmec personal? De ce nu se tulbură femeile cînd mă văd? De ce nu mă doresc ca nebunele? De ce nu-mi pronunță numele în somn?

DON JUAN: Nu știu... Se poate fabrica puțin farmec personal și pe cale artificială. Toți oamenii își fabrică farmecul personal, aș putea să te ajut. Așa... de-o oarecare umbră de melancolie cred că ți-aș putea face rost... Chiar și de-o expresie demonică ți-aș putea face rost.

GARDIANUL: Și eu cred că mi-ar trebui o umbră de melancolie... dar în meseria noastră păcătoasă numai de melancolie n-ai timp...

DON JUAN: Nu se poate, băiete! Trebuie să-ți faci rost de puțină melancolie, din piatră seacă trebuie să-ți faci rost! Te înțeleg, ai o meserie cam ingrată, dacă erai toreador sau măcar dansator pe sîrmă, era, evident, mai ușor...

GARDIANUL: Vreau să-mi eliberez subconștientul. Nu vreau să am subconștientul încărcat! Aș vrea să refuz și eu o femeie. N-am refuzat niciodată o femeie... Și timpul zboară, tinerețea se duce... Asta e visul meu!

Să-i spun cu un aer plictisit: du-te! N-am nevoie de tine! S-o gonesc de la ușa mea pe Gina Lolobrigida! Ar fi grozav! Crezi că e posibil?

DON JUAN: Înainte de a refuza o femeie trebuie s-o cuce-rești. Dacă n-o cucerești, n-ai ce refuza... Ei da, fru-moase planuri mai ai, băiete! Ești mai bătrîn cu aproape zece ani și totuși simt nevoia să-ți spun „bă-iete“. E îngrozitor să vezi cît de mult invidiază omul întunericul altuia. Curtezanele sînt mai invidiate decît sfintele! Curios, orice femeie crede că e mai ușor să fii sfîntă decît curtezană, ele chiar cred că se nasc sfinte.... Viața de curtezană, ăsta e visul secret al tuturor femeilor. Omul confundă viciul cu sinceritatea. Mare greșeală! Ai văzut vreo femeie care să regrete că s-a culcat cu prea mulți bărbați? Eu, unul, n-am văzut... Dar femei care să-și regrete amarnic virtutea, să-și urască virtutea, să-și disprețuiască virtutea, asta da, am văzut cu duiumul. Omul are convingerea că dacă nu păcătuiește, nu și-a trăit viața...

GARDIANUL: Asta-i morală! Eu nu vreau lecții de morală, eu vreau rețete practice cu efect imediat. Eu vreau metode concrete. Eu însumi sînt foarte concret. Fe-meile la rîndul lor sînt de asemeni foarte concrete.

DON JUAN: Ai avut o intuiție de geniu, băiete! Femeile sînt într-adevăr foarte concrete.

GARDIANUL: ...Atunci de ce mă tulbură atît de tare pre-zența sexului opus, ca să folosesc limbajul civili-lor? Cum se explică acest mister? Am ajuns să fiu inhibat, și la propriu și la figurat... Cînd văd o fe-meie, mă topesc de fericire, mă pierd cu firea, nu pot să leg o vorbă, n-am conversație. Mă îndrăgos-tesc imediat. O femeie chiar mi-a reproșat că n-am conversație. Din pricina acestei stări de extaz aproa-pe mistic, nu mai sînt capabil de nimic, mă inhib.

DON JUAN: Să nu te chinuie succesul la femei. Nu există, dragul meu, *nimic mai ridicol pe lumea asta ca băr-batul care se laudă cu succese la femei*. Am cucerit o ființă stranie într-o singură clipă, ca pe urmă să aflu că succesul meu se datora unei indicații medicale... Eu eram de mult prevăzut, existam acolo, pe rețetă, lîngă vitamina B complex... Ești prea romantic, dra-

gul meu gardian! Fără mediocritate nu se poate cu-ceri o femeie. Fără mediocritate nici măcar copii nu se pot face... Numai ceea ce e artificial leagă oamenii, asta o știu pînă și scriitorii. Femeile au despre amor o imagine stabilită de literatură, de filme, de posturile de televiziune, de reviste, de aspi-rațiile lor și așteaptă ca viața să le confirme această imagine falsă. Femeile caută această imagine falsă și bărbatul inteligent renunță de bună voie la felul lui de a fi și se conformează acestei imagini trase de păr. Atunci cele două imagini false se întîlnesc și se pupă. Pasiunea erotică se naște din eroare, dar e necesar ca eroarea să se producă simultan, altfel n-am făcut nimic. Pricepi?

GARDIANUL: E prea abstract... Eu vreau ceva mai concret. Foarte concret. Cum trebuie să te porți cu femeile, ce metode să folosești? Vreau să cunosc psihologia femeilor.

DON JUAN: Nu-mi pune întrebări idioate! Nu-i nevoie să cunoști psihologia femeilor. Nu există așa ceva! E suficient să fii bine informat!

GARDIANUL: Cum adică, bine informat? Mai concret și mai la obiect! Abstracțiile sînt o veche metodă prin care un inculpat vrea să fugă de întrebările poliției.

DON JUAN: Informațiile necesare. Situația „la zi“. Dacă soțul e plecat de acasă, dacă s-a certat ultima oară cu amantul, dacă amantul e din Damasc sau din altă țară, dacă trece printr-o criză sufletească, dacă n-are succes pe linie profesională... Dacă ești bine informat, ce-ți mai trebuie psihologie?

GARDIANUL: Acum judeci după gustul meu! Și eu cred că informația e sfîntă, nu de ieri, de azi! Nu-i suficient să culegi informații, trebuie să știi să te folosești de ele... (*pauză stranie*) cu toată sinceritatea.

DON JUAN: Dacă vrei tu, cu toată sinceritatea.

GARDIANUL: Încep să înțeleg. Încep să cunosc „enigma femeii“. Te pomenești că ajung și eu mitul lui Don Juan! Să-i spun Ginei Lolobrigida că mă scoate din sărute cu veșnicele ei declarații amoroase... Ar fi minunat!

DON JUAN: Te dezavantajează oarecum fizicul... și meseria. Era mai bine dacă erai toreador, sau măcar frizer, sau chiar tenor. N-am înțeles niciodată cum se poate amorea o femeie de un bărbat „care are voce”. Mi se pare foarte caraghios ca un bărbat să cînte așa, ca nebunul, toată viața, dar oricum... Ce crezi, am vreo șansă să fiu grațiat?

GARDIANUL (*cu altă voce*): Nu cred. Nu te-aș sfătui. Datoria mea e să veghez ca oamenii să-și respecte mitul pe care-l reprezintă. Ai devenit un mit, fă-ți datoria!

DON JUAN: Aș vrea să fac cerere de grațiere...

GARDIANUL: Nu te pot împiedica să faci cerere de grațiere, avem și noi legi pe care le respectăm. Totuși m-ar durea dacă ai face cerere de grațiere...

DON JUAN: Te-ar durea?

GARDIANUL: Enorm... Ar însemna să-mi stric imaginea ideală pe care mi-o făcusem despre tine. Încă un mit care se duce de rîpă? Ce ne mai rămîne? Eu, dacă n-am mituri, mă apuc de băutură...

DON JUAN: Nu s-ar putea găsi totuși o soluție? O soluție de compromis...

GARDIANUL: Ar fi o soluție, dar mi-ar face mare plăcere dacă n-ai abuza de ea... Există în orașul nostru o lege veche, uitată de aproape toți judecătorii și neuitată de nici un locuitor, o lege veche de aproape două mii de ani, care nu și-a pierdut puterea de lege. Legile oricum trăiesc mai mult decît oamenii. Sînt cetăți aproape pustii, unde oamenii au murit de mult, cu toate astea legile sînt respectate cu sfîntenie... Acum, care e legea și cum sună această lege... Dacă o femeie, sau o fecioară — n-are importanță — se îndrăgostește de un condamnat la moarte și-l ia de bărbat, cu acte-n regulă, condamnatul se însoară, face nuntă și scapă de pedeapsa capitală. I se retrag însă drepturile politice.

DON JUAN: Asta nu mă deranjează prea mult. Cu alte cuvinte pedeapsa capitală se preschimbă în închisoare pe viață... Dar iubirea nu-i de-ajuns? Sentimentul în stare pură? Căsătoria e obligatorie?

GARDIANUL: Legea e foarte drastică și totodată foarte clară în această privință. De altfel, nici nu e prea greu ca

o lege dură să fie și clară în același timp. Condamnatul scapă de pedeapsa cu moartea și se căsătorește imediat. De asemeni, e obligatoriu ca mirii să fie cununăți de călău. Călăul nostru e un băiat de zahăr, ar prefera să fie naș decît să te ghilotineze...

DON JUAN: Din lac în puț... Scapi de o închisoare și dai de alta... Scapi de dracu și dai de taică-său... De fapt, eu sînt de acord, că doar nu-s nebun să nu fiu de acord. Propunerea e rezonabilă. În comparație cu moartea, chiar și căsătoria prezintă unele avantaje indiscutabile. Dar eu sînt mitul lui Don Juan, nu înțelegi, omule? Eu sînt obligat să-mi păstrez imaginea pe care și-au făcut-o femeile despre mine! Nu se duce de rîpă mitul cu măreția lui cu tot?

GARDIANUL: Sigur că frumos ar fi să te lași decapitat... Ți-aș purta o amintire plină de evlavie! Noi, gardienii, iubim miturile. Îți dai seama că n-aș putea ucide un mit cu ușurința cu careucid un om. Mitul e ceva sfînt!

DON JUAN: Și omul?

GARDIANUL: Omul e om...

DON JUAN: Ți se pare puțin?

GARDIANUL: Total insuficient...

DON JUAN: Totuși, înțeleptul și afemeiatul Solomon pe care l-am cunoscut personal spunea că un țaran viu valorează mai mult decît un împărat mort...

GARDIANUL: Soluția asta nu prea e practică, de-aia ți-am propus-o. Această delicatețe nu-mi aparține, nu-i o trăsătură de caracter, e un paragraf din regulamentul de ordine interioară. Și apoi, femeile nu prea se dau în vînt după condamnații la moarte, preferă, cum e și firesc, cîntăreții de muzică ușoară...

DON JUAN: Cred!

GARDIANUL: Și apoi, trebuie ca femeia să te iubească cu adevărat, curat, pasiunile mincinoase se pedepsesc mai aspru decît contrabanda cu opium și negoțul de sclavi...

DON JUAN: Și-apoi cum să găsești o iubire curată într-un oraș care se află în plin avînt economic? Și de unde știți voi că pasiunea femeii e autentică? Femeile se pricep să mimeze pasiunea... Și toate pasiunile sînt

într-un fel sau altul false... Ascultă-mă pe mine, că-s vulpe bătrână... Pasiunile a căror falsitate nu se dovedește niciodată se numesc iubiri.

GARDIANUL: O controlăm pasiunea, de ce să n-o controlăm? Avem aparate moderne primite cadou de la cetățenii secolului XX. Noi le furnizăm legende, ruine și tot felul de vestigii ale trecutului, și ei ne furnizează în schimb aparatură tehnică. Aparatul măsoară cu precizie intensitatea, durata și puritatea iubirii de care inculpata declară că e cuprinsă.

DON JUAN: De ce inculpata?

GARDIANUL: Avem și noi expresiile noastre. Pînă la proba contrarie, nu?

DON JUAN: Și tu pînă la proba contrarie?

GARDIANUL: Ba bine că nu... și eu pînă la proba contrarie.

DON JUAN: Și sentimentul trebuie să fie reciproc? Adică trebuie s-o iubesc și eu pe femeia care mă iubește?

GARDIANUL: Evident.

DON JUAN: Atunci n-am făcut nimic. N-am iubit niciodată pe nimeni!

GARDIANUL: Ai să iubești. Frica de moarte naște iubire... Iată, a și venit o femeie... Iubește-o, Don Juan! Iubește-o, dacă vrei să scapi de moarte! (*Pleacă.*)

Don Juan, Maria Antoaneta

MARIA ANTOANETA: Don Juan! Arăți splendid, iubitul meu! Niciodată nu te-am văzut în forma asta. Apropierea morții îți dă un farmec straniu... Cum te simți?

DON JUAN: Bine. Ca orice om care moare peste cîteva zile, bine... Trebuie să-mi compun o mutră cît mai corespunzătoare situației. Spune-mi, te rog, se vede pe chipul meu un amestec de grandoare și dispreț? Instrucțiunile sînt clare. Grandoare și dispreț...

MARIA ANTOANETA: Lasă-mă să te privesc! Lasă-mă să mă bucur de strălucirea ochilor tăi... Ai văzut „Paris Match“-ul cu fotografia ta pe copertă?

DON JUAN: La închisoare „Paris Match“-ul sosește cu o relativă întîrziere...

MARIA ANTOANETA (*îi arată revista*): Cred. Te-au fotografiat în timpul duelului... Ce expresie plină de duritate ai, pur și simplu fermecătoare. Duelul, în general, a făcut o impresie excelentă. Toată lumea l-a comentat favorabil. De ce mă țin eu de fleacuri cînd în fond sînt zbuciumată? Don Juan, pe mine cui mă lași?

DON JUAN: Nu vii de la arhitect?

MARIA ANTOANETA: Da. De la arhitect vin... E un fel de a spune...

DON JUAN: Pentru vremuri de bejenie sînt buni și arhitecții...

MARIA ANTOANETA: Și ironia ta ucigătoare, ca un pumnal de Damasc. Văd în trupul meu o durere, presimțirea unei mari singurătăți...

DON JUAN: Eu n-o văd. Dar arhitectul ce face? Nu-ți asigură o viață sexuală normală?

MARIA ANTOANETA: Sărutările arhitectului sînt sălcii, planificate cu ani în urmă. Lipsește inefabilul. Cum aș putea să te compar cu un biet arhitect, Don Juan? Tu mi-ai redat libertatea trupului, Don Juan, tu mi-ai redat nerușinarea și bucuria aceea păgînă. Tu știi foarte bine, de cîte ori te-am comparat, concluzia ți-a fost net favorabilă...

DON JUAN: Asta ar fi fost culmea. După ce m-ai comparat atîta să nu fi ajuns la concluzii favorabile... Lasă viața interioară! Spune mai bine ce face arhitectul?

MARIA ANTOANETA: Eu vreau să plec la munte, el vrea să plece la mare. Mereu aceleași discuții stupide. Vrea să se întîlnească cu Alexandru cel Mare; au ei nu știu ce combinații. Încă din secolul XX are o mare admirație pentru Alexandru cel Mare...

DON JUAN: Alexandru cel Mare e un bărbat frumos și tînăr... Înșală-mă măcar cu Alexandru cel Mare. De cînd sînt pe ducă m-am tîmpit, încep să am și eu criterii de valoare. Dacă tot mă înșeli, înșală-mă c-un alt mit...

MARIA ANTOANETA: Bine...

DON JUAN: N-a fost greu să-ți smulg hotărîrea asta...

MARIA ANTOANETA: Ai umor, Don Juan... Te rog să nu-ți pierzi umorul nici în preajma execuției ăleia oribile.

Aș vrea să povestesc prietenelor la o cafea cu cît umor ai întîmpinat moartea. Voiam să te întreb ceva important. Cum o să mori?

DON JUAN: Decapitat.

MARIA ANTOANETA: Decapitat! Superb! Am o presimțire! Așa am să mor și eu... ca și tine...!

DON JUAN: Eu te-aș fi iubit și așa, decapitată. Pierderea capului nu ți-ar întina frumusețea; cu trupul tău divin, lipsit de povara capului, ai fi într-adevăr o iubită perfectă. Ca să fiu sincer, niciodată nu mi-a plăcut capul femeilor, ochii lor, expresia lor. O, divină Maria Antoaneta! Chiar cînd mă gîndeam să te înșel, tot cu tine te înșelam, chiar și prin trădare tot în brațele tale ajungeam. Tu ești și minciuna și adevărul... toate drumurile duc spre patul tău...

MARIA ANTOANETA: Am o rugăminte să-ți fac, Don Juan. O ultimă rugăminte...

DON JUAN: Nu-mi place expresia „o ultimă rugăminte“! Sună cam melodramatic.

MARIA ANTOANETA: Iartă-mă, așa se obișnuiește. Așa se spune, „o ultimă rugăminte“. Să nu cumva să faci cerere de grațiere! Ar fi penibil!

DON JUAN: De ce ar fi penibil?

MARIA ANTOANETA: Ar fi foarte penibil. Îți explic de ce. Dacă faci cerere de grațiere, o să ți se aprobe. Regina din Saba, care știi ce bine e informată în toate direcțiile, mi-a confirmat bănuiala. Ei chiar doresc ca tu să faci cerere de grațiere! Nu pricepi manevra!? Vor să te umilească. Vor să distrugă, nemernicii, mitul lui Don Juan! După ce te-au smuls fizicește din brațele noastre, vor să ni te smulgă și din amintire. Amintește-ți cuvintele înțeleptului Socrate, care a refuzat achitarea și exilul... Citez din memorie: Ce mare lăcomie de viață ar trebuie să mă cuprindă ca să vă implor grațierea! Ar fi păcat să ratezi o moarte atît de splendidă... Așa ceva nu se întîlnește de două ori în viață... Nu te umili! Te rog în genunchi... Nu-mi profana imaginea ideală pe care mi-am făcut-o despre tine!

DON JUAN: Vorbești de moarte ca de-o rochie de bal...

MARIA ANTOANETA: N-o să te uit niciodată, Don Juan. Nici o femeie nu te va uita...

DON JUAN: Unde te duci?

MARIA ANTOANETA: Îți spun adevărul, așa cum m-ai învățat tu... Am oră la coafor...

DON JUAN: Nu știam că ai oră la coafor. De ce nu mi-ai spus că ai oră la coafor? Dacă-mi spuneai că ai oră la coafor, nu te rețineam atîta...

MARIA ANTOANETA: Am oră la coafor... Te superi pe mine că am oră la coafor?

DON JUAN: Nu. Pleacă!

MARIA ANTOANETA: (*pleacă*).

DON JUAN: S-a dus... De-abia așteaptă să mă înșele cu Alexandru cel Mare. Legenda a fost salvată. E drept, toate astea cu prețul vieții mele, dar n-are importanță, ducă-se dracului omul concret, trăiască ideea de om. Măi, dar mult mai costă o legendă... Mult mai scump decît un om în carne și oase. Totuși, eu nu sînt o idee, sînt un om. De aici începe nenorocirea. Și de dragul acestei legende spectaculoase să mă devoreze viermii?! Noi, miturile, trebuie să ne ajutăm unul pe altul, din partea civililor nu te poți aștepta la nimic bun. Trebuie să o iubesc și eu pe Maria Magdalena. O voi iubi, altă scăpare nu există. Iubire, vino și învăluie-mi sufletul! Suflete, nu sta ca de piatră! Trebuie să iubesc — nu-nțelegi că trebuie să iubesc? Lasă, lasă, nu-mi spune că are picioarele prea groase; nu-mi spune că e puțin cam snoabă, nu-mi spune că e rea de muscă, lasă-mă s-o iubesc... Dacă Maria Magdalena o să mă iubească și n-am s-o iubesc eu, n-am făcut nimic. O voi iubi!... Adio, inimă de piatră! Ceea ce n-a reușit farmecul straniu al reginei de Saba și al Brigittei Bardot, va reuși spaima de moarte! (*În genunchi.*) Spaimă de moarte, preschimbă-te în iubire! Spaimă de moarte, ajută-mă să mă tulbure prezența ei... Spaimă de moarte, ajută-mă să mă vrăjească surîsul ei puțin cam strîmb! Gardian, tinere gardian, valorosule gardian, cheamă pe Maria Magdalena... Vino, Maria Magdalena! O, dacă am iubi, n-am muri niciodată!

Don Juan, Maria Magdalena

MARIA MAGDALENA (*cu desăvîrșire schimbată*): Bună ziua, fiule... (*Inspectează camera.*) Cum de n-aveți aici icoana Domnului nostru Isus Cristos? Mă miră foarte mult. Știu că s-au dat dispoziții precise în acest sens. Personal m-am ocupat de această problemă.

DON JUAN: Gardianul încă mai crede în mai mulți zei. Nu s-a resemnat cu ideea unui singur Dumnezeu. I se pare prea puțin pentru sufletul lui atât de disciplinat...

MARIA MAGDALENA: Trebuie educat... Totuși nu înțeleg cum de nu s-a pus aici portretul Domnului nostru Isus Cristos!...

DON JUAN: Nu de asta te-am chemat, Maria Magdalena! Sînt fericit că ochii tăi îmi par atât de vii și de tineri. Sînt fericit că prezența ta mă tulbură... Te iubesc, Maria Magdalena! Aș vrea să ne căsătorim și să ne retragem în căsuța ta de pe malul Nilului...

MARIA MAGDALENA: Căsuța mea de pe malul Nilului. Căsuța mea de pe malul Nilului? N-o mai am. Am cedat-o unui azil pentru bătrîni. Mi-am dedicat Domnului toată capacitatea de muncă și credință...

DON JUAN: Mi-e frică de moarte, Maria Magdalena!...

MARIA MAGDALENA: Frica de moarte mi se pare ceva de prost gust... Cînd aud că unuia îi e frică de moarte, îmi vine să casc. Schimbi o haină cu alta — asta e tot. De unde ați mai născocit și prejudecata asta cu frica de moarte? Păi zău așa...

DON JUAN: Ai o liniște pe care n-ai avut-o niciodată. Cu ce preț ai plătit această liniște! Tot negustorii de pește și-au dat-o?

MARIA MAGDALENA: L-am întîlnit cu adevărat pe fiul dulgherului din Nazaret. Slavă Domnului, cuvintele Noului Testament s-au adevărat. Dacă nu se adevăreau, cred că-mi luam cîmpii. În sfîrșit, l-am uns cu mir și i-am spălat picioarele cu părul meu. Cuvintele sfintei Evanghelii s-au adevărat întru totul...

Sufletul mi-e liniștit. Moartea nu mă chinuie. Simțurile nu mă terorizează. Eternitatea îmi e asigurată!

DON JUAN: Ai tot ce-ți trebuie pentru o bătrînețe liniștită. L-ai întîlnit pe fiul dulgherului din Nazaret? Din pricina acestei sacre întîlniri eu am să mor. Tu ai descoperit adevărul și din pricina acestei dumnezeiești descoperiri eu am să cad pradă viermilor! Vorbești ca o burgheză care și-a luat toate asigurările. De cînd l-ai cunoscut pe Cristos, te-ai îngrășat...

MARIA MAGDALENA: E adevărat, mă simt foarte bine...

DON JUAN: Dacă mă iubești, scap de moarte. Ar trebui să înțelegi asta...

MARIA MAGDALENA: Eu înțeleg lucruri mai profunde...

DON JUAN: Înțelege ceea ce trebuie...

MARIA MAGDALENA: Dacă te-aș iubi, ar însemna să mă întorc la patima cărnii și să renunț a mă conforma Sfintei Scripturi... Nici nu mă gîndesc. Ar însemna să fiu inconștientă. Eu sînt mitul Mariei Magdalena și am o anumită responsabilitate. Să renunț la eternitate și să mă amorez, ar însemna să fiu o tîmpită...

DON JUAN: Dacă sfințenia ta aduce moartea unui om, nu mai este sfințenie. Dacă păcatul tău salvează viața unui om, nu mai este păcat. Tu te ascunzi în imaginea unei femei care l-a cunoscut pe Dumnezeu, îți convine această imagine care îți asigură tot confortul.

MARIA MAGDALENA (*blîndă ironie*): Dragul meu Don Juan, n-ai mai progresat de loc în ultimul timp. Să renunț la adevăr de dragul unui om? Atunci înseamnă, fiul meu, că habar n-ai ce este adevărul...

DON JUAN: Omul este adevărul... Și nu mai îmi spune „fiul meu” că mă scoți din sîrite...

MARIA MAGDALENA: Eu l-am uns pe Domnul cu mir și i-am șters picioarele cu părul meu. Să renunț la această legendă sublimă ca să-ți cresc ție copiii și să-ți pregătesc micul dejun? Ar trebui să fiu nebună! Nu, nu, mai bine stau și discut în contradictoriu cu apostolul Pavel.

DON JUAN (*descoperire*): Ai oră la coafor... Și tu ai oră la coafor. Presimt că și tu ai oră la coafor... Eu mor și toate iubitele mele au oră la coafor!...

MARIA MAGDALENA: Trebuie să plec. Mă așteaptă apostolul Pavel, discipolul lui Cristos...

DON JUAN: Te duci să te întâlnești cu apostolul Pavel și pe mine mă lași morții!

MARIA MAGDALENA: Da. Moartea nu există. Ai să trăiești și ai să vezi. N-am să abandonez adevărul cel veșnic de dragul unui bărbat! Să renunț la veșnicie pentru o clipă de plăcere făcută după rețete arhicunoscute? Drept cine mă iei? Eu am fost primul om care a descoperit că Isus Cristos a părăsit mormântul și a înviat, eu i-am anunțat pe apostolii care habar n-aveau. Eu am fost primul martor al minunii. Spune și tu, nebunule, cum aș putea să renunț la destinul meu sacru de înger al învierii? (*Pauză stranie. Își dă seama de implacabila confuzie.*)

DON JUAN: Maria Magdalena! Tu ești Maria Magdalena?

MARIA MAGDALENA: Nu... Maria Magdalena a murit demult, fiul meu. Eu sînt mitul Mariei Magdalena.

DON JUAN: Eu pe Maria Magdalena o căutam. Cu ea aveam ceva de vorbit.

MARIA MAGDALENA: Îmi pare rău. Eu sînt mitul Mariei Magdalena. Aceea pe care o cauți tu a murit demult, fiul meu! Adio!

Cortina

AVENTURILE UNUI BĂRBAT EXTREM DE SERIOS*

Divertisment comic

* Piesa a fost reprezentată cu titlul „Somnoroasa aventură“.

Personajele

(în ordinea intrării în scenă)

DOMNUL GHERMAN	membru al cooperativei de traduceri și dactilografiere „Prestarea“, atît de serios și cu atît de multe calități, încît vîrsta nu mai are nici o importanță
MĂTUȘA CLEO	45 de ani
GABRIELA	23 de ani
OGARU	„bărbatul la 45 de ani“
MANOLE	30 de ani
UN ADMIRATOR	20 de ani

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

ACTUL I

TABLOUL 1

*Cișmigiu, Centrul de ape minerale.
Gherman, Mătușa Cleo*

- GHERMAN (*se apropie pe furiș, dar cu multă fermitate*): Dacă nu sînt indiscret, ce apă minerală sorbiți?
- CLEO: Indiscret?! Da' nu sînteți de loc indiscret. Bodoc...
- GHERMAN: Bodoc? (*Rîde.*) Cum să nu rîd cînd observ că sorbim aceeași apă minerală?... Eu sînt un om serios, dar totuși, am momente cînd sînt bine dispus. (*Caută o punte de legătură.*) Și dumneavoastră suferiți de gastrită?... Asta-i o coincidență, și coincidențele trebuie sărbătorite. Încă două pahare de Bodoc! (*Gherman o oprește cu un gest galant.*) Doamnă, dar mă jigniți, plătesc eu!...
- CLEO (*intuiție rapidă*): Aveți ceva fascinant... Se vede că sînteți un om înzestrat cu multă inteligență, cu multă cultură, cu multă eleganță, cu multă prestanță. Credeam că așa ceva se întîmplă numai în filme...
- GHERMAN (*parcă doborît de atîta înțelegere superioară*): Ah, filmul, ce artă, stimată doamnă. Nu degeaba filmul e considerat a șaptea artă... Ați văzut *Cartagina în flăcări*?
- CLEO: Mie, ca și răposatului meu soț, îmi place tot ce e nou în artă, Dumnezeu să-l odihnească! Oh, răposatul meu soț, tare mult îi plăcea arta modernă! De șapte

ori am văzut *Cartagina în flăcări* și tot am impresia că n-am înțeles totul...

GHERMAN: E superb. Și n-o spun din snobism...

CLEO (*fiecare cu părerea lui!*): Eu cred că e colosal. Scena aia formidabilă, în care prințesa aia superbă trece prin flăcările alea... enorme... Și calul... Și montarea. Exact ca în viață...

GHERMAN: Cred că nu exagerez de loc când spun că forța artei e mare.

CLEO (*uluită de ineditul problemei*): Mare?

GHERMAN: Parafrazându-l pe Thibaudet, pot să spun, mare de tot... Dar să știți, stimată doamnă, iertați-mă că v-o spun fără menajamente, cinematograful nu e totuși singura artă. Sînt mult mai multe... Numai simpla lor enumerare și ar fi de ajuns... Poate să vi se pară o extravaganță ceea ce susțin eu, dar dacă ar fi numai sculptura, arhitectura, teatrul, stimată doamnă, poezia chiar, și tot ar fi de ajuns. De altfel, să știți, stimată doamnă, asta nu-i numai părerea mea, ci și a multor specialiști, parte contestați, parte adulți. Ar fi simplist să credem că diversitatea e ceva specific artei. Orașele sînt și ele multe. Paris, nu mai departe Londra, Santiago de Chile. Veneția de exemplu.

CLEO (*înfiorată*): Vai, ce cultură vastă aveți! Și ce corect ați pronunțat Santiago de Chile.

GHERMAN (*modest*): Mi-a plăcut să răsfoiesc o carte.

CLEO: Printr-o simplă asociație de idei, am ajuns la părerea că sînt și foarte mulți artiști. Beethoven, de pildă.

GHERMAN: Compozitorul?

CLEO (*concesiv*): Are pasaje drăguțe.

GHERMAN: Da. Are unele pasaje drăguțe, alte pasaje divine și, între noi fie vorba, și destule lucruri cam slăbuțe... Dar a suferit mult din pricina femeilor... Femeile nu apreciază geniile cît sînt în viață... Numai după ce mor, femeile se îndrăgostesc de acești oameni valoroși. Trist fenomen, stimată doamnă! Trist fenomen! Vedeti, nu mai departe cazul Van Gogh...

CLEO (*ca mușcată parcă*): A, pictura...

GHERMAN: Și dansul... Dansul e cu totul altceva... Oricît ar părea de paradoxal, dansul nu e totuna cu muzica.

CLEO (*obosită de atîtea discuții „de idei“*): Aveți ceva enigmatic în privire. O rană care nu s-a cicatrizat. Ați suferit în amor?

GHERMAN: A, nu-mi răscoliți rănilor trecutului! Eu, stimată doamnă, deși sînt un om cu un orizont destul de larg, iubesc viața. Poate din același sentiment fac în fiecare dimineață exerciții de înviore, un, doi, trei... Eu, când iubesc, nu mă uit la bani... Nu vreau să spun că am atîția bani cîtă sinceritate au femeile, nu, ar însemna ori să mă contrazic, ori să neg evidența, dar îmi place să am lîngă mine o persoană căreia să-i cer să închidă ușa. N-am avut noroc. Nu știu de ce, dar femeile se plictisesc de mine relativ repede. Și nevastă-mea, femeie la care mă uitam ca la o icoană, pe care o divinizam, m-a înșelat cu un soarece de bibliotecă...

CLEO: Vai, dar intrăm în domeniul absurdului. Dumneavoastră — înșelat în amor? Un bărbat atît de serios?...

GHERMAN (*vrea să schimbe vorba*): Dacă nu comit o indiscreție, care formă de relief vă place mai mult?

CLEO: Dar nu comiteți nici o indiscreție. Marea. Marea cu valurile ei...

GHERMAN: Dar mai sînt și munții. Se poate să uitați munții, cu vîrfurile lor veșnic acoperite cu zăpadă? Apoi mai sînt pădurile, ca să nu mai vorbim de poiene...

CLEO: Ah, ce bărbat instruit! Sub o înfățișare serioasă, se ascunde de fapt un om atît de serios.

GHERMAN (*vîzînd*): Vreți să știți adevărul?

CLEO: O, da, desigur.

GHERMAN: Nu. N-am avut curajul să mă recăsătoresc.

CLEO: Ați fi un ginere ideal. Din experiență știu că în casele frumos mobilate oamenii se iubesc sincer. Azi o mobilă, mâine altă mobilă, imposibil să nu apară și sentimentul.

GHERMAN: Amabilitatea dumneavoastră mă ajută să atac problema frontal. O iubesc pe nepoata dumneavoastră.

CLEO: O cunoașteți?!

GHERMAN (*pardón*): O port în suflet ca pe o icoană. Și eu nu port în suflet decît ceea ce am absolută nevoie...

CLEO: Extraordinar!... Cîte poate să aducă neprevăzutul!
Și cînd te gîndești că totul a pornit de la o simplă apă minerală...

GHERMAN: Cîștig bani frumoși. La cooperativa „Prestarea”, unde lucrez în calitate de traducător, se cîștigă bine. N-aș vrea să spun că asta e totul în viață... Căci dacă ai bani și n-ai mulțumire sufletească, totul e zadarnic.

CLEO: O, domnule, nici eu, nici nepoata mea nu sîntem materialiste. Sentimentul rămîne pe primul plan... fără ca banul să treacă pe al doilea plan.

GHERMAN (*iși continuă în liniște pledoaria*): Depunînd în fiecare lună bani la CEC, mi-am cumpărat un automobil. Nu credeți, sper, doamnă, că automobilul e cel mai mare cusur al bărbaților?

CLEO: O, nu! Au ei cusururi și mai mari. Am să fiu însă sinceră. Automobilul nu poate înlocui căldura sufletească, cel puțin așa cred eu.

GHERMAN: În afară de asta, mai am două principii. Aș vrea ca soția mea să nu lucreze. Aș vrea să fiu cît mai explicit. La serviciu, prin natura obligațiilor mele profesionale, trebuie să mă prefac puțin. Acasă, vreau să fiu sincer. La serviciu trebuie să fiu atent la colegii mei, trebuie să fiu foarte serios, la mine acasă aș vrea așa... ceva nostim, nu știu dacă cuvîntul e bine găsit... Acesta ar fi primul principiu... Pe dumneavoastră am să vă țin ca pe o comoară, acesta e cel de al doilea principiu. N-am fost prea abstract, dar am fost sincer.

CLEO: Dar asta înseamnă că dumneavoastră vreți să duceți o viață dublă. La birou să gîndiți într-un fel, acasă invers?!

GHERMAN: Da. Du-lă... Ați ghicit.

CLEO: Eu cu așa ceva nu sînt de acord și nici nu știu dacă Gabriela vă iubește. Căci, n-aș vrea să vă jignesc, dar și sentimentul...

GHERMAN: Nici nu mă cunoaște. E un fapt, n-are rost să mă revolt împotriva faptelor.

CLEO (*omenească indignare*): Nu, domnule, eu nu fac tranzacții cu sufletul unei ființe apropiate. Nu, domnule...

GHERMAN: Atunci cum rămîne?

CLEO: Căutați iubirea, domnule. Avînd atîtea calități, veți găsi ușor o femeie care să facă din dumneavoastră un ideal... Nu, domnule, categoric nu!

GHERMAN: Atunci, cum rămîne? Eu vreau un răspuns clar. Cum rămîne?

CLEO (*mai indignată ca oricînd*): M-ați adus în culmea idig-nării. Aș fi preferat să fie un sentiment la mijloc. Aș fi rămas cu conștiința curată și avantajele ar fi rămas, în linii mari, aceleași. Dar dacă nu se poate, nu se poate... Aranjez eu totul, domnule... Nici o grijă, domnule... Bazați-vă pe mine, domnule Gherman. Gabriela va fi a dumneavoastră.

TABLOUL 2

Acasă la Gabriela. Camera excesiv mobilată. Gabriela, Admiratorul, apoi mătușa Cleo

GABRIELA (*la telefon*): A, un domn. Vrea să țină o mică dizertație despre atracția neprevăzutului... în zilele mai ploioase. A, ăla mic și chel. E așa de ironic, încît nici nu înțelegi ce spune. Dacă vin și eu? Nu știu, nu cred. Astăzi nu mă atrage necunoscutul. Ei, dacă nu mă atrage, nu mă atrage. Ei, asta-i bună! Ce vrei, domnule, dacă n-am starea de spirit necesară...

ADMIRATORUL (*aparitie bruscă*): A, cît sînt de fericit, a, cît sînt de grăbit... De aceea, tovarășă Gabriela Mateescu, trebuie să-mi planific riguros puținul timp ce-mi stă la dispoziție. Deci mă prezint... Am sarcina cea mai îngrată, sînt un admirator, un biet admirator. Cu îngăduința dumatăle, am să fiu ceva mai simplu. Deși ați fost criticată în presă, eu tot vă admir... Ah, în meciul de baraj cu campioana Voinței, ați fost grozavă!... De la prima lovitură mi-am dat seama că sînteți hotărîtă să învingeți. Pe cît de mult mă indispen prostiile calculate, pregătite cu de-amănuntul, pe atît mor după victoriile gîndite, premeditate, calculate... Mă credeți că-mi venea să vă strîng în brațe?

GABRIELA: Da? Nu știu de ce, sînt o naivă poate, dar asta cred întotdeauna.

ADMIRATORUL: De aceea am și venit. Am venit să vă strîng în brațe, să vă felicit și să plec. Admir la dumneavoa-

tră dorința de a învinge și, mai ales, știința de a învinge. Vă deranjează laudele mele? Nu-i nimic ciudat, și cu mine se întîmplă la fel. (*Către Gabriela.*) Peste cîteva luni o veți întîlni pe campioana Științei. O s-o bateți?

GABRIELA: Numai dacă mă rogi dumneata. Așa, de capul meu...

ADMIRATORUL: Eu? Eu vă rog din toată inima. (*Se uită la pendula din perete.*) Trebuie să plec. Pe cît sînt de fericit pe atît sînt de grăbit...

CLEO (*apare trăgînd după ea două fotolii*): Cum am lipsit eu, cum ai întors casa pe dos. (*Așază fotoliile în mijlocul casei.*) Cum am lipsit cîteva ceasuri, ca să mă relaxez puțin, cum ai făcut schimbări. Nu vrei să ții seama că, la vîrsta mea, nu pot să-mi mai permit extravagante... Cine era tinerelul care fugea ca un bezmetic? Cam schematic, tinerelul... (*Deschide fereastra.*) Arăți foarte bine... Ai plătit lumina?

GABRIELA: A, mătușico, pînă nu faci dumneata o apreciere, nu se poate...

CLEO: Care va să zică, sînt în casa mea și n-am voie să-mi dau cu părerea... Am să mă duc la străini, să fac acolo diverse aprecieri...

GABRIELA: Ah, mătușo, și cu prietenele mele te porți urît! Stela ține la mine... Și eu țin la ea foarte mult...

CLEO: Nu-mi place această amicitie. Nu pare de loc o fată modernă.

GABRIELA: Modernă! N-o fi modernă, dar e foarte simpatică...

CLEO: Dragă Gabriela, așa nu mai merge, mă bagi în mormînt, și la propriu și la figurat. Ai o răceală pe care n-o avea nimeni din familia noastră. La cimitir n-ai mai fost și tu să depui o floare cît de mică. Rufele nu le speli în două ape...

GABRIELA: Mi-am cumpărat o rochie de tergal.

CLEO: Asta nu-i ceva rău, Gabriela. Orice persoană aspiră spre o stofă mai fină... Dar trebuie să vedem dincolo de stoffe, dincolo de calitatea tergalului. O, Gabriela, ai încredere în experiența mea de viață. (*O mîngîie.*) Ce vreau eu, în fond? Vreau să fii elegantă... ca o bijuterie... Am eu o altă satisfacție în viață? Nu.

Dacă nu era această dorință, de mult cădeam bolnavă la pat. A sosit timpul să-ți găsești un soț vrednic de tine...

GABRIELA: Și eu m-am gândit la asta, mătușico. Și l-am găsit... E așa de simpatic... Când sînt cu el, mă simt foarte bine. E și drăguț, are și conversație... mă sună în fiecare zi. E atît de inteligent și de punctual...

CLEO (*sobră*): Numele, vîrsta, profesia, salariul de bază. Repede, repede...

GABRIELA (*In loc de oricare altă explicație*): Manole, mătușă, Manole!...

CLEO: Nu-l cunosc personal, dar am cîteva informații despre el. Nu mă deranjează că-i marxist, dar are salariu mic.

GABRIELA: Îl iubesc. Cred că m-am exprimat destul de clar, ca să nu mai avem discuții...

CLEO: Bine, am să fiu și eu clară. Sînt convinsă că-l iubești. Eu vorbesc de căsătorie, nu de iubire. Aceste două noțiuni se bat cap în cap. N-am ce face, nu eu am făcut viața. Unde ai văzut tu, fetițo, ca doi oameni care se iubesc să se căsătorească?! Unde, fetițo?! Că mă duc și eu la ei în pelerinaj, cum se duceau altă dată creștinii la Ierusalim.

GABRIELA: Cum?! Unde?! La noi, la serviciu...

CLEO: Minciuni. Tot ce se bazează pe sentimente nu rezistă. Numai interesul strict material rezistă tuturor furtunilor, zăpezilor și cutremurelor... Chiar dacă vine un cataclism, o neînțelegere, interesul renaște din propria lui cenușă ca... pasărea aia cu nume străin. Și *Biblia* spune. Numai interesul e veșnic.

GABRIELA: Pasărea Phönix, mătușă. Dar nu cred.

CLEO: Ție îți trebuie un bărbat pe care să nu-l iubești cîtuși de puțin. Că numai așa mai poți să zburzi și tu în afara căminului fericit. Ai nevoie de un bărbat sensibil, care să nu te lase să muncești. La fizicul tău agreabil, munca e o absurditate. Să muncească alea urîte, alea care n-au tenul tău.

GABRIELA: Mai am să-ți spun ceva foarte simplu. Am dat examen la facultate. Am reușit.

CLEO: Îmi vorbești deschis, îți vorbesc deschis. Nu sînt de acord. Și pe mine nu mă întrebă nimic... O să mă

bagi în mormînt. Și nimeni n-o să vină să depună o floare cît de mică pe mormîntul rece...

GABRIELA: Eu credeam că-ți fac o surpriză.

CLEO: Este o surpriză, fata mamei, iartă-mă că-ți spun așa... dar asta e o surpriză neplăcută. Te-ai dus la serviciu, deși eu am fost contra; pensia mea era suficientă. Am trecut cu vederea... într-un moment de slăbiciune. Dar tu nu te-ai oprit aici. Acuma, la mică distanță, facultatea. Tu trebuie să trăiești, fata mamei, nu să-ți risipești tinerețea.

GABRIELA: Te-am supărat, mătușă?

CLEO: Spune-mi mamă! Atîta poți să mai faci pentru mine. Nu e un sacrificiu prea mare.

GABRIELA: Te-am supărat?

CLEO: M-ai distrus... Mi-ai spulberat, sistematic, iluzie cu iluzie. Simt că vrei să mă părăsești, la început provizoriu, pe urmă definitiv. Îți cer un ultim serviciu: du-te pînă la farmacie, cumpără niște fenergan. Ce te uiți așa la mine? A! Dacă m-ai iubi ai ști că rețeta e pe noptieră... (*Gabriela pleacă. Mătușa Cleo se ridică brusc în picioare și începe să fredoneze.*)

OGARU (*care, nevăzută de nimeni, privește intimidat în jurul lui, se împiedică de o mobilă, o dă galant la o parte*): Nu-i nimeni acasă?

CLEO (*în sfîrșit, cu chiu cu vai, apare din spatele unei mobile. Emoția, dacă a existat cumva, dispare înainte de a fi apucată să se manifeste*): Adolf, tu ești, Adolf? Șterg puțin fotoliul de praf și vin imediat după aceea. (*Pauză. Văzînd că mătușa Cleo exagerează cu ștersul prafului, Ogaru își găsește, prin reflex, o ocupație: mută niște scaune dintr-un loc într-altul. Mătușa Cleo se îndreaptă spre Ogaru. Situația se schimbă. Absorbit de micile improvizării gospodărești, Ogaru aproape că nu observă prezența femeii care l-a iubit cîndva. Silită de împrejurări, mătușa Cleo îl zgîlțuie.*) Dragul meu Adolf, nu te-am văzut de aproape douăzeci de ani. Ia spune-mi, liftul merge, sau ai urcat pe scară?

OGARU: Mă vezi după douăzeci de ani de zile, și în loc să mă întrebă — formal, evident — cum o duc cu sănătatea, mă întrebă dacă s-a reparat liftul. În sfîrșit... mă rog! O revedere după douăzeci de ani ar fi emo-

ționat, poate, și un câine... Chiar nu te năpădesc amintirile?

CLEO (*înfuriată de o ușă care nu vrea să stea închisă*): O, Adolf, ușa asta nu vrea să stea niciodată închisă ca lumea. Aș fi fericită dacă aș găsi un om de caracter care s-o repare. Uneori, Adolf, stau și mă întreb: ce e un răcitor în comparație cu un frigider? Nimic, Adolf, nimic...

OGARU (*jignit în continuare*): O, Cleo, de ce te rezumi la preocupări de ordin strict material? (*Pierzându-și răbrea.*) De ce nu răspunzi tu la ce te-am întrebat eu? Eu te-am întrebat dacă te năpădesc sau nu amintirile.

CLEO (*după ce scoate agrafa din gură*): Amintirile? O, încă cum!... Auzi întrebare!... (*În continuarea aceluiași răspuns, mută o scrumieră de pe o masă pe alta.*) O, Adolf, ce pupile mari au ochii tăi frumoși ca albastrul cerului. (*Deschide o fereastră.*) Am nevoie de oxigen, ție pot să ți-o spun, Adolf...

OGARU (*vrea să ridice nivelul discuției*): Ți-ai refăcut viața?
CLEO (*cu durere maximă*): Nu numai că nu mi-am refăcut viața, dar stau și foarte prost cu tensiunea.

OGARU (*de atîta compasiune omenească, i s-a făcut sete*): Suferința fizică e cea mai îngrozitoare. Te înțeleg, draga mea Cleo. Ai ceva vinișor prin casă?

CLEO (*sătulă de ipocrizia omenească*): Mă întreb așa, din simplă curiozitate, sau chiar vrei să bei ceva?

OGARU: Ar fi absurd să te mint. Ce interes aș avea să te mint? Nu mă prefac cînd spun că am chef să beau un păhărel.

CLEO (*cu cărțile pe față*): Bine, atunci am să fiu sinceră, Adolf. Te cunosc de prea multă vreme ca să mai am secrete față de tine. Nici nu sînt o copilă care crede că tot ce zboară, implicit, se mănîncă.

OGARU: Sînt de acord cu tine. Cînd n-are nici un interes să mintă, o nul e dator să fie sincer...

CLEO: Tocmai, Adolf. De aceea am să spun adevărul. Am o sticlă de Cotnari, Adolf, dar e jos în pivniță. (*Nu vrea să fie înțeleasă greșit.*) Nu că mi-ar fi lene, lenea nu m-a caracterizat nici cînd locuiam la Buzău, dar eu, eu, Adolf — zîmbești, nu-i așa? — eu nu mai pun

o picătură de alcool în gură. De altfel, sînt așa de bucuroasă că te văd, încît mi se pare că sticla de Cotnari nu mai are nici o importanță... Cînd ne-am văzut noi ultima oară, Adolf?

OGARU: Acum douăzeci de ani, în stațiunea climaterică Băile Herculane, ți-am dat o ultimă îmbrățișare. (*Pe muzica aducerilor-amînte.*) Și fiindcă tot a trecut de atunci atîta amar de vreme, și pot să mă întreb și eu, cu legitimă mîndrie: „Unde sînt zăpezile ce au fost“, dă-mi, te rog, un păhărel de vin. (*Pauză destul de mare.*) Bătrînico...

CLEO (*fără indignare*): Cum vorbești așa cu mine, cum îți permiți, ești în casa mea...

OGARU: Cum să nu mă indignez, cînd calci legile ospitalității? În nici o împrejurare ospitalitatea nu trebuie să dispară... În fosta mea locuință din C.A. Rosetti, mă vizitase, e mult de atunci, un prieten din copilărie, pe care urma să-l ruinez peste cîteva zile. Între bă-mă cum l-am primit. Am destupat o sticlă de șampanie, am discutat, am rîs chiar. Ce, dacă ruinezi un om, asta înseamnă că trebuie să-i închizi ușa în nas?

CLEO (*aproape plîngînd*): Adolf, tu hotărăști... Dacă nu ți-e milă de o femeie suferindă, căreia medicul poli-clinicii raionale i-a interzis să meargă pe scări, mă duc să-ți aduc vinul. (*Vrea să-și ia zborul, dar își aduce amînte că sticla se află într-un raft din apropierea ei și astfel absența suplicului o descumpănește.*)

OGARU: Ce faci? N-aduci odată vinul ăla?

CLEO (*în sfîrșit, aduce sticla*): Și acum, să lăsăm gluma la o parte, chiar vrei să bei?

OGARU (*își toarnă în liniște un pahar de vin*): În sănătatea ta, adorabilă Cleo!

CLEO: O, dragă Adolf, ai rămas un sentimental.

OGARU: Da. Am rămas un sentimental și mă mîndresc cu asta. Chiar astăzi mi-am dat seama de asta, într-o împrejurare destul de obișnuită la prima vedere. M-am întîlnit astăzi dimineață, pe bulevardul Magheru, cu o femeie căreia i-am distrus viața. Nu numai că am salutat-o, ceea ce și asta puțin ar fi făcut-o, dar — o să mă crezi, n-o să mă crezi — i-am oferit o înghețată. Am mîncat, am discutat, de cîteva ori am izbuc-

nit în rîs, eu mai puternic, ea mai domol. Altul, în locul meu, ce și-ar fi spus? Dă-o încolo, au trecut anii, ce mă privește pe mine? Vezi, așa ceva eu nu pot să fac...

CLEO (*nu-i vine să creadă*): A, nu, nu te cred, Adolf, știu că-ți place să te lauzi. Hai, spune drept, mie nu trebuie să-mi ascunzi nimic, sîntem între noi: chiar i-ai oferit o înghețată femeii căreia i-ai distrus viața?

OGARU: Îți dau și numele localului. La cofetăria „Scala”. Ce interes aș avea să te mint?

CLEO (*în extaz*): Ești formidabil, Adolf! Nu te-aș fi crezut capabil de un gest atît de gingaș... Uneori, după ce termin de șters farfuriile, sau după ce mă întorc de la centrul de ape minerale din Cișmigiu, stau și mă întreb: de unde atîta candoare la tine? De unde atîta gingășie sufletească?

OGARU: Nici eu nu știu. E, pesemne, ceva înnăscut. Apropo, ce voiam să te întreb... Ce-ți mai face nepoata?

CLEO: Eu, cu tensiunea, dragă Adolf, stau foarte prost, dar nepoată-mea o duce bine.

OGARU: E frumoasă?

CLEO: Nici cu vecinii de la etajul nostru nu prea mă înțeleg, dar nepoată-mea e drăguță. Am avut ghinion. Cu un etaj mai sus sînt oameni foarte inteligenți și manierați.

OGARU: E încadrată?

CLEO: În ciuda voinței mele, și-a luat servicii.

OGARU: Nu înțeleg de ce te-ai opus. E bine ca un om să aibă serviciu. Dacă ar fi numai ajutorul de boală și tot...

CLEO: Nu spun că nu sînt și anumite avantaje... Dar cu frumusețea ei ar putea să cîștige dublu.

OGARU: Frumusețea este trecătoare. Ca mîine sîntem cu toții oale și ulcele...

CLEO: A, Adolf, chiar și cînd cobești ești fermecător. Numai la Băile Herculane mai vorbeai așa frumos... Apropo! Ce afaceri ai mai făcut de cînd nu ne-am mai văzut?...

OGARU: De vorbit, mai vorbesc și acum frumos, dar sub raport material n-o duc tocmai strălucit. Mai învîrt eu cîte ceva, dar nu mai e ce-a fost odată. Cîndva eram manager, lansam vedete, o viață plină de avantaje materiale și spirituale. Astăzi nu mai știu să fac afa-

ceri. M-am descalificat... Am obosit. Aș vrea să mă adun pe la casa mea, cum se spune.

CLEO: Te-am iubit, Adolf, dar eu nu vreau să-mi refac viața.

OGARU: O, ar însemna să cer prea mult de la viață. Te-am trădat o dată, ar fi absurd să-ți mai cer iubire. Stau prost cu banii.

CLEO (*brusc, speriată*): Bani? Nu-ți dau nici un ban. (*La urma urmei...*) Mai ușor aș primi eu bani de la tine decît să-ți dau eu bani cu împrumut. Ah, Adolf, am și eu durerile mele...

OGARU: Dacă mai aduci o sticlă, te ascult cu cea mai mare atenție. Nu că altfel aș rămîne indiferent, dar e mai bine așa...

CLEO (*după ce mai aduce o sticlă, pe melodia dezinteresării*): Nu mă gîndesc la ea, mă gîndesc la mine, Adolf, nu știu dacă mă exprim exact. E o fată nostimă, frumușică, la ce-i trebuie ei serviciu? Înțeleg să muncească alea fără un fizic agreabil. Dar ea? Ea, Adolf? Frumusețea ei poate să-i asigure tot confortul. A, Adolf, cîndva ai fost un vultur...

OGARU: Vultur am fost, vultur am rămas.

CLEO: Tu, care ai făcut atîtea ticăloșii, să nu pricepi ne liniștea unei mame?

OGARU (*blîndă rectificare*): Mătușă!

CLEO: Mamă sau mătușă, sentimentul e același. Toată strădania mea se duce de ripă. Am vrut să fac din Gabriela o femeie... și nimic mai mult!

OGARU: Te înțeleg foarte bine...

CLEO: Ascultă, Adolf, tu ai un suflet de gheață, cu tine pot să vorbesc omeneste. Nu vreau să muncească. Nu că salariul ei m-ar deranja prea mult. Nu. Peste asta aș fi trecut. Dar nu vreau s-o pierd. Indiferent de salariul tarifar, am s-o pierd. Și o să mă urască. Și peste ura asta aș trece. Dar o să mă părăsească.

OGARU: Încadrează-te tu!

CLEO: N-am muncit pînă acuma ca să mă prostesc la bătrînețe. Nu! Dar dacă ea n-o să se țină de mici aventuri, s-aducă un ban în casă, sau n-o să am ginere cu nivel de trai foarte ridicat, știi ce-o să se întîmple?

OGARU: Nici nu-mi trece prin cap.

CLEO: O să fiu silită să mă ocup eu — nu de aventuri, pentru aventuri nu-mi mai permite etatea, ci de mici învîrteli, ba una, ba alta. Și asta nu vreau, Adolf. Vreau să mor cu sufletul curat.

OGARU: Tu vei trăi două sute de ani, cît papagalii.

CLEO: Nu mă supără comparația, mai curînd mă flatează... Nici să jignești un om nu mai ești capabil, Adolf... Da. Am să trăiesc cît papagalii. Dar vreau să trăiesc frumos, curat. Și ca să-mi împlinesc această dorință, pe care o are orice om, mai ales cînd ajunge la o anumită vîrstă, am nevoie de o nepoată flusturatică, nu de una care ține să intre la facultatea de chimie industrială.

OGARU: Dacă vrea să intre la facultatea de chimie industrială, nu mai e nimic de făcut. Dacă era filologia... poate că mai era ceva de făcut...

CLEO: Ba este, Adolf, încă nu e prea tîrziu. Ajută-mă, Adolf, ajută-mă! Dacă mă ajuți, îți iert toate umilințele la care m-ai supus...

OGARU: După cîte înțeleg eu, tu vrei să trăiești ca un parazit.

CLEO: Da, și nu mi-e rușine s-o recunosc. Nu vreau să activez, să mă mișc. Cum stau și lîncezesc, mă simt cu conștiința curată. Dacă cînd mă mișc, cînd mă trezesc, mă schimb și nu mai vreau, Adolf, nu mai vreau... Ești drăguț să-mi spui de ce rîzi?

OGARU: Rîd și eu așa... Cum să nu rîd? Și eu vreau să trăiesc ca un parazit. Ce coincidentă!

CLEO (*suprăemă indignare*): Ah, asta e îngrozitor! Dacă nu ți-aș cunoaște potlogăriile pe care le-ai făcut în regimul trecut, te-aș da pe ușă afară. Un bărbat să gîndească așa?!

OGARU: Am îmbătrînit, Cleo. Vreau să mă odihnesc. Nici o afacere nu mi-a reușit în ultima vreme. (*Amestec de uimire și durere*.) Mă uit la sufletul meu; nu pot să spun că nu e întunecat. Mi-am cercetat sufletul cu atenție, ca un vînător arma înainte de a pleca la vînătoare de tigri. O spun cu mîna pe inimă. Sînt capabil de orice. Totuși, ceva îmi lipsește. Biata mea ticăloșie nu-mi folosește la nimic, în loc să mă ajute, mai mult mă încurcă. Sărmana și inutila mea tică-

loșie! Totuși, într-un fel, mi-e dragă. Mă leagă de ea atîtea amintiri frumoase... Și e foarte trist pentru mine s-o văd cum se distruge, cum se pierde, cum devine mai mică, cum se stinge...

CLEO: Adolf... Cînd te-am iubit eu, te descurcai așa de bine... Ridică fruntea sus, Adolf! Hai, ești doar vulpe bătrînă, o să-ți treacă, e-o clipă grea, dar o să-ți treacă. Ajută-mă, Adolf. E așa de trist să vezi cum o femeie bine făcută urmează facultatea fără frecvență... Ajută-mă, Adolf, și-am să-ți ofer o masă la restaurantul „Lido” — unde cîntă Sorina Dan cele mai noi șlagăre de muzică ușoară.

MANOLE (*deschide ușa și, după ce dă cîteva mobile la o parte, se așază într-un fotoliu; ca și cum ar fi la el acasă, își aprinde o țigară*): V-ați pierdut timpul degeaba. Eu nu sînt de acord.

OGARU (*cu demnitate*): Domnule, nici nu vă cunosc, nici nu ne cunoașteți, dați buzna într-o casă străină. Există totuși niște reguli, o decență.

MANOLE (*îi liniștește*): O să mă cunoașteți. N-aveți nici o grijă. O să mă cunoașteți pînă în adîncul sufletului. (*Se ridică de pe fotoliu și se plimbă prin cameră.*) V-ați zbatut degeaba. În timpul ăsta, mai bine citeați o carte sau făceați gimnastică de înviorare. Dar eu vă pot spune de la bun început că nu sînt de acord. Dar de loc nu sînt de acord...

CLEO (*capătă cea mai dramatică înfățișare cu putință*): Vă rog în genunchi, umiliți-ne, striviți-ne, dar nu murdăriți covoarele.

MANOLE: Nici o grijă. Văd și eu că mobila e singurul lucru curat de pe aici. Numai peste sufletele voastre s-a așternut un praf de cîteva degete.

OGARU: Praful de pe sufletele noastre ne privește pe noi.

MANOLE: Îți vînd un mare secret: și pe mine mă privește.

CLEO: Nu înțeleg... Și ce dacă nu sînteți de acord?

MANOLE: Cum, ce? Dacă eu nu sînt de acord, gata, nu se mai face... Dacă eu nu sînt de acord, toată afacerea voastră cade baltă. Dar probabil că nu știați, altfel nu vă pierdeați timpul.

OGARU: Ați ascultat la ușă?

MANOLE: Evident. Am tras cu urechea la ușa unei case străine.

CLEO: Să ascultați la ușa unei case străine! Asta-i o crimă, e ceva inuman.

MANOLE (*cu gândul la ale lui*): Nici mobila de aici nu-mi place. Păi, voi când v-ați aranjat casa, nu v-ați întrebat: o să-i placă lui Manole, n-o să-i placă lui Manole? De loc nu-mi place. N-auziți?

OGARU: Auzim.

MANOLE: Atunci, dacă auziți, schimbați-o!

CLEO: Când?

MANOLE: Cum, când? Auzi ce întrebare! Cum când? Imediat! Nu știati că mie nu-mi place târăgâneala? Afară cu fotoliile astea!

CLEO (*ingrozită*): Nu știam...

MANOLE: Curios! Curios... Foarte curios! Toată lumea știe că lui Manole nu-i plac târăgănelile, numai voi v-ați găsit să nu fiți bine informați. Afară cu fotoliile astea! (*Intimidați, și Ogaru și Mătușa Cleo se apucă de lucru.*) Altă mutră n-ai?

OGARU: N-am.

MANOLE: Foarte rău. Găsește-ți altă mutră. Asta nu-mi place. (*Îl examinează cu atenție.*) Ia uită-te la el, „bărbatul la patruzeci și cinci de ani!” Câtă distincție!... Ascultă, stimată doamnă...

CLEO: Și cu mutra mea ai ceva?

MANOLE: Nu. De data aceasta, pretențiile mele sînt ceva mai modeste... Am o singură rugămintă — făceți-mi, vă rog, plăcerea asta, tot n-o să ne vedem de prea multe ori în viață. Renunțați, vă rog, la aerul ăsta de veșnică suferință.

CLEO: Niciodată. M-am obișnuit cu el.

MANOLE: O, vă cred... Sînt convins că aerul ăsta de veșnică suferință pe care-l abordați v-a scos de multe ori din impas... (*Schimbă tonul.*) Dacă v-ați obișnuit așa de mult, am o idee. Mi se pare bună. Dezobișnuiți-vă!

OGARU (*pierzîndu-și răbdarea*): În definitiv, cine ești dumneata?

MANOLE: Eu? Nimic extraordinar. Sînt ceea ce sînt și sînt și antrenor al secției de scrimă. Și în această ultimă

calitate a mea, mă ocup și de Gabriela. A, vă simt! Vreți să faceți o ironie subțire! Lăsați-o pentru la iarnă, la gura sobei. Și, cum vă spuneam, eu nu sînt de acord.

OGARU: Cu ce nu sînteți de acord? Așa, ca titlu informativ. Dumneavoastră vorbiți așa?! Dumneavoastră, care ascultați la uși străine! Eu n-am ascultat niciodată la ușa unei case străine!

MANOLE: A, cunosc morala oamenilor de acest soi. Nici un om de acest soi nu face o mișcare, fără să tragă după el și morala. Are el grijă să nu plece de acasă fără un principiu moral sub braț. Așa, cu un principiu moral, treaba merge mai ușor. În orice afacere se bagă, trage și morala după el... Cei care mint se laudă că ei nu fură, cei care fură se laudă că ei nu-și înșală nevestele. Cei care-și înșală nevestele se laudă că nu fură. Cei care fură se laudă că nuucid. Cei care ucid se laudă că ei nu fură. Cei care ucid femeii se laudă că ei nuucid bătrîni. Cei care ucid bătrîni se laudă că ei nuucid femei. Cei care ucid și bătrîni și femei, se laudă că ei nuucid copii.

OGARU: N-am înțeles prea bine... Vreți să-mi mai repetați?

MANOLE: Nu. N-am să mai repet. De data aceasta am să mă refer la cazul de față. Dumneata nu ești în stare să ascuți la o ușa străină, dar ești în stare să distrugi un om. Vreți să acaparați un om, să-l faceți proprietatea voastră, să vă hrănească, să-l umiliți, să-l faceți să semene cu chipul vostru de pasăre de noapte.

CLEO (*strălucimată de o idee*): Aa, să știi, dragă Adolf, că e vorba despre Gabriela... Ah, dacă nu mă jigheai atît de cumplit, comparîndu-mă cu o pasăre de noapte, nici prin cap nu-mi trecea că vă referiți la propria mea nepoată, la care țin ca la propriul meu copil...

MANOLE: Așa e, cum te-am jignit, cum ai ghicit.

CLEO: Lăsați-o în pace pe Gabriela. Nu-i de ajuns că-i orfană...

OGARU: La mijloc e un sentiment, poate. Un sentiment de prevedere. Instinctul matern, domnule, despre care s-au scris atîtea pagini remarcabile. Doamna n-are voie să aibă un sentiment?

MANOLE: Depinde de sentiment.

OGARU: Ascultă, domnule! Eu sînt mai inteligent decît dumneata.

MANOLE: Aa, vrei să ştii care-i părerea mea? Părerea mea e că eşti prost, iertaţi-mi, vă rog, simplitatea...

OGARU: Vă iert simplitatea, dar ce fac cu jignirea?

MANOLE (*în timp ce Ogarul îşi pune mănuşile*): Jignirea vă rog să nu mi-o iertaţi. (*Către mătuşa Cleo.*) În ce an sîntem, stimată doamnă?

CLEO: Adolf, de ce mă laşi singură? Ca să fiu sinceră, în 1963.

MANOLE: Ca să fiu sincer, așa e, sîntem în 1963. Auzi?

OGARU: Anul n-are nici o importanță. Plec nu fiindcă sînt jignit, ci fiindcă azi e zi de curse la Ploieşti! (*Se pregăteşte de plecare.*)

MANOLE: Acum voi pleca şi eu. Doamnă, pregătiţi-vă sufleteşte, am să vă sărut mîna. (*Se îndreaptă spre mătuşa Cleo.*) Mi-a părut bine de cunoştință. A fost așa de plăcut! Dacă cumva, stimată doamnă... aveţi o oră... două... la dispoziție... şi dacă cumva, stimată doamnă, nu renunţaţi la planul dumneavoastră, cred c-o să daţi de dracu. Sărut mîinile, doamnă. (*Către Ogaru.*) Mi-a părut bine că v-am cunoscut. Conversația a fost foarte plăcută. (*Îi strînge mîna.*) Dacă cumva aveţi o clipă mai liberă, mai daţi un semn de viață, ce naiba! Cunoaşteţi numărul meu de telefon! Şi dacă cumva nu vă băgaţi minţile în cap, o să dau cu dumneavoastră de pămînt! (*Manole arată spre podea.*) La revedere! La revedere! (*Brusc, violent.*) Sărut mîinile, doamnă!

ACTUL II

TABLOUL 3

Parcul din fața instituției. Gabriela, Manole, Admiratorul, în cele din urmă, Gherman

MANOLE: Bună seara, Gabriela...

GABRIELA (*îl ia tare de la început*): Ah, iar cu frazele astea obișnuite! Admiră apusul soarelui, că altfel teucid...

MANOLE (*nu vrea să admire apusul soarelui*): Am spus bună seara, Gabriela.

GABRIELA: Bună seara. Ce frază obișnuită, lipsită de orice trăsătură cît de cît originală! Admiră apusul soarelui că fac morțe de om.

MANOLE: Gabriela, Gabriela, ce-i cu tine? De cînd te-ai schimbat așa de radical?

GABRIELA: Nu ești sensibil, Manole!... Cu durere am ajuns la această concluzie... Poate că am devenit eu subiectivă în ultimele zile, dar mie-mi place natura.

A, în ziua în care nu văd un copac cît de mic...

MANOLE (*uimit*): Mic? Oricît de mic?

GABRIELA: Da, oricît de mic, sau n-aud o pasăre...

MANOLE: Pasăre? Oricare ar fi ea?

GABRIELA: Da... Nu mă simt om. Două lucruri ador în viață: natura și cultura...

MANOLE (*uimit*): Natura și cultura! Nici mai mult, nici mai puțin?

GABRIELA (*îl examinează cu atenție pe Manole*): Ce privire enigmatică ai!

MANOLE: N-am nimic enigmatic!
GABRIELA (*conciliantă*): Nici măcar ceva straniu?
MANOLE: N-am nimic straniu.
GABRIELA: Păcat, foarte păcat! Detest bărbații cumsecade.
Mă înspăimântă liniștea și echilibrul.
MANOLE: Dar să știi că eu nu mă schimb din cauza asta.
Tot cumsecade rămân.
GABRIELA: A, vrei să faci pe interesantul cu mine!
MANOLE: Nu.
GABRIELA: Ești scandalos, Manole! Nu ești sensibil, Manole! Ce orizont îngust ai!
MANOLE: Ascultă, Gabriela, te avertizez că ai început să mă plictisești...
GABRIELA: Minți! Se vede după ochii tăi că minți! De-abia acum mă iubești mai mult. Bărbații iubesc cu precădere femeile negative, misterioase, fascinante! Pentru ele fac crize sufletești și accidente de motocicletă.
MANOLE: Eu, personal, nu!
GABRIELA: Minți, Manole! Minți! De-abia acum mă iubești! Când veneam la birou și semnam condica la timp, te plictiseai cu mine!
MANOLE: Se vede că prostiile tale sînt recente și nu te-ai confundat suficient cu ele. Și din această pricină există un anumit dezechilibru. Pot să risc o întrebare decisivă? Prostiile astea sînt proprietatea ta, adică sînt prostiile tale, gîndite și făcute de tine, sau ți le-ai făcut cadou mătușa Cleo, ca să ai și tu cu ce ieși în lume?
GABRIELA: Am intrat în societatea unor oameni inteligenți și satanici. Ne adunăm acolo mai multe persoane și vorbim despre moarte, alcool, destrămarea... Și-apoi, mătușa Cleo are dreptate.
MANOLE (*mai liniștit*): Deci nu sînt prostiile tale. Asta tot e bine. Dar nu vezi că pe tine nu te prind toate astea? Că nu sînt în natura ta? Cînd vorbești tu despre destrămarea, îi vine omului să plece în vacanță la mare.
GABRIELA: Nu-i adevărat. Eu sînt sinceră în scepticismul meu... N-auzi o muzică îngerească?

MANOLE: Dacă fraza asta nu ți-a dat-o unul chel și satanic, eu mă îpușc. Numai bărbații cheli și satanici scot fraze de astea.
GABRIELA: Află că era înalt ca bradul.
MANOLE: Nu era înalt ca bradul. Aia sceptici și vînjoși au altfel de prostie. Au și ei felul lor propriu de a cădea în gropi.
GABRIELA: Eu aud o muzică îngerească.
MANOLE: Asta să i-o spui chelului, nu mie. Mie, fetițo, să-mi vii la lucru, începînd de mîine dimineață.
GABRIELA: Eu aud o muzică îngerească. Uite, în clipa de față, te iubesc.
MANOLE: Tocmai în clipa de față eu nu te iubesc.
GABRIELA: Ah, Manole, am să te părăsesc definitiv.
MANOLE: Asta să n-o faci.
GABRIELA: Te iubesc. Nu vii cu mine în neant?
MANOLE: Unde să vin, dragă Gabriela?
GABRIELA: În neant, Manole!
MANOLE: Nu era mai bine cînd mergeam noi la cinema și la pădurea Băneasa?
GABRIELA: Eu te-am iubit, Manole...
MANOLE: M-ai iubit?! Adică, acum nu mă mai iubești?..
GABRIELA (*înfuriată*): Nu, Manole, și e așa de trist... Mi-am revizuit concepția asupra vieții, mi-am revizuit și sentimentele. Tu ești un băiat prea banal... Ce ciudat. Și cu o secundă înainte încă aș fi murit pentru tine... Certitudinea dragostei aduce plictiseală.
MANOLE: Asta ți-a spus-o cineva la ora trei noaptea, cînd s-a închis cîrciuma.
GABRIELA: Totdeauna dorim ce nu avem și ne plictisim de ceea ce avem.
MANOLE: Tocmai mă gîndeam dacă ai să spui și prostia asta, ca să fie repertoriul complet. Ai spus-o!
GABRIELA: Căci așa e, cînd avem un lucru, dorim alt lucru, pe care nu-l avem...
MANOLE: Plec. Am să mă întorc cînd ai să fii mai inteligentă.
GABRIELA: Avea dreptate mătușa Cleo cînd spunea că nu trebuie să mă mărit cu tine. Am idealuri mai mari, mult mai mari. Aș vrea ceva ieșit din comun. Aș vrea

o aventură ca într-un film franco-italian. Aș vrea un automobil.

MANOLE: Aici e sufletul mătușii Cleo. Ah, de câte ori văd o ticăloșie, nu știu de ce îmi apare în față mătușa Cleo. Orice ticăloșie ar fi, mătușa Cleo seamănă cu ea. N-am văzut o ticăloșie care să nu semene cu mătușa Cleo. Un bărbat cu automobil!...

GABRIELA: Da, un bărbat cu automobil. Mă rog, toate sentimentele legate de un automobil. Un bărbat pe care eventual să-l și iubesc puțin.

MANOLE: Ca specialist în mecanică, nu te mai înțeleg. De ce trebuie neapărat un sentiment lângă un automobil? Ce, crezi că fără un sentiment autentic o să ai pană la motor? (*Energic.*) Lasă automobilul așa cum e! Nu pîngăriți automobilele! Nu jigniți automobilele!

GABRIELA: Vreau să am o viață senzațională!

MANOLE: Asta nu ești tu, Gabriela, asta e mătușa Cleo! Eu nu văd un automobil în sufletul tău! (*Se pregătește de plecare.*)

GABRIELA: Nu-i adevărat! Eu sînt o femeie nostimă și așa vreau să rămîn. Am avut o convorbire inteligentă, care m-a întărit în această convingere. A fost colosal. Un domn în etate mi-a spus: „Dragă Gabriela, ești atît de adorabilă în inconștienta ta! Tu faci nebunii, dar nebuniile-ți stau bine.” Mă duc să caut aventura, gestul gratuit!

GHERMAN (*apare brusc, ca din pămînt, împins de mătușa Cleo*): Domnișoară, v-am ascultat cu maximă atenție și în acest interval relativ scurt m-am îndrăgostit de dumneavoastră. Sînt un bărbat serios, cu intenții serioase, cu o situație bunicică și principii la fel de solide. Priviți cu maximă seriozitate pălăria mea. O turtesc, o dau de-a dura, ea se întoarce intactă. Același lucru îl pot spune — evident, după o clipă de gîndire, căci detest pripeala — și despre sentimentele mele, sînt la fel de trainice, suple și elegante.

ADMIRATORUL (*care a apărut la fel de brusc*): Și ieftine.

GHERMAN: Nu vă răspund pe loc la această ironie facilă, fiindcă, după cum am precizat de la bun început, detest superficialitatea. (*Către Gabriela.*) Domnișoară,

vă iubesc. Vă iubesc așa cum sînteți. Nu vă cer nimic în plus, nu vă cer nimic în minus. Jur că nu vreau nici să vă transform, nici să vă reeduc.

ADMIRATORUL: Atunci ce cauți aici?

GHERMAN (*fără să ia în seamă intervenția Admiratorului*): A face dintr-o femeie tînără și frumoasă, cum sînteți dumneavoastră, o ființă inteligentă, sau chiar numai rațională, înseamnă a pîngări natura.

ADMIRATORUL: Ai început să mă calci pe nervi. Ascultă-mă, pălărie serioasă, nu ți-e rușine obrazului să-ți fie...

GHERMAN: Domnișoară, simplitatea excesivă a acestui tînăr mă împiedică să-mi dezvălui sentimentele în toată complexitatea lor...

GABRIELA (*către Admirator*): Vă rog, plecați! Dumneata ai prea multe laturi pozitive. (*Către Gherman.*) Vă rog, domnule, continuați!

ADMIRATORUL (*îi ia pălăria din cap și i-o turtește*).

GHERMAN (*privește liniștit această întîmplare*): După cum vezi, dragă tinere, pălăria mea a rămas intactă. A rămas intactă fiindcă e o pălărie serioasă, care acoperă un cap serios.

GABRIELA (*către Admirator*): Pleacă, te rog! Prezența dumitale nu mai e dorită. Acest domn mă atrage tocmai prin farmecul necunoscutului... Ia-ți florile înapoi.

ADMIRATORUL: Păstrează-le! Tot nu le meriți!

GABRIELA (*către Gherman*): Domnule, vă rog, continuați!

GHERMAN: Da, voi continua! Noi, cadrele din cooperatie, cunoaștem foarte bine sufletul omenesc. Tocmai de aceea, am folosit acest scurt răgaz ca să-mi sistematizez ideile, ca nu cumva, Doamne ferește, ideile secundare s-o ia înaintea celor principale. Am de gînd, să nu credeți că mi-a venit așa, pe neașteptate, m-am sfătuit în această direcție și cu prietenii mei apropiați, am de gînd, repet, să mă așez în genunchi în fața dumneavoastră. La întrebarea dumneavoastră de ce fac acest gest, vă voi răspunde următoarele: această poziție corespunde cel mai bine stării mele de spirit, cît și sentimentelor de care sînt năpădit. (*Se așază în genunchi.*) Vă iubesc pentru că sînteți superficială,

aș putea spune chiar zăpăcită, dacă aș avea speranța că nu o să mă înțelegeți greșit, simt că nu vă interesează altceva decât amorul. N-am să vă ascund că lucrez în cooperatie. Munca mea e foarte serioasă și de aceea am nevoie de superficialitate. La serviciu trebuie să mă port frumos cu oamenii, să fiu disciplinat, să mă indignez când unul dintre noi nu dă randament. Nu că nu mi-ar plăcea, dar mă obosește puțin... De aceea vă iubesc în toată superficialitatea dumneavoastră... care mă va ajuta, domnișoară, sper, să fiu până la ultima suflare a vieții un om foarte serios. Seriozitatea e pământul meu și nu-i dau voie nici unui plug străin să-l are.

GABRIELA: Gîndurile dumneavoastră sînt sincere și curate. Am o singură nedumerire și vreau să-mi răspundeți deschis. Nu cumva sînteți și dumneavoastră superficial?

GHERMAN: Nu, dimpotrivă. Eu sînt foarte serios. Îmi văd numai de munca mea. După terminarea orelor de program, citesc lucrări de specialitate, beau un ceai de sunătoare și mă gîndesc la sentimente înălțătoare. Nu beau, nu fumez, nu glumesc, nu sînt afemeiat, nu mă plimb pe străzi fără un scop precis, nu citesc o carte de două ori. Dar tocmai de aceea am nevoie de o ființă cu un temperament exact invers. Eu nu vă cer să fiți inteligentă. Eu nu vă cer să vă ocupați de problemele de interes general. De toate astea sînt eu preocupat pînă peste cap. Eu nu vă cer să vă indignați dacă cuiva i se întîmplă ceva, am să fac eu această operație. Eu nu vă cer decât să-mi umpleți apartamentul meu, format din două camere, baie și bucătărie, cu zăpăceala și inconștiența adorabilei dumneavoastră tinereti. Am muncit de mic și rugămintile mele sînt modeste. Aș îndrăzni să vă cer ca din cînd în cînd să aruncați o linguriță-două de dulceață, sau ce credeți dumneavoastră de cuviință, în șoșonii sau în pantofii mei. Din cînd în cînd, v-aș ruga să-mi zîngăliți o lucrare importantă, în așa fel, domnișoară, încît să nu mai înțeleg nimic, și cel puțin o dată pe săptămîină să dați drumul la apa din baie, încît să inunde toată casa.

GABRIELA: Asta e foarte bine. Dacă vrei, pot să produc o inundație chiar și în fiecare zi... Dar dacă se întîmplă să-mi treacă prin cap un gînd serios?

GHERMAN: Păstrează-l! Dacă cumva, prin absurd, vă trec prin cap gînduri serioase, păstrați-le!

GABRIELA: De nici unul să nu țin seama?

GHERMAN: De nici unul, domnișoară! Aceasta este condiția mea. Seriozitatea e domeniul meu de activitate și n-aș vrea să ne încălcăm atribuțiile...

GABRIELA: Dar dacă — să zicem — într-o bună dimineață mi-ar veni chef să muncesc din nou, sau... eu știu...

GHERMAN: Nu, domnișoară! Și mai am o rugămintă, la care țin foarte mult. Aș vrea ca în fiecare dimineață, înainte de a pleca spre ocupațiile mele foarte serioase, să mă trageți de nas. E inutil să vă spun că mi s-ar părea un pleonasm să vă spun că o dată cu sentimentele mele, automobilul meu vă stă la dispoziție!

GABRIELA: Da. Automobilul. (*După o scurtă pauză.*) Să vă trag de nas?

GHERMAN: Da, domnișoară, v-o spun cu toată seriozitatea. Trageți-mă de nas și n-o să regretați. (*Gabriela îl trage de nas.*) M-ați făcut fericit.

GABRIELA: O, dar e atît de simplu!

GHERMAN: E simplu pentru dumneavoastră, care sînteți o fiică a naturii. De zeci de ani încerc să fac și eu o șotie și nu reușesc. Am vrut și eu o dată — și credeți că n-am încercat, domnișoară? — să torn dulceață în pantofii șefului de serviciu. Ce credeți că s-a întîmplat? M-am trezit lustruindu-i! ... Și mai am o rugămintă, sau mai exact un vis, care mă urmărește încă de pe băncile facultății. (*Scoate o foarfecă.*) Te rog, domnișoară, dacă mă iubești și dacă mă stimezi puțin, taie-mi cravata cu foarfeca. (*Gabriela îi taie cravata cu foarfeca.*) Sînt atît de fericit!... (*Îi sărută mîna.*) Dumneata, cu adorabila dumitale superficialitate, ai să-mi ajuți să duc povara seriozității mele. Mai am o rugămintă.

GABRIELA: Mereu ai cîte o rugămintă. Vrei să dau foc casei?

GHERMAN: Nu. Încă nu m-am gîndit la asta. Am o rugămintă mai simplă. Eu am să merg pe stradă așa, dis-

trat, și dumneata o să-mi pui o piedică... O să fie teribil de amuzant, o să fie un hohot de râs!... Vă e greu?

GABRIELA: Nu. Nicidecum.

GHERMAN (*se plimbă*): Hai! (*Gabriela îl ajunge din urmă și-i pune o piedică.*) Ah, ce nostim a fost! Era cât pe-aci să cad! Noroc că am fost atent. Vrei să vii puțin în brațele mele serioase? (*Gabriela cade în brațele lui Gherman.*) Juri să fii superficială, să te ții numai de șotii, pînă la sfîrșitul vieții? Juri să-mi pui în fiecare dimineață dulceață în șoșoni sau în galoși?

GABRIELA (*îi aruncă pălăria*): Îți jur, iubitele! Ah, aventura!...

GHERMAN (*pălăria se așază de la sine putere din nou pe cap*): Sînt fericit!

GABRIELA: Eu, tovarășe Gherman — mă iertați că vă spun pe numele de familie, — aș vrea ca viața să fie foarte frumoasă. Nu așa, în general, ci concret, foarte concret. Fiecare zi să fie frumoasă și senzațională. Totul poate să fie frumos. Chiar și micul dejun. Aș vrea ca aventura aceasta poetică să fie și mai poetică. Poetică și neprevăzută...

GHERMAN: Cu cea mai mare plăcere! În limita posibilităților, bineînțeles!

GABRIELA: Răpiți-mă!

GHERMAN: Nu înțeleg... Nu mă pricep să răpesc femei...

GABRIELA: Un bărbat trebuie să se priceapă la orice. E singura nebunie pe care vi-o cer...

GHERMAN: Domnișoară, eu sînt un om serios. Eu nu știu să fac șotii.

GABRIELA: Răpește-mă! Aș vrea o răpire frumoasă, ca într-un film franco-italian. Du-te și vezi filmul, și răpește-mă identic.

GHERMAN: Și cînd vrei să te răpesc?

GABRIELA: Păi, mîine!

GHERMAN: Mîine nu pot! E ședința comitetului de bloc.

GABRIELA: Atunci, poimîine.

GHERMAN: Ce e poimîine?

GABRIELA: Joi.

GHERMAN: Joi avem cursuri. S-o lăsăm pe vineri. Vineri între trei și cinci.

GABRIELA: Ce fel de răpire mai e și asta între trei și cinci? Așa-i matineu, nu răpire. Dacă e aventură, să fie aventură! Noaptea vreau să fiu răpită, la miezul nopții.

GHERMAN: Să trezim oamenii din somn? Răpirea nu cadrează cu seriozitatea mea.

GABRIELA: Dacă nu mă răpești, nu devin soția ta. Nu ești capabil de un gest spontan, de aventuri. Eu, cînd iubesc o persoană, sînt în stare să mă duc și la capătul lumii. Tu stai și te întrebi, te sfătuiești... Și-acum du-te! Lucrezi în cooperăție și n-ai pic de romantism...

GHERMAN: Domnișoară, nu neg ce-am precizat în declarația anterioară.

GABRIELA (*în timp ce Gherman pleacă*): Ești fermecător, domnule Gherman! Nu mai negi declarația anterioară!? Iubirea ar trebui să te facă simpatic, mai nebun, dar dumneata tot traducător rămii. Dacă n-ai curajul să mă răpești, să faci o nebunie de dragul meu, n-ai ce căuta în viața mea!

GHERMAN (*pleacă nedumerit*).

OGARU (*așare ca din pămînt*): A venit iubirea, domnișoară. Bang-bang! N-auziți chemarea insistentă a dragostei? De-acolo, din Oltenița, unde locuiesc retras la o rudă a mea, altfel om de treabă, chipul dumneavoastră mă torturează, mă urmărește. Am crezut la un moment dat că totul nu e decît rodul imaginației mele bogate... Eroare! Eroare! Eroare! Și deodată, brusc... vă zăresc... Ea există! Fata din vis există! (*Gabriela izbucnește în râs.*) De ce rîdeți, domnișoară?

GABRIELA: Toate ar fi cum ar fi, dar de ce locuiți la Oltenița?

OGARU: Mi-a plăcut să trăiesc retras... Prezența oamenilor mă obosește. Zgomotele mă trezesc din lumea mea de basm... Lîngă locuința mea se află un pîriu, și pe malul respectivei ape stau ceasuri întregi meditînd... Eu sînt aventura, domnișoară! Eu sînt necunoscutul, trepidăția, poezia, subconștientul dezlănțuit... Am, vă dau cuvîntul meu de onoare, un sufler de trubadur. Tînjesc după poezie, după gondole, după baluri la Veneția, după orhidee, după romane celebre, după alcool, după tot ce e frumos în viață.

GABRIELA: Trubadurii, trubadurii! Chiar și cei din secolul al optsprezecelea erau foarte simpatici!

OGARU: Eu, domnișoară, sînt ultimul trubadur, și nu mi-e rușine s-o recunosc. E așa de trist să fii ultimul trubadur... Unde sînt trubadurii, domnișoară?

GABRIELA: Nu știu. Parcă i-a înghițit pămîntul...

OGARU (*zîmbet dureros*): A, ce împrejurare stranie. Eu sînt ultimul trubadur și dumneata ultima femeie care se îndrăgostește de un trubadur. Oamenii nu mai știu să se bucure de viață. Cîndva, vă veți aduce aminte de această întîmplare, și în timp ce o lacrimă vi se va prelinge pe obraz, o să spuneți, parcă vă văd: „Am cunoscut un om ciudat“.

GABRIELA: Și ce-ai să-mi cînti?

OGARU: Cîntece de dragoste. Numai cîntece de dragoste. Căci dragostea e singurul lucru serios, restul e zădărnice...

GABRIELA (*se înfurie*): Da? Și sportul? (*Vrea să plece.*) Sportul nu e un lucru serios?!

OGARU (*fuge după ea*): Ba da, domnișoară! Dragostea și sportul! Pe aceste două... coloane se sprijină globul pămîntesc... Nu rîdeți de mine, domnișoară. Am fost copil și am rămas un copil. Am făcut armata la artilerie, dar am rămas tot un copil... Sînt un trubadur, iubiți-mă... Fiecare clipă trebuie trăită cu frenezie, căci numai în frenezie... Am să te urmăresc permanent... și-o jur... Dacă te transferă, nu mă uita...

GABRIELA: Dacă mă transferă, te uit.

OGARU: UITAREA femeilor e dulce ca o floare de iasomie. Nu mi-o luați în nume de rău dacă vă dezgolesc cu privirea!? Vă iubesc enorm, deși nici cuvîntul „enorm“... Vă ador, nici cuvîntul „ador“ nu exprimă tot clocotul... A... cuvintele! Nu găsesc cuvintele!...

GABRIELA: Iubesc o altă persoană.

OGARU: Nu cred. Ar fi prea crud... Ești anume făcută pentru mine. Statura, chiar timbrul vocii..

GABRIELA: Nu știu nimic. Eu sînt femeie.

OGARU: Cu atît mai bine. Asta vă și diferențiază...

GABRIELA: Noi, femeile, sîntem ființe slabe. Nu știm pe cine iubim.

OGARU: A, eternul feminin!... Am să te răpesc, domnișoară!

GABRIELA (*topită*): Da? Ai să mă răpești? Mai spune o dată, de două ori, pînă la saturație!

OGARU: Am să vă răpesc, domnișoară. Ca un vechi încercat trubadur... Am să te răpesc!

GABRIELA (*bate fericită din palme*): Asta zic și eu romantism! Vai, ce bine-mi pare!... Am să fiu răpită! Cu asta m-ai cucerit, o, ciudate necunoscut!... (*Înaintează fericită spre mijlocul scenei.*) Ah, aventura! Am să fiu răpită! Ca într-o coproducție franco-italiană!

Cortina

ACTUL III

TABLOUL 4

Același decor din tabloul 2. Locuința mătușii Cleo

Mătușa Cleo, Ogaru

OGARU: Bună seara, Cleo, bună seara. Am o surpriză pentru tine.

CLEO: Doctorul mi-a interzis șocurile sufletești. Așa că te rog să nu fi prea brusc cu mine, nu mă lua tare de la început, pregătește-mă.

OGARU: Am senzația că viclenia mea a început să meargă. Știi că, la un moment dat, se împotmolise rău de tot! Mă miram și eu: ce-i cu tine, mă Ogarule?

CLEO: Adică? Ai intrat undeva gestionar?

OGARU: Nu. Nu mai am planuri atât de mari. Am devenit un om modest. Sint hotărît să rămîn un om modest pînă la sfîrșitul vieții.

CLEO (*profund jignită*): Un individ care-și vede lungul nasului?! Ah, ce îngrozitor!... Cum ai putut tu, Adolf, care la Băile Herculane...?

OGARU: Nu mă tortura cu Băile Herculane. Nu disprețui sentimentele mărunte. Și din modestie se pot scoate bani frumoși... O iubesc pe Gabriela!

CLEO: Ei, nu mai spune! Ia te uită, mititelul de el!

OGARU: Da, o iubesc. Întîi a fost iubirea spontană și pe urmă avantajele inevitabile. De ce s-o iau de la avantaj spre iubire, cînd pot s-o iau de la iubire spre avantaj? Tot acolo ajungi, și e și mai frumos. Nimeni nu poate să mi-o ia în nume de rău. Iubesc — iubesc! Avantajele sînt mici, dar solide. Ea o să muncească, și eu am să citesc *Informația Bucureștiului*.

CLEO: O iubești sincer?

OGARU (*parcă speriat de această întrebare*): Da, sincer. E tînără și frumoasă, ce interes aș avea să fiu ipocrit? Cînd sinceritatea coincide cu interesul, de ce să nu fiu sincer?... E bună și sinceritatea, las-o acolo, să zacă în suflet, că doar n-o fi moarte de om...

CLEO: Ai vorbit și cu Gabriela?

OGARU: Puțin, puțin... Dar în sufletul meu a mijit speranța.

CLEO: Dar tu ce crezi, dragă Adolf, că eu dorm? Recunosc că mă leagă de tine amintiri foarte plăcute, dar asta nu înseamnă că eu dorm. Nu dorm, Adolf. Veghez. O să mă crezi, n-o să mă crezi, o să mă socoți nebună, dar află că mă gîndesc la interesul meu mai mult decît la interesul tău. Nu sînt de acord cu această căsnicie! Nici măcar liber-profesionist nu ești... Adolf, cum ai putut face una ca asta? Tu, care mi-ai mîngîiat de atîtea ori creștetul capului?...

OGARU: Nimic nu mă împiedică să te mîngîi în continuare. Îți spun sincer de ce-am făcut-o: n-am avut altă soluție. Am nevoie de cineva care să mă iubească și să mă întrețină. Tu, Cleo, ar trebui să înțelegi asta. Îmi pare rău că te-am lovit pe la spate, tocmai pe tine, pe care cîndva te-am adorat ca pe-o icoană.

CLEO: Habar n-ai să lovești pe la spate! Păcat de întunericul care zace în sufletul tău, zău așa!

OGARU (*curiozitate copilărească*): N-am procedat bine?

CLEO: Nu. Am avut grijă să-i explic Gabrielei că tu ești un produs tipic al moralei burgheze, că vrei să trăiești pe spinarea ei... Și pe ce te bazezi, nepricopsitul? Numai pe faptul că ești bătrîn și sărac?

OGARU: Nu. Mă bazez pe farmecul meu personal. Dar, după cum văd, și tu vrei să trăiești pe spinarea ei...

CLEO: Da. Dar eu am acest drept. Eu am ținut-o în brațe, am legănat-o, am plimbat-o, și tu vrei să vii la de-a gata. Lasă-te păgubaș, Adolf... Dac-ai fi reușit, te-ai fi purtat cu mine ca un ciine.

OGARU: Ciinele e animalul meu preferat.

CLEO: M-ai fi izgonit a doua zi după căsătorie.

OGARU: Da... probabil... evident.

CLEO: Du-te, Adolf, du-te. Ah, Adolf, nici ipocrit nu știi să fii! Unde ți-e, Adolf, ipocrizia? Ai rămas la nivelul locomotivei cu aburi. Pe când eu, eu sînt clasică, țin pasul cu toate cuceririle civilizației. Du-te. Du-te, ești un fante de modă veche!

OGARU: Aș putea să spun Gabrielei cîteva cuvinte?

CLEO: Nu. Prezența ta îi produce scîrbă. Am avut eu grijă să-i produci scîrbă.

OGARU: M-ai jignit, Cleo, în tot ce aveam eu mai intim. Dar m-ai și ambiționat. Jignirea ta parcă mi-a dat aripi. Am să devin un fante modern. Am să învăț, am să iau totul de la început. Află că nu mă dau bătut! Am să-ți răpesc nepoata!

Cortina

TABLOUL 5

Biroul lui Gherman

Mătușa Cleo, Gherman, apoi Manole

CLEO: Sînt nenorocită întocmai ca un ciine alungat iarna din casă.

GHERMAN: Și eu sufăr, dar nu găsesc un termen de comparație!

CLEO: Lasă asta! O să găsești un termen de comparație.

GHERMAN: Nu, doamnă, n-am să mai găsesc. Nu mai sînt la vîrsta cînd termenele de comparație se găsesc pe toate drumurile... M-ați trădat, doamnă, m-ați indus în eroare. V-am făcut cadouri frumoase, dar Gabriela tot nu mă iubește. Unde sînt sentimentele promise?

CLEO (*indignată*): Parcă o femeie știe ce spune cînd probează ceva care o întinerește cu cîteva ani!... Sentimentele nu se cîștigă prin bani. N-am să vă dau jacheta înapoi.

GHERMAN: Nu e vorba de jachetă, e vorba cît m-a costat jacheta. V-am trimis și în croazieră prin ONT Carpați, la Soci și la Batumi!

CLEO: Oh, nu-mi aminti de excursia aceea! E suficient c-am văzut atîtea plante exotice, cactuși și palmieri...

GHERMAN: Întotdeauna aveam o sumbră presimțire cînd scoteam banii de la CEC...

CLEO: Nu înțeleg de ce țiți la mine?! Țipi la alea care nu te apreciază, nu la mine. Eu vreau să fii ginerele meu, vreau! De aceea am și venit la tine, cu sufletul la

gură, în timpul orelor de birou... Răpește-o pe Gabriela! Dacă n-o răpești tu, o răpește Ogaru.

GHERMAN: Asta nu cadrează cu seriozitatea mea.

CLEO: Dacă nu cadrează, o pierzi! Gabriela vrea ceva romantic. (*Gherman izbucnește în ris.*) Vai, domnule Gherman, nu rideți, mi se face frică! Totdeauna când rideți dumneavoastră, se întâmplă o nenorocire... Când ați mai ris o dată, mi-a scăpat serviciul de cristal din mână. (*Gherman ride.*) Mi-e frică, domnule Gherman! Mi-e frică!... (*Dispare.*)

Gherman, Manole

GHERMAN (*la telefon, devine brusc serios*): Da... da... să vedem... Se poate? E de presupus că nu este exclus. Oare? Crezi? Oricum. Desigur. Treptat-treptat. Eu? Personal? Da... Da... Da... Desigur... Poate. Eventual. Sigur.

MANOLE: Salutare, Gherman! (*Îi examinează înfățișarea.*) La costumul ăsta gri ți-ar trebui niște ochi căprui.

GHERMAN: Eleganța nu e un lux, ci o necesitate.

MANOLE: Da, da! Tovarăși, problema mai are un aspect, are două aspecte... Când ne-am resemnat cu ideea că are două aspecte, vedem că are trei aspecte. Problema mai are o latură, și încă o latură... Măcar te-au mai retrogradat?

GHERMAN: Situația era de așa natură...

MANOLE: Da? Mă miram eu de ce arăți mai bine! Să știi că așa, retrogradat, îți stă mai bine. Te deschide la față. Gherman, ție începe să nu-ți mai stea bine viața. Unora nu le stă bine cu pălărie, altora cu haine la două rînduri, altora cu pantaloni bufanți, unora, să danseze; pe tine începe să nu te mai prindă viața. O să mergi pe stradă și o să izbucnească oamenii în ris. N-o să-ți mai stea bine să mergi pe stradă, n-o să te mai prindă să intri într-un magazin și să întrebi dacă au venit portocale, ca să nu mai vorbesc de alte domenii de activitate ale naturii umane...

GHERMAN: La serviciu sînt un om corect, dar am și probleme personale.

MANOLE: Tu, probleme personale?! Vorbești serios, Gherman? Tu, probleme personale?

GHERMAN: Da. M-a ajuns și pe mine... În puține cuvinte, iubesc. Ai cuvîntul meu de cooperat că nu exagerez nimic.

MANOLE (*uimire maximă*): Bravo, Gherman, ești cineva! Nu mă așteptam la una ca asta de la tine!

GHERMAN: Iubesc. Nu văd ce-aș mai avea de adăugat.

MANOLE (*după o clipă de tăcere*): Dar nu crezi că e prea devreme?

GHERMAN: Iubirea e precum moartea: nu ne-ntreabă cînd sosește. Și-n altă ordine de idei, împlinesc la toamnă patruzeci și cinci de ani... Ființa aceea mă răscolește literalmente... Manole, tu ai trăit la mahala, ești mai deprins cu povești de astea. Ador o ființă ieșită din comun, ea e zburdalnică și eu nu sînt prea zburdalnic. Am încercat de multe ori să mă zbungui, dar n-am dat rezultate. Poate o cunoști și tu, e sportivă ca și tine, dar nu vreau să dau nume, nu vreau să se interpreteze. Are niște idei ființa asta! ... M-a rugat s-o răpesc. Eu, un om serios, care sînt și președintele comitetului de bloc, n-am de unde să știu cum se răpește o femeie.

MANOLE: Dacă nu știi, n-o răpi.

GHERMAN: Ușor de zis... O, dacă n-o răpesc, se spulberă sentimentul. Și așa e el într-o fază incipientă...

MANOLE: Dar ea te iubește?

GHERMAN: Ea, evident, nu! Cum o să mă iubească? Ce-ar putea găsi atrăgător la mine? Am vorbit cu mătușa ei, mătușa Cleo — ce nume ciudat! — sper că în acest fel... Dar trebuie s-o răpesc. Dacă n-o răpesc eu o răpește altu'...

MANOLE (*neînțelegînd încă despre cine e vorba*): Te ajutăm! Te ajutăm! Am multe treburi, dar îmi fac timp și te ajut!

GHERMAN: Manole! Nu găsesc cuvinte ca să-ți mulțumesc...

MANOLE: Te ajut eu, Gherman. Ai să vezi ce răpire frumoasă o să facem noi doi!...

GHERMAN (*dramatic*): Cu ce-aș putea să vă mulțumesc?

MANOLE (*vesel*): Cu nimic, Gherman. Cu nimic!

TABLOUL 6

În preajma locuinței Gabrielei, apoi din nou locuința Gabrielei. În apropiere strada, orașul, necunoscutul, aventura

MANOLE: Mă simt colosal! E o noapte fără lună, făcută parcă pentru răpiri. Nici nu ști ce plăcere e să vezi un om atît de serios ca dumneata, îndrăgostit și pus pe șotii!

GHERMAN: Iubesc, dar sînt surmenat. Hai, tovarășe Manole, s-o răpim mai repede... Dar nu știu să mă comport... Să fiu romantic sau ușor blazat?

MANOLE: Asta n-are importanță. Sănătate să fie. Unde sînt măștile, c-aveam niște măști. Nu-s la tine?

GHERMAN (*scandalizat*): Cum o să fie la mine?

MANOLE: Vezi, domnule, în rucsac. Trebuie să fie în rucsac. Eu le-am pus cu mîna mea.

GHERMAN: Ai dreptate, trebuie să ne mascăm. (*Cu chiuu cu vai, sar amîndoi gardul.*)

MANOLE (*după ce a sărit gardul*): Ce-ai făcut, măi omule, ai uitat scara? Unde ai mai văzut tu îndrăgostit care să uite scara?

GHERMAN: Am avut o clipă de ezitare.

MANOLE: Adu scara încoace și pune-o lîngă fereastră. Adu odată scara, domnule, ce naiba faci acolo?

GHERMAN (*în sfîrșit, aduce scara și sare și el gardul*).

MANOLE (*citește cu voce tare*): „Pentru familia Mateescu sunați de trei ori.“ Așa, mascați, o să se sperie.

GHERMAN: O să se sperie cînd o să ne vadă mascați.

MANOLE: Cîteodată, trebuie și puțină groază. (*Sună.*)

CLEO (*deschide ușa*): A, credeam că sînt niște vecini. M-am speriat puțin. Poftiți, vă rog, faceți-vă comozi.

GHERMAN: Noi sîntem bandiți. Sărut mîinile.

CLEO: Da. Văd. Mi-a venit inima la loc. De cînd vă tot așteptam! Credeam că nu mai veniți și ne pregăteam de culcare.

GHERMAN: Eu sînt un om serios. De cîte ori spun ceva, mă țin de cuvînt.

MANOLE: Vă rog să ne scuzați pentru întîrziere. Eu nu sînt de vină. Mi-a venit o rudă din provincie.

CLEO: Domnule Gherman, manierele dumneavoastră distinsse mă uimesc. Deranj? Nu-i nici un deranj. Pofțiți, poftiți, vă rog!

GABRIELA (*apare în pragul ușii, îi surprinde punîndu-și masca la loc*): A, domnule Gherman! De dragul meu ați trecut peste seriozitatea dumneavoastră... Am să mă îndrăgostesc brusc de dumneavoastră, ca văduva aceea engleză din *Richard al III-lea*.

MANOLE (*în felul în care intervine Manole se vede strădania lui de a nu fi observat de Gabriela*): Acuma, cînd vrei s-o răpești, spune-i și tu ceva ieșit din comun.

GHERMAN (*se așază pe un fotoliu, răsufală din greu*): Fii serios, Manole! De-abia mă mai țin picioarele.

MANOLE (*către mătușa Cleo*): Cum e timpul la București?

CLEO: A nins la Brașov.

GHERMAN (*cu distincție*): Cum ați călătorit? S-a urcat multă lume la Cîmpina?

CLEO: O, da, Cîmpina e nod de cale ferată.

MANOLE (*inspectînd camera*): După cum văd, iubiți pictura. Aveți și-un Neșulescu autentic.

CLEO: Cît timp a trăit, soțul meu a iubit arta. De-abia după moarte... De acolo din mormînt, aud în mod permanent o voce: „Iubește arta, Cleo!“ Dacă n-ar fi mort, și acum aș fi fericită în brațele lui.

GABRIELA (*puțin dezamăgită*): Aș vrea ceva mai romantic, mai deosebit.

MANOLE: Facem și noi ce putem.

GHERMAN (*care simte nevoia s-o dezamăgească pe Gabriela*): O să fie foarte frumos, n-avea nici o grijă. Manole, spune dumneata fraza aia grosolană, care nu cadrează cu seriozitatea mea.

MANOLE: Morții cu morții, viii cu viii. Ne faceți o cafe-luță?

CLEO: Nu vreți mai bine o dulceață? Nu că n-aș avea ca-fea în casă, dar cafeaua trebuie preparată și durează mai mult, pe cînd o farfurie de dulceață, nu știu cum să fac să mă-nțegeți, e mult mai comod... pentru mine.

GABRIELA (*apare, din nou dezamăgită*): Frumos, foarte frumos!... Eu aștept să fiu răpită, și voi vreți cîte o cafeluță.

GHERMAN: Un stimulent e-ntotdeauna binevenit...

GABRIELA (*practică*): Cum procedăm? Veniți voi sus să mă luați cu forța, sau cobor eu de bunăvoie?... Gherman, fii bărbat, Gherman, fii năprasnic dacă vrei să te iubesc...

GHERMAN: Cu cea mai mare plăcere. (*Simte nevoia să fie năprasnic. Către mătușa Cleo.*) O iubesc pe Gabriela!...

GABRIELA: Eu am să lipsesc cîteva secunde. Nădăjduiesc, domnule Gherman, că în acest scurt timp veți deveni mai interesant. Gherman, nu mai fi mototol, Gherman!..

GHERMAN (*se întoarce spre mătușa Cleo, hotărît să ia taurul de coarne*): Doamnă, pot să vă spun că, deși sînt un individ pretențios, iubesc. Dar dumneavoastră, fără să-nțeleg raționamentele, vreți să vă așezați în calea fericirii mele...

CLEO (*profund uimită*): Nu-i adevărat, domnule Gherman! Nu ne-am înțeles noi...? Ce dracu!...

GHERMAN (*uimit*): Nu-i adevărat. Sînteți împotriva aces-tei căsnicii.

CLEO: Sînt cu toată inima pentru această căsnicie. Întot-deauna am tînjit după un ginere cu care aș putea să mă înțeleg.

MANOLE (*pune paie pe foc*): De fapt, nu sînteți de acord. Sub pretext că sînteți de acord, în realitate nu sînteți de acord. Iar pe domnul Gherman nu-l socotiți un ginere potrivit.

CLEO (*indignată*): Nu-l găsesc potrivit? Eu nu-l găsesc potrivit?

GABRIELA (*apare pentru o clipă*): Ai mai făcut progrese?

GHERMAN: Progresăm, progresăm.

MANOLE: Doamnă, de ce să mai lungim vorba cu explica-ții inutile. Sînteți convinsă că nepoata dumneavoastră ar fi meritat o soartă mai bună. Un academician, sau un compozitor de muzică ușoară.

CLEO (*respinge acuzația*): Din partea mea, poate să aibă și bani foarte mulți. Principalul e să fie om de treabă.

MANOLE: Deci, nu sînteți de acord. O să trebuiască s-o luăm cu forța pe Gabriela.

CLEO: Dar sînt de acord. Sînt de acord cu cea mai mare plăcere.

GHERMAN (*trage singura concluzie logică care se impune*): Deci, nu vrei să-ți schimbi poziția! (*Lui Manole.*) Leag-o! (*Apare Gabriela; bate din palme încintată.*)

GABRIELA: Vai ce frumos, vai ce frumos! În sfîrșit, începe să semene cu o răpire!

MANOLE (*către mătușa Cleo*): Altă dată să vă învățați minte. Să nu vă mai așezați în calea iubirii.

CLEO: Domnule Gherman, eu vă stimez și nu din falsă mo-destie...

GHERMAN: Toate au o limită! Leag-o burduf.

MANOLE: Eu n-am s-o leg!

GHERMAN: Eu nu mă pricep la operațiile practice. Îmi lipsește deprinderea. Nu mă trăda, Manole. E o clipă decisivă în viața mea.

CLEO (*uită că e victimă*): Cînd domnul Gherman vă roagă ceva...

GHERMAN: Te rog, Manole, leag-o.

MANOLE: Mi s-a făcut milă de tine. Am eu obiceiul ăsta prost să mă apuce mila cînd nu trebuie! (*O leagă pe mătușa Cleo.*)

GABRIELA (*apare din nou*): Ah, dar ce încet vă mișcați!... Am început să mă plictisesc.

GHERMAN: Ai puțină răbdare. Acum te legăm și pe tine...

GABRIELA: Vai, ce amuzant! Ce să zic, teribil de amu-zant... Puteați să găsiți ceva mai interesant, dar fie și-așa...

GHERMAN: Tovarășe Manole, mai fă-mi și acest serviciu.

MANOLE: Cu ce vrei s-o leg?

GHERMAN: Dragă Manole, de cîte ori ți-am spus cînd am enunțat datele problemei: sforicica, Manole, sforicica!

MANOLE: N-avem sfoară!

GABRIELA (*plictisită, ia o carte din bibliotecă*): Ah, e așa de trepidant, încît m-am apucat să citesc...

GHERMAN (*vînd s-o liniștească*): Citește, dragă, căci lectura...

MANOLE: Situația este foarte gravă, domnule Gherman. Absența sforii ne strică tot planul. Ce facem?

GHERMAN (*se ridică în picioare, se îndreaptă, cu solemnitate, spre Gabriela*): Iartă-mă, Gabriela, că în această clipă grea apelez la tine... (*Gabriela e absorbită de lectură.*) Eu am venit la tine cu sufletul deschis, și am să plec tot așa.

GABRIELA: Te-ascult, te-ascult...

GHERMAN: E tragic pentru mine că trebuie să apelez la dumneata... O să pui la îndoială sensibilitatea, și dacă nu sensibilitatea, simțul meu practic. Eu vreau să te răpesc, dar nu am sfoara necesară. Dă-mi tu sfoara necesară, și-am să te răpesc ca-n basme.

GABRIELA (*profund jignită*): N-ai pic de romantism, domnule Gherman! Degeaba lucrezi în cooperatie, dar n-ai pic de romantism. La mine vîi să ceri sfoara necesară? Mie, care sînt o fire visătoare?

MANOLE: Nu spune nimeni că nu ești visătoare, dar n-avem sfoară. Vrei să fii răpită? Ne dai sfoară. Nu vrei să fii răpită — nu ne dai sfoară.

GABRIELA: Nu mai vreau să fiu răpită.

GHERMAN: Dar mă jignești, draga mea. Nu face una ca asta.

GABRIELA: Gata! M-am plictisit! Nu mai vreau să fiu răpită.

GHERMAN: Nu te gîndești că asta lovește în amorul meu propriu? (*Către Manole.*) Dragă Manole, trebuie să facem ceva.

MANOLE: Nu mai am nici o idee.

GHERMAN: Am eu o idee. Dezleag-o pe mătușa Cleo. Cu sfoara de la mătușa Cleo o răpim pe nepoată.

GABRIELA: Asta e scandalos! Asta e scandalos!

GHERMAN: Înțelege și tu, dragă Gabriela, nu mai fi așa mofturoasă. Dacă n-avem suficientă sfoară...

GABRIELA (*obosită*): Bine. Faceți ce vreți, numai terminați o dată.

MANOLE (*o dezleagă pe mătușa Cleo*): Să nu credeți că v-am eliberat. Ura noastră a rămas intactă. Stați tot așa, nu mișcați mîinile.

GHERMAN: Stimată doamnă, vă rog să nu părăsiți locul stabilit.

CLEO (*străluminată de o presimțire rea*): Aș vrea să văd de păsări. Mi se pare c-am lăsat cotețul deschis. Mă duc, văd, și mă-ntorc.

MANOLE: Rămii! Nici o pasăre, vicleano! În sfîrșit, stimată domnișoară, a venit și clipa cea solemnă, cînd, în sfîrșit, putem să vă răpim...

GABRIELA (*se uită la ceas*): Era și timpul...

MANOLE: Sînt convins că această clipă va fi una din amintirile frumoase care vă vor îndulci bătrînețele...

GABRIELA: Ah, leagă-mă odată și nu mai vorbi atîta!

MANOLE: Dacă sentimentele mă copleșesc... (*În sfîrșit, Manole o leagă pe Gabriela. Către Gherman.*) Gata, le-am legat pe amîndouă. (*Gherman nu răspunde.*) V-am legat iubita. Trebuie s-o transportăm. Unde-o transportăm, domnule Gherman? (*Gherman doarme. Manole îl zgîlțîie.*) Vă rog solemn, stimate tovarășe Gherman, treziți-vă...

GABRIELA (*îndurerată*): Doamne Dumnezeule, a adormit...

MANOLE: Țsta e tristul adevăr... Gherman doarme! (*pleacă*)

CLEO (*smulgîndu-și părul*): Sînt pedepsită pentru egoismul meu! Ar fi trebuit să-i fac o cafea, să trec peste orice și să-i fac o cafea! Dacă-i făceam o cafea, o sorbea, nu dormea, nu se compromitea, și pe Gabriela o iubea... Așa-mi trebuie!...

ACTUL III

Mătușa Cleo, Gherman, Ogaru

CLEO: O, dragă Adolf, vom fi din nou împreună... după aproape douăzeci de ani. (*Întinde brațele spre Ogaru.*)

OGARU (*iese în întâmpinarea ei*): De câte ori nu-mi iese o afacere, îmi amintesc că sînt om. Nereușita în afaceri păstrează omului gingășia. Am dat faliment, Cleo — dar te iubesc. Văzi, e bun și falimentul... Falimentul ne ajută să ne dăm seama de noblețea noastră. Cînd sînt strîns cu ușa, visez o iubire curată. Te miră ce spun eu, draga mea Cleo?

CLEO: Nu, Adolf. Gîndești ca la Băile Herculane.

OGARU: Am vrut să te distrug, Cleo.

CLEO: Și eu am vrut să te distrug, Adolf...

OGARU: Voiam să te aduc la sapă de lemn.

CLEO: Și eu, Adolf...

OGARU: N-am reușit, și la flacăra acestei groaznice înfrîngeri, mi-am dat seama că te iubesc. Mi-a apărut imaginea chipului tău, în cele din urmă, nespus de drag...

CLEO: După această tentativă nereușită, m-a cuprins oboseala... Știam că de această oboseală numai tu, Adolf, mă poți vindeca... Îți mulțumesc, Adolf... (*Gherman dă semne că se trezește.*) Am uitat de Gherman!

GHERMAN (*se așază între ei doi, amenințîndu-i cu risul lui de gheață*).

CLEO: Fii tare, Adolf. Gherman rîde! De câte ori rîde Gherman, se întîmplă o nenorocire.

GHERMAN: Unde e Gabriela? Unde e ființa aceea nespus de dragă? Unde e, de asemeni, fericirea promisă?

CLEO: Dragul meu băiat!... Gabriela a fugit.

GHERMAN (*amenințător spre mătușa Cleo*): Deci totul a fost minciună! Deci toate cadourile au fost zadarnice și fără putere de convingere! Am fost trădat!... (*Se repede spre mătușa Cleo.*)

OGARU: Iubesc această ființă, și dacă ai lovi-o, m-aș simți profund jignit.

GHERMAN (*bate cu pumnul în masă*): Nu sînt de acord. Nu sînt de acord, nu admit!... Sînt părăsit de Gabriela. Voi suporta eroic această lovitură a destinului. (*Spre mijlocul scenei.*) Mai sînt și alte femei. Numeroase alte femei. Am să fac o șotie. Am să fiu zburdalnic. Am să fiu spontan... (*Arată spre un balon albastru.*) Am să fac tot felul de năzbitii. Vai, vai, ce de șotii am să mai fac! Am să sparg acest balonaș albastru... Aceasta va fi prima mea șotie. Priviți, oameni buni! Gherman sparge acest balonaș albastru! (*Se repede spre balonul cu pricina, îl calcă aproape în picioare.*) Am spart acest balonaș albastru!

OGARU (*vine să-l dezumfle*): N-ai spart acest balonaș albastru.

GHERMAN: Am spart acest balonaș albastru!

OGARU: Minciuni! Uite-l! Balonul e întreg, viu și nevătămat. Minciună! Nu ești capabil să faci o șotie! Nu ești capabil să-ți faci de cap! Ai să rămii serios pînă la sfîrșitul vieții!

GHERMAN: Am să rămîn serios? Dacă nu pleci, teucid! Nu pot să rabd această calomnie... Am să fiu cel mai zburdalnic băiat... (*Ogaru îi cere din ochi sfatul lui Cleo.*) Ai îndrăznit să mă insulti, să riști observația că eu n-aș fi în stare să sparg un balonaș. Am să teucid!... (*Se îndreaptă spre el, amenințător.*)

CLEO: Du-te, Adolf. Soarta n-a vrut să fim împreună.

OGARU: Eu te iubesc, Cleo.

CLEO: Nu m-am negat niciodată nici sinceritatea, nici ipocrizia. Destinul ne stă împotriva...

OGARU: Prefer să mor decît să plec.

CLEO: Du-te, Adolf...

GHERMAN: Dacă mai stai o clipă, teucid!

I N U N D A Ţ I A

Tragi-comedie într-un act

OGARU: Adio, Cleo!

CLEO: Adio, Adolf!

GHERMAN (*se îndreaptă spre mătuşa Cleo*): Mi-a venit un chef teribil să mă țin de șotii. Ai să fii tu serioasă și-am să mă țin eu de tot felul de drăcii. N-o să mai pun eu punctul pe i, o să pui tu punctul pe i. N-am să mai citească eu *Gazeta cooperăției*, ai să citești tu *Gazeta cooperăției*. N-o să mai am grija universului, o să ai tu grija universului. Am să zburd toată ziua-bună ziua... Am să strivesc această pălărie serioasă... (*O strivește.*) Tu, Cleo... fă un lucru serios. Ia pălăria de jos, aranjează-o și dă-o unui om sărac dar valoros... (*Cleo se execută întocmai.*) Simt cum clocotește singele în mine. Îmi trec prin cap tot felul de drăcii... Drăcii, drăcii — nimic serios, nimic pe care să pui bază...

CLEO: Am ascultat cele spuse cu atîta convingere și mă declar de acord. Sînt gata să primesc zburdălnicia dumatăle... Am o rugăminte: taie-mi, te rog, cu această modestă foarfecă, gulerul! Te rog, în genunchi — asta o să-mi ajute să suport mai ușor povara seriozității.

GHERMAN (*ia foarfecă*): Ajută-mă, Doamne! Ajută-mă, Doamne, să fac zob din acest guleraș de damă. Ajută-mă, Doamne, să fac și eu o șotie... Ajută-mă, Doamne, să scap de povara seriozității... Ajută-mă, Doamne, să fiu un tip nostim... (*Se îndreaptă solemn spre gulerul de la rochia mătușii Cleo; îl taie metodic, pînă nu mai rămîne nimic din el.*) E adevărat... E adevărat... (*Approape plîngînd de fericire.*) Am făcut o șotie. Am făcut ceva nostim. Am făcut ceva din cale-afară de hazliu. Pînă și mie îmi vine să rîd! Sînt fericit! (*Zărește un balon. Se îndreaptă spre el ca spre un dușman.*) Am să sparg și acest balonaș albastru. În mod sigur am să-l sparg! (*Triumfător.*) Am spart acest balonaș albastru... (*Obosit.*) Am învins, am învins!...

Cortina

Personajele

OLGA { amîndoi pictori
EMIL { amîndoi cam
de aceeași vîrstă

ACTUL I

Locuința unor artiști

Olga, Emil

OLGA: Am văzut ieri expoziția de pictură japoneză. Mîine am să mă duc să văd expoziția de pictură franceză.

EMIL: Și poimîine ai să te duci să vezi expoziția de pictură engleză.

OLGA: Exact. Și după aceea am să mă duc să văd expoziția de pictură portugheză.

EMIL: Foarte bine, iubita mea soțioară. Nu scăpa nici o expoziție. Nu scăpa nici un spectacol. Nu scăpa nici un concert. Nu scăpa nici o recenzie. Nu scăpa nici o conferință. Emancipează-te! Cultivă-te! Evoluează! Meditează! Creează! Progresează!

OLGA: Exact. Am să meditez și am să progrez. Tu, în schimb, o să ajungi o brută.

EMIL: Ar trebui totuși să te mai odihnești și tu puțin, să mai croșetezi un ciorap, să-ți mai ghicești în cafea. Nu ți-ar strica puțină mediocritate, poate chiar puțină bădărănie.

OLGA: Degeaba te chiniești, bați din aripi, te sforțezi, ironia ta n-ajunge pînă la mine... Nu reușești nici să mă flatezi, cu atît mai puțin să mă jignești. Și chiar dacă m-ai jigni, te-aș ierta. Jignește-mă. Jignește-mă, și ai să vezi că te iert...

EMIL: Foarte bine... Nu lăsa nimic pe mâini străine. Ai pus mâna și pe toleranță, bine, foarte bine... De ce să mă ierți? Eu trebuie să te iert. M-ai distrus. De dimineață pînă noaptea tîrziu cauți adevărul și eu n-am o clipă de liniște... Viața sexuală a început să te oripileze.

OLGA: Da. Ai fi vrut să rămîn o biată femeiușcă, victima senzațiilor?! Sexualitatea subjugă omul. Sînt fericită că am scăpat de povara simțurilor. Sexualitatea e o forță oarbă care poate fi sublimată.

EMIL: Dacă știai că sexualitatea te subjugă, n-aveai decît să nu te măriți. Erai invidioasă pe toate fecioarele celebre care n-au cunoscut bărbații. Ai început să dorești și tu castitatea, asta e culmea stupidității. Nu vrei să devii mai bună decît mine decît din ură față de mine. Să ai și mai multe motive de dispreț. Niciodată nu ești sătulă. Vrei generozitate, vrei altruism, vrei turism, vrei gînguritul porumbeilor, acu și s-a năzărit să devii fecioară. Iubita mea soțioară, tare lacomă mai ești.

OLGA: Nu. N-am să te urăsc... Dacă te urăsc, nu ajung să cunosc adevărul... Mereu îmi propun să te iubesc, dar e foarte greu. Ai o minte rea și mărginită. Dar nici răbdarea nu trebuie să mi-o pierd. O să am și răbdare, și tact, și înțelegere. Trebuie s-o am...

EMIL: Nu răbda! Nu fă gimnastica atîtor sentimente nobile! Las-o baltă! N-ai decît să fii gingașă pe banii tăi! Eu nu mai dau nici un șfanț!

OLGA: Ești un ticălos!

EMIL: Măcar e ticăloșia mea. A mea, și numai a mea. Cu toate riscurile și avantajele ei. Dar tu?... Parcă ai fi o femeie părăsită în amor. Numai femeile decepționate în dragostea lor ipocrită năvălesc cu furie în muzee și în biblioteci. De ce să-l citești pe Schopenhauer dacă soțul nu te-a părăsit?

OLGA: Eu iubesc filozofia. Eu iubesc arta.

EMIL: Cu atît mai rău că iubești arta fără să fii silită s-o iubești...

OLGA: Uți că am urmat și eu Institutul de artă plastică. Nimeni nu-mi pune la îndoială vocația artistică.

EMIL: Vocația artistică!?!... Rîd și curcile de basmul ăsta cu vocația artistică... Ai urmat pictura fiindcă ai căzut

la stomatologie, așa cum eu m-am făcut pictor fiindcă n-am reușit să fiu contrabandist.

OLGA: Ochiul murdar vede murdar.

EMIL: Te ascunzi în cotețul superiorității tale și de acolo cotcodăcești plină de importanță. Te-ai hotărît să bați șaua pe iapa sensibilității. Ia să scoatem și noi ceva din sensibilitatea asta, ia să vedem ce ar putea să iasă din nobila noastră îngrijorare față de condiția umană! ăsta e talentul tău! ăsta e focul tău sacru!

OLGA: Nu-i adevărat. Toată ființa mea se revoltă. Eu am ceva de spus oamenilor.

EMIL: Ai un mesaj, te pomenești? Ai ceva de comunicat? Vezi la ce concluzii stupide ajungi dacă nu mai cureți cartofii? Te-ai întrebat dacă oamenii sînt dispuși să asculte mesajul tău?

OLGA: Ți-e ciudă că ești singur în mediocritatea ta, vrei să mă tragi și pe mine după tine... Ei bine, nu. Întreaga mea ființă...

EMIL: Eu nu iubesc arta, eu trăiesc din artă. Sînt un biet naufragiat, soarta m-a aruncat pe tărîmul frumosului și acolo zac pînă cînd uritul va veni să mă salveze. Eu n-am nimic de spus, eu nu caut absolutul. Eu nu caut să devin mai bun. Sînt mediocru pînă în vîrfurile unghiilor și sînt mîndru de asta. Nu vreau să fiu genial! Pot, dar nu vreau!

OLGA: Cîtă ură e-n tine, cîtă ură...

EMIL: Mi-a ajuns cuțitul la os. Îmi vine să urlu!

OLGA: Urlă pustiul din tine. În sufletul tău urlă o haită de lupi!

EMIL: E pustiul meu! E coșmarul meu! E întunericul meu! E mizeria mea. Dacă n-am lumină, rabd. N-o iau de la alții. Dacă nu sufăr, rabd, nu achiziționez la bursa neagră suferința altora. Generozitatea ta e șterpelită de la alții. Hoațo!

OLGA: N-am bănuțat că ai un subconștient atît de încărcat. Sînt îngrozită, Emil. Ți-o spun cu toată sinceritatea...

EMIL: E de o mie de ori mai nobil să trăiești într-o beznă care-ți aparține, decît într-o lumină străină. Și apoi cînd e vorba să fim disprețuitori cu alții, nu sîntem niciodată ipocriți. Îi tot dai cu idioata ta de puritate.

Puțină murdărie, nevastă, ce dracu?! Ce-ai de gînd să faci cu atîta puritate? S-o vinzi lui Dumnezeu la suprapreț?

OLGA: Nu te mai recunosc... Unde e zîmbetul tău de copil?

EMIL: Unde e zîmbetul meu de copil? (*Se apropie de ea.*)
Pe obrazul tău, acolo e zîmbetul meu de copil, ai avut grijă să-l acaparezi, să te împopoțonezi cu el! Nimic nu-ți scapă! Cu cît devin eu mai meschin, cu atît devii tu mai nobilă. Uneori îți doresc moartea. De aceea ți-am cumpărat automobil...

OLGA: Aud lucruri interesante...

EMIL: Mă gîndeam că un accident nu e imposibil... Tu zăpăcită, șoselele proaste, era o șansă.

OLGA: Așa de mult mă urăști?

EMIL: Pe vremea cînd îți doream moartea, încă te mai iubeam. Presimțeam această degradare a iubirii și mă gîndeam că moartea ar fi o soluție rezonabilă.

OLGA: Dar nu reciproc avantajoasă.

EMIL: Reciproc avantajoasă. Scăpam și de tine și rămîneam și cu amintirea unei iubiri pe care numai moartea a răpus-o. Decît s-o distrugă prostia și obișnuința, preferam s-o distrugă moartea. Era și foarte romantic și din cale-afară de practic.

OLGA: Ai fi deci în stare să dorești moartea unui om?

EMIL: Ca și tine, draga mea, ca și tine... Te-ai înhăitat cu absolutul, mai bine te înhăitai cu un derbedeu. Era mai sănătos...

OLGA: Totuși eu nu te urăsc. Îți înțeleg limitele, dar nu te urăsc. Înțeleg că treci printr-o stare de criză...

EMIL: Înțelegi pe dracu. Mă urăști. Dar ți se pare că ura nu e demnă de tine, tu nu rechiziționezi decît sentimente nobile. Și chiar dacă m-ai iubi, n-am nevoie de iubirea ta. N-am nevoie de ea...

OLGA: Ar trebui să ne despărțim. Ca între oameni civilizați.

EMIL: De ce? Fiindcă ne urîm? Pentru atîta lucru doi oameni inteligenți nu se despart. Despărțirea e un sentiment artificial... Oamenii nu sînt niciodată împreună, așa că n-au ce relații să rupă... Și apoi oamenii care se urăsc, nu se plictisesc. Totdeauna mai găsesc o înjurătură care să le descrețească fruntea, mai

sparg o farfurie... Nu vezi și la noi? Nici nu știi cînd a trecut timpul!...

OLGA: Ajunge, Emil! Pentru astăzi ajunge!

EMIL: Cu desenele pentru Camera de Comerț ce ai de gînd să faci?

OLGA: N-am terminat Institutul ca să desenez gutui și corcodușe pentru Camera de Comerț. Eu am un crez estetic! Sînt incapabilă să trădez arta!

EMIL: Cineva totuși trebuie să trădeze arta...

OLGA: Sînt incapabilă de compromisuri. Într-o vreme trăiam ca o frunză bătută de vînt, acum, slavă Domnului, știu ce vreau de la viață... Nici eu, nici familia mea, n-am făcut compromisuri.

EMIL: Repede ți-ai înjghebat tăria asta de caracter. Compromisuri? Au făcut alții pentru voi!... A fi capabil de compromisuri înseamnă a iubi viața... Compromisurile se nasc din aceeași plămădă din care se nasc firele de iarbă... Numai bolnavii, angoasații și sinu-cigașii nu fac compromisuri!

OLGA: Prefer să mor de foame decît să fac un compromis cu arta.

EMIL: Ai și spirit de sacrificiu... ești invincibilă, gura! Totul e compromis! Scaunul pe care stai. Expozițiile pe care le admiri! Aerul pe care-l respiri! Nu din capodopere se trăiește!

OLGA: N-ai dreptate. Și din capodopere se poate trăi. De ce mă silești să-mi dezvolt spiritul practic? Crezi că Picasso o duce de azi pe mîine? Am citit că a cheltuit un milion de franci pentru o pereche de pantaloni.

EMIL: Nu mă plictisi cu pantalonii lui Picasso. Vine vacanța de vară, trebuie să plecăm la mare, dacă nu facem concesiile, rămînem la București pe zăpușeala aia grozavă. Doi artiști intransigenți într-o singură familie e prea mult. N-ai văzut și tu, dragă, cum procedează oamenii cu cap? Cînd soțul are confuzii ideologice, soția n-are. Și invers. Nu putem să avem amîndoi conștiința curată și încă în același timp. E rîndul tău să faci concesiile, trebuie să păcătuim prin rotație.

OLGA: Ce să fac cînd te văd așa de mărginit?! Vidul tău interior mă înspăimîntă. O are cu ce-aș putea să te ajut,

Emil? Ad vărul e că nu putem ajuta pe nimeni...
Aș vrea să ai și tu echilibrul meu lăuntric.

EMIL: Cu tăcerea ta... Dar n-ai să taci niciodată... Echilibrul tău lăuntric se bazează pe ticăloșia mea, de aceea numai ticăloșia mea știe exact cât cântărește echilibrul tău! Te rog din suflet, hai să fim oameni, hai să ne înțelegem, hai să fim mediocri... Cine trădează arta? Cinstit vorbind, e rîndul tău să trădezi arta.

OLGA: Aseară m-am suit pe acoperișul casei și am avut o vedenie, o iluminare. Mi-am dat seama că nu există nici viață, nici moarte, amîndouă se contopesc firesc. Și asta mi-a dat, Emil, o bucurie imensă pe care tu n-o cunoști.

EMIL: Nici nu vreau s-o cunosc.

OLGA: ...Vezi păsărica aceea? Ea zboară, cîntă, n-are grija grăunțelor și a zilei de mîine.

EMIL: Eu nu sînt păsărică! Eu nu zbor. Eu nu mă hrănesc cu grăunțe! Răspunde-mi la ce te-am întreat. Cu ce bani plecăm la mare?

OLGA: Eu nu mă umilesc. Eu nu cerșesc nimic. Eu nu-mi mutilez conștiința.

EMIL: Asta e soarta mea? Să-mi pătez conștiința pentru ca a ta să rămîină curată? Eu mă ocup cu plata chiriei, cu plata luminii, cu plata căldurii, eu fac piața, eu gătesc, eu spăl, eu curăț mașina, eu cumpăr apă distilată, abonamente la reviste, eu repar televizorul, eu plătesc radio, eu sînt grosolan, mediocru, mărginit, stupid, primitiv, și tu te ocupi numai cu desăvîrșirea ta etică și estetică. Fiindcă tu nu vrei să te mai reîncarnez încă o dată, lași toate treburile pe seama mea. Eu cu mizeria vieții, tu cu frumosul vieții! Ticăloșia mea e postamentul gingășiei tale. Fără ticăloșia mea, noblețea ta se duce dracului și echilibrul tău sare în aer. Dacă eu n-am să mai fiu ticălos și o să trebuiască să te hrănești din propriul tău întuneric? Ce-o să faci atunci, neprihănit?

OLGA: Vrei să trăiești din ticăloșia mea?

EMIL: Da, iubito! Vreau să trăiesc din ticăloșia ta, cum ai trăit și tu din ticăloșia mea. O să desenezi tu corcodușe și gutui pentru Camera de Comerț și eu am să meditez îndelung... asupra condiției omului.

OLGA: Și dacă eu n-am întunericul tău?

EMIL: Trebuie să-l ai. E de datoria ta să-l ai!

OLGA (*superioară detașare*): De fapt eu sînt de vină. Eu mi-am închipuit despre tine cu totul altceva decît ceea ce ești cu adevărat. Iluzia mea te-a făcut inteligent, nobil și generos. E greșeala mea. Nu trebuie să pretindem nimic oamenilor. Trebuie să te iubesc așa cum ești.

EMIL: Deci în vara asta rămîinem la București?

OLGA: Ce se întîmplă dacă un an nu mergem la mare?

EMIL: Nu se întîmplă nimic... Anul trecut, din concesiile mele estetice și etice, am petrecut o vacanță admirabilă. Ai fost fericită. Te scăldai toată ziua, aveai o foame de lup. Îți amintești saramura aceea de crap?

OLGA: Ești un biet individ supus senzațiilor. Ești în stare să nu uiți o saramură de crap?! Cum să iubești un bărbat care nu uită o saramură de crap? Altceva n-ai observat?... Cînd te plimbi pe malul mării, infinitul devine ceva apropiat, firesc, ceva care îți aparține... Detest ipocrizia, Emil. De ce să fim ipocriți, cînd am putea să fim sinceri? Aș vrea să merg la mare și în vara asta... Detest refularea!

EMIL: Sigur, de ce să fim ipocriți cînd putem să fim sinceri? Tot banii ăia îi dăm. Nici în clipa morții n-am să uit acea divină saramură de crap! Trădează arta și ne bronzăm la Eforie!

OLGA: Aș vrea să mergem tot la Mangalia.

EMIL: Mergem și la Mangalia. Foarte bine! Desenează corcodușele pentru Camera de Comerț și mergem la Mangalia. Eu nu mai fac concesiile... Eu vreau o artă mare. Nu mai vreau să muncesc, vreau să-l caut pe Dumnezeu! Ce-o să te faci cînd o să-l caut pe Dumnezeu? Cine o să-mi facă piața?

OLGA: Desenează tu, Emil, reclamele alea îngrozitoare. Eu cred că aș muri dacă aș face așa ceva...

EMIL: Nu, nu... Tu ai să mori de moarte bună. După ce-am să fac reclamele, o să mă disprețuiești și o să te amorezezi pe malul mării plătit de mine, de un pictor care nu face concesiile. Și o dată ajunsă în patul amantului, o să te indignezi, goală pușcă, de mediocritatea mea...

OLGA: Nu-ți fă nici o grijă! Sexualitatea nu mă interesează.

EMIL (*cu un fel de stranie veselie*): Bine. Disprețuiește-mă! O să-ți dau din nou ocazia să-ți demonstrezi superioritatea morală. Am să fiu din nou jalnic, odios, mediocru și o să plecăm și vara asta la mare.

OLGA: O să plecăm la Mangalia? Ascultă, dragă Emil, nu cumva mă bucur prea mult? Nu sînt cumva meschină?

EMIL: Nu. Te bucuri exact cît trebuie. (*Se aude o sonerie.*)

OLGA: O scrisoare pentru tine.

EMIL: O așteptam. A venit aprobarea pentru scutirea de vamă!

OLGA (*muștrătoare*): Te bucuri prea mult, Emil!

EMIL (*îngrijorat*): Mă bucur prea mult?

OLGA: Păstrează-ți demnitatea, Emil... O scutire de vamă nu-i tot una cu cheile paradisului.

EMIL: Tu m-ai rugat să fac scutirea de vamă!

OLGA: Dar nu credeam c-o să te bucuri în halul ăsta! E un spectacol dezgustător. Nu vezi cu cîtă moderație mă bucur eu? Oarecare satisfacție și atîta tot...

EMIL: Viața mea e un șir de petiții. Ce Dumnezeu, avem nevoie să ne schimbăm mobila în fiecare an? Mereu cerșesc și mereu mi se aprobă. Prietenii își bat joc de mine... Unul din ei m-a întrebat: „Ce ți-ai mai cumpărat după ultima criză metafizică?“ Sînt o jalbă din cap pînă în picioare.

OLGA: De ce te lamentezi? De cîte ori ți-am spus, nu te mai lamenta, Emil. Destest psihologia asta de cerșetor. Deși, într-un fel o înțeleg. Cînd sufletul ne e gol, îl umplem cu satisfacții materiale.

EMIL: „Cînd sufletul ne e gol, îl umplem cu satisfacții materiale.“ Cunosc cîntecul ăsta. Tu ai făcut din conștiința mea o magazie, mereu vrei să mai îndeși ceva în magazie. Ai făcut din mine un dulap. Și măcar dac-ai tăcea... Îți promit să te înșel cu o femeie care o să tacă chitic...

OLGA: Nu pe mine mă înșeli, pe tine te înșeli.

EMIL: Dacă o singură dată mai spui o frază inteligentă, teucid. Ești genială, ești sublimă, ești deasupra mizeriilor vieții, nu mai ai nimic de făcut. Ai ceva de mîncare?

OLGA: De ce mă întrebi? Știi doar că n-ai curățat cartofii?! Atunci de ce întrebi? Din egoism întrebi...

EMIL (*îi sărută mîna*): Iartă-mă, Olga, ai dreptate. N-am curățat cartofii, n-am cumpărat carne, cum e și logic, am să rabd.

OLGA: N-o spune cu atîta măreție... O să mănînci în oraș, nu-i nici o nenorocire. (*Trece brusc la meditație.*) De ce să fim mărginiți și să nu iubim frumosul? De ce alții să se emoționeze în fața lui Michelangelo și noi nu? Nu suport să rămîn în urmă în materie de sensibilitate. Niște simpli autodidacți să fie mai sensibili decît noi? De ce?

EMIL: Eu nu spun să nu iubim frumosul, bată-l norocul să-l bată. De ce să nu-l iubim? Dacă vrei plecăm la Roma și-l admirăm pe Michelangelo.

OLGA: Ești o instituție, nu un suflet...

EMIL: Da, așa sînt eu. Tu ai vrut să vezi Roma. Mie îmi sînt suficiente și monumentele Ploieștiului. Ai mai văzut Roma de două ori.

OLGA: Vreau s-o văd a treia oară.

EMIL: Ai văzut Veneția de trei ori.

OLGA: Vreau s-o văd a patra oară. (*Se aude o sonerie.*) Ce s-a întîmplat?

EMIL: Nu te alarma. Nu te-nspăimînta. O veste bună. Azi parcă toate jalbele făcute într-o viață de om ni s-au aprobat. A venit pînă și confirmarea de la „Artă și precizie“. Mi s-a aprobat transferul, mi s-a aprobat scutirea de vamă. Mi s-au aprobat ideile pentru decorațiile interioare.

OLGA: Nu-mi place cum vorbești, Emil... Văd o mare primăjdie în asta. Chiar dacă ne merge bine, aș vrea să rămînem oameni, să ne păstrăm delicatețea, eu cred că se poate. Ar fi stupid să ne pierdem bucuria în fața vieții. Emoția în fața unui fir de iarbă nu se poate compara cu nimic.

EMIL: Vin aprobările. Vin comenzile. Vin ratele... Ai cerut zece perechi de mănuși, iată că zece perechi de mănuși au venit.

OLGA: Au venit? Chiar au venit?

EMIL: Da, au venit...

OLGA: Mă bucur normal, nu exagerez, nu-mi pierd capul... Trebuie să ne baricadăm și să nu dăm voie ca această avalanșă de bunuri materiale să ne smulgă tot ce avem

mai frumos în suflet. Trebuie să ținem cu ghearele și cu dinții la sensibilitatea noastră. Ar trebui să mă iubesci... Acum iubirea ta ar fi de-o mare utilitate lirică și practică.

EMIL: Sigur, am să te iubesc, nu sînt nebun să mă dezumanizez. De ce să mă dezumanizez cînd pot să mă umanizez?...

OLGA: Sînt fericită că am zece perechi de mănuși dar nici la iubire nu vreau să renunț. Eu vreau să mă dezvolt armonios. Trebuie să ținem piept tuturor satisfacțiilor materiale. N-au decît să vină, nu ne temem! (*Se aude o sonerie. Se ridică Olga.*)

EMIL: Ce Dumnezeu s-a mai întîmplat? Ce aprobare a mai venit? Ce confirmare a mai venit?

OLGA: Ți s-a aprobat talentul.

EMIL: Cine mi-a aprobat talentul?

OLGA: Criticul Marinescu ți-a aprobat talentul.

EMIL: Și lui cine i-a aprobat talentul? Iată-mă și cu talentul aprobat...

OLGA: Stau și mă întreb, să-ți citesc sau să nu-ți citesc articolul? E foarte greu să mă hotărâsc... N-ai să te îngîmfii?

EMIL: Nu. Citește, citește! N-am să mă îngîmf.

OLGA (*citește*): „Ultima lucrare a pictorului Emil Varga dovedește un talent cu totul ieșit din comun...”

EMIL: „Un talent cu totul ieșit din comun.” Mi-ajunge!

OLGA: Emil! Ți-am citit în ochi o satisfacție cam exagerată! Te-ai bucurat prea mult, te-ai bucurat peste măsură. Așa ne-a fost vorba? Nu cumva te-a năucit succesul?

EMIL: Succesul? Unde vezi tu primejdia succesului? Dacă o să vină, o să-l disprețuiesc. Dar să vină întîi. Deocamdată n-am ce disprețui. (*Se-aude o sonerie.*)

OLGA: A început să-mi fie teamă. De cînd am pornit pe drumul progresului material și spiritual, a început să-mi fie teamă. Dacă am o mașină, pe urmă vreau să am două mașini. Dacă am inteligență, pe urmă vreau să am geniu. Mașina veche era destul de bună, ce Dumnezeu mi-a venit să-ți cer una și mai bună?

EMIL: Cum, ce ți-a venit? Dorința ta de progres. Ai să vezi mai tîrziu ce-o să se întîmple... Nu vrei să rămîi

în urmă nici cu mijloacele de transport, nici cu inteligența... (*Emil se reîntoarce după o secundă.*) Bucură-te, iubitoare de absolut!... Ce-și face omul cu mîna lui, nici dracu nu-și face. A venit aprobarea pentru mașină.

OLGA: A venit, deci? Dacă mă analizez bine, văd că mă bucur destul de echilibrat...

EMIL: Tu ai vrut să ai mașina ta ca să te deplasezi imediat de la Platon la El Greco... Iată, o veste bună!...

OLGA: Asta numești veste bună? Ar trebui să urlu de durere!

EMIL: În mod obișnuit asta se numește o veste bună. Noi idioții numim asta o veste bună. N-am văzut pe nimeni să-i fi venit aprobarea pentru mașină și să se ia cu mîinile de cap de durere.

OLGA (*ca în transă*): Presimt că o să înceapă o adevărată inundație, Emil. Trebuie să luăm măsuri, să mai salvăm ce se mai poate salva. Uite, cerul a rămas intact. Să salvăm cerul. Vezi albastrul cerului?

EMIL: Îl văd.

OLGA: N-ai fost convingător. Dacă am pierdut cerul? Apa se întinde și n-a mai rămas decît puțin pămînt... Să salvăm natura, emoția noastră în fața naturii. Te mai emoționează bolta cerului?

EMIL: Da, cred că da.

OLGA: Bine. Foarte bine. Mi-ai luat o piatră de pe inimă... Auzi ciripitul păsărilor?

EMIL: Da, aud...

OLGA: Atunci, înseamnă că sîntem puternici. Atunci, înseamnă că sîntem curați... N-au decît să vină mașinile, confirmările, aprobările, înștiințările. Nu ne mai temem! Nu ne dezumanizăm! (*Se-aude o sonerie.*) Auzi cum sună? Parc-ar fi chemarea morții. Confirmările astea vin în stoluri ca lăcustele... Ne-au venit și ratele pentru mobilă.

EMIL: Să vină! Dacă-i bal, bal să fie.

OLGA: Mi-e frică, Emil. Undeva, în adîncul sufletului, mi-e frică... Am impresia că cele zece perechi de mănuși nu-mi ajung... Aș mai cere încă zece perechi de mănuși... Am impresia că în cele două mașini mă voi plictisi... Ceva îmi spune că am să vreau și a treia mașină... Și nici talentul n-o să mă mulțumească.

O să vreau geniu... Mi-e frică! Aș da oricât pentru o veste proastă.

EMIL: Slabă speranță... O veste proastă! Noi nu vom primi niciodată o veste proastă, sîntem prea ticăloși ca să primim vești proaste. Toată viața am să desenez corcodușe pentru Camera de Comerț. Toată viața am să rămîn în diletație stupid și inutil.

OLGA: Eu n-am să desenez corcodușe. Eu n-am să desenez corcodușe...

EMIL: Ba da, ai să desenezi și tu corcodușe. O să desenăm împreună corcodușe... Veștile astea bune îmi stîrnesc frică, ascund în ele o nenorocire mai mare decît veștile cinstite proaste. O veste bună nu-i decît o veste proastă ceva mai perfidă, o bombă cu efect întîrziat. Auzi ce sinistru sună? Cine știe ce Mercedes geme de dorul nostru...

OLGA: Eu îmi păstrez puritatea, n-o să las să mi-o întineze nici scutirea de vamă, nici Mercedes-ul. Eu am să caut absolutul chiar la volanul Mercedes-ului.

EMIL: Iarăși îi dai cu puritatea? Iarăși amesteci absolutul cu Mercedes-ul? Tu ai făcut din mine un dulap și tot tu îi dai cu puritatea... Nu vezi că nu ne-a mai rămas nimic?! În afară de bunurile astea materiale stupide și inutile, în afară de rate, confirmări și aprobări nu ne-a mai rămas nimic... Mă duc să văd ce Dumnezeu ne-a mai venit... Ciudat sentiment. Parcă mă duc la război. Parcă mă despart de tine pentru totdeauna. Adio, Olga!

OLGA: De ce vorbești așa? Telefonul e la doi pași...

EMIL: Iluzie optică. Drumul pînă la telefon mi se pare o veșnicie. Cu fiecare succes simt că mă schimb. Sper să te regăsesc sănătoasă după ce mă întorc de la telefon.

OLGA (*îl îmbrățișează ca după o lungă despărțire*): Emil. Bine te-ai întors de la telefon. Ce s-a întîmplat?

EMIL (*se prăbușește în fotoliu*).

OLGA (*cu o speranță în glas*): S-a întîmplat o nenorocire? A luat foc atelierul? Ți-au respins lucrările la biennială? O veste proastă ar fi ca un dig împotriva apelor... Am putea și noi să ridicăm un dig...

EMIL: Nici o veste proastă, slabă speranță. Cred că niciodată n-o să mai primim vești proaste. Cred că niciodată n-o să ne mai îmbolnăvim. Niciodată n-o să mai murim. Succesul e adevărata moarte, moartea fără nici o înviere... Încă o veste bună, vegetariană perfidă. O veste foarte bună (*cu disperare*), o veste din cale-afară de bună. Cea mai bună dintre toate veștile posibile. Ni s-a aprobat vila de la Bușteni.

OLGA (*cutremurată*): Ni s-a aprobat vila de la Bușteni? Apără-mă, Doamne, și de această încercare!... Ajută-mă, Doamne, să-mi păstrez sensibilitatea! Ajută-mă, Doamne, să caut adevărul, chiar și acolo, în vila de la Bușteni! (*Cu mare efort.*) Nu trebuie să mă bucur. Nu trebuie să mă bucur.

EMIL: Asta ne mai lipsea, vila de la Bușteni. Alte apusuri de soare pe care le voi trage în serie ca să-i repar acoperișul. (*Se întoarce spre Olga.*) Tu ai vrut vila de la Bușteni, vegetariană neghioabă! O să avem de toate și n-o să mai avem pămînt. O să plutim pe pustiul apelor cu vila de la Bușteni după noi. O să te plimbi pe valurile mării cu cele zece perechi de pantofi... O să mîngîi pustiul apelor cu cele zece perechi de mănuși.

OLGA: Acum, mă simt puternică. Prefer să plutesc pe pustiul mării, dar să am tot confortul. N-o să ne acrim viața fiindcă avem o vilă la Bușteni. În fond, n-am omorît pe nimeni, de ce să-mi pierd gingășia? Aș fi o tîmpită dacă mi-aș pierde gingășia. Am s-o salvez din fața furiei apelor. Am să-mi păstrez și gingășia și vila de la Bușteni. Ale mele sînt toate... Să iubești natura. Să iubim natura... Cînd un om nu mai iubește natura e ca un orfan printre străini. Natura e mama noastră.

EMIL (*cu disperare*): Mama noastră, natura, cum s-o iubesc cînd mă costă atît de scump? Cum s-o iubesc cînd o plătesc cu ratarea? (*Se aude o sonerie.*)

OLGA: Iarăși sună, mereu sună. Parc-au înnebunit. Apele au crescut. N-o să cedez nimic. N-o să las apelor nimic.

EMIL: Numai o veste proastă ne-ar putea salva. Am început să doresc o veste proastă. O veste proastă care să mă ngenuncheze și să mă umilească. Speranța noastră e nenorocirea. Schimbă-mi, Doamne, crucea, dă-mi o cruce

grea, de piatră. Numai durerea ne poate trezi din somnul nostru de moarte. Cred că suferința ar face om din mine.

OLGA: Se poate trăi și-n mijlocul apelor. E o prejudecată stupidă ideea că nu se poate trăi în mijlocul apelor. Dacă cumpărăm și-o barcă cu motor o să fie chiar minunat... Ne-a rămas foarte puțin spațiu. Ei și? Se poate trăi și într-un spațiu mai strâns, dormim pe jos, renunțăm la pat, tot nu mai facem amor.

EMIL: Sună! Iarăși sună... Și totuși nemernicul de mine, mă duc să văd ce veste bună a mai venit... Curios, curios, dar totuși mă duc. Curiozitatea și lăcomia nu vor să se stingă... Parcă te văd pentru ultima oară. Cine știe ce fel de om am să fiu după ce am să mă întorc cu încă o veste din cale-afară de bună? Am să mă întorc mai bătrîn, mai stupid... Olga, iubita mea, copila mea, hai să construim digul.

OLGA: De ce să construim digul? Dacă construim digul, n-o să știu cînd o să-mi aducă croitoreasa rochiile. Nu trebuie să construim digul...

EMIL: Olga, oprește-mă! Ai putea să mă oprești. Tu, care ai căutat adevărul cît e ziuica de mare, ai putea să mă oprești. Hai, dovedește-ți acuma grandoarea spiritului... Ce dracu avem nevoie de-atîtea boarfe?

OLGA: Nu se poate, Emil. Nu se mai poate. Ciudat... foarte ciudat... Mă simt curată ca un copil și totuși vreau vila de la Bușteni.

EMIL (*isteric*): Ce să faci cu vila de la Bușteni, inconștiento? Nu vezi că apele ne îneacă? Nu mai vreau nimic. Nu mai vreau nimic... Nu mai deschid. Ne baricadăm aici. Avem provizii pentru cîteva zile. De unde vrei să plătesc și vila, și mașinile, și atelierul, și Roma, de unde vrei? Mi-am controlat sufletul, nu sînt atît de întunecat. Nu vreau să mă înglodez în datorii... Nu vreau să trăiesc în rate... Vrei să fac texte pentru revistă? Vrei să fur? Ce vrei de la mine?

OLGA: Acum observ că se poate trăi și fără stele. Se poate trăi foarte bine și fără adierea vîntului...

EMIL: Eu nu pot. Ți-o spun cu toată seriozitatea și fără nici o urmă de patetism. Eu personal nu pot să trăiesc fără bolta stelelor. Eu nu mai primesc nici o comandă,

nu mai achit nici o rată. Eu aici rămîn pînă la judecata de apoi. Nu mai fac un pas înainte... Ajunge! N-ai decît să te ghiftuiești tu cu toți filozofii tăi, cu toate automobilele tale, n-ai decît să-ți ronțai tu sensibilitatea și mănușile. Eu nu mai vreau nimic! Eu nu mai deschid!

OLGA: Deschide. Nu fi meschin. Ia de la viață tot ce-ți dă. De ce să nu deschizi? Dacă ți se recunoaște și geniul așa cum ți-a recunoscut talentul?

EMIL: Eu mă mulțumesc și cu talentul. Dacă mi se dă premiul Nobel, pe unde scot cămașa? Cu ce plătesc premiul Nobel?

OLGA: Premiul Nobel nu se plătește!

EMIL: Nu-i adevărat. Premiul Nobel se plătește. Costă o grămadă de bani. Premiul Nobel a ruinat pe toți artiștii care l-au primit. Și, draga mea soțioară, îți declar solemn că la bolta stelelor eu nu renunț nici mort.

OLGA (*vine iar cu vestea*): Ți s-a aprobat atelierul de la șosea!

EMIL: Ai adus vestea, ticăloaso. Nu te-a răbdat inima. Pentru corcodușele noastre era la fel de bun și vechiul atelier. Ce mai vrei, nebuno? (*Altă sonerie.*) Nu vezi? Nu mai avem unde să stăm. O să ajung la un moment dat să-ți simt răsufierea. O să ajung la un moment dat să mă uit drept în ochii tăi. Toate dorințele ni s-au împlinit în această zi. De unde să iau atîta întuneric? De unde să iau atîta mediocritate ca să plătesc și mașina, și vila, și absolutul tău, și atelierul, de unde?

OLGA: Ne-a venit înștiințarea pentru fotoliu. De cînd așteptam această achiziție nouă. Am să-l citesc pe Platon într-un fotoliu nou, de piele. (*Din acest moment vestile irump parcă dezlănțuite. Cei doi se retrag înfricoșați.*)

EMIL: Mi-a venit aprobarea pentru expoziția de la Verona.

OLGA: Ne-a venit aprobarea pentru extinderea de spațiu.

EMIL: Mi-a venit confirmarea pentru transfer.

OLGA: Mi-a venit avansul de la Camera de Comerț.

EMIL: Mi-a venit aprobarea pentru garaj.

OLGA: Mi-a venit aprobarea pentru decoruri.

EMIL: Mi-au venit ratele pentru ADAS.

OLGA: Mi-a venit confirmarea de la „Artă și precizie“. (*Cad amîndoi obosiți.*)

EMIL: Acum avem tot ce ne trebuie.

OLGA: Nu cred că avem tot ce ne trebuie. Nu știu de ce, dar tare aș vrea să-mi fac o pereche de pantofi. Simt că dacă nu-mi comand o pereche de pantofi, mor. Acum mă duc să fac comanda!

EMIL: Ești nebună! Nu mai avem pe ce sta, nu mai avem pămînt și aer și ție-ți arde de încă o pereche de pantofi. O pereche de pantofi pe care va trebui s-o plătesc tot eu, cu mediocritatea mea. Ți-am spus-o de atîtea ori! Trăiește din întunericul tău! (*Iarăși se aude o sonerie.*) Nu deschide. Nu mai deschide, Olga. Ajunge. Dacă primesc vestea că am fost făcut regele nu știu cărui trib? Dacă primesc vestea că am primit nu știu ce moștenire la dracu în praznic? Nu te mișca... Nu te mai mișca...

OLGA: Trebuie să deschidem. E datoria noastră să deschidem. Vestile bune ne pot căli...

EMIL: Te rog, nu deschide... Ai descoperit și absolutul, ce dracu mai vrei.

OLGA (*se ridică încercînd să se îndrepte spre ușă*).

EMIL: Unde te duci? Dacă încerci să deschizi ușa, te ucid. Această veste bună o să ne scufunde în adîncul apelor și o să ne înghită cu totul.

OLGA: Nu vezi cu ce disperare sună? Parc-ar fi trîmbițele de foc ale judecății de apoi.

EMIL: Olga, iubirea mea, liniștește-te. De ce vrei să deschizi? Ai mai cerut ceva în numele meu?

OLGA: Da, am cerut.

EMIL: Mereu comanzi pantofi și rochii, și cărți, și fotolii în numele meu. Mereu fumezi Kent bizuindu-te pe mediocritatea mea.

OLGA (*smulgîndu-se din brațele lui*): Lasă-mă să mă duc. Mi-a venit rochia de mireasă, răsplata castității mele din ultima perioadă. O rochie în plus nu strică nicio dată. Și tot n-am să devin meschină... Și tot am să caut adevărul...

EMIL: Mi s-a întunecat cerul. Stelele dispar. Am pierdut stelele!

OLGA: Se poate trăi și fără stele, se poate trăi și fără bolta cerului.

EMIL: Hai să fugim, nebuno, hai să fugim.

OLGA: De ce să fug? Am mai comandat încă două perechi de mănuși. Dacă eu fug și comanda vine? Eu aici rămîn...

EMIL: N-o să mai ai cum să te folosești de toate achizițiile astea. N-or să fie recepții în pustiul ăsta, n-o să te plimbi cu Mercedes-ul pe valurile mării...

OLGA: Ce dacă n-o să fie recepții, am să le încerc, am să le probez, or să fie ale mele. Eu aici rămîn.

EMIL: Eu nu pot să trăiesc fără bolta cerului. Aici o să murim cu absolutul tău cu tot! Ești nebună! Iubita mea, disperarea mă face să te iubesc, dacă iubirea mea te poate salva, aici nu mai avem de așteptat decît autorizația de înmormîntare. Trezește-te! Trezește-te, nebuno!

OLGA: Eu rămîn. Eu aici rămîn.

EMIL: Vin apele. Vin apele, nebuno.

C o r t i n a

PROȘTII SUB CLAR DE LUNĂ

Falsă tragedie într-un prolog și trei acte
(șase tablouri)

Personajele

ORTANSA
CLEMENTINA
EMILIAN
GOGU
VASILICA

femeie satanică, 23—25 de ani
femeie plîngăreață, 32 de ani
controlor financiar, 30 de ani
șmecher, 40 de ani
desenatoare tehnică, 23 de ani
care sînt, de fapt, un singur
personaj, format din doi indivi-
vizi suspecti, care se ajută, se
completează reciproc. Ei trebuie
interpretati în majoritatea sce-
nelor ca un singur personaj,
dînd spectatorului o senzație de
mișcare unitară, asemănătoare
cu mișcarea unui piston

MAMA ORTANSEI
TATĂL ORTANSEI

UN OSPĂTAR
COMENTATORUL

(rolul poate să revină aceluiași
actor care-l interpretează pe
Emilian)

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

PROLOG

Decorul trebuie să reprezinte o aglomerare de locuri și împrejurări foarte adecvate suferințelor, cuvintelor de adio, despărțirilor etc.: un peron de gară pustiu — sau mai multe chiar —, un colț de natură desfrunzită, o stîncă dezgolită de bătaia vîntului și a ploilor, o bancă singuratică într-un parc, uși deschise violent, geamantane răvășite etc. Peroanele de gară, colțurile de pădure desfrunzită trebuie executate în dimensiuni mici, eventual ca niște machete, în așa fel încît femeile să le poată lua sub braț la sfîrșitul prologului. În orice caz, decorul trebuie să sugereze o suferință împinsă pînă la saturație.

În mijlocul scenei tronează un telefon cu receptorul deschis, care împrăstie în toate direcțiile strigăte de jale, cuvinte de despărțire, implorări disperate și, în cele din urmă, argumente cu totul noi. Alo, alo, de ce taci, Gogule? Te-am iubit și psihic, nu numai fizic... — Cum poți să uiți, Gogule, după-amiezile de la Poiana-Țapului?... — Mamă... e un escroc, dar îl ador...

Pe acest fundal dezolant, două femei — Ortansa și Clementina — sînt aruncate simultan, din direcții diferite, în mijlocul scenei. E limpede că amîndouă sînt izgonite cu atîta cruzime de bărbatul în care-și pusese rădăcina toată încrederea. Cele două femei sînt îmbrăcate în rochii de culoare închisă, au ochii plîși și părul răvășit.

Clementina se adresează cu înțelegere Ortansei, descoperind repede o suferință comună. Curiozitatea face ca drama propriu-zisă să treacă pe planul al doilea.

CLEMENTINA: Ai iubit și ai fost înșelată?
ORTANSA (*răspunde prompt și amabil*): Da. Și eu sînt decepționată.

CLEMENTINA: Suferința noastră e comună,
N-ar fi de loc indicat
Să ne văităm separat,
Normal ar fi să plîngem împreună...

ORTANSA: Cu cea mai mare plăcere,
Cu cea mai mare plăcere.

(Cele două femei îndurerate fac, în sfîrșit, joncțiunea. O secundă, fiecare dintre ele rămîne singură cu suferința ei, dar în acea secundă amîndouă au reacții asemănătoare. În ciuda copleșitoarei suferințe, femeile se dovedesc foarte disciplinate în această grea împrejurare. Amîndouă își pun mîna streășină la ochi, se vaită, se iau cu mîinile de cap, tresar o clipă fericite, apoi cad iarăși într-o stare de apatie, privesc o fotografie, izbucnesc în plîns etc., etc., cu mișcări ritmice, perfect coordonate, foarte asemănătoare cu exercițiile de gimnastică.

După ce se aliniază perfect, cele două femei își prezintă publicului suferința.)

CLEMENTINA și

ORTANSA: Sîntem, poate, o excepție,
Dar am suferit o grea decepție.
Delapida, delapida...
Dar, Doamne, ce frumos era...
Ce limbi străine și ce tandrețe,
Ce contradicții, ce tinerețe...
În afaceri necurate se băgase,
Dar gingășia sufletească
Intactă încă și-o păstrase.
Cu fiecă potlogărie
El cîștiga în gingășie.
Spre deosebire de mulți alții,
Păcatul nu îl murdărea,
Mai pur de-acolo se întorcea
Și-un farmec straniu căpăta.
O, cît de delicat era...
Tot ce fura, el regreta.

Din tot ce-a delapidat
Nimic n-a rămas neregretat.

(Cu pasiune nebună, sfidînd parcă publicul.)

Pasiunea nu cunoaște legi.
Așa, mînjit din cap pînă-n picioare,
El, fermecătorul, delapidatorul,
A fost iubirea noastră cea mare...

(Zburînd printre lacrimi.)

Cînd suferim și cînd oftăm
Noi toată lumea informăm...

(Clementina și Ortansa se îndreaptă spre masa unde se află telefonul. Cîntă, în tempo de marș.)

Să se ia cunoștință
De marea noastră suferință...

(Pe rînd, Clementina și Ortansa ridică receptorul.)

- Alo, mămico, unde-i pistolu lui tăticu?
- Doamne, Doamne!... Ce-am să fac eu zilele următoare?!
- La toate principiile am renunțat pentru el... Nu mai am principii, mămico... La ce să mai renunț, mămico?
- Am să-l aștept pînă ce-i dă drumul din închisoare. Ce-i dacă a furat de-a stins? Iubirea n-are rațiune...
- Eu... nu mai stau aicea, în casa lui.
- O, parcă-l aud vorbind în limbi străine...
- Înțelege-mă, tușă, mi-a intrat în sînge.
- Era un om foarte bun. El nu fura pentru el...
- Nu era poate viril... dar era bogat sufletește.

(Se întorc abătute spre public.)

Durerea noastră nu-i apreciată
La justa ei valoare...

(În acest timp își face apariția Comentatorul, care flutură prin fața femeilor o batistă. În momentul apariției Comentatorului, Clementina și Ortansa se aliniază din nou. Plîng

perfect simetric. Femeile vor să-i smulgă batista, dar Comentatorul le îndepărtează.)

COMENTATORUL: O singură batistă?!
Și atâtea drame și neplăceri!
Tot ce-a fost ieri
Nu mai e azi...
Primul amor
A fost și nu din întâmplare
Un delapidator.
Afaceri grase și bacșișuri,
Delapidări și combinații,
Mici învirteli și filodorme,
Matrapazlicuri și mici servicii,
Femeia le dăduse cu grijă la o parte,
Ea nu voia să vadă ce-a furat.
Ea voia să vadă fondul lui curat.
Dacă în calea pasiunii
Un „mic serviciu“ se-așeza
O filodormă sau o coțcărie,
Ea, cuprinsă de iubire,
Că nu le observa se prefăcea.
Pentru o biată coțcărie,
Să renunțe dumneaei
La o noapte de iubire?

(Clementina și Ortansa smulg Comentatorului batista și își șterg lacrimile. Ortansa înapoiază Comentatorului batista.)

ORTANSA și CLEMENTINA: O singură batistă nu ne-ajunge.
E cu totul insuficientă.
Pînă la sfîrșitul vieții vrem să
suferim.
De-atîta jale
Noi amîndouă vrem să ne topim.

COMENTATORUL: Lîngă bacșișul iubitului, adăugați
Acești ochi înlăcrimați.
Cu jalea voastră nebunească,
Potlogăria o să crească.

CLEMENTINA și ORTANSA: Spui încontinuu că fura,

(fac un pas înainte spre Comentator)

Dar ce frumos ne mîngîia.

(Se întorc la loc.)

Delapida, delapida,

(fac iarăși un pas înainte spre Comentator)

Dar de ce nu spui
Ce mustață avea?

(Se întorc la loc.)

COMENTATORUL *(pierzîndu-și răbdarea):*

Poftiți batiste — una de fiecare —
Să tot plîngeți, cît poftiți,
Potlogăria cea nemuritoare.

*(Femeile sînt fericite că au batiste în cantitate suficientă.
Flutură batistele a despărțire, își șterg lacrimile etc.)*

Avem fiecare o batistă,
Putem să plîngem de jale și de dor.

(Își pun amîndouă mîinile streășină.)

— Cine e în depărtare?
Un tînăr delapidator?

(Se ridică amîndouă în vîrfurile picioarelor.)

— Doamne, n-o fi pungașul?

(Dezamăgite, cele două femei se întorc abătute.)

— Nu, nu este delapidatorul
— Fermecătorul...
Cel care fură din banii statului...
Nu, nu e el.
Nici ochii... nici statura nu-s ale lui.

COMENTATORUL (*pierzîndu-și răbdarea, le alungă*):

Plecați cu aceste suferințe netrebnice,
Cu aceste lacrimi care seamănă cu niște
bacșișuri,

Cu această dramă care miroase a filodormă.

Plecați... Să nu vă văd...

Duceți-vă de-aici cu acest ridicol prăpăd.

Hai, hai, frumoaselor, plecați,

Luăți-vă totul.

(Arată spre obiectele care alcătuiesc decorul.)

Luăți-vă insomniile, peroanele, lacrimile, stîncile golașe...

(Fiecare femeie ia mai multe obiecte, una un peron de gară pustiit, un geamantan desfăcut etc., alta o bancă, un colț de natură desfrunzită etc., în așa fel încît decorul să dispară cu plecarea lor.)

COMENTATORUL (*grăbindu-le plecarea*):

Duceți-vă jalea, peroanele și tot calabalicul
Acolo unde-i și matrapazlîcul.

*(Comentatorul se așază în genunchi în fața publicului.
Încearcă să-l implore, să-l atragă de partea lui.)*

Iertați-mă că am gonit

Aceste filodorme decepționate.

Aceste umbre ale lumii vechi.

Dar credeți-mă, eu am dreptate,

Nu toate lacrimile sînt judicioase.

Există și lacrimi ticăloase.

Nu plîngeți, deci, de veți vedea în piesa noastră.

Femei părăsite de escroci

Sau escroci trădați în amor.

Nu trebuie să vă miște lacrimile nejustificate.

Să vă gîndiți,

Cum doarme o femeie îndrăgostită de un bacșiș?

De altfel, veți vedea în piesa noastră

Că însăși viața ne va da dreptate.

ACTUL I

TABLOUL I

O locuință luxoasă, pe care însă perspectiva unei tragedii iminente o face foarte tristă. În mijlocul camerei, un geamantan desfăcut.

S c e n a 1

Gogu, Clementina

(Gogu, în fața oglinzii, își aranjează cravata.)

CLEMENTINA (*pe un scaun din apropiere, îi urmărește deznădăjduită mișcările*): Gogule, tu pleci. Îți iei geamantanul și te duci. Eu rămîn și tu te duci. Eu rămîn singură, Gogule...

GOGU (*scuturîndu-și gitul, pentru ca nodul de la cravată să-i iasă cît mai bine*): Da, Clementina, o să rămîi singură cuc...

CLEMENTINA (*descoperindu-l încontinuu în altă lumină decît cea știută*): Tu ești cinic, Gogule. Tu mai ai putere să faci glume?!

GOGU: Da. Mai am. (*Aruncă o privire prin cameră.*) Unde mi-e costumul bleumarin?

CLEMENTINA (*printre sughituri de plîns*): În şifonier... (*Cu un efort supraomenesc.*) În raftul al doilea...

GOGU (*uneşte duioşia cu rezonabilitatea*): După cum observ, plîngi... Nu plînge, Clementino... Ne aude vecinul de la parter şi o să spună că ne certăm. (*Ridică hainele, examinîndu-le cu atenţie.*) Nu ne potrivim, Clementino... Asta e... (*Nemulţumit de starea costumului, Gogu trece în cealaltă parte a camerei, cu intenţia de a-l curăţa.*)

CLEMENTINA: Gogule, de ce nu vrei să înţelegi că m-am sacrificat pentru tine? De dragul tău m-am retras din câmpul muncii. Te credeam un golan cu sufletul curat... Ca să-mi dau seama, pe urmă, cu cine am de-a face, un om fără principii.

GOGU (*frecîndu-şi costumul cu peria*): Fără principii. Aşa este. Eu mi-am făcut datoria. Mi-am dat arama pe faţă. Fă-ţi şi tu datoria şi dispreţuieşte-mă, uită-te la mine ca la un străin. Te împiedică cineva să te uiţi la mine ca la un străin?

CLEMENTINA (*se închide în suferinţa ei*): Am avut încredere în tine, Gogule. Credeam că, în cele din urmă, o să te schimbi.

GOGU (*se opreşte cu peria în mîină în mijlocul camerei. Cele spuse de Clementina îl nedumeresc în cel mai înalt grad*): Foarte rău ai făcut, Clementina. Cine te-a pus să ai încredere în mine? N-aveai decît să observi că nu eram sincer în sentimentele mele. (*Puţin familiar.*) Cam bătea la ochi, draga mea...

CLEMENTINA (*pironită în punctul ei de vedere*): Respirai atîta siguranţă. Erai atît de tandru...

GOGU (*vădit contrariat*): Eu, siguranţă?! Eu ţi-am dat ție un sentiment de siguranţă?! Siguranţă, Clementino?! Eu m-am purtat tandru cu tine?! (*Nu mai înţelege nimic.*) Tu ești puțin cam tralala...

CLEMENTINA: Gogule, eu ți spun ce simt eu... Eram absolut sigură că voi muri în brațele tale.

GOGU (*cerîndu-i parcă socoteală*): Ce motive ai avut să ai încredere în mine? Ți-am dat eu vreun motiv? A fost atitudinea mea de așa natură? Nimeni n-are încredere în mine. Nici mama, care m-a născut și m-a alăptat... Taică-meu se uită chiorș la mine. Frații mei se spe-

rie numai cînd mă văd. Nimeni n-are încredere în mine, și pe bună dreptate. Absolut nimeni. Nici măcar la serviciu. Tuturor le par neresios, aproape suspect. (*Cu dispreț.*) Te-ai găsit tocmai tu să ai încredere în mine!

CLEMENTINA: Gogule, tu ești un om inteligent. Tu știi că dragostea e oarbă.

GOGU (*neînduplecat*): Să nu fie. Cînd o femeie iubește, trebuie să deschidă ochii, Clementino. Căsătoria e un lucru important. Femeia trebuie să se întrebe: cu cine-mi leg viața? Ce caracter are omul? (*Logică inevitabilă.*) Ai luat-o așa... superficial. Ai fost ușuratică...

CLEMENTINA (*roaba amintirilor*): Vrei să spui, sinceră?...

GOGU: M-ai văzut o dată, ai schimbat cîteva cuvinte cu mine, și gata, ți-am și căzut cu tronc. Iubirea cea mare!... (*Rezonabil.*) Clementina, recunoaște că te-ai luat după aparențe.

CLEMENTINA (*respinge acuzația*): Nu, Gogule. Eu am citit în sufletul tău... Eu am judecat ca o femeie. Mi-a plăcut felul tău de a fi.

GOGU (*ascultă foarte descumpănit spovedania femeii*): Felul meu de a fi?... Care „felul meu de a fi”? N-am nici un fel de a fi. Ce motive ai avut tu să te arunci ca o nebună în brațele mele? Nu pot să-mi explic nici pînă în ziua de astăzi. Totdeauna m-am întrebam: ce a găsit femeia asta la mine? Frumusețe, nu se poate spune... Delicatețe, nici atîta. Sînt destul de grosolan. Te-am și bruscat de cîteva ori. (*Cu imputare.*) De ce te-ai îndrăgostit de mine? De ce?

CLEMENTINA (*din ce în ce mai sinceră*): Cum, de ce?

GOGU: Ți-am cerut eu așa ceva? Ți-am pretins eu? (*Ome-nește.*) Fii sinceră! Dacă te-am dezamăgit din punct de vedere moral, dispreţuieşte-mă din adîncul sufletului și lasă-mă dracului în pace...

CLEMENTINA: Nu-i așa de simplu, Gogule. Sentimentul se naște fără să vrei. Sentimentele nu vin la comandă, Gogule. Acuma rîzi, Gogule... O să te lovească odată și pe tine, atunci o să vezi tu, Gogule, ce-i durerea. Ce pot să fac dacă mi-ai intrat în sînge?

GOGU: Patimă oarbă? Bine, dar rațiunea?! (*Mai energic.*) Rațiunea, Clementino! Tu n-ai rațiune? N-ai cap?

Nu-ți dai seama că sînt un tip jalnic, cu puține tră-sături omenеști? Tu nu judeci?

CLEMENTINA (*dă din cap în semn că nu, ea nu judecă*): Eu nu judec, Gogule, eu iubesc.

GOGU: Ești puțin cam tralala... (*Schimbă tonul.*) Ție îți las totul: casa, studioul, televizorul, fotoliile, frigiderul, covoarele; eu îmi iau numai discurile și îmbrăcăminte.

CLEMENTINA (*exaltată*): Eu nu vreau mobila. Eu pe tine te vreau.

GOGU: Fii cuminte, dragă, că ne-aud vecinii. (*Cinism premeditat.*) Îți dau tot ce am eu mai bun...

CLEMENTINA (*pătimașă*): Nu vreau mobila, Gogule. Vreau sufletul tău, Gogule.

GOGU (*sincer mirat. Aude parcă pentru prima oară în viața lui asemenea cuvinte*): Ce vrei, dragă?

CLEMENTINA: Gogule, n-am nevoie de mobilă. Am nevoie de căldură sufletească.

GOGU (*o liniștește*): Vine și căldura sufletească după aceea. Nu te uiți ce trusou ai? Ce frigider! Ce covoare! Ce fotolii!... Crezi că n-o să găsești un om cu sufletul curat care să vrea să se odihnească în asemenea fotolii? N-o să găsești un om dintr-o bucată care să vrea să facă un duș într-o baie ca a ta? Orice bărbat care o să se odihnească în fotoliile astea o să ajungă la concluzia că ești o femeie superioară. Ascultă, Clementino, ce-ți spun eu... Ești o femeie superioară. O să te recăsătorești ușor...

CLEMENTINA: Ești cinic...

GOGU: Vezi? Vezi că sînt și cinic?

CLEMENTINA (*printre lacrimi*): Văd, Gogule, îți văd cu precizie toate defectele. Și totuși... Și totuși, te iubesc.

GOGU (*se dă la o parte*): N-am caracter.

CLEMENTINA (*vine spre el*): Te ador...

GOGU (*încercînd să scape de ea*): Sînt un netrebnic.

CLEMENTINA (*copleșită de pasiune*): Te iubesc!

GOGU (*fuge din fața ei*): Sînt un om gol pe dinăuntru.

CLEMENTINA (*aleargă spre el*): Te iubesc, cu tot vidul tău sufletesc.

GOGU (*din ce în ce mai disperat*): Sînt imoral.

CLEMENTINA: Te ador...

GOGU: Te detest...

CLEMENTINA: Te iubesc...

GOGU (*schimbă tonul*): Miîți! Nu mă iubești. În realitate, mă urăști. Mereu îmi reproșezi că n-am principii, că din cauza mea te-ai retras din cîmpul muncii... N-ai vrut să porți pantofii ăia. Ai spus că tu nu porți pantofi din bani furați. O, parcă te văd și acuma cu cîtă indignare mi-ai vorbit! Erai în bucătărie, spălai vasele...

CLEMENTINA: Eu nu sînt ca tine, Gogule. Vreau să mai păstrez ceva omenesc. Puțin, Gogule! Foarte puțin. Ce te deranjează? Poate e un capriciu.

GOGU (*ridicînd geamantanul*): Nu ești ca mine?... Dar poate simt și eu nevoia unui om care să mă înțeleagă, care să nu-mi reproșeze mereu că n-am principii?! Poate am nevoie și eu de căldură sufletească... La asta nu te-ai gîndit niciodată? Bine, eu plec. Rămii cu fondul tău cinstit! (*Clementina încearcă să-i smulgă geamantanul, nu reușește. Gogu pleacă.*) Adio, incoruptibil!

CLEMENTINA (*fuge pe scări după el*): Gogule!

S c e n a a 2-a

Clementina, Ortansa

ORTANSA (*o găsește pe Clementina plîngînd. Îi șterge obrazul cu o mișcare maternă*): Ce e, mă, cu tine? Iar plîngi? (*Foarte îngrijorată.*) Pari foarte schimbată.

CLEMENTINA: Nici eu nu știu cum mai arăt. (*Se duce în fața oglinzii să se examineze.*) Arăt groaznic. Dragă Ortansa, nu știu ce să mă fac, sînt momente cînd aș prefera să mor.

ORTANSA (*cu dușmănie*): Gogu...

CLEMENTINA: Vrea să divorțeze. Zice că eu sînt o femeie superioară și o să mă recăsătoresc ușor. „Tu, Clementino,

o să-ți refaci repede viața..." Așa-mi spune sistematic.

ORTANSA (*zîmbește cu amărăciune, înțelege suferința prietenei. O îmbrățișează cu afecțiune*): Ei, Clementino, viața nu-i așa de simplă cum ne-o închipuiam noi... Doamne, cât de naive eram, îmi vine să rîd cînd îmi amintesc... Nu știu, poate sînt eu o nebună, poate cer eu prea mult de la viață. Noi n-am avut noroc. Nici în dragoste, nici în alt domeniu. Ai auzit ce noroc a dat peste sclifosita aia de Beatrice? A cîștigat o sută de mii de lei la loto...

CLEMENTINA (*încercînd să-și explice evenimentul*): Da. Dar a fost o întîmplare.

ORTANSA (*se plimbă îngîndurată prin cameră*): Și eu sufăr mult, foarte mult, Clementino. Stau și mă întreb: ce-o să se aleagă din viața mea?

CLEMENTINA (*cu puțină tristețe și oarecare invidie*): Tu ești iubită, Ortansa...

ORTANSA (*zîmbește amar. O mîngîie pe Clementina ca pe o copilă bună și naivă*): Da, dar nu iubesc eu...

CLEMENTINA (*care bănuiește o dramă asemănătoare*): Nu te lasă să te încadrezi în cîmpul muncii?

ORTANSA: Nu, invers, draga mea... Mă bate la cap să lucrez undeva. „Du-te și muncește, Ortanso, dacă vrei să te mai strîng cu patimă în brațe...” De-atîtea ori mi-a spus să lucrez, a insistat atîta, încît simt că nu-l mai iubesc. Sentimentul dragostei nu-i ca celelalte sentimente, e mult mai complex. Pot să-ți și spun de ce nu-l mai iubesc. Cînd a venit cu pretențiile alea absurde, am simțit că mă înșală sufletește...

CLEMENTINA: Gogu s-a purtat dur cu mine. Mi-a spus că dacă nu mă retrag din cîmpul muncii, eu nu mai însemn nimic pentru el...

ORTANSA (*îl descoperă pe Gogu*): Te-a rugat Gogu să nu fi încădrată? A insistat să nu mai lucrezi?

CLEMENTINA: Da, Ortansa. A insistat...

ORTANSA (*încîntată de Gogu*): A procedat ca un adevărat bărbat. Atunci ar trebui să fii fericită.

CLEMENTINA: M-am retras din cîmpul muncii, dar pe Gogu îl simt tot departe de mine. Degeaba m-am retras,

Gogu tot nu mă iubește. Nu sînt nici salariată, nici fericită...

ORTANSA: E vina ta, Clementino. Tu nu știi să-l apreciezi pe Gogu. Gogu e foarte delicat. Trebuia să te retragi imediat, să nu tîrăgănezi atîta. Emilian nu are delicatețea lui Gogu. Eu, Clementino, îl credeam altfel de om...

CLEMENTINA (*cu un ușor avînt romantic*): Mai drept? Mai bun?

ORTANSA (*preia avîntul Clementinei și-l ridică pe cele mai înalte culmi*): Mai descurcăreț, nu știu cum să-ți explic, Clementino, mai modern... mai francez... să-mi fi satisfăcut toate capriciile. Cînd l-am cunoscut prima oară, îmi vorbea de munca lui, de ședințe, activitatea obștească, situația internațională, revoluția culturală, păstrarea avutului obștesc... adevărul... Giordano Bruno. Eu îl ascultam cu sufletul la gură, deși toate astea mă plectiseau de moarte. Voiam să-l cuceresc și, din cauza asta, ascultam cu atenție problema reducerii prețului de cost, problema păstrării avutului obștesc... Mă prefăceam că mă interesează... Eu sînt o biată femeie fără apărare... Trebuia să mă prefac, dar numai la Giordano Bruno nu-mi era mie capul. Dar n-aveam ce face, Clementino, trebuie să răbdăm. O femeie din zilele noastre, dacă vrea să sucească capul bărbaților, trebuie să țină seama de schimbările survenite. Dragă Clementina, au intervenit prea multe schimbări... E mai greu ca pe timpul burgheziei... Nu-i suficient să ai un trup frumos, îți trebuie și un suflet ca atare. Și puțină căldură sufletească... Și puțină dragoste de oameni... Și puțin respect pentru realizările regimului... Din cînd în cînd, adeziunea la un ideal superior. Trebuie să te preocupe munca bărbatului, să-i împărtășești aspirațiile. Dacă nu-i împărtășești aspirațiile, nu te invită nici la un local. Dacă el crede în socialism, trebuie să crezi și tu; oricum, e soțul tău... E foarte greu, Clementino. A trebuit să mă lupt ca să-l cuceresc pe Emilian, deși nu-mi prea plăcea felul lui de a fi. Cînd l-am luat de soț, aveam o singură speranță...

CLEMENTINA: O speranță?

ORTANSA: Da. O mare speranță. Speram că nu e sincer în ce-mi spune... Lucra și atunci la controlul financiar și-mi tot spunea că el urăște pungășii. Credeam că vorbește și el așa, fiindcă așa se cere acuma... Eram convinsă că, de fapt, mințea... ca să-mi facă mie plăcere. Și convingerea asta m-a atras spre el.

CLEMENTINA: Și?

ORTANSA: M-a indus în eroare. (*Oftînd.*) E sincer, dragă, foarte sincer... Mi-e și lehamite cît de sincer e. (*Cu profund dispreț.*) Crede în ceea ce face. Am încercat să-l îndrept, să-i deschid capul. A încercat și biata mamică-mea, și bietul taică-meu, care tu știi ce logică de fier are: „Măi Emilian, fii și tu mai culant, mai servibil... Emilian, ai trecut de treizeci de ani, nu mai ești un copil, mai închide și tu ochii.” Nu. Zice să mă schimb eu. (*Uimită de absurdul situației.*) Zice că el nu mai stă cu mama și cu tăticul. Auzi, dragă, ce aberații!

CLEMENTINA (*putere de analiză critică*): Nu seamănă de loc cu Gogu.

ORTANSA: Cum o să semene cu Gogu?! Sînt diferiți, Clementina, foarte diferiți. Aia de la serviciu l-au stricat pe Emilian. El avea un fond bun. Cînd l-am rugat să-mi facă un mic serviciu... nu era cine știe ce... știi ce mi-a răspuns? „Dragă Ortansa, pur și simplu nu știu să fac intervenții.” — „Cum nu știi, dragă — m-am înfuriat și eu — , că doar ești bărbat în toată firea.” — „Nu știu — mi-a răspuns textual — nu știu ce mutră să fac, nu știu să discut pentru o intervenție, să dau un telefon pentru o intervenție, să aștept un om pentru o intervenție, să aștept răspuns la o intervenție.” E nebun de legat. (*Cu disperare.*) Om cu studii superioare, și să nu știe să facă o intervenție?!...

CLEMENTINA: Trebuie să-ți fie foarte greu...

ORTANSA: Ție pot să-ți spun... Nici mamei nu i-am spus totul. Ea, biata de ea, crede că sînt fericită. Ea nici nu bănuiește catastrofa... (*Izbucnește în plîns.*)

CLEMENTINA (*îi desface palmele*): Nu plînge. Dacă Emilian te roagă să te schimbi, schimbă-te. O femeie trebuie să-și asculte bărbatul.

ORTANSA: Viața mea e un iad.

CLEMENTINA: Dacă Emilian îți cere să lucrezi, lucrează. Gogu mi-a cerut să nu lucrez. N-am mai lucrat.

ORTANSA (*revenindu-și parcă*): Eu să mă schimb?! Eu nu-ca tine, Clementino, eu am un caracter voluntar... Eu am pretenții mari de la viață... Ceasuri întregi mă gîndesc ce-aș fi ajuns eu, cu trupul meu, în Occident! Ce situație aș fi avut... Mulți bărbați inteligenți și bine făcuți și-ar fi risipit averile numai să-mi sărute picioarele... (*Își examinează trupul cu seriozitate.*) Spune și tu, Clementino, fii obiectivă. (*Își mîngiee sîni încet, protector. Tresare speriată, izbită de sentimentul nedreptății.*) Am sîni mici și duc o viață monotonă. Cu asemenea sîni, la Nisa, pe Coasta de Azur, dacă i-aș fi fluturat în stațiunile balneare de-acolo...

CLEMENTINA (*obiectivă*): Tu ai un bust foarte frumos...

ORTANSA (*bătîndu-se peste solduri*): Aș fi înnebunit Europa... (*Cu fiecare mișcare a mîinilor, care alunecă de-a lungul trupului, descoperă o altă localitate balneară în care ar fi avut succes.*) Veneția, Taormina... Monte-Carlo, Baden-Baden... În fiecare zi aș fi auzit: „Ortansa, mi-ai intrat în sînge. Sînt conte, dar nu pot să trăiesc fără tine.” Aici, la noi, degeaba am eu un bust frumos. (*Înlăturînd o posibilă remarcă a Clementinei.*) Nu, n-aș fi devenit curvă, Clementino... Aș fi păstrat întotdeauna în adîncul sufletului un ideal spre care aș fi tînjit...

CLEMENTINA: Tu, Ortansa, ești o cerebrală, eu am alte trăsături caracteristice. Sînt mult mai sentimentală în raport cu tine. La Emilian nu te gîndești? Ce-o să se întîmple cu el?

ORTANSA: Eu mi-am făcut datoria. L-am rugat să se schimbe, să devină mai realist. Să lucreze la controlul financiar și să fie așa de puțin realist... Nu vrea să facă nimănui nici un serviciu, să pună o vorbă bună măcar. Ține la principiile lui mai mult decît la mine, care sînt un om viu, cu idei și sentimente. E o prostie ceea ce face el. A fost destulă vreme cinstit. Ei, pînă cînd o s-o ducă tot așa? El și-a făcut stagiul de om cinstit, acuma e rîndul altora să fie oameni de trea-

bă... Nu vrea. Spune că el nu știe să fie decît om cins-
tit. Altceva nu știe. Auzi, ce nebun, Clementino.
Zice că eu am concepții burgheze, că încă nu m-am
debarasat. Auzi... debarasat!... Divină expresie...

CLEMENTINA: N-a zis că te lasă?

ORTANSA (*superioară*): Exclus! I-am intrat în sînge...
Omul ăsta nu poate să trăiască fără mine. Cred că s-ar
sinucide dacă l-aș părăsi.

CLEMENTINA (*simplitate abuzivă*): Și eu mă sinucid dacă
Gogu nu se întoarce la căminul conjugal.

ORTANSA: Emilian e un tip slab, deși face pe grozavu!
Seamănă cu tine în privința asta. Mi-e și teamă să
discut cu el. N-aș vrea să am pe conștiință viața unui
salariat disciplinat... Dar n-am ce face. Trebuie
să-mi trăiesc și eu viața... Chiar astăzi am să-i spun:
„Stimate tovarășe Emilian, soția dumneavoastră, pli-
nă de influențe ale moralei burgheze, nu vă mai iu-
bește...” Asta și este realitatea. Nu-l iubesc. Nu știe
să facă mici servicii. Nu știe să spună anecdote. A
încercat o dată — fiasco total. Nu știe să fie cinic.
Ăsta e bărbat?

CLEMENTINA (*fericire tragică*): Gogu e foarte cinic. (*Or-
tansa se plimbă prin cameră, aducîndu-și aminte de
ceva, izbucnește în rîs.*) De ce rîzi, dragă?

ORTANSA: O, n-are nici o importanță. Mă gîndeam la o pros-
tie, ceva complet absurd... O să te crucești cînd o să
auzi. Știi cu cine m-aș fi potrivit eu? (*După o scurtă
pauză.*) Cu Gogu al tău...

CLEMENTINA (*ride și ea, amuzată de absurditatea acestei
idei*): Zău că ești foarte comică... Ce-ți mai trece și
ție prin cap? Ai și tu niște idei... (*Rîde cu gura pînă
la urechi.*) Tu și cu Gogu!... Păi, toată ziua v-ați
certa. Se ceartă el cu mine, care sînt mai sal-riată de-
cît tine...

ORTANSA (*e de aceeași părere*): Ne-am fi luat de păr în
fiecare zi. Ar fi fost o nenorocire. Zic și eu așa, ca să
mă amuz.

CLEMENTINA (*amuzîndu-se din toată inima*): Ești o nebună,
Ortanso. M-ai făcut să-mi uit necazul. Și zi așa, tu
și Gogu...

ORTANSA (*bine dispusă*): Am fi ajuns de rîsul lumii. Cred
că-mi dădea cu ceva în cap. Pa, iubito. Ne-am mai
învădit și noi puțin... (*Pleacă.*)

CLEMENTINA (*singură, izbucnește în rîs*): Ce idei are Or-
tansa! Ea și Gogu... Păi toată ziua s-ar fi certat! Ce
hazlie mai e și femeia asta! (*Din ce în ce mai amuzată
de absurdul situației.*) Gogu și Ortansa... (*Strălumi-
nată de o înțelegere sigură și dureroasă.*) Chiar așa o să
fie. (*Disperată.*) Gogu și Ortansa!

C o r t i n a

TABLOUL 2

Acasă la Emilian. Interior fără nimic deosebit.

S c e n a 1

Emilian, Ortansa

(Ortansa intră tristă și obosită în cameră. Îl găsește pe Emilian citind ziarul.)

EMILIAN *(se ridică în picioare)*: S-a întâmplat ceva?

ORTANSA: Te rog să mă ierți. *(Îl mângâie matern.)* Ai să mă ierți? Să nu mă judeci prea aspru.

EMILIAN *(rezonabil)*: Nu știu despre ce e vorba. Te rog să-mi spui despre ce este vorba și după aceea am să plîng sau am să rîd, după cum o să fie situația. Dacă o să fie de rîs, am să rîd, dacă o să fie de plîns, am să plîng...

ORTANSA *(îl părăsește pe Emilian, se retrage spre ușă, înfricoșată de ceea ce va urma. Emilian vrea să se apropie de ea, Ortansa îi face semn să nu se miște)*: Eu n-am nici o vină. Mă simt extrem de curată. Sînt altfel construită, Emilian. N-are rost să ne mințim. Încă de cînd eram mică detestam minciuna. Nu te iubesc. Trebuie să ne despărțim. Tu ți-ai găsit fericirea în muncă, dar eu... eu sînt femeie...

EMILIAN *(tace o secundă, apoi capătă o expresie calmă)*:

Sînt perfect de acord. Înainteăm formele de divorț.

ORTANSA *(indignată de calmul bărbatului)*: Ai și ajuns la latura administrativă? Ai și ajuns la latura strict administrativă? Nu-ți pare rău că totul s-a sfîrșit? N-o să-ți fie greu fără mine? De ce nu te gîndești puțin la situația grea în care te afli?

EMILIAN *(nu știe despre ce e vorba)*: Care-i situația aia grea în care mă aflu? Te rog să-mi explici.

ORTANSA *(jignită și indignată, se apropie de Emilian)*: Cum, nu înțelegi situația? Mă despart de tine în mod definitiv... N-o să mai fiu soția ta. „La revedere!“ — asta găsești tu să-mi spui într-o asemenea împrejurare? Nu te gîndești la fericirea noastră distrusă? Ce-o să spună lumea? Colegii tăi de birou? Ce-o să spună biata maică-ta, femeie bătrînă și suferindă?! Vezi în ce situație nenorocită te găsești?

EMILIAN: Care situație nenorocită, dragă Ortansa? Mi-ai spus că nu mă iubești, că ești altfel construită. De ce ar trebui eu să iubesc un om care nu mă iubește? Nu e nici o nenorocire, Ortansa. Absolut nici o nenorocire. E numai liniște și ordine... Adio. Și dacă e adio... atunci adio pentru totdeauna.

ORTANSA: Acuma ți-ai găsit tu să reciți din poezii englezi? Într-o asemenea clipă?

EMILIAN: Ce vrei, dragă, de la mine?! Așa sînt eu făcut... Dacă n-am de ce să sufăr, nu sufăr. Nu-mi curg lacrimile pe obraz. Sînt o fiară! Altceva decît adio nu știu să-ți spun. Ce vrei să-ți spun? *(Omenește.)* Dă-mi tu o idee.

ORTANSA: După ce că ești rigid, mai ești și cinic? Să-ți dau eu o idee? Poate nu te mai iubesc din cauza ta... Poate tu m-ai adus în pragul divorțului. Nu mi-ai îndeplinit rugămințile mele, și rugămințile acelea nu veneau de la o străină, ci exact de la femeia pe care o strîngeai cu patimă în brațe. Înțeleg să nu intervii pentru străini, dar nici pentru propriul tău cumnat n-ai vrut să intervii.

EMILIAN: Nu știu ce e aia o intervenție, eu n-am nici o vină.

ORTANSA: Faci pe prostu? Cum să nu știu?

EMILIAN: Nu știu. Mi-ai explicat tu ceva, dar n-am înțeles.

ORTANSA: Îți mai explic o dată...

EMILIAN: Sînt greu de cap. N-o să pricep niciodată.

ORTANSA: Nu mă mai iubești, Emilian, dacă te exprimi așa. (*Sforțare dureroasă.*) Eu sînt Ortansa, soția ta...

EMILIAN (*cade pe gânduri*): Ortansa ai spus? Am avut eu o nevastă cu numele ăsta? Te-am și uitat. De mult te-am uitat. Trebuie să-mi fac nod la batistă ca să-mi aduc aminte de tine.

ORTANSA (*îngrozită*): Nod la batistă? Ce glumă vulgară! Astea erau sentimentele tale? Nod la batistă? Și-ai tăcut?!

EMILIAN: Am avut treabă pînă peste cap. Am fost silit să amîn rezolvarea problemelor personale. (*Amenințare ușoară.*) Acum sînt ceva mai liber...

ORTANSA: Noi ne-am iubit. Nu-ți amintești cînd colindam străzile ținîndu-ne strîns de mîină?

EMILIAN: Am colindat noi doi străzile ținîndu-ne strîns de mîină? Eu cu tine? Străzile? Parcurile?

ORTANSA (*izbucnește pătimașă*): Grădina Icoanei, Emilian. Parcul Ioanid, dragul meu... Mai fac o ultimă încercare. Intervino pentru propriul tău cumnat și am să cad imediat după ceea în brațele tale...

EMILIAN: Nu pot să intervin pentru o lichea. Nu e vina mea în chestia asta. Dacă era un om cinstit, mă duceam pînă la ministru. Există însă o soluție: să se facă om de treabă. Atunci am să intervin. Ce zici de soluția asta?

ORTANSA (*din nou izbucnire pătimașă*): Ești cinic, Emilian. Cum poți să pretinzi asta unui om cu părul alb? Degeaba faci pe nebunul, Emilian. Despărțirea de mine te îngrozește, eu știu ce e în sufletul tău... Te supraestimezi în mod curent. (*Începe să-și facă bagaje. Așteaptă ca Emilian s-o împiedice. După fiecare mișcare se uită la Emilian.*)

EMILIAN (*în loc s-o împiedice, o ajută să-și facă bagaje*): Dragă, rochiile se pun deasupra, să nu se șifoneze...

ORTANSA (*îl împinge ușor la o parte, cu o anume blîndețe*): Ești pur și simplu inconștient. (*Emilian vine cu un braț de rufe în mîină. Ortansa le ia, cu un sentiment*

de uimire și de tristețe, și tot cu același sentiment le înfundă în geamantan. Emilian vine cu un alt braț de rufe. Întinde rufele Ortansei. Ortansa nu vrea să le ia.) Ce faci, Emilian? Nu vrei să te gîndești la fericirea ta individuală?

EMILIAN: Nu mă țin cu rufele în brațe.

ORTANSA (*ia rufele și le aruncă în geamantan*): O să-ți fie dor de mine. O să regreti tu purtarea asta inumană. O să regreti tu principialitatea ta... O să-ți aduc aminte ce înseamnă o intervenție... O să mă rogi îmi genunchi să-ți redevin soție. (*Emilian se duce la birou și se apucă să citească un ziar. Ortansa îi smulge ziarul.*) Lasă presa cotidiană! Te părăsesc pentru totdeauna, frunțașule pe ramură! Te las singur, evidențiatule!

EMILIAN (*tare*): În clipa grea a despărțirii citesc presa. (*Rezonabil.*) Dă-mi, dragă, ziarul, că e o știre care mă interesează.

ORTANSA: Faci pe nebunul cu mine? Nu-ți dai seama că asta e un nonsens? (*Tare.*) Sînt foarte frumoasă. Am un trup foarte frumos. Te rog să te uiți atent.

EMILIAN (*o examinează atent*): Ești foarte frumoasă.

ORTANSA: Trupul ăsta n-o să mai fie al tău.

EMILIAN (*n-are nici o pretenție*): Sînt foarte fericit, Ortansa. Nici nu știi cît de fericit sînt, Ortansa, o să crezi că glumesc sau știu eu ce... Ai spus un lucru inteligent. Trupul tău o să fie al altuia. Alt bărbat, cu totul și cu totul alt bărbat, și nu eu, o să te strîngă în brațe. Nu eu, Ortansa. Alți bărbați se vor desfăta cu goliciunea trupului tău. Dar e normal...

ORTANSA: Normal, suflet de gheață?! Normal, canalie?! Uită-te bine... Uite părul meu. (*Și-l flutură.*) Uite bustul meu. Șoldurile, picioarele. Uită-te bine, evidențiatule!

EMILIAN (*calm*): Și în luna asta am fost evidențiat.

ORTANSA: Sînt foarte sensibilă. Sînt plină de feminitate. Am simțul umorului. Sînt plină de viață. Știu să dansez perfect. (*Pune muzica. Dansează.*) Știu să vorbesc la telefon ca o adevărată femeie. (*Culcată pe divan, vorbește la telefon.*) „Tu ești, Beatrice? Îți trimit un pupic.“ Știu să primesc oaspeți: „Poftiți, poftiți înăun-

tru! Ce surpriză... Vai, ce mare s-a făcut Titel!..."
Ce-i mai trebuie unui bărbat?

EMILIAN: O femeie...

ORTANSA (*cu geamantanul în mână*): Eu nu sînt femeie?
Uiti că ți-am intrat în sînge?

EMILIAN: Am crezut că ești totuși o femeie cinstită. Cam burgheză, dar cinstită. Și dacă erai o femeie cinstită și mă părăseai, sufeream. Acuma, după ce ai arătat atît de limpede cine ești, de ce să sufăr? Pentru ce să sufăr?

ORTANSA: N-ai de ce să suferi?

EMILIAN: N-am nici un motiv. Pe cuvîntul meu de onoare.

ORTANSA: O să regreți tu expresiile astea! (*Pleacă.*)

S c e n a a 2-a

Emilian, Ortansa, Mama Ortansei, Tatăl Ortansei
(*La început, părinții Ortansei par a fi un singur personaj, apoi se despart, potrivit sarcinilor fiecăruia.*)

MAMA ORTANSEI }
TATĂL ORTANSEI } : Ce s-a întîmplat?

EMILIAN: Nimic... Ortansa mă părăsește.

ORTANSA (*suferință demnă*): Ne despărțim. O să rezolvăm mai tîrziu cu locuința.

MAMA ORTANSEI: Fiți copii inteligenți, Ortanso. Ascultă sfatul unei mame și pune geamantanul jos. Emilian, tu ești un om cult, nu lăsa fata să plece...

EMILIAN: Nu mă iubește. Ortansa a fost foarte sinceră...

TATĂL ORTANSEI (*cinic și autoritar*): Ortansa! Ai fost sinceră cu Emilian fără să-ți întrebî părinții?! Mai fii o dată sinceră și spune-i că-l iubești...

ORTANSA (*demnă*): Papa, eu nu pot trăi fără tandrețe. (*O sărută pe maică-sa. În dreptul tatălui întîrzie puțin.*)
Papa, iartă-mă dacă poți... (*Pleacă.*)

S c e n a a 3-a

Emilian, Tatăl Ortansei, Mama Ortansei
(*Cîteva secunde de tăcere apăsătoare.*)

MAMA ORTANSEI: Deși ai vederi de stînga, te iubesc ca pe copilul meu. Ți-e foarte greu, nu? (*Își aduce și ea aminte.*) Dragostea aduce enorm de multă suferință... Ortansa se va întoarce dacă o să-i ceri iertare. E pripită, dar e sensibilă.

TATĂL ORTANSEI: Știi cît ți-e de greu... Nu-i ușor să fii părăsit de o femeie atît de frumoasă cum e fiica mea. E o bijuterie. (*Își aduce și el aminte de ceva similar.*) Am cunoscut și eu chinurile pasiunii. Am stat și eu ceasuri întregi cu pistolul la tîmplă. (*Îl bate pe umăr.*) Să nu faci vreo prostie... Să nu te apuci să bei.

MAMA ORTANSEI: Ortansa e frumoasă, nu mi-e teamă de ea, ea găsește oricînd un bărbat. La tine mă gîndesc, de parcă ai fi copilul meu. Doamne, Dumnezeu!...

TATĂL ORTANSEI: Gîndește-te și la Ortansa, ești în primul rînd mama Ortansei.

EMILIAN (*nu vede drama*): Divorțăm!

TATĂL ORTANSEI (*zîmbind amar*): Cum o să te desparti tu de Ortansa? Fără Ortansa, viața o să ți se pară pustie... Vorbești prostii, iartă-mă că ți-o spun deschis.

MAMA ORTANSEI: Ești un ginere bun, dar fata își are sentimentele ei. Fii tare! S-ar putea să te părăsească definitiv. Trebuie să fii gata pentru orice lovitură.

TATĂL ORTANSEI: Nu mai cobi și tu atîta. Cum vezi o nenorocire, cum te îngrași ca o prepeliță.

MAMA ORTANSEI (*încearcă să restabilească armonia*): Eu nu cobesc, eu sînt optimistă. Ortansa îl iubește pe Emilian. O să revină ea acasă. Eu, ca mamă, am o presimțire.

TATĂL ORTANSEI: Iluziile sînt primejdioase, dragă. De unde să știm noi ce-i în sufletul Ortansei? (*Îl bate protector pe umăr pe Emilian.*) Lasă, măi băiete, nu te mai perpeli atîta, ia viața așa cum e...

EMILIAN: Chiar așa e? Oare ce-o fi în sufletul Ortansei?

MAMA ORTANSEI: Ortansa e o ființă stranie.

TATĂL ORTANSEI: Ortansa judecă viața ca o fetiță neștiutoare...

EMILIAN: A plecat Ortansa... Cine o să mai spună: „Eu seara nu beau decît un ceai“?

TATĂL ORTANSEI: Emilian, băiatule, să nu cazi în patima beției. Alcoolul e o soluție temporară.

EMILIAN (*nu vede nici o dramă, dar, enervat de grija părinților Ortansei, începe să se comporte așa cum și-l închipuie aceștia. Capătă o expresie de om distrus*): Ortansa? Oare ce-o fi în sufletul Ortansei? N-o să-mi mai dea telefon la serviciu între unsprezece și unsprezece și jumătate. Simt că mă înăbuș. Mamă-soacră, dă-mi te rog un pahar de apă. (*Mama Ortansei, plictisită și disprețuitoare, îi aduce un pahar de apă. Tatăl Ortansei îi smulge paharul și-l întinde lui Emilian, cu o privire plină de dragoste. Acesta bea puțină apă. Se plimbă disperat prin cameră.*) Ortanso, Ortanso, ce-ai făcut din mine? (*Din cînd în cînd, trage cu ochiul la părinții Ortansei.*)

MAMA ORTANSEI: Emilian! Fii bărbat! Ce Dumnezeu! O să fim iarăși fericiți toți patru laolaltă.

TATĂL ORTANSEI (*după ce observă că sarcina „decisivă“ a trecut pe seama soției*): Vezi, dacă te-ai purtat dur cu ea! Te-a părăsit, mititica...

EMILIAN (*pătimaș, puternic, sfîșietor*): Mamă-soacră, dacă Ortansa nu se întoarce, mă sinucid! Chiar în această locuință... chiar în locuința asta, mamă-soacră! Ce spuneți, o să se întoarcă Ortansa? (*Părinții Ortansei și-au îndeplinit misiunea, nu mai simt nevoia să fie două ființe doar aparent deosebite. În această clipă, părinții Ortansei stau strîns uniți, devin parcă o singură ființă. Părinții Ortansei tac.*) Tăceți? (*Părinții Ortansei tac în continuare.*) Tăceți? Nu-mi spuneți nimic? Mă lăsați singur cu această suferință îngrozitoare? (*Se îndreaptă dramatic spre mama Ortansei, dar, cînd ajunge în dreptul acesteia, se răzgîndește și se prăbușește în brațele tatălui.*)

C o r t i n a

ACTUL II

TABLOUL 3

O străduță. Un stîlp de telegraf. Pe undeva prin apropiere, grădina de vară a unui restaurant.

S c e n a 1

Vasilica, Emilian

(Emilian cu o expresie de om distrat șade rezemat de un stîlp.)

VASILICA (*manifestă în tot timpul acțiunii o modestie subtilă și vicleană. Din cochetărie feminină, ea se preface mică și neajutorată, și din această postură emite, prin contrast, idei foarte lucide și mature*): Ce-i cu tine? Arăți rău de tot... Cel puțin asta-i părerea mea...

EMILIAN (*își ia o mutră și mai tragică*): Rău e puțin spus. Arăt într-un hal fără hal. Am o figură de om care nu mai așteaptă nimic de la viață. Am mutra caracteristică omului aflat în pragul sinuciderii...

VASILICA (*mirare dureroasă*): La serviciu arătai foarte bine. Chiar mă întrebam în sinea mea: „Ce-i cu tovarășu

Emilian, așa de vesel? I-a născut nevasta?“ Așa credeam eu, cu mintea mea de femeie. Poate greșesc.

EMILIAN (*disperat*): Greșești, tovarășă Vasilica. (*Ris nervos.*) Taci, te rog, iubita mea colegă de birou. Taci, te rog.

VASILICA: Da, greșesc? Se poate. Cei care critică știu mai bine decît mine.

EMILIAN: Nici nu știi ce rană ai deschis fără să vrei. Dumneata, tovarășă Vasilica, nu te întrebi ce m-a adus în situația asta, în definitiv, disperată? De ce mă zburcium eu?

VASILICA: Eu știu ce să zic?! Poate că ai făcut o prostie mai mare decît tine, dar nu sînt foarte sigură.

EMILIAN (*o privește drept în ochi*): De ce fug eu de societatea oamenilor? De ce caut singurătatea? Pătrunde în sufletul meu, tovarășă Vasilica. Întreabă-mă cu cele mai bune intenții: „Ce e cu tine, tovarășe Emilian? De ce stai rezemat de un stîlp?“

VASILICA (*începe să-și dea seama de situație*): Chiar așa e. De ce stai pironit de stîlpul ăsta?

EMILIAN (*bucuros că se poate destăinui*): Nici nu mă mișc de lîngă stîlpul ăsta. Nevastă-mea a părăsit domiciliul conjugal. Acuma înțelegi privirea mea pierdută?...

VASILICA (*pleacă de lîngă Emilian*): Să înțeleg? Ce-ai zice dacă n-aș înțelege?

EMILIAN (*o cheamă înapoi*): Tu-mi ești colegă de birou. Trebuie să mă înțelegi.

VASILICA (*întorcîndu-se puțin*): Ce vrei?

EMILIAN: Să mă înțelegi, Vasilico! Cea care m-a părăsit are concepții burgheze, dar mi-a intrat în sînge. Efectiv, o ador. M-am obișnuit cu ea. Încerc s-o uit, dar nu reușesc. Am încercat s-o uit, cîte n-am făcut pentru asta. Uitarea nu dă rezultate. Totul e zadarnic! Ce lucru tainic mai e și iubirea... O văd pretutindeni... (*Transfigurat.*) Frumoasă și plină de prejudecăți burgheze. Zveltă și fără principii...

VASILICA: Să înțeleg? (*Cade pe gînduri.*) Eu știu ce să spun, Emilian?! Presimt că suferința ta o să mă lase rece. Nu e vina mea. Parcă o forță venită dinafară...

EMILIAN (*abătut*): O văd pretutindeni...

VASILICA (*observă că Emilian se prefăce. Bate din palme*): Tovarășe Emilian, minți de îngheață apele. Asta-i, cel puțin, părerea mea.

EMILIAN (*se dezlipește de lîngă stîlp*): Se observă? (*Foarte dezamăgit.*) Ei, pe dracu! Nu se vede că fără Ortansa zilele mele vor fi serbede și cenușii? Nici măcar că sînt dispus la orice concesii, numai s-o mai strîng o dată la pieptul meu?

VASILICA (*simplu*): Nu prea.

EMILIAN (*dezamăgit de lipsa lui de abilitate*): N-am făcut nimic, atunci. Nu merge — nu merge... Nu știu să sufăr pentru o femeie lipsită de caracter. Nu știu să oftez, să-mi duc mîna la frunte, să trîntesc ușile, să opăț o privire pierdută... Și unii se înfurie, mă socotesc un infirm. „De ce nu suferi pentru ea?“ — „Are concepții burgheze!“ răspund eu. — „Pentru atîta lucru se renunță la o femeie sprintenă ca o căprioară? Și ce dacă are concepții burgheze? Frumoasă să fie! De concepții înaintate se mai lipsește omul, dar fără un trup zvelt e mai greu...“ (*Durere nesfîrșită.*) Zic că nu sînt complex, Vasilico..

VASILICA: Ce-ar trebui să faci dacă ai fi complex?

EMILIAN: Ei, dac-aș fi complex, s-ar găsi o soluție. Aș ruga-o cu lacrimi în ochi să mă ierte, m-aș sinucide, m-aș arunca înaintea trenului, mă rog, aș găsi eu o soluție...

VASILICA: Eu sînt o salariată oarecare, dar știu că mulți se laudă cu marea lor complexitate, ca negustorii cu marfa proaspătă. (*Vasilica își desfăce larg brațele, imaginînd că duce o tavă cu plăcinte.*) „Veniți la noi să vedeți ce încilciți sîntem... Contradicții ca la noi, la nimenea. Contradicții, confuzii, *spleen*-uri, obsesii, oricîte pofțiți, oricîte doriți... Contradicții... Contradicții...“ (*Schimbă tonul.*) Cineva l-a întrebat pe un poet complex: „Ai confuzii?“ — „Da, a răspuns poetul. Am, dar nu sînt sprijinit.“ Poetul cu pricina reușise o mare performanță, confunda talentul cu confuzia. Din cauza asta nu-ți face tu probleme. Îți spun eu pentru ce să-ți faci probleme... De ce ai luat-o de nevastă, tovarășe Emilian? Cînd eu ți-am spus să nu te bagi în familia aia, mi-ai spus că sînt... îndrăgostită

de tine! Te-ai băgat în familia aia scîrboasă. Asta a fost o mare prostie din partea ta. Așa cred eu, Emilian.

Nu te supăra pe mine. E prea târziu să mă mai schimb.

EMILIAN: Ce m-a atras spre ea ca un magnet? Ce fel de explicație vrei? Simplă? Complexă?

VASILICA (*vicleană*): Nu mi-o lua în nume de rău. Vreau o explicație simplă. Atîta tot.

EMILIAN: Rea mai ești și tu, Vasilico. De ce n-ai spus și tu că vrei o explicație complexă? O explicație simplă e mai greu de dat. Am să spun adevărul. Din prostie... Numai din prostie. Prostie grasă, zdravănă. M-a dus. Îmi vorbea de revoluția culturală, și eu o credeam. (*Se răzgîndește.*) Nu. Nu numai din prostie...

VASILICA: Mă scoate din sărite ticăloșia mic-burgheză, n-o să te superi pe mine pentru atîta lucru. Așa sînt eu făcută, Emilian, detest suflul mic-burghez. Fiecare om cu caracterul său. Ai spus că a fost prostie. În afară de prostie, ce-a mai fost?

EMILIAN: Nu fi așa metodică, Vasilico. Revoluția culturală i se părea drumul cel mai scurt spre salariul meu. Îndrăgind salariul meu, îndrăgise totodată și revoluția culturală. Dar n-am putut să cred că m-a mințit chiar în halul ăsta... Eu am o particularitate, Vasilico, te rog să nu mi-o iei în nume de rău. Mă conving greu, chiar foarte greu, că un om nu este om, mai sper totdeauna... Dar cînd îmi dau seama, îmi dau seama pentru totdeauna.

VASILICA: Încă din tinerețe, suferințele prostești mă lăsa sau indiferentă. Pe mine, de altele nu vorbesc.

EMILIAN (*sincer indignat*): Nu sufăr, zău că nu sufăr. Jur că nu sufăr. Jur că n-o visez noaptea. Jur că nu voi face anumite concesii, numai ca s-o mai strîng o dată în brațe.

VASILICA (*îi face semn să tacă*): Te cred, te cred. Nu mai țipa atîta.

EMILIAN: Chiar dacă aș vrea să sufăr pentru Ortansa, n-aș ști să sufăr... Chiar dacă aș vrea s-o mai iubesc, n-aș

ști cum s-o iubesc! Nu mă înțeleg decît cu femeile cinstite sau cu cele pe care le cred cinstite. Cum se deschide ușa casei unei femei goale pe dinăuntru? Cum se mîngîie o femeie lipsită de caracter? Cum trebuie să spui bună seara unei femei fără principii? Nu știu. Tot ceea ce este neomenesc îmi e străin. Nu știu să fac intervenții. Nu știu să nu-mi iubesc munca. Nu știu să tac în fața unei nedreptăți. Nu știu să nu ajut un om. Nu știu să nu iubesc adevărul...

VASILICA: Cu toate lipsurile tale, ești un băiat admirabil. Eu am ajuns la această concluzie. E o concluzie pripită?

EMILIAN (*o ia de mîină pe Vasilica*): Am să sufăr în bătaie de joc... Părinții Ortansei îmi cer să cad în genunchi în fața Ortansei, să renunț la principii. Alții au făcut cu adevărat așa ceva. Îl știi pe Tomescu? De dragul unei femei flusturate, s-a sinucis cu adevărat. În ziua înmormîntării lui, femeia cu pricina s-a dus la cinema...

VASILICA: Poate că-și cumpărase biletul cu trei zile înainte. Asta e o nemaipomenită neomenie! Cel puțin, așa judec eu... Dar tu? Tu cum o să suferi?

EMILIAN: Eu îmi voi îneca amarul în vin. Dar în bătaie de joc. Și voi cădea în genunchi în fața Ortansei, dar în bătaie de joc. Și voi face concesii, dar în bătaie de joc. Și mă voi sinucide pentru o femeie fără caracter, dar în bătaie de joc.

VASILICA: În bătaie de joc! În bătaie de joc! (*După o secundă de gîndire.*) Eu cred că atitudinea ta e justă. Dacă spun ceva greșit, corectează-mă.

EMILIAN (*solemn*): Ai perfectă dreptate... Dar de-acum înainte, în fața unei femei fără caracter, bărbatul nu va cădea în genunchi decît în bătaie de joc. (*Glorios.*) Numai în bătaie de joc.

VASILICA: Și acum ce faci?

EMILIAN: Cum, ce fac? (*Vesel.*) Mă duc să-mi trăiesc suferința... Mă duc să-mi înec amarul în vin.

S c e n a a 2-a

Același decor, văzut mai de-aproape. Acțiunea se petrece în grădina restaurantului, care la începutul tabloului 3 se zărea în depărtare.

Gogu, Ospătarul, apoi Emilian

GOGU (*către Ospătar*): Domnu arhitect, dă-mi un coniac mic. (*După o pauză.*) Ai fost atent? Ai văzut câtă căldură omenească degajă vocea mea? Câtă pasiune reală... Am un suflet de copil.

OSPĂTARUL (*ii aduce coniacul*): Sînteți un mare șmecher... Iertați-mă, s-ar putea să fie o simplă presupunere.

GOGU (*cu chef de vorbă*): Vezi că sînt șmecher? Păi nu vezi ce repede reacționez eu, ce suflet vibrant am? Acu o secundă te-am jignit și acuma îmi și pare rău. Mi-ai spus că sînt șmecher. Gata, m-a și durut.

OSPĂTARUL: Sînteți un mare șmecher, domnule. Dacă vă mai uitați așa la mine, încep să cred că nu e o simplă presupunere.

(Emilian își face apariția. Se așază la o masă. Ospătarul se îndreaptă spre el.)

OSPĂTARUL: Ce doriți?

EMILIAN (*disperat și politicoș*): Vreau să-mi înec amarul în vin. Dar spune-mi dumneata cum să-mi înec amarul, ce să spun, cum să bat cu pumnul în masă.

OSPĂTARUL: Durerea aparține clientului. Noi n-avem decît băutura.

GOGU (*il dă la o parte pe Ospătar cu o mișcare leneșă. Apare în fața lui Emilian cu paharul în mîna*): Nu emiteți încă judecăți definitive asupra mea. Așteptați o clipă și devin și eu om... Ambiția mea cea mare e să fiu om. Trebuie să-mi amintesc gesturile caracteristice. Am un mare defect, nu prea am memorie... La un moment dat, se pusese problema să mîngîi pe cineva, un om

foarte apropiat. Ființa aceea apropiată mă privea drept în ochi, aștepta s-o mîngîi. Eu știam numai că, în general, se mîngîie desigur ființele apropiate, mamele, de pildă. Dar eu nu știam ce să fac, cum s-o mîngîi, ce să-i spun... Uitasem...

EMILIAN (*interesat*): Și, nu s-a supărat ființa aceea apropiată?

GOGU: Aici e grozăvia, domnule... A vrut să se supere, să-mi spună ceva tare, dar și ea uitase să se supere. A vrut să plece indignată, dar n-a știut cum. (*După o scurtă pauză, foarte amical.*) Cîrپă, nu?

EMILIAN: Cine?

GOGU (*știe el ce știe*): Cum, cine? Dama pentru care suferi! (*Ospătarul aduce o sticlă de vin. Gogu o cercetează cu ochi de expert.*) Am avut dreptate. Vin de Drăgășani. Vin de Drăgășani se bea în caz de neplăceri amoroase. Pentru neplăceri la serviciu se bea Muscat-Otonel. Ia spune, e o cîrپă, nu?

EMILIAN: Nu. Nu e o cîrپă. E o zdreanță...

GOGU (*concesiv*): Și așa e bine... Dacă e zdreanță, trebuie să suferi pentru ea. Merită! Probabil că-i frumoasă, naturală, temperamentală ca o tigroaică, necredincioasă...

EMILIAN: Da, e o tigroaică infidelă. M-a înșelat cu un alt bărbat. Unul care nici măcar nu seamănă cu mine...

GOGU (*se ridică în picioare*): O clipă, te rog, ai puțină răbdare. Stai puțin, că-ți înțeleg durerea... Trebuie numai să-mi aduc aminte. Suferi, nu e așa? Dacă ai răbdare, îți explic eu de unde vine suferința asta. Era cu tine femeia, o strîngeai, cum e și natural, de altfel, la pieptul tău... acum e cu altul; asta-i diferența? Cînd era cu tine, o strîngeai tu în brațe, acuma n-o mai strîngi tu în brațe, ci respectivul.

EMILIAN (*e încîntat că are prilejul să-și trăiască „drama“*). *Cade cu capul pe masă*): Respectivul, respectivul! Îmi vine să-mi iau lumea în cap...

GOGU (*dezamăgit*): Ar trebui să te sinucizi.

EMILIAN (*se trezește brusc*): Să mă sinucid fiindcă nu mă iubeste? Cum se numește așa ceva?

GOGU: Patimă oarbă, domnule!

EMILIAN (*dă din umeri*): Nu știu ce e aia o patimă oarbă. Poate știam, dar am uitat. De-aia beau, vreau să-mi amintesc... (*Trîntește paharul.*) Dar nu reușesc. Vreau să știu ce e aia patimă oarbă.

GOGU (*iși amintește foarte bine*): Cum, domnule, nu-ți amintești? E ceva foarte normal. E ceva foarte omenesc. O femeie e stricată, te înșală pe toate drumurile, cu cine se nimerește, și tu o iubești așa cum e, nu poți să ți-o smulgi din suflet, îi cazii în genunchi.

EMILIAN: Nu-mi amintesc de așa ceva: ea te înșală și tu îi cazii în genunchi? Ea te înșală, tu o iubești... Dar relațiile cu o femeie care nu te înșală?

GOGU: Ar fi absurd. De ce să nu te înșele? Asta nu-mi amintesc eu... Dacă nu ești acasă în timpul ăla, de ce să nu te înșele? Ce vrei să faci? Să croșeteze? Să citească o carte?

EMILIAN: Nu ne înțelegem. Ce-am uitat eu, ții dumneata minte. Și ce-ai uitat dumneata, țin eu minte.

GOGU: Așa este. Dar eu sînt fericit...

EMILIAN: Aveți satisfacții în muncă?

GOGU (*se uită îngrozit*): Ce-s alea satisfacții în muncă? E pentru prima oară cînd aud așa ceva. Munca mă plictisește și mă obosește. Nu, domnule, n-am, cum ai spus dumneata... satisfacții în muncă, dar sînt fericit. Cu alte cuvinte, am sentimentul că n-o să dau de dracu — cel puțin deocamdată. (*Simplu.*) Nu e oare asta fericirea?

EMILIAN (*încordat*): Nu înțeleg ce spuneți...

GOGU: Asta se numește fericirea, cel puțin pentru mine; sînt băiat subțire, nu generalizez. Sentimentul că cel puțin deocamdată n-am să dau de dracu. După fericirea asta, a venit altă fericire. A venit sentimentul ăla sublim... dragostea. Și-a părăsit bărbatul pentru mine. „Poate n-ai principii — mi-a spus copila —, dar ai un ce anume.“ Trebuie s-o cunoști. O cheamă Ortansa. O cunoaște tot Bucureștiul...

EMILIAN (*sincer*): Ortansa? N-am auzit niciodată de o femeie cu numele ăsta...

GOGU: Înaltă, voinică, splendid exemplar.

EMILIAN (*iși încordează memoria*): Ortansa ați spus? Ortansa? N-o cunosc...

GOGU: O cunoști, n-o cunoști, eu îți spun că o cheamă Ortansa. Dar totuși, nu sînt pe deplin fericit. Vezi ce repede am trecut de la o stare la alta? Nu mi-e teamă de moarte. Nu mi-e teamă de bătrînețe.

EMILIAN: Bolile?

GOGU: Nu. Bolile vin mai tîrziu. Controlul financiar. De asta nimeni nu scapă... (*Resemnat.*) Așa e în firea omului.

EMILIAN: Nu tuturor oamenilor le este teamă de controlul financiar.

GOGU (*sare înfricoșat*): Cum adică? Nu sîntem toți supuși acelorași legi? Nu toți ne naștem, trăim și sîntem urmăriți de controlul financiar? Nu cunosc un sentiment mai omenesc decît frica de controlul financiar. Sînt unii care scapă?

EMILIAN: Sînt. Oamenii cinstiți.

GOGU (*îl privește încruntat*): Cum adică? Cine sînt ăștia? Unde trăiesc? Cu ce se hrănesc? Ce vor?

EMILIAN (*încercare zadarnică*): Cum să vă explic... Cineva care trăiește din munca lui...

GOGU: Din munca lui? De ce să trăiască din munca lui? De ce să nu trăiască din munca altora? Taică-meu a trăit din munca a o mie de muncitori, și a murit cu surisul pe buze... împăcat și fericit... A jefuit pe alții, dar s-a gîndit și la fericirea lui... Ajunge cu amintirile. Amintirile sînt niște biciuști care te zoresc spre moarte. Apropo, ce spui de complexitatea vieții? Fostul bărbat al Ortansei lucrează chiar la controlul financiar...

EMILIAN: Grozavă chestie... Tocmai la controlul financiar! Și de ce e asta un mare noroc?

GOGU: Faceți și dumneavoastră legătura. Ce, n-aveți putere de asociație? E nebun după ea, e în stare de orice.

EMILIAN (*amuzat*): De orice? E în stare de orice?

GOGU: Absolut orice. Dacă se ocupă el de cazul meu, scap. Dacă am norocul ăsta, gata, sînt un om făcut. Îi

spun doar atîta individului: „Închide ochii și ți-o dau pe Ortansa. Ia-o...”

EMILIAN: Cum adică, să închidă ochii?

GOGU: Greu mai ești de cap, domnule! Ciudată ființă mai ești! Mușamalizează afacerea...

EMILIAN (*vrea să înțeleagă*): Cum adică, mușamalizează afacerea?

GOGU: Mușamalizează afacerea, ce dracu, nici atîta lucru nu știi? Se face că nu vede... Și apare Ortansa cu obrazul ei catifelat.

EMILIAN: Și i-o dai pe Ortansa?

GOGU (*onestitate profesională, în limitele ticăloșiei*): I-o dau, i-o dau. Eu sînt om de cuvînt. Pînă atunci, mă și plictisesc de femeie. Am eu grijă să mă plictisesc de ea pînă atunci... Totul e foarte bine calculat. Ca să fie o chestie mai omenească, am să și sufăr puțin la despărțire. Așa e și frumos. Am iubit-o, trebuie să și sufăr puțin.

EMILIAN: Și dacă nu... mușamalizează afacerea?

GOGU (*ride*): Dar ce poți să faci cu o afacere decît s-o mușamalizezi? Unu' face o afacere, altu' îl ajută, altu' intră în combinație pe parcurs, altu' închide ochii... De aici a pornit necesitatea de a fi mai mulți oameni, milioane chiar, altfel era de ajuns un singur om pe toată suprafața globului. Crezi că renunță el la Ortansa? Mai ușor renunță la onoare decît la Ortansa...

EMILIAN (*vrea să-i afle numele; politico*): Cu cine am avut onoarea?

GOGU: Numele meu? Ce importanță are? Am uitat de mult. Îmi pare foarte rău. Am să mă despart de dumneavoastră ca un om adevărat. Dacă-mi întindeți mîna, vi-o strîng cu căldură. (*Emilian nu-i întinde mîna. Amestec de fericire și durere din partea lui Gogu.*) Nu vreți să dați mîna cu mine? Asta înseamnă că m-ați jignit... A, vedeți ce ușor îmi dau seama cînd cineva mă jignește? (*Pleacă impleticindu-se.*)

S c e n a a 3-a

Emilian, Vasilica

(*În pragul cîrciumii apare Vasilica.*)

VASILICA: Ți-ai înecat amarul în vin? Ei, cum a fost?

EMILIAN: Mi-am descoperit rivalul. L-am găsit!

VASILICA: Așa repede? Cine e?

EMILIAN: Un individ care se teme de controlul financiar.

Deși nu știe cine sînt, e convins că mă are la mîină. Dacă închid ochii, mi-o dăruiește pe Ortansa. Trebuie să-i aflu numele. (*Îi vine o idee.*) Mă duc la Ortansa, cad în genunchi în fața ei, îi spun că fără ea viața mea n-are sens, și aflu numele individului...

VASILICA: De cîte ori ticăloșii dau de dracu, mă bucur. Să nu te superi, Emilian. Așa m-a făcut pe mine mama.

EMILIAN (*amintindu-și de întîlnirea cu Gogu*): Peste ticăloșia veche a crescut o altă ticăloșie, apoi încă alta, straturi, straturi, groase și grase ca un porc mistreț.

VASILICA (*fericită*): Așa, Emilian, înjură, Emilian!... Cînd e vorba de idioți și ticăloși, și eu înjur ca la ușa cortului. A devenit aproape o obișnuință.

EMILIAN: Auzi, nenorocitul! E convins că pentru Ortansa aș admite ca un individ să fure din banii statului. O să vadă el că nu e așa.

VASILICA: Ai grijă cum cazi în genunchi în fața Ortansei, să nu-ți mototolești pantalonii.

EMILIAN (*energic*): La revedere, Vasilico! Mă duc să cad în genunchi înaintea Ortansei și să aflu numele delapidatorului. (*După puțin, Emilian se întoarce.*) Ce dracu am să fac? Tare mi-e teamă că n-am s-o recunosc pe Ortansa. Cum îmi dau seama că e ea, dacă nu mai știi nici cum arată la față? E blondă, e brunetă, e mică de statură, e înaltă?... Ia spune-mi tu, cum arată?

VASILICA: Ortansa? (*dă din umeri*)

EMILIAN: Spune-mi cum arată. Vrei să cad în genunchi în fața alteia?

C o r t i n a

TABLOUL 4

Scena 1

Noua locuință a Ortansei.

Emilian, Ortansa

EMILIAN (*o recunoaște, în cele din urmă, pe Ortansa. Totuși, nu e foarte sigur. Aleargă după ea*): Dacă nu vă supărați, dumneavoastră ați fost soția mea?

ORTANSA (*stăpînă pe situație*): Te faci că nu mă cunoști? (*Se îndepărtează.*)

EMILIAN (*aleargă după Ortansa*): Ortansa, nu-mi distruge viața pe o perioadă îndelungată!... (*Ortansa ajunge în fața noii sale locuințe, vrea să închidă poarta. Emilian se împotrivește.*)

ORTANSA: Între noi, totul s-a sfîrșit... N-avem ce să ne mai spunem.

EMILIAN (*suferință dulce*): Vreau cel puțin să te mai văd o dată... Atîta îți cer, Ortansa... E minimum ce-ți cer. Să-ți mai admir o dată chipul tău frumos...

ORTANSA (*stîngerită de pasiunea bărbatului*): Se uită lumea la noi... Stăpînește-ți durerea. (*Mai familiară.*) Spune-mi mai bine ce face mămica, tăticul...

EMILIAN (*durere calmă*): Bine, Ortansa. La toți ne este dor de tine. Te așteptăm...

ORTANSA: Trimite-le complimente din partea mea. Ar fi bine să-ți găsești o altă locuință... (*Vrea să plece.*)

EMILIAN (*n-o lasă să plece*): Nu pleca, Ortansa. (*Pătimăș.*) Mai stai, aproximativ două-trei minute... (*Dure-roase aduceri-aminte.*) Pot să-ți mîngîi părul tău mătăsos?

ORTANSA (*credincioasă unei sincere iubiri*): Nu-ți mai aparțin...

EMILIAN (*înțelegere bruscă a unui adevăr dureros*): Da. Ai dreptate, Ortansa.

ORTANSA (*din nevoia de a-și gusta victoria*): De, Emilian... Cine e principalul vinovat? Ai crezut că poți să trăiești fără mine... că dacă sînt o burgheză o să mă uiți ușor. Eu ți-am atras atenția. (*Vagi păreri de rău.*) Dacă nu erai așa rigid, poate eram și acum soția ta...

EMILIAN (*zdrobot*): A fost o copilărie...

ORTANSA: Suportă consecințele.

EMILIAN: Sînt prea mari. Nu pot. (*Tace brusc. Devine apatic. E limpede că nu la Ortansa se gîndește.*)

ORTANSA: De ce taci?

EMILIAN (*își încordează atenția*): Da, Ortansa... Asta voiam să-ți spun. Te iubesc, în ciuda laturilor tale negative. (*Tace din nou. După o pauză destul de vizibilă.*) Te iubesc așa cum ești.

ORTANSA: N-ai vrut să te schimbi, Emilian... Cîte servicii te-am rugat să-mi faci, pe toate mi le-ai refuzat, n-ai vrut să-mi înțelegi sufletul... Cîte intervenții te-am rugat, pe toate mi le-ai respins, n-ai vrut să înțelegi că sînt și eu o femeie care vrea să fie fericită...

EMILIAN (*durere insuportabilă*): Nu-mi distruge viața!

ORTANSA: Tu ți-ai distrus-o, Emilian, nu eu. La început am crezut în tine. Am crezut că o să te schimbi, că o să devii alt om, că o să închizi și tu ochii, așa cum fac și alții. Am crezut că ai să mușamalizezi și tu diverse afaceri, dar n-ai mușamalizat nimic, Emilian... Am trăit împreună aproape doi ani de zile, și n-ai mușamalizat nici o afacere. Și doar erai soțul meu...

EMILIAN (*își aduce aminte de ceva*): Vreau să mergem sus!

ORTANSA (*demnă*): Ce să căutăm sus?

EMILIAN: Cum, ce să căutăm sus? Vreau să cad în genunchi în fața ta... (*Ortansa, cu o ușoară înclinare a capului, îi admite rugămintea. Emilian merge în urma ei. Tăcere încordată. Ortansa deschide camera. Emilian inspec-*

tează încăperea, în căutarea unui loc mai potrivit. Cade în genunchi. Amestec de pasiune și grijă pentru dunga pantalonilor.) Ortansa! Cere-mi orice, Ortansa... Sînt dispus la concesi, Ortansa. (*Disperat.*) Concesi, iubito, concesi...

ORTANSA (*demonică*): La plecarea m-ai ajutat să fac bagajele... Ridică-te, evidențiatule!

EMILIAN: Nu mă ridic, Ortansa. Aici rămîn pînă cînd ai să mă iubești din nou, cu aceeași dragoste curată.

ORTANSA (*în fața oglinzii*): Prea tîrziu ți-ai dat seama ce reprezintă eu în viața ta...

EMILIAN (*presimțire sumbră*): S-a produs ireparabilul?

ORTANSA (*se întoarce spre Emilian*): Nu te mai iubesc...

EMILIAN (*se țirăște în genunchi în fața Ortansei*): Nu spune cuvîntul ăsta groaznic. (*Ultima implorare.*) Nu, Ortansa!

ORTANSA: E purul adevăr!

EMILIAN: Adevărul, Ortansa? Nu vreau adevărul. Minte-mă, Ortansa... Spune-mi că mă iubești, chiar dacă în adîncul sufletului ai cu totul altă părere. E așa de greu, Ortansa?

ORTANSA: Imposibil. Eu spun numai ce gîndesc. Te detest, Emilian! (*Pătimaș.*) Lucrezi în controlul financiar de atîta amar de vreme și n-ai făcut nici o afacere... Dar nici una măcar! Ce fel de om ești tu, Emilian? Ce fel de suflet ai tu? Ce vrei tu de la viață? Cu ce drept îmi spui că mă iubești? Nu mă meriți, Emilian. Iubesc pe altul!

EMILIAN (*interesat*): Cum se numește?

ORTANSA (*cu demnitate*): Numele lui e Gogu Scarlat. (*Emilian fuge. Ortansa, după el, pe scări.*) Să rămînem prieteni, Emilian...

Cortina

TABLOUL 5

Peronul gării. Un tren de curînd sosit. Obișnuita animație din preajma sosirii trenurilor

S c e n a 1

Clementina, Gogu

(Clementina își face cu greu loc prin mulțimea călătorilor. Orice mișcare îi solicită mari eforturi. Trebuie subliniate foarte limpede, în această scenă, greutatea și inconvenientele de tot felul pe care biata femeie le întâmpină la tot pasul. Clementina vrea să-i comunice iubitelui ceva foarte important, dar parcă totul îi stă împotriva. Disperată, Clementina examinează cu luare-ăminte ferestrele vagoanelor, în căutarea lui Gogu, suportînd pentru aceasta priviri enervate, ghionturi și imbrînceli. Claritatea țelului îi ușurează însă soarta. În sfîrșit, l-a descoperit pe Gogu la fereastra unui vagon. E foarte emoționată.)

CLEMENTINA (*strigăt de fericire*): Gogule! (*Fereastra unde se află Gogu e acoperită însă de un grup de călători veseli. Clementina, mai să izbucnească în plîns. E împinsă violent la o parte, dar cu multă bărbăție încearcă să se apropie iarăși de fereastră. Nu reușește. Strigăt de disperare.*) Gogule! Nu mă observi, Gogule? (*Gogu se*

dă jos. Clementina observă asta ceva mai târziu. Fuge spre el.) Gogule! (Un grup de călători o aruncă iarăși înapoi. Clementina pornește iarăși lupta.) Iubitul meu, e ceva foarte urgent. Iartă-mă, Gogule, am fost o proastă... Sînt dispusă să fac concesii, Gogule. (Tocmai atunci apare un călător grăbit, încărcat cu tot felul de geamantane. Se mărește din nou distanța dintre Clementina și Gogu. Clementina își exprimă cu voce tare punctele de vedere, pentru ca bărbatul să observe schimbările survenite în sufletul ei, în ultimul timp, și să admită astfel de vorbă cu dînsa. Ea știe acum ce așteaptă Gogu de la ea... Cu o voce puternică, dar mai ales foarte limpede.) Gogule, sînt de acord cu felul tău de a fi. N-am să-ți mai pun anumite întrebări. N-am să te mai judec, Gogule. (Un huruit îi acoperă glasul. Destinul i se arată iarăși potrivit. Clementina vrea ca suferința ei să fie mai puternică decît acel huruit groaznic. O scurtă întrecere între suferința Clementinei și acel huruit.) Gogule, sînt dispusă la concesii, mă auzi, Gogule? (Din nou, huruitul acela groaznic. Din nou, dorința Clementinei de a-l domina prin vocea ei străngulată de suferință.) Gogule, sînt dispusă la concesii, mă auzi, Gogule? (Gogu n-o vede, sau se prefacă că n-o vede. Animația s-a mai domolit. Distanța dintre Clementina și Gogu s-a micșorat. Clementina încearcă să-l oprească pe Gogu. Voce limpede, duioasă, puternică.) Unde te duci, Gogule? Întoarce-te la Clementina, Gogule! Nu mai sînt aia pe care o cunoști tu. Am fost o gîscă cînd te-am contrazis, Gogule. Nu mai am principii, Gogule... Nu-mi mai pare rău că nu-s în cîmpul muncii... (Gogu ajunge în fața unui taxi. Tocmai cînd vrea să se urce, Clementina se apropie.) Nu mă auzi, Gogule? (Gogu vrea să închidă portiera mașinii. Clementina nu-l lasă.) Ascultă-mă, Gogule, și după aceea pleci... Stai puțin de vorbă. Acum sînt pe gustul tău O să fim fericiți, Gogule!

GOGU: Aparatul taxează...

CLEMENTINA (arată poșeta): Banii n-au importanță. Plătesc eu suma respectivă.

GOGU (cu energie): Arată-mi pantofii, Clementina.

CLEMENTINA (își ascunde picioarele): Nu mă judeca după pantofi, Gogule!

GOGU: Spuneai că te-ai schimbat, că ai alte concepții. (Tiranic.) Arată-mi pantofii dacă vrei să stăm de vorbă...

CLEMENTINA: Nu e ceva concludent.

GOGU: Arată-mi pantofii!

CLEMENTINA (îi arată, cu multă durere, implorîndu-l s-o ierte și s-o înțeleagă): Totuși, m-am schimbat, Gogule. Mi-am revizuit viața.

GOGU (îi inspectează încălțămîntea): Mincinoaso! Fățarnico! Tot nu vrei să porți pantofii pe care ți i-am făcut cadou de ziua ta onomastică! Rămii la părerile tale? Ai considerente subiective?

CLEMENTINA (disperată): Din neglijență, Gogule, nu din convingere... Parcă e un făcut, de cîte ori vreau să-i iau, nu-i găsesc. (Patetică.) Îți jur că din neglijență, iubitul! (Gogu o îmbrîncește cu putere. Închide furios portiera mașinii. Clementina, disperată, cade în genunchi.) Gogule! Din neglijență, Gogule.

S c e n a a 2-a

Același decor ca în tabloul 4. Locuința Ortansei. Garsoniera, scările, poarta

Gogu, singur

GOGU (stă tolănit pe pat, cu miinile sub cap): Oare ce-o fi făcînd Ortansa? (Zimbește unei amintiri.) De obicei, la ora asta se întoarce de la coafor și traversează bulevardul Magheru... (Admiră fotografia Ortansei.) Ce ochi frumoși, cîtă căldură degajă... (Aude pași pe scări. Gogu tresare.) Sînt pașii Ortansei... (Se dă jos din pat. Deschide larg ușa. Se întoarce abătut. Își afundă capul în pernă.) Ortansa, Ortansa, de ce nu

ești punctuală? *(Se dă iarăși jos din pat. Se plimbă neliniștit prin cameră. Își aduce aminte de ceva. Se îndreaptă spre telefon.)* Ortansa nu-i la tine? Poți să mi-o dai puțin la telefon? *(Neliniștit.)* Ortansa, ce-i cu tine, iubito? A trebuit să vinzi bluzele la un preț convenabil? E normal, iubito... Ce fac eu? *(Zîmbește.)* M-am întors de la gară... Într-un sens mai profund? Te iubesc ca un nebun!... A, nu, nu... N-a venit controlul... Nu, iubita mea... Nu, iubita mea, n-a venit... Dacă aș muri pentru tine? Evident! *(Închide telefonul. Într-o clipă de extaz, deschide larg ferestrele.)* Anotimpul ăsta e cunoscut sub numele de primăvară... *(Întinde mîna spre o creangă de liliac, o trage înăuntru și o miroase îndelung. Sincer mirat.)* Iată că mai sînt totuși om, nu mi-am pierdut chiar toate trăsăturile caracteristice. În cîte combinații necurate m-am băgat, și totuși, mirosul liliacului mă tulbură ca pe vremea cînd eram cînstit... *(Mirat și încîntat de marea lui descoperire.)* Nu sînt o fiară, cum cred unii, sînt și eu un om ca toți ceilalți. De fapt, nu-i chiar așa de greu să fii om, pretențiile nu-s prea mari. *(Cu creanga de liliac în mînă.)* Natura o trăiesc din plin. *(Sec, contabilicește.)* Venirea primăverii mă tulbură. *(Sforțîndu-se să-și aducă aminte.)* Prezența unui copil mă emoționează profund, îi mîngîi creștetul capului și-l întreb: „Mă puștiule, cum te cheamă pe tine?” Iubesc o femeie tînără și frumoasă. S-ar putea s-o pierd și acest lucru m-ar afecta profund. Nu mi-ar părea bine. Mi-ar părea rău. Da, chiar în situația de acum, uite, Ortansa a întîrziat și eu sînt neliniștit, tresar la fiecare zgomot... Asta e foarte bine, înseamnă că în adîncurile mele mai e ceva frumos și curat. *(Și-a adus aminte de ceva care-l bucură foarte mult.)* Era să uit!... Stai, stai puțin. Vezi, dacă nu mă gîndesc cu luare-aminte? Cînd îți sondezi sufletul, tot mai găsești ceva de Doamne-ajută. N-am o mamă? Ba am. N-o iubesc? Ba da. O, cum era să uit tocmai asta... O iubesc foarte mult. *(Se învîrtește fericit prin mijlocul camerei, frecîndu-și mîinile de bucurie.)* Ura... Am trăsături omenesti... Nu sînt o fiară... Am foarte multe sentimente. *(Se așază pe un fotoliu.)*

Nerăbdarea în fața dragostei. Uite, Ortansa întîrzie și eu mă întreb: „Doamne, oare nu i s-a întîmplat ceva?” Altă dovadă că afacerile n-au alterat fondul meu sufletesc: emoția în preajma sosirii iubitei... Asta e o reacție tipic omenească. O voi vedea pe Ortansa și mă voi bucura în mod sincer. Sînt absolut convins. *(Coboară scările.)*

S c e n a a 3-a

În fața casei.

Gogu, Ortansa

GOGU *(pune mîna streășină la ochi)*: A vîndut bluzele la un preț convenabil... Atunci de ce întîrzie iubita mea? *(O zărește pe Ortansa în colțul străzii. Ortansa îi flutură o batistă. Amîndoi aleargă unul spre celălalt. Se îmbrățișează.)* Ortansa!

ORTANSA: Gogule.

GOGU *(sărutîndu-i amîndouă mîinile)*: Ce bine-mi pare că te simt iarăși aproape! Am crezut c-a intervenit un inconvenient...

ORTANSA *(îi ciufulește părul)*: Nu, băiatul meu zăpăcit! N-a intervenit nimic pe parcurs.

GOGU *(îi aranjează șalul)*: Dragostea mea, ai vîndut marfa în rate, așa cum mi-ai spus la telefon?

ORTANSA: Tu nu știi că eu am principii?! *(legănîndu-se, ușor amuzată.)* Vînd numai cu bani gheață.

GOGU *(pare copleșit de această mărturisire. Devine timid. Cu tandrețe sfioasă)*: Ai o scamă în păr... *(I-o îndepărtează.)*

ORTANSA *(îi ia mîna și o duce la frunte)*: Prezența ta mă liniștește. E așa de bine!

GOGU (*iși caută cuvintele și nu le găsește*): Alături de tine, Ortansa, nu mi-e teamă de... (*caută cuvintele*) controlul financiar... (*Gogu o ridică în brațe. Ortansa se zbate în brațele lui.*)

ORTANSA: Gogule, ești nebun, în plină stradă... Dacă se observă?

GOGU: Să se observe! Nu sînt nebun, Ortansa, sînt om. Iubirea m-a copleșit. Sînt capabil de iubire. Pot să iubesc, să sufăr, să mîngîi, să fac gesturi aparent lipsite de logică.

ORTANSA: De n-ar veni controlul...

GOGU: Există un Dumnezeu al îndrăgostiților. (*Cu melancolie.*) I-ai spus lui Beatrice să-și țină gura?

ORTANSA: Dragul meu băiețuș, am luat toate măsurile... (*Se desprinde sprintenă din brațele bărbatului și începe să fugă.*) Prinde-mă, prinde-mă! (*Gogu aleargă după ea. Pusă pe șotii, Ortansa se ferește cu dibăcie.*) Prinde-mă, prinde-mă! (*Gogu aleargă după Ortansa, care se reazemă de zidul casei, învinsă și obosită.*) Mă predau, Gogule...

GOGU (*o ia din nou în brațe și o conduce spre casă cu un aer de triumf*): Te porți ca o fetiță de școală. Dar și eu reacționez foarte frumos. Și eu mă emoționez cînd te văd așa. Uite, chiar și acuma... cînd te port în brațe. Simt prin toți porii căldura trupului tău...

S c e n a a 4-a

Din nou garsoniera.

Gogu, Ortansa

ORTANSA (*se prăbușește pe divan*): Dragă Gogule, e așa de greu, neînchipuit de greu să plasezi o marfă la un preț convenabil... trebuie să te zbați enorm. Există și clienți mofturoși. Dar sînt fericită. Tu mi-ai dat ideea asta.

GOGU (*în genunchi, la picioarele ei*): Dar teama mea de controlul financiar? Numai ideea că poate să vină dintr-un moment într-altul, nu știu cum să-ți explic, Ortansa...

ORTANSA (*îi examinează înfățișarea. Nu pare prea mulțumită*): Băiețușule, arăți foarte slăbit. Și nodul de la cravată iar nu ți l-ai făcut cum trebuie. (*Îi aranjează ea cravata.*) Să ai grijă de tine și de sănătatea ta... Să consumi mai multe produse citrice...

GOGU: Lîngă tine mă simt om. Am toate trăsăturile caracteristice. Ieri am văzut doi copilași jucîndu-se cu un motan și m-a pufnit rîsul. Am ris foarte firesc, Ortansa. Mă crezi că am fost extrem de natural? (*În altă ordine de idei.*) Nici nu poți să-ți închipui cît de mult m-a bucurat faptul că ai convins-o pe Beatrice să-și țină gura. Poate că niciodată n-o să înțelegi asta... Poate mai tîrziu, cînd vom fi bătrîni...

ORTANSA: Iubitul meu... Nebunul meu... Cu tine mă înțeleg foarte bine. Nu numai fizic, dar și psihic. (*Disperare temperamentală.*) Psihic, Gogule! Dacă te prind și te bagă la închisoare, eu mă arunc înaintea trenului.

GOGU (*se ridică brusc în picioare*): Sînt totuși om. Ai fost atentă, Ortansa? Am reacționat foarte puternic la ceea ce mi-ai spus tu. Am încercat un sentiment de durere, mă crezi, Ortansa? Să nu faci așa ceva, Ortansa. Eu nu admit sacrificiile.

ORTANSA: Nu, Gogule. Moartea ar fi singura soluție. Sînt cazuri cînd moartea e mult mai ușoară decît despărțirea.

GOGU: Nu mi-e teamă de moarte. Mi-e teamă de controlul financiar. Dacă nimeresc tocmai la Emilian al tău?

ORTANSA: Ar fi ideal, dragul meu. Chiar azi mi-a spus că fără mine nu concepe viața.

GOGU: Dar dacă n-o să fie Emilian? Nici n-am curajul să mă gîndesc...

ORTANSA: Am o presimțire, iubitele. Emilian o să-ți verifice actele.

GOGU: Te iubesc!

(*Gogu și Ortansa se îmbrățișează pătimaș.*)

S c e n a a 5-a

În fața casei.

Emilian, Vasilica

EMILIAN (*uitându-se la umbrele înlănțuite. Plictisit.*): Nimic interesant. Ortansa se aruncă în brațele altui bărbat.

VASILICA (*dezamăgită*): Așa se reacționează într-o asemenea împrejurare? Păi, nu era vorba să urlu de indignare? Trebuia să strigi: „O ucid cu mâna mea!” (*Și mai dezamăgită.*) Ochii tăi trebuiau să exprime groază și mînie oarbă.

EMILIAN (*sincer mirat*): Groază? Păi, dacă mi-am dat seama cu cine am de-a face...

VASILICA (*supărată*): Ce să mă fac cu tine? Nu ești de loc complex, dragă Emilian. Bine, ți-ai dat seama că n-are caracter, dar ce are a face? Pasiunea crește. Imaginea femeii te urmărește. Eu așa văd lucrurile.

EMILIAN: M-a plictisit povestea asta. Dacă nu știu să urlu cum trebuie, mai bine mă las păgubaș. Mai bine să vedem un film de scurt-metraj.

VASILICA: Tu n-ai sînge în vine? Tu nu ești om? Uită-te. (*Îl ia de mîină și-l trage mai aproape de fereastră.*) Ce patimă nebună! Buzele lor se întîlnesc într-o sărutare pătimașă. Uită-te, Emilian.

EMILIAN: Nu văd nimic deosebit. Absolut nimic deosebit. Fosta mea soție se dăruiește sufletește și fizicește unui alt bărbat. Asta e tot...

VASILICA (*pătimaș*): Asta e tot?... Ucide-ți rivalul cu o lovitură de topor! Dacă vrei, îți fac eu rost de un topor. Cînd un ticălos trebuie pedepsit, eu nu stau pe gînduri. Așa sînt eu, Emilian. Trebuie să te resemnezi.

EMILIAN: Care rival? Care topor? Dacă cineva nu mă iubește, nu-mi aparține. Ce e aia rival? Vorbești prostii... Nu înțeleg nimic. Sînt greu de cap.

VASILICA: Dar gelozia? Șarpele geloziei nu te mușcă?

EMILIAN (*rezonabil*): Nu, Vasilico. Zău, nu mă mușcă.

VASILICA (*îl împinge înainte*): Du-te și fă-i o scenă de gelozie... în bătaie de joc, și pe urmă mergem la film. Du-te și spune-i că pentru Ortansa renunți la orice. Eu sînt o biată femeie, dar cînd prostia e pedepsită, mă simt fericită. E nejustă fericirea mea?

EMILIAN (*se înfurie*): Fericirea ta e foarte justă, dar eu nu știu cum să fiu gelos. Habar n-am! Nu știu cum să mă uit la rival, ce anume să-i spun. Trebuie să-i spun omului ceva, măcar cîteva cuvinte... Poate e necesar să-i dau și cu ceva în cap, nu? Cum, cînd, de ce? Dă-mi tu o idee. Dacă îmi spune că mi-o dă pe Ortansa dacă închid ochii, cum să reacționez?

VASILICA (*n-are timp să-i răspundă*): Încă o femeie. Se îngroașă gluma. (*Se dau amîndoi la o parte.*)

S c e n a a 6-a

Clementina, Gogu, Ortansa

CLEMENTINA (*un șal negru și foarte lung îi flutură dramatic pe spate. Aleargă spre noua locuință a lui Gogu. Expresia feței ei degajă durere, dar și o hotărîre neclintită. Urcă în mare grabă scările. Bate nervoasă la ușă*): Deschide, Gogule, e ceva foarte presant. (*Gogu nu răspunde.*) Nu-ți cer să mă iubești, Gogule. E ceva care te interesează pe tine.

GOGU (*crapă ușa*): Nu mă interesează nimic. Du-te acasă.

CLEMENTINA: N-are importanță că țiipi la mine. Țipă cît vrei, Gogule. Eu sînt fericită că te văd, că-ți aud glasul.

GOGU (*se pleacă în fața ei*): Poți să-mi și mîngîii părul meu negru ca pana corbului. Mîngîie-l și du-te acasă!

CLEMENTINA (*durere și sarcasm*): Acasă, Gogule? Există casă fără tine? Acasă mă trimiți tu, Gogule? Asta e un nonsens, Gogule!

GOGU: Ce vrei, dragă, de la mine? Am avut o dată o explicație....

CLEMENTINA: N-am nevoie de compătimire, Gogule. Nu-ți cer să mă iubești. Ți cer să ai grijă de tine. Atița-ți cer, Gogule. (*Gogu deschide ușa. La apariția Clementinei, Ortansa își pune cu demnitate un capot peste umeri. Clementina aruncă rivalei o privire tăioasă.*) După ce mi l-ai răpit, degeaba îți mai pui capotul.

ORTANSA (*învingătoare*): Eu nu răpesc bărbații. Ei mă răpesc pe mine.

CLEMENTINA (*se repede asupra Ortansei*): Am să teucid, ordinaro! Nu scapi tu de mînia lui Dumnezeu!

GOGU (*intervine în această luptă*): Fără scandal, Clementino, ești doar o femeie superioară. Trebuie s-o respecti pe Ortansa...

ORTANSA: Spune-i să-ți dea fotoliile. Noi n-avem pe ce sta...

CLEMENTINA: Auzi la ce se gîndește ea, Gogule? La mobilă, Gogule, la mobilă... O auzi, Gogule, cum vorbește? O auzi, Gogule?

GOGU: O aud, Clementino. Fii obiectivă!

CLEMENTINA: Tocmai fiindcă sînt obiectivă. Sînt obiectivă, dar sînt femeie. De-aia te întreb ce-ai găsit la ea. Nici frumoasă nu mai e. Uită-te, Gogule. A început să se îngrașe. (*Cu o anume disperare.*) Fii și tu obiectiv, Gogule!

GOGU (*cu bunătate*): Eu sînt obiectiv, Clementino. Poate nu e frumoasă, dar eu așa o văd...

ORTANSA: Eu l-am înțeles pe Gogu. Eu nu l-am contrazis, nu i-am făcut niciodată morală. (*Cu ușor dispreț.*) Eu nu-s așa de cinstită ca tine... Și nici așa de delicată!...

CLEMENTINA (*implorînd iertarea bărbatului*): Gogule, sînt eu o ființă delicată?

GOGU (*calm*): Ești destul de gingașă, Clementina. Dar ce importanță mai are acum? Ce-a fost, a fost...

ORTANSA: Ai refuzat să porți pantofii pe care Gogu ți i-a făcut cadou chiar de ziua ta onomastică. Ai mers pînă acolo cu cinismul, încît ai spus că tu nu porți pantofi din bani nemuncați... Există o limită în toate! Și asta să i-o spui lui Gogu!...

CLEMENTINA: Eu mai am și anumite criterii morale. Nu multe, dar mai am... Ce-i rău în asta?

GOGU: Vezi, Clementino, chi r tu recunoști...

CLEMENTINA (*pătimaș*): Nu-i adevărat, Gogule. Și eu pot să fiu vulgară ca Ortansa. Pot să spun niște cuvinte deschiate de să roșești de rușine. Și tocmai cînd te aștepti tu mai puțin... Eu sînt mai pudică din fire, dar am să fac un efort. O, Gogule, numai puțină răbdare să ai. Ai să vezi, Gogule, ce-i în stare Clementina ta. Am să fiu vulgară, Gogule, îți jur!

ORTANSA (*cu superioritate*): O să-ți lipsească naturalețea, stimată doamnă. Glumele tale vulgare or să semene cu o slujbă bisericească.

GOGU: Vulgaritatea nu e totul... Și n-are rost să te prefaci.

CLEMENTINA: O, nu, Gogule! Detest ipocrizia. Ai să vezi, Gogule, ce naturală am să fiu... Și eu pot să-ți trec cu vederea anumite laturi ale caracterului. De ce crezi tu că numai Ortansa te înțelege? Și eu stau ceasuri întregi în fața oglinzii... Și eu pot să spun cu mult haz anecdote pornografice... Și eu pot să nu te întreb de unde faci rost de bani.

GOGU: Te prefaci, Clementino... Nu ești sinceră...

ORTANSA: E foarte ipocrită. Se vede de la o poștă că minte.

GOGU: Ești o femeie obișnuită... Morală, normală... chiar puțin cinstită. M-am convins de asta.

CLEMENTINA: Cîm, nu sînt sinceră?

GOGU: Ajunge! Du-te acasă.

CLEMENTINA: Pot să am grijă de tine, Gogule? Lovește-mă, umilește-mă, dar lasă-mă să am grijă de tine.

ORTANSA: Eu am grijă de Gogu!

CLEMENTINA: Tu, viperă? Tu-l arunci în prăpastie. Gogule, trebuie să ți-o spun, deși e o veste groaznică. M-am bucurat de această veste groaznică, poți să mă bați, Gogule. Ea m-a adus la tine, și de aceea îi sînt recunoscătoare. Mi-a folosit ca pretext. De-aia te-am căutat și la gară.

GOGU: Spune odată!

ORTANSA: Nu te mai smiorcăi atîta. Nu vezi că Gogu e curios?

CLEMENTINA (*arată spre Ortansa*): Vipera asta...

GOGU: Ei, ce-i cu ea?

CLEMENTINA: Gogule, soțul ei se ocupă de cazul tău. Am aflat asta în mod cu totul întîmplător.

ORTANSA: Uraaaa! Bravo, Clementina! Ești grozavă, Clementina! Ești superbă.

GOGU (*o sărută pe Clementina*): Îți mulțumesc, Clementina!

ORTANSA: Emilian e totuși soțul meu. Numai dacă-l sărut pe frunte, mușamalizează afacerea... Nu ți-ai atins scopul, doamnă. N-ai adus o veste proastă. Ai adus o veste bună, o veste foarte bună. Vrei o cafea, Clementina? Tu cît zahăr pui? (*Bătăi în ușa.*)

CLEMENTINA: Emilian! O să te ucidă, Gogule!

GOGU (*demn*): Plecați... Lăsați-mă singur cu nebunul!

S c e n a a 7-a

Emilian, Gogu

EMILIAN (*bate la ușa, încet, politicoș. În garsonieră se aud șoapte speriate. Ortansa și Clementina ies pe altă ușa. Gogu îi deschide. Emilian intră*): Bună seara! (*Gogu îi urmărește cu încordare toate mișcărilor. Emilian își pune liniștit haina pe cuier. Politicoș și rezonabil.*) Dacă nu vă supărați, dumneavoastră sînteți omul care mi-a furat fericirea?

GOGU (*se uită înfricoșat la Emilian. Îl recunoaște: bărbatul cu care a discutat la cîrciumă*): Parcă am avut onoarea... (*Brusc.*) Care fericire?

EMILIAN (*explicită politicoș*): Fericirea conjugală...

GOGU: Ce am eu cu fericirea dumitale?

EMILIAN (*respectuos*): O, nu vă supărați. (*Se așază pe un scaun.*) La cîrciumă am discutat mai domol. Îmi dați voie să vă întreb? Dumneavoastră mi-ați furat mișelește, prin viclenii și cuvinte dulci, prin fel de fel de promisiuni, abuzînd de naivitatea ei, femeia visurilor mele?

GOGU (*demn*): Da.

EMILIAN (*politicoș*): Deci, dumneavoastră mi-ați furat fericirea? Dumneavoastră m-ați făcut, din om, neom?

GOGU: Eu. Și ce doriți?

EMILIAN (*întrebarea rivalului îl descumpănește. Începe să dea semne de plictiseală*): Chiar așa, ce doresc?

GOGU: Vreți să spuneți odată ce doriți?

EMILIAN (*după o clipă de tăcere, ca și cum ar vrea să se scuze*): Am venit să vă ucid... Vă rog să nu vă supărați...

GOGU (*cu seninătate*): Chiar așa: de ce m-aș supăra?

EMILIAN (*rezonabil*): Vă ucid și plec. Dacă lovitura e bine calculată, durează foarte puțin. Nu stau mult...

GOGU (*tare*): Vă poftesc să părăsiți încăperea.

EMILIAN (*se scuza*): Încăperea? A, mi-e imposibil! Nu pot să plec. (*Îl liniștește.*) Plec după ce dumneavoastră veți fi o baie de sînge...

GOGU: Vă rog încă o dată să părăsiți încăperea. (*Îi aruncă haina în brațe.*)

EMILIAN (*cam stînjedit*): Vă rog să nu mă interpretați greșit. Sînt și eu om, ca și dumneavoastră. Nu pot să plec pînă ce nu vă transform într-o baie de sînge. Înțelegeți-mă și pe mine... Am venit tocmai de la mama-dracului. (*Își pune haina la loc în cuier.*)

GOGU (*crede că Emilian e nebun. Îl ia cu binișorul, omenește*): Eu și Ortansa ne iubim foarte mult. Ne-am simțit atrași unul spre altul ca de un magnet. Noi n-avem nici o vină...

EMILIAN: Nu vreau să aud de nimic. Fără Ortansa, viața mea e un coșmar.

GOGU: Ortansa nu e pentru mine, pur și simplu, o femeie, ci femeia care mi-a dat un suport moral, m-a făcut să renasc.

EMILIAN: Și pentru mine Ortansa e un suport moral. (*Rezonabil.*) E mai bine cum spun eu: vă curm firul vieții.

GOGU: Nu mi-e teamă de moarte, vă rog să mă înțelegeți. Dar nu e o soluție. Vă fac o mărturisire. Ortansa nici nu vă merită. Are un caracter josnic.

EMILIAN (*dă din umeri, învins și resemnat*): Ce, eu nu știu că n-are caracter?! E o zdreanță, dar o ador! O detest, dar nu pot să mi-o smulg din suflet. Are ceva aparte femeia asta.

GOGU: N-are nimic. Nici suflet, nici cultură. V-a înșelat în mod josnic. Acu circa cinci minute, a plecat din acest pat...

EMILIAN: Din acest pat?... N-are importanță. Mi-a intrat în sînge. Imaginea ei mă urmărește... sistematic. (*Se apropie de Gogu.*) Dă-mi-o înapoi pe Ortansa! Nu vreau să fac moarte de om. Pentru dumneata e un capriciu, pentru mine e viața...

GOGU (*după ce și-a dat seama de pasiunea lui Emilian, își pune planul în aplicare*): Am și eu sentimente. Sînt și eu om. Mă simt legat sufletește de Ortansa. (*Se îngrozește de această perspectivă.*) O, nu, fără Ortansa am să colind străzile ca un nebun! M-am obișnuit cu ea.

EMILIAN (*rezonabil*): Eu fac moarte de om...

GOGU (*smulgîndu-și ceva din suflet*): Dumneavoastră lucrați la controlul financiar? Verificați actele mele?

EMILIAN: Verific actele dumneavoastră.

GOGU (*se frămîntă, se zbuciumă. Se pare că vestea adusă de Emilian mai mult îl întristează decît îl bucură. Îl bate pe umăr, prietenește*): Verificați actele mele?! O voce din adîncul sufletului îmi spune că nu fac bine ceea ce fac. Că n-am dreptul s-o fac. Ce viață grea am dus... Dumneavoastră verificați actele, nu vă gîndiți la sufletul omului. Cît de mult m-a influențat mediul burghez în care m-am format... Doresc să mă transform, să duc o viață curată.

EMILIAN (*politicos*): Nu este curată?

GOGU: Ba da. Dar și mai curată... Vreau să fiu ușor, atît de ușor, încît să zbor în înaltul cerului... Vreau să-mi văd liniștit de munca mea. Verificați actele mele?

EMILIAN (*neglijent*): Verific actele dumneavoastră.

GOGU (*cu o ușoară melancolie*): Dacă treceti cu vederea anumite contradicții din actele mele... cu durere, o să

mi-o smulg pe Ortansa din suflet. (*Sobru.*) O să-mi fie foarte greu...

EMILIAN (*prefăcîndu-se că vrea să realizeze situația care s-a creat*): Aici e lupta dintre datorie și fericirea mea personală. Nu știu, trebuie să mă gîndesc, să văd ce aleg, nu e așa? Asemenea decizii nu se iau fără frămîntări. Datoria obștească îmi spune să nu vă ajut, dar dacă nu vă ajut, o pierd pe Ortansa. Mă gîndesc, și vă comunic rezultatul. În sufletul meu se dă o luptă... Nu știu încă ce o să aleg.

GOGU (*tare*): Cum să nu știți? Fericirea! (*Și mai tare.*) Bucuria dragostei!

EMILIAN (*rezonabil*): Mă frămînt și vă răspund.

GOGU (*pătimaș*): Să nu renunțați la Ortansa. Eu am renunțat la ea și știu cît e de greu... E o femeie admirabilă! V-a înșelat din dragoste... Dacă nu vă iubea, nu vă înșela. Femeile de caracter numai din dragoste înșală. N-o să mă credeți, dar vi-o spun cu toată sinceritatea. A plîns în timp ce se dezbrăca în fața mea... Era numai formal în brațele mele, gîndurile ei cele mai intime zburau ca un stol de păsărele spre dumneavoastră. Lacrimile îi curgeau șiroaie. Îmi faceți un mic serviciu și, cu acest preț, obțineți fericirea...

EMILIAN (*Ortansa îi apare într-o lumină neștiută*): A plîns Ortansa în timp ce se dezbrăca? Cîtă putere de caracter! Asta n-o bănuiam... Lacrimile îi curgeau șiroaie? O, mai spuneți o dată! Lacrimile îi curgeau șiroaie în timp ce se dezbrăca? (*Brusc.*) Nu știu. Mă lupt. Mă zbucium. Mă întreb.

GOGU (*se plimbă tulburat prin cameră. Emilian stă liniștit. După cîteva secunde de tăcere apăsătoare, Gogu intervine*): Ați hotărît?

EMILIAN: În legătură cu ce?

GOGU: Cum în legătură cu ce? Ortansa, sau datoria?

EMILIAN: A, la problema asta vă refereți? Încă nu. Stau și mă întreb ce să aleg. Mă frămînt... (*Gogu se plimbă tulburat prin cameră. Emilian, tare.*) Am ales! M-am frămîntat și am ales...

GOGU (*tresare*): Ce? (*Emilian, în loc de răspuns, se îmbracă, domol și grav. Gogu îi urmărește îngrozit fiecare mișcare, cum își pune pardesiul, fularul, pălăria. Emilian pleacă*

fără să-l salute.) Datoria? Ați ales datoria? (*Se prăbușește.*) A ales datoria, iar eu am să dau de dracu!... Rămîn cu femeia pe care o iubesc... și controlul financiar. Cu Ortansa și cu închisoarea. Cu dragostea și cu pușcăriia. Ce poveste încîlcită!... Și cînd te gîndești că mă obișnuisem deja cu ideea că n-am s-o mai văd niciodată. Degeaba mi-am smuls-o din toată ființa mea... Degeaba mi-am călcat sentimentele în picioare. (*Se aud bătăi în ușă. Apare Emilian, cu o nutră de om învins.*) Ce mai vrei, fiară?

EMILIAN (*cu o voce stinsă. Pare zdrobit de mari lupte interioare*): Pentru Ortansa, renunț la orice principii... Nu se poate fără Ortansa... Am încercat, m-am luptat... am crezut... Mi-a intrat în sînge. (*Tare.*) E josnică, dar o ador ca un nebun! (*Se prăbușește.*) Am să închid ochii.

GOGU (*îl sprijină*): Ești un om inteligent! Dacă n-ar fi și oameni ca dumneata, de mult eram eu la închisoare... Iartă-mă! De cîte ori scap basma curată, îmi amintesc — nu știu de ce — de prima zi de școală. Asta se numește fericirea... (*Deschide larg ferestrele.*) Ce noapte divină! (*Îl ia de braț pe Emilian și-l trage mai aproape de fereastră.*) Uită-te acolo.... Nu, nu acolo. Acolo unde e mîna mea. Acolo e Calea Laptelui... Dincolo e Ursa Mică...

(*Lumina scade treptat, la rampă apar Emilian și Vasilica.*)

VASILICA (*vicleană*): N-ai să ghicești cine mi-a dat această floare... Mi-a dat-o un birocrat sentimental... În schimb, brățara e o amintire de la un tip care sărise peste cal.

EMILIAN: Un birocrat atît de delicat?

VASILICA: După ce ucid totul în hîrtie, devin niște copii...

EMILIAN: Orice delapidator... are un suflet cuprinzător... Acolo pune și pe mămica, acolo pune și ce-a furat. Și toate stau... claie peste grămadă,

bacșișul lîngă prima zăpadă, facturile plăsmuite, lîngă amintirea ființei iubite.

VASILICA:

Și nu se războiesc între ele filodormele și nopțile cu stele?

EMILIAN:

Cîtuși de puțin.

Factura plăsmuită

și ființa iubită...

se înțeleg de minune...

De ce te miri așa? Eichmann chiar

(*de aici încolo, tonul trebuie să devină sacadat*)

avea trei copilași, pe care îi mîngîia în fiecare dimineață pe părul lor bălai.

Avu și o nevastă credincioasă care-l iubise,

care adormea în fiecare noapte cu imaginea lui în gînd.

(*Vasilica, Emilian, împreună.*)

Doamna Eichmann

nu-l înșelase niciodată

pe domnul Eichmann.

Niciodată nu se gîndise că ar putea exista

un bărbat mai ideal ca Eichmann.

Cînd domnul Eichmann

suferise de o ușoară gripă,

doamna Eichmann

înebunise de durere.

Mai avea și un prieten foarte apropiat, probabil, un prieten din copilărie...

Un pom în fața casei,

da, chiar un pom în fața casei.

Un album de familie, legat în

panglicuțe bleu,

în care domnul Eichmann era fotografiat

în pielea goală...

(*Cu un sentiment de uimire din ce în ce mai puternic.*)

Chiar și o fotografie
așezată deasupra patului,
în care
doamna Eichmann
îl săruta
pe domnul Eichmann.
Au și ticăloșii sentimente...
Cu câtă duiosie se gîndesc la toate
în timp ce încasează dividente!
Cîte dividente,
atîtea sentimente...
Din dividente,
fac sentimente;
din sentimente,
alte dividente.
Negustoria nu stă pe loc.
Crește rentabilitatea,
crește și sensibilitatea.
Sînt extrem de fericiți
din bani nemunșiți...
Fac tîlhării...
Și după aceea, te uiți la ei,
o, parcă ar fi niște copii...
O fabrică avu și el cîndva,
în care, bietul, exploata...
și adesea plînge în amintirea ei...
Cînd plînge, vechiul exploatator
se preschimbă într-un copil neștiutor.
Să ne plecăm în genunchi,
să-i ștergem lacrimile
și să-l întrebăm:
— De ce plîngi, copil nevinovat?
— Oameni buni, unde mi-e fabricuța
în care o viață întregă cîstit am exploatat?
Noi dăm de-o parte, fără nici o milă,
lacrimile mîncinoase,
amintirea primei iubiri
ca să rămîna clară potlogăria.

C o r t i n a

ACTUL III

TABLOUL 6

Un colț de pădure. Primăvară timpurie.

S c e n a 1

Ortansa, Gogu

ORTANSA (*se plimbă furioasă pe aleile abia înmugurite. Îl zărește pe Gogu*): Ce înseamnă asta, Gogule? (*Gogu nu se grăbește. Îi face semn să se liniștească. Se apropie domol de Ortansa.*) Ce înseamnă asta, Gogule?! Îmi ești dator o explicație. (*Gogu o ia înaintea Ortansei. Ortansa în urma lui.*) Gogule, tu te-ai schimbat în ultimul timp. Ai uitat totul, Gogule? Ai uitat clipele de la Poiana Țapului? Ploua tot timpul și noi stăteam în casă... (*Gogu se oprește din plimbare. O privește cu răceală pe Ortansa, care încearcă să-l încălzească cu flacăra iubirii ei patimașe.*) Gogule, eu sînt, Ortansa. Eu sînt, fetița care nu se teme să facă dragoste c-un delapidator. Eu te înțeleg, Gogule... Ți-am făcut multe servicii, Gogule. (*Gogu se așază pe*

bancă. Ortansa vine lângă el.) De ce taci, Gogule? Spune ceva!

GOGU: Nu mai avem ce să ne spunem...

ORTANSA (*sare în picioare. Vine amenințătoare în fața lui*): Gogule, îți dai seama ce spui?

GOGU: Nu te mai iubesc, Ortansa... (*Ortansa își pleacă zdrobită fruntea. Se îndepărtează de el. Se plimbă buimăcită prin pădure. Gogu fuge după ea. Aruncă câte o silabă, în timp ce o urmărește printre copaci. Un copac — o silabă.*) Or-tan-so, nu mă in-ter-pre-ta gre-șit...

ORTANSA (*plînge*): Mă arunc înaintea trenului, Gogule! Eu nu concep viața fără tine.

GOGU: Fii fată inteligentă. Nu susține calamități. Eu nu ți-am cerut să mă iubești.

ORTANSA: Ești o fiară! N-ai nimic omenesc!

GOGU: Nici tu n-ai!

ORTANSA: Nu mă compara pe mine cu tine... Eu am, Gogule, suficient. Dragostea mea pentru tine ce este? Prin câte am trecut eu, Gogule! Câte sacrificii am făcut eu, Gogule!

GOGU (*teatral*): Multe, Ortansa... În adîncul sufletului îți voi păstra o amintire frumoasă... cu o singură condiție...

ORTANSA: Cere-mi orice, Gogule. Eu îți dau și viața mea, și dragostea mea...

GOGU: Nu iubire îți cer, ci un mic serviciu...

ORTANSA (*dezamăgită*): Așa puțin, Gogule? La atîta se reduce...?

GOGU: Da, la atîta se reduce... Întoarce-te la căminul conjugal și iubește-ți soțul.

ORTANSA: Gogule!?

GOGU (*tăindu-i privirea*): Cu patimă oarbă...

ORTANSA: Cum poți, tocmai tu, să-mi ceri asta?

GOGU (*și mai categoric*): Pînă la sfîrșitul vieții... O să te ierte, e nebun după tine. Pînă la sfîrșitul vieții, auzi, Ortansa?

ORTANSA (*indignată*): Dar eu nu exist? Eu ce sînt, Gogule, pentru tine? O păpușă pe care o arunci de colo pînă colo?

GOGU: Îngrozește-te de ceea ce îți voi spune acuma... Să te miri foarte mult, Ortansa, să nu-ți vină să-ți crezi urechilor. Doamne, ce ticăloșie! Ce om lipsit de scrupule! Doamne, la cîte principii am renunțat... Am făcut o tranzacție.

ORTANSA (*simte ceva*): Cu dragostea mea? Cu visurile mele de fericire?

GOGU (*preia indignarea Ortansei și o face și mai puternică*): Cu visurile tale de fericire... Cu dragostea ta curată... Cu iubirea noastră frumoasă... În mod mișelesc și neomenesc te-am cedat soțului, numai ca să scap de controlul financiar. Nu, nu, Ortansa, n-am ținut cont că ai și tu un suflet.

ORTANSA: N-ai ținut cont, Gogule, n-ai ținut cont!

GOGU (*scîrbit de el însuși*): Ce barbarie! De cîte infamii sînt capabil...

ORTANSA: E un sacrificiu ce-mi pretinzi tu, Gogule.

GOGU: Sigur că da. Ești inteligentă, Ortansa. Ai înțeles esența: și încă un sacrificiu imens. Dar e în joc cîntea mea. Dacă vine controlul, dau de dracu... nu mai sînt așa de cîstit. Nu mă simt în siguranță decît dacă rămîi nevasta lui. Dacă stai cu Emilian pînă la sfîrșitul vieții...

ORTANSA: Mi-a fost tot timpul teamă de controlul ăsta financiar. Aveam o presimțire... Știam eu că de la el o să vină toate nenorocirile.

GOGU: Privește fenomenul din toate unghiurile. Mare noroc am avut cu pasiunea năprasnică a soțului tău legitim. E ceva nemaipomenit! Cîte ți-a trecut cu vederea... Dragostea lui nebună m-a scos din impas.

ORTANSA: Mă îngrozește numai gîndul, Gogule. Ce viață mă așteaptă... Iar discuții serioase, situația din Congo, ce e omul, ce e binele, ce e răul, ce e fericirea — Gior-dano Bruno, adevărul și colectivitatea... respectul față de om, Doamne Dumnezeu...

GOGU: Eu nu zic c-o să-ți fie ușor...

ORTANSA: Vreau să te mai văd o dată! (*Îi examinează înfățișarea.*) Tu ai ochi frumoși, Gogule... Deci, s-a

dus iubirea noastră... Încă o iubire care se sfârșește.
Și noi o credeam veșnică...

GOGU (*stăpînindu-și plînsul*): Poate că e în firea lucrurilor,
Ortansa...

ORTANSA: Nu plînge, Gogule. Acuma e inutil. Am petrecut clipe splendide... (*Înduioșată.*) Tu ești, în fond, un copil... De cîte ori îmi amintesc cum te dădeai dimineața jos din pat, îmi vine să zîmbesc. Niciodată nu-ți găseai papucii, ce scandal mai făceai! Cînd mîncai dulceața, te mînjeai peste tot. Un copil mare, dar tot un copil.

GOGU (*sincer mirat*): Vezi că despărțirea de tine îmi zdruncină sufletul? Uite, simt că se petrece ceva cu mine... Realmente, sînt emoționat. Dă-mi o șuviță din părul tău.

ORTANSA (*iși smulge o șuviță*): Ești mult mai sensibil decît credeam...

GOGU (*sărută șuvița. O pune în portvizit*): O să-mi amintească de tine. Ce soartă crudă, Ortansa! De ce sînt oamenii atît de răi? Și gusturile noastre coincideau...

ORTANSA: Îți amintești, Gogule? Devenisem, la un moment dat, o singură ființă.

GOGU (*se prăbușește în brațele femeii*): O să mă macine singurătatea... O să-mi fie extrem de greu. Stai puțin, Ortansa. Mi-am adus aminte de o frază mai sugestivă. O să vezi că fraza asta o să-ți răscolească sufletul. Cînd o să mă trezesc dimineața și o să văd patul gol... Cum ți se pare?

ORTANSA (*se desprinde din brațele bărbatului. Îi strînge fularul la gît*): Să-ți păstrezi sănătatea. Să mîninci mai mult. Să nu mai fumezi trei pachete pe zi... (*Se îndepărtează.*)

(*Gogu rămîne nemișcat ca o stană de piatră. O urmărește cu privirea. De-abia acum își dă seama ce a pierdut. Plînge. Nu-și șterge lacrimile. Le lasă să-i brăzdeze obrazul.*)

ORTANSA (*iși întoarce pentru ultima oră privirea*): Adio, Gogule...

S c e n a a 2-a

Același decor din tabloul 2.

Acasă la familia Ortansei. Atmosferă deprimantă. Vîntul șuieră sinistru prin ferestrele larg deschise. Părinții Ortansei țar una și aceeași ființă.

Părinții Ortansei

(După ce, la început, părinții Ortansei țar o singură ființă, ei se despart, devin două personaje, se ajută și se completează reciproc.)

MAMA ORTANSEI: Susținea că Ortansa e o burgheză, și uite, a îmbătrînit de atîta suferință. Mă doare inima numai cînd îl văd... (*În continuare directă a aceeași suferințe.*) Ar fi foarte penibil să se sinucidă în casa noastră.

TATĂL ORTANSEI: Vorbești și tu prostii! Cum o să se sinucidă în casa noastră? Atîta bun-simț mai are și el...

MAMA ORTANSEI (*luînd apărarea lui Emilian*): Cînd omul e copleșit de o mare durere, bunul-simț dispore.

TATĂL ORTANSEI (*luînd și el apărarea lui Emilian*): Bunul-simț nu trebuie să dispară în nici o împrejurare. Eu, în locul lui, m-aș sinucide într-un oraș unde nu mă cunoaște nimeni. Așa ar fi corect.

MAMA ORTANSEI (*prăbușită de durere, se așază pe un fotoliu. Își duce obosită mina la frunte*): Mă gîndesc... ce-i mai trece unei biete mame prin cap... (*Mirată de gîndurile care-i trec prin cap.*) Mă gîndesc că dacă Emilian s-ar sinucide discret, Ortansa ar primi o pensie... (*După o pauză, dîndu-și seama de naivitatea celor șpuse.*) Dar sînt o naivă, nu-i așa, Jean?

TATĂL ORTANSEI: Ești o cinică. Nici vorbă de pensie. Numai necazuri și neplăceri. (*Mama Ortansei cade pe gânduri.*) La ce te gîndești?

MAMA ORTANSEI (*naivă*): Copilării. Lucruri, în fond, fără importanță. (*Cu duioșie.*) Emilian n-avea un salariu tocmai rău...

TATĂL ORTANSEI (*sobru, bărbătește, loial*): N-am spus asta niciodată.

MAMA ORTANSEI (*pradă aducerilor-aminte*): Îți amintești cum așeza plicul pe măsuță?

TATĂL ORTANSEI (*descoperă măsuța cu pricina*): Aici, nu-i așa? (*Mama Ortansei vine și ea lângă măsuță. Amîndoi inspectează măsuța, cu duioșie, de parcă s-ar uita la o ființă vie. Scena e cufundată în întuneric, numai locul în care se află măsuța și cei doi bătrîni e luminat foarte puternic. Tac emoționați. Tatăl Ortansei îi strînge mîna, îmbărbătînd-o parcă.*)

MAMA ORTANSEI: Îmi amintesc totul, pînă la cel mai mic amănunt. Nu scotea o vorbă. Punea plicul pe măsuță și se retrăgea în dormitor...

S c e n a a 3-a

(*Apare Emilian. Părinții Ortansei îl privesc înspăimîntați.*)

Părinții Ortansei, Emilian

EMILIAN (*cu figura răvășită de durere*): Minte-mă, mamă-soacră, dacă adevărul nu mă slujește... (*Cu durere.*) Mamă-soacră, spune-mi, a venit Ortansa? (*Încercînd s-o facă complice.*) Nu-i așa că Ortansa s-a întors la domiciliul ei conjugal?

TATĂL ORTANSEI: Nu chinui o femeie în etate.

EMILIAN (*o ia de mînă pe mama Ortansei*): Dumneata ești femeie, înțelegi suferința mea relativ mai ușor. (*Pro-*

iect de paradis.) Eu vă întreb: „A venit Ortansa?“, dumneavoastră zîmbiți duios: „Da, scumpe ginere, Ortansa s-a întors“, și eu sar în sus de bucurie...

TATĂL ORTANSEI: Emilian, ești un om cult. Vino-ți în fire!

EMILIAN (*îl privește cu dușmănie*): Dumneata, tată-socrule, să taci din gură. (*Și mai pornit.*) Ce, dacă sînt cult, n-am voie să fiu zdrobit de durere? (*Se întoarce, plin de o nouă speranță, spre mama Ortansei.*) Te rog, mamă-soacră. Spune-mi că s-a întors Ortansa...

MAMA ORTANSEI: Ortansa nu s-a întors. Nici măcar n-a telefonat.

TATĂL ORTANSEI: S-ar putea să telefoneze, nu mai fi așa de pesimistă.

EMILIAN (*îi e greu să primească lovitura. Nebun de durere*): Mințiți amîndoi în egală măsură. (*Îi examinează pe fiecare în parte.*) Și tu, mamă-soacră, minți. Și tata-socrul... Ortansa s-a întors la cuibul dragostei... Ortansa e în dormitor și-și curăță unghiile.

TATĂL ORTANSEI: Nu s-a întors nici o Ortansă.

EMILIAN (*cu o credință fanatică*): Ortansa e în dormitor și-și curăță unghiile. (*Deschide ușa dormitorului cu o lovitură de picior. În dormitor nu e nimeni. Părinții Ortansei îl privesc înspăimîntați. Emilian examinează dormitorul. Arată spre un punct al camerei.*) Ortansa s-a întors. Priviți cum își curăță unghiile. Cu ce grație schimbă forfecuțele... Ortansa s-a întors. De ce m-ați mințit?

MAMA ORTANSEI (*frîngîndu-și mîinile de durere*): Emilian, băiatule...

EMILIAN (*cu o expresie de beatitudine întipărită pe față, se îndreaptă spre un punct al camerei*): Bine ai venit, Ortansa. Eram ferm convins că te vei întoarce după o anume perioadă.

MAMA ORTANSEI: Emilian, nu e nici o Ortansă. E o nălucire, băiatule. E ceva ireal, copilule...

EMILIAN (*adresîndu-se unei Ortanse imaginare*): Auzi ce spun părinții tăi? Ei nu văd cum îți cureți unghiile. Ei nu cred în dragostea noastră. (*Îi dă la o parte pe cei doi bătrîni.*) Plecați, plecați! Lăsați-mă singur cu Ortansa.

Scena a 4-a

Tatăl Ortansei, Mama Ortansei

MAMA ORTANSEI: Bietul băiat, în ce situație penibilă ne pune... Nu mă gândesc la noi, mă gândesc la rudele lui. Sînt o femeie bătrînă și mă gândesc la orice. Ce-o să spună biata maică-sa cînd o să afle că s-a sinucis chiar în casa noastră? Și noi — mă gândesc la biata maică-sa — o să avem mari neplăceri. Ar fi foarte penibil... Cîte formalități! Oriunde te duci, formalități. Trebuie să anunțăm în toate părțile, rudele, doctorul, miliția, administratorul de bloc; trebuie să telefonăm, să luăm măsuri. (Naivă.) Nici nu știu cui trebuie să te adresezi mai întîi într-o asemenea situație... miliției, doctorului?

TATĂL ORTANSEI (*surprînzător de dur*): El să moară, că de descurcat, ne descurcăm noi.

MAMA ORTANSEI (*surprînzător de blîndă*): Vai, Jean, de ce ești atît de crud cu bietul băiat, dacă tot nu căpătăm pensie? E lipsit de sens. Ascultă-mă pe mine, nu te mai purta ca un copil. Ai părul alb, dar tot nu știi să te ocupi de interesul tău. Dacă tot nu căpătăm pensie, gîndește-te și tu că bietul om e încă foarte tînăr. (*Încearcă ușa dormitorului.*) Emilian! Emilian... Nu răspunde...

TATĂL ORTANSEI (*înfricoșat*): Doamne Dumnezeu! Să nu fi făcut vreo prostie!...

MAMA ORTANSEI (*calmă și crudă*): Atîta bun-simț mai are și el ca să se gîndească la situația noastră... Sinucigașii sînt oamenii cei mai egoiști. Cînd își pun ștreangul la gît, se gîndesc numai cum să moară mai repede. Eu, dacă m-aș sinucide, m-aș gîndi ce las în urma mea...

TATĂL ORTANSEI (*forțează ușa*): Ne-a făcut-o, analfabetul!

MAMA ORTANSEI: Nu vorbi așa, Jean. Avea două licențe. O să explicăm autorităților... Spune-i c-a venit Ortansa. Dacă n-a murit pînă acum, să nu moară de acum înainte... Minciuna înzdrăvenește omul.

TATĂL ORTANSEI (*forțează ușa. Cu duioșie în glas*): A venit Ortansa!

Scena a 5-a

Emilian, părinții Ortansei

(*Emilian doarme liniștit într-un fotoliu.*)

MAMA ORTANSEI (*îl zgîlție cu putere*): Emilian!

EMILIAN (*căscînd*): Ce e? Mă caută cineva la telefon? Lăsați-mă în pace. Dormeam așa de bine. Pic de somn...

TATĂL ORTANSEI (*convins că Emilian e nebun*): A venit Ortansa!

Scena a 6-a

Emilian, părinții Ortansei, Ortansa

(*Uimiți, părinții Ortansei se dau la o parte pentru ca Emilian s-o vadă mai bine.*)

EMILIAN (*se ridică în picioare. Se îndreaptă spre Ortansa. Nu-i vine să-și creadă ochilor*): Tu ești, Ortansa?

ORTANSA (*se îndreaptă spre Emilian cu brațele întinse*):
Eu sint... Ortansa... Iubita ta.
EMILIAN (*o ia în brațe și o așază trainic lângă părinți*): Jur
că Ortansa mă scoate din sărite. Păstrați-o sănătoși.

S c e n a a 7-a

Acasă la Clementina. Același decor din primul tablou.

Gogu, Clementina

CLEMENTINA: Te-ai întors, Gogule?

GOGU: Nu m-am întors. Unde vezi tu că m-am întors?

CLEMENTINA (*trece direct la temă*): Ortansa nu-i pentru
tine, Gogule. Ea n-o să-ți satisfacă chiar toate capri-
ciile, absolut toate capriciile. Gogule, simpla ta pre-
zență mă tulbură. Când lipsești tu, mobila n-are viață...

GOGU (*caută să înțeleagă suferința Clementinei. Toate ges-
turile îi sînt însă greoaie, îi cer un mare efort*): Ce spui
tu, Clementina, mă zguduie... Realmente, mă zgu-
duie. Nu exagerez cîtuși de puțin. Nu știu dacă tu
mă crezi, dar mă zguduie. Nu exagerez cîtuși de puțin.
Nu știu dacă tu mă crezi, dar mă zguduie... (*Din
altă lume.*) În orice caz, cred că mă emoționează
profund. Uite, chiar mă gîndesc, biata de tine, pără-
sită la treizeci și doi de ani... Trebuie să-ți fie foarte
greu.

CLEMENTINA: Nu te dau Ortansei! Vreau să te păstrez, Go-
gule!

GOGU (*înțelegînd suferința femeii*): Cred c-am mai văzut
eu odată ceva asemănător și tot în legătură cu doi
oameni de sexe diferite... Probabil, despărțirea de
mine îți provoacă o anume stare de spirit. Te-ai obiș-
nuit cu prezența mea, nu-i așa? Prezența mea îți
sugerează o anumită asociație de idei?

CLEMENTINA: Eu ți-am iertat foarte multe, Gogule. Nu
poți să spui că n-am închis ochii. Dar tu nu m-ai
înțeles, nu te-ai gîndit să te uiți în adîncul sufletu-
lui meu, să te întreb ce o fi cu femeia asta.

GOGU: Nu, Clementina. Nu atinge fondul problemei. Nu
atinge fondul problemei, că mă înfurii... Vrei să trec
de la gingășie la dispreț?

CLEMENTINA (*brusc lirică*): Nu, Gogule, nu e ceea ce crezi
tu. Altceva voiam să-ți spun. Ai fost singurul bărbat
care a lăsat o urmă în viața mea.

GOGU (*cu o mare vigoare, naturalețe și siguranță*): N-ai în-
țeles nimic, Clementina... Nu te compara tu cu Ortan-
sa. (*Cu dușmănie.*) N-ai spus că te apucă greața nu-
mai cînd te gîndești ce afaceri necurate învîrtesc eu?

CLEMENTINA (*il ascultă nedumerită*): Greață? Am spus eu
că m-apucă greața? (*Cu demnitate*): Poate mă con-
funzi, Gogule...

GOGU (*tiranic*): Nu te confund. Ai spus că te-apucă greața.

CLEMENTINA (*sincer indignată*): Pe mine, greața? Eu, iu-
bita ta?! Gogule, uită-te în ochii mei!

GOGU: Clementina, degeaba negi... Ai spus că nu duc o
viață demnă, că ar trebui să muncesc cinstit, ca toți
oamenii.

CLEMENTINA (*pare zdrobită de acuzațiile bărbatului*): Am
spus eu că trebuie să muncești cinstit? Poate a fost
o scăpare, Gogule. Cine știe ce era în capul meu în
momentul ăla...

GOGU (*continuă atacul*): Ai spus că ai și tu păreri tale
despre viață. Că, în definitiv, nu ești o roabă. De
cîte ori nu ne-am certat pe tema asta? Că tu detești
minciuna...

CLEMENTINA (*profund indignată*): Eu detest minciuna?
Minciuna, Gogule?

GOGU: Da. Minciuna. Ai spus că și tu ești om.

CLEMENTINA (*își pierde răbdarea. Nu-și aduce de loc aminte
de așa ceva*): Am spus eu că sint și eu om?!

GOGU: Da. Chiar așa ai spus. Că, în definitiv, și tu ești om.

CLEMENTINA (*dramatic*): Nu-i adevărat.

GOGU: Ba este! Nu minți!

CLEMENTINA (*implorînd înțelegere*): De unde să am eu
păreri mele, Gogule? Eu să te contrazic pe tine, Go-

gule?! Numai ca să-ți aud vocea ta, cu timbrul ei caracteristic, aș trece și la budism, nu știu ce n-aș face, Gogule... Nu zic, poate cîndva, de mult, acum trei mii de ani, am detestat minciuna, dar dacă tu n-o detești, Gogule, cum s-o detest eu? Cum să detest minciuna, eu, o biată femeie lipsită de apărare? Adevărul mă îndepărta de tine, Gogule, și atunci nu mai era adevăr, ci o broască țestoasă...

GOGU: Nu amesteca aici animalele. N-au ce căuta.

CLEMENTINA: Lasă, Gogule, să le amestec, că le amestec cu tilc... Vreau să mă înțelegi exact, Gogule, chiar dacă mă părești... Și dacă minciuna mă apropia de tine, dacă cu prețul minciunii îți mîngîiam părul, dacă cu prețul minciunii îți simțeam răsuflarea, minciuna nu mai era minciună... ci, ce să zic eu, Gogule, Bach...

GOGU: Lasă compozitorii. N-au ce căuta aici.

CLEMENTINA: Lasă să-i amestec, că-i amestec cu tilc, Gogule, nu înțelegi?

GOGU: Minți! Ai personalitatea ta bine precizată.

CLEMENTINA (*vide isteric*): Ești nebun, Gogule?! Eu, și personalitate bine precizată! (*Înaintează spre el, privind-l drept în față.*) Eu, personalitate bine precizată?!

GOGU: Da, ai felul tău de a fi...

CLEMENTINA (*tandră, lirică*): Pentru tine am renunțat la orice, Gogule. (*Îi sărută mîinile.*) Dar la absolut orice... Eu nu te judec pe tine, Gogule. Eu n-am nimic, Gogule, numai pe tine te am.

GOGU: Atunci, de ce n-ai vrut să porți pantofii pe care ți i-am făcut cadou de ziua ta onomastică? Cu cîtă duioșie am purtat cutia pe stradă! Am delapidat ca să-ți fac ție o surpriză. Pantofii n-au costat, desigur, o avere, dar aici conta gestul, nu banii. Și tu ai avut cinismul să-mi spui că nu porți pantofi din bani nemunciți.

CLEMENTINA: Eram o copilă pe vremea aia, Gogule. Ce știam eu despre viață?

GOGU: Erai o fiară. De fapt, pantofii ăia au ridicat un zid între noi. Dacă știam asta, nu-i mai cumpăram.

CLEMENTINA (*își aruncă pantofii. Deschide șifonierul cu mișcări violente. Scoate pantofii aduși de Gogu de ziua ei onomastică. Îi încalță într-o stare de febrilitate. Sînt pantofi cu toc foarte înalt. Cu o expresie de beatitudine timpă, se îndreaptă spre Gogu*): Am o minte de pasăre, Gogule...

GOGU (*tresare, zguduit de mărturisirea femeii*): Iubita mea! (*Se gîndește puțin și apoi se hotărăște. O strînge în brațe.*) N-am știut, iubita mea, n-am știut. Am crezut că în adîncul inimii mă detești. O, ce copil prost am fost! Am crezut că ai personalitatea ta bine precizată...

CLEMENTINA (*printre lacrimi*): Am o minte de pasăre, Gogule!

GOGU (*vrea să-și manifeste dragostea, dar nu știe cum anume. Își încordează memoria*): Numai o clipă, Clementina, o singură clipă... și-mi exteriorizez sentimentele. (*Își aduce aminte de cîte ceva... îi turtește nasul.*) Țasta-i un gest omenesc, nu-i așa, Clementina? Țasta se cheamă hîrjoană, dacă nu mă înșel... Cel puțin, ești beată de fericire?

CLEMENTINA: Da, Gogule. Hîrjoană se numește. Așa cred, cel puțin...

GOGU: Vezi ce memorie am eu, Clementina? Faptul că prezența ta mă tulbură, asta e tot ceva omenesc, nu-i așa?

CLEMENTINA: De ce mă întreb tocmai pe mine, Gogule? Asta voiam să te întreb eu pe tine... Și eu sînt foarte curioasă. (*Extaz.*) A venit fericirea!

S c e n a a 8-a

Clementina, Gogu, Ortansa
(Ortansa apare în pragul camerei, distrusă.)

GOGU (*o părăsește pe Clementina și se îndreaptă spre Ortansa. Ortansa își pleacă fruntea, zdrobită. Gogu îi ridică bărbia și o privește în ochi*): Niciodată n-ai să știi tu,

Ortansa, cît am să sufăr pentru gestul brutal pe care-l voi comite chiar acuma... Prin cîte am să trec eu după aceea... (*O pîlmuieste.*)

ORTANSA (*conștiința vinovăției e mai puternică decît jignirea suferită*): N-am nici o vină, Gogule. Emilian nu mă iubește. M-a aruncat ca pe o cîrpă.

CLEMENTINA (*de acolo, de la locul ei*): Du-te la soțul tău legitim. Nu mai sparge casele oamenilor.

GOGU (*ii face semn Clementinei să tacă din gură*): Cum adică, nu te iubește? Ce înseamnă aia că nu te iubește?

ORTANSA: Cum să-ți explic eu, Gogule? Nu vrea să mă stea cu mine în aceeași casă. Nu simte nevoia să mă mîngîie. În loc să mă sărute, mă pîlmuieste, mă dă la o parte. Cînd mă vede, cască.

CLEMENTINA (*vrea să-l ajute pe Gogu*): Nu vrea să mai trăiască cu Ortansa, ci cu o altă femeie, care nu e Ortansa.

GOGU: Nu înțeleg ce spuneți... Trebuie să te iubească sau, mă rog, ceva asemănător. Dacă nu te iubește, vine controlul financiar.

ORTANSA: Emilian nu mă iubește, mă disprețuiește... ceea ce e cu totul altceva.

GOGU (*tare*): Trebuie să te iubească! Mi-a promis că dacă tu, Ortansa, te întorci la el, închide ochii, mă lasă în pace. Vrei să ajung la pușcărie?

CLEMENTINA (*de acolo, de la locul ei*): Gogu e un om cîns-tit.

GOGU (*se întoarce spre Clementina*): Taci dracului din gură. (*Către Ortansa, implorînd-o.*) Trebuie să te iubească... Schimbî-te, Ortansa! Transformă-te... Privește-o cu dispreț pe Clementina, pe mine, pe părinții tăi infectați de morala burgheză... Iubește reducerea prețului de cost, iubește-l pe Giordano Bruno. Află de ce s-a lăsat ars pe rug. Încadrează-te în cîmpul muncii. Privește viața cu ochii unei fecioare. Devino pudică! Devino mamă! Fii sinceră cu Emilian. Privește-mă cu dispreț!

ORTANSA: Cum o să te privesc cu dispreț, Gogule? Tu ești un sfînt!

CLEMENTINA: Ascultă ce spune, Gogule! (*Ortansei.*) Te lăudai că sucești capul bărbaților. Vrei să se nenorocească Gogu??

GOGU (*Clementinei*): Taci din gură, Clementina! (*Ortansei.*) Nu sînt un sfînt, idioato. Sînt o lichea...

ORTANSA: Pentru mine ești un sfînt. Eu așa te văd.

GOGU: Nu, bufnițo, nu sînt un sfînt... Nu înțelegi? Trebuie să mă detești... din adîncul sufletului. Trebuie să te apropii de Emilian, el să-și dea seama că te-ai schimbat, să te iubească, să-i faci copii grași și dolofani, și eu să scap de închisoare... Nu înțelegi? Curvo!

ORTANSA: Eu, curvă, Gogule?

CLEMENTINA (*de acolo, de la locul ei*): Gogu judecă înainte de a pronunța fiecare cuvînt.

ORTANSA: Te iubesc, Gogule!

GOGU (*alt ton*): Ortansa... fă un efort... pentru tot ce a fost frumos între noi... pentru clipele de la Poiana Țapului...

CLEMENTINA (*indignată*): Ați fost într-o localitate de munte?

GOGU (*către Clementina*): Taci din gură, Clementina, nu mă mai întrepuie... (*Către Ortansa.*) Fă ca Emilian să te iubească, să se tulbure cînd îți aude pașii... Dacă se tulbură cînd îți aude pașii, scap de închisoare. Dacă nu se tulbură cînd îți aude pașii, dau de dracu, Ortansa!

ORTANSA: Am încercat, Gogule. Îmi ceri imposibilul. Mă detestă! (*Sună telefonul. Gogu se reține să răspundă. Ascultă îngrozit.*)

CLEMENTINA: Vino la mine, Gogule.

ORTANSA: Vino în brațele mele moi, Gogule...

GOGU (*dă femeile la o parte, cu dispreț*): Nu v-am iubit, bufnițelor neputincioase. Nu sînteți nimic... Nu sînteți femei... N-aveți suflet. (*Ca o concluzie logică.*) Vine controlul financiar. (*Se prăbușește totuși în brațele femeilor. După cîteva secunde își revine. Se desprinde din îmbrățișarea lor.*) Gogu nu moare! Gogu se transformă! (*Se plimbă degajat prin cameră.*) Uitați-vă la mine cu atenție... (*Clementina îl examinează cu atenție. Ortansa, la fel.*) Adio! Adio, Gogu

cel fără scrupule și principii! Adio combinații și filodorme! Când va veni controlul, nu-l va mai găsi! Unde e Gogu cel odios? Unde e Gogu cel fără principii? A dispărut ca prin farmec. Va fi alt Gogu. Un Gogu care regretă ce-a făcut, un Gogu care se căiește sincer. Un Gogu care vrea să ia viața de la început și capătă circumstanțe atenuante... După ce trece controlul, adio Gogu cinstitul, adio regrete... adio, nu-mi dau seama ce-am făcut... Din nou adevărul Gogu, nemuritorul Gogu...

ORTANSA: Ești un deliciu, Gogule...

CLEMENTINA: Ești superb, Gogule...

GOGU: Controlul începe peste o jumătate de oră. Ortansa, ceasul tău merge bine?

ORTANSA: Da, Gogule. E zece și un sfert.

GOGU: Deci, pînă la unsprezece fără un sfert, într-o jumătate de oră, trebuie să trec prin transformări teribile, prin zguduiri sufletești, prin răscolitoare crize de conștiință, să mă transform dintr-un bărbat cinic...

CLEMENTINA (*violent emancipată*): Renunți tu, Gogule, la cinismul tău?

GOGU (*mîndru*): Da. Renunț, Clementina. Acum nu e nevoie de cinism, ci de reversul cinismului. Când omul se află într-o încurcătură, se face frate și cu dracu pînă o scoate la capăt. Mi-e teamă de un singur lucru. Eu n-am regretat niciodată nimic. Dar absolut niciodată... Nu știu, deci, cum arată un individ care regretă din adîncul inimii, cum se comportă, ce gesturi face, de ce regretă, ce spune, cum spune, cum îi strălucesc ochii. Nu știu absolut nimic.

ORTANSA (*practică*): Atunci cum o să regreți, Gogule?

GOGU (*se plimbă prin cameră*): Da. Asta-i nenorocirea!.. Cum am să regret?... Cu ajutorul vostru. Voi trebuie să fi regretat ceva la viața voastră. Îmi povestiți tot ce știți în materie de remușcări. Orice sugestie... un cuvînt... o expresie, un gest caracteristic... sînt binevenite...

ORTANSA (*sentimentală*): Întreab-o pe Clementina. Eu, Gogule, semăn prea mult cu tine.

GOGU: Ești nebună? Acuma nu trebuie să semeni cu mine, acuma trebuie să fii opusul meu... Trebuie să învăț

de la tine să fiu om!

ORTANSA: Mai bine mă arunc acum înaintea trenului decît să fiu opusul tău!

CLEMENTINA: Las-o, Gogule. Nu vezi că ea nu-și dă seama de situație?! Pe tine te paște închisoarea, și ei îi arde de fașoane...

GOGU (*amestec de pasiune și tandrețe*): Fiți unite, fetelor! Fiți unite în această clipă grea. Purtați-vă ca două surori... (*Clementina și Ortansa se sărută.*) Fetelor, iubitelor, nevestelor, amantelor, înțelegeți situația mea! Vreau să capăt o înfățișare omenească... Cu alte cuvinte, vreau să semăn cu un om, cel puțin în linii generale... (*Durere și implorare.*) Dați-mi tot ce aveți voi mai frumos! Tot ce aveți voi mai curat... (*Cu disperare.*) Scormoniți-vă sufletul! Scotociți-l bine... bucătică cu bucătică... Întoarceți-l pe toate fețele. În caz de forță majoră, amintiți-vă de vremea cînd erați copile și vă jucați în nisip... prima zi de școală... eventual, o bunicuță... Amintiți-vă de vremea cînd erați adolescente. N-ați vrut să îrfăptuiți ceva frumos? După cum mi-a povestit mie o mătușă bătrînă, în tinerețe oamenii au anumite impulsuri generoase. Ortansa, spune-mi tot ce știi despre Giordano Bruno, de ce s-a lăsat ars pe rug. Trebuie să fi avut el un motiv... Dați-mi tot ce aveți voi mai frumos. Cu titlu de împrumut, nu vă fie teamă. După ce trece controlul, vi le dau înapoi pe toate... și bunicuțele, și obsesia unei singure iubiri, și pe Giordano Bruno. (*Disperare surdă; vrea să le entuziasmeze.*) Hai, fetelor, repede, repede! Fiți serioase! Fiți cinstite! Iubiți adevărul! Detestați minciuna! Aspirati să deveniți mame... (*Poruncitor.*) Duceți-vă la muncă! Legănați-vă pruncii!

ORTANSA (*cu cele mai bune intenții*): Adică, ce e, în definitiv, un gînd frumos? (*Clementina dă din umeri.*)

GOGU (*dă și el din umeri*): Pe mine mă întrebați? Dracu știe?! Probabil, ceva măreț...

CLEMENTINA (*încearcă marea cu degetul*): Gogule, nevoia de a croșeta e ceva măreț?

GOGU (*dă din umeri*): Nu știu. Poate să fie, poate să nu fie. De ce mă întrebați pe mine? V-am spus să nu vă dezu-

manizați complet, să mai păstrați o fărîmă, pentru orice eventualitate... (*Disperat.*) De ce n-ați devenit mame? Ortansa, leagănă-ți pruncul în brațe...

ORTANSA: Nu știu ce vrei, Gogule!... Ce, femeile leagănă pruncii în brațe? Ai pretenții absurde.

CLEMENTINA: Ortansa are dreptate. Ai pretenții absurde. Noi sîntem doar femei. De ce ne întrebi despre copii?

GOGU: Absurde? Vreți să înfund pușcăria? Dați-mi tot ce aveți... amintiri... aspirații înalte, idealuri curate... remușcări, repede, repede! Vreți să piară Gogu?

ORTANSA (*se plimbă prin cameră cu un aer concentrat*): Eu știu ce vrei tu, Gogule... Stai să-mi amintesc, să-mi răscolesc sufletul... (*Se plimbă în continuare cu un aer concentrat.*) Tu vrei ceva măreț sau o remușcare... Nu anecdote, în orice caz... Era acum vreo zece ani... Era într-o dimineață și mă plimbam pe Calea Victoriei. (*Își chinuiește memoria. Gogu, plin de speranță, aleargă spre Ortansa.*) Nu-mi mai amintesc nimic. Absolut nimic...

CLEMENTINA (*se plimbă și ea cu un aer concentrat*): Adică, dacă am făcut ceva, mă rog, un anume lucru, și pe urmă mi-a părut rău? Ce am simțit eu?

GOGU (*vine spre Clementina*): Da, Clementina, tu ești speranța mea, tu ai fost și încadrată... De pildă, pantofii... Ce frământări ai avut? Spune-mi ce ai simțit, Clementina, ca să simt și eu... (*Clementina cade pe gânduri.*) Hai, fetiço, scormonește-ți sufletul! Asta a fost ceva frumos în viața ta. Amintește-ți totul pînă în cel mai mic amănunt...

CLEMENTINA: Vezi, Gogule, vezi? Nu era mai bine dacă mai păstram ceva omenesc, dacă aveam și eu personalitatea mea? Acum ne prindea bine...

GOGU (*o împinge cu brutalitate*): Nenorocito, n-ai pic de caracter. Trebuie să fii om, nu cîrpă! Cu riscul de a mă pierde, cu orice risc... Să fi avut un țel în viață... (*Blînd.*) Fii Clementina cea de altădată... Cînd încă nu mă cunoșteai pe mine, cînd încă mai aveai principii. Amintește-ți acele principii. Fii Clementina cea de odinioară, care nu suportă afacerile necurate... Indignează-te împotriva necinstei și a nedreptății!

CLEMENTINA (*șoaptă*): Clementina cea de altădată?

ORTANSA (*strigăt*): Da, Clementina cea de altădată.

GOGU (*strigăt*): Clementina cea de altădată!

CLEMENTINA (*cade pe gânduri*): Nu mai știu nimic despre Clementina cea de altădată. E mult de cînd nu m-am mai indignat, Gogule... foarte mult. Cînd te indignezi, trebuie să urli?

ORTANSA (*cade și ea pe gânduri*): Așa se pare. Precis, nu pot să spun. Oamenii fac, în orice caz, gesturi foarte caraghioase... Parcă am văzut odată, în copilărie, un om bătînd cu pumnul în masă. Dar nu pot să știu dacă aia era indignare... Nu vreau să te induc în eroare, Gogule...

CLEMENTINA (*neîncrezătoare*): Cînd o să redevii cinic, o să-mi dau în moalele capului cu fondul meu cinstit. Nu vreau să mai trec prin ce-am trecut.

GOGU (*disperat*): Nu fiți nebune, vreau să fiu om. Dați-mi sugestii!

ORTANSA: Te înțeleg, Gogule, îmi scotocesc sufletul, dar nu găsesc nimic.

CLEMENTINA: Hai, Ortansa. Uit tot răul pe care mi l-ai făcut... Și mie mi-ai spus odată că tu păstrezi în adîncul sufletului ceva curat.

ORTANSA (*sondîndu-și adîncurile sufletului*): Dacă găsesc un gând măreț, ți-l dau, Gogule, cu cea mai mare plăcere.

CLEMENTINA: Mie îmi place să fie curățenie în casă. Asta, Gogule, nu-i ceva sublim?

ORTANSA: Mie-mi place să mănînc la ore fixe. Poate asta, Gogule, să fie ceva măreț?...

GOGU: Am nevoie de remușcări, fetelor... Să luăm cazul tău, Clementina. Tu mă iubești. Eu am delapidat. Cînd ai descoperit asta, ce-ai simțit? (*Tare.*) Nu ți-a venit să-ți iei lumea în cap? Ce reacție a declanșat în sufletul tău faptul că nu m-ai denunțat autorităților?

CLEMENTINA: Ce să declanșeze, Gogule? Nimic. Într-un fel, mi s-a părut normal...

ORTANSA: Noi n-avem prejudecăți...

GOGU (*îndreptîndu-se amenințător către cele două femei*): Să aveți prejudecăți! Acuma v-ați găsit să mă înțelegeți? Vreți să mă nenorociți?

CLEMENTINA (*țipăt de durere*): Așa ne-ai învățat tu, Gogule! Noi nu vorbim de capul nostru!

GOGU (*țipăt de disperare*): V-am spus prostii! Privești-mă cu dispreț. Întrebați-mă cum de a putut natura să facă un monstru ca mine... (*Proiect de paradis.*) Voi mă blestemați, și mie îmi crapă obrazul de rușine... Îmi dau seama de grozăvia celor făcute... mă năpădesc remușcări cumplite, îmi pare rău de ceea ce am făcut, și scap mai ușor...

ORTANSA (*tare*): Eu nu te blestem, Gogule. Dacă te blestem, pe urmă ai să spui că sînt femeie cinstită și n-o să-ți mai placă de mine.

CLEMENTINA (*la fel de tare*): Eu nu te blestem, Gogule! Dacă te blestem, o preferi pe Ortansa...

GOGU (*cade în genunchi în fața celor două femei*): Nu fiți egoiste! Mai am câteva minute. În puținul ăsta de timp, trebuie să trec prin mari zguduirii sufletești, să devin un om cinstit. Trebuie să mă transform... De ce nu înțelegeți? Vreți să mă surprindă controlul așa cum sînt?

CLEMENTINA: Nu; Gogule...

ORTANSA: Ar fi groaznic.

GOGU (*se ridică în picioare*): Atunci, hai, fetelor, iubitelor, nevestelor, amantelor... Hai să fim oameni! Hai, ajutați-mă! Dați-vă obolul. Dați fiecare ce aveți... Ce, nu mai aveți nimic omenesc? Hai să ne aducem aminte cum se comportă oamenii...

ORTANSA: Dacă vrei tu, Gogule...

GOGU (*se simte în tot ce face presiunea timpului*): Trebuie să devin om, nu mai am timp de fleacuri. Eu am atîtea pe conștiință, și voi vă mișcați ca niște babe... Tu, Clementina, spui Ortansei: „Dacă l-ai iubit cu adevărat, ajută-l să se transforme“. Ai grijă cum o să-ți sune vocea. Amestec de durere și speranță. Ascultați, fetelor, ascultați!

CLEMENTINA: Sînt foarte atentă, Gogule...

GOGU (*către Ortansa*): Tu, Ortansa, te uiți cu durere și dispreț în ochii mei și-mi spui: „Mi-ai înșelat iubirea mea curată, te-am crezut un om cinstit“. Îmi dai două palme. (*După o scurtă pauză.*) Dar eu, eu cum reacționez? (*Tare.*) Eu cum reacționez? Ce cuvinte spun,

ce gesturi fac? Eu ce trebuie să fac? Tocmai asta nu știu...

CLEMENTINA (*după o pauză — încearcă marea cu degetul*): De atîta durere, te iei cu mîinile de cap.

GOGU (*dispreț*): Bine, bine, mă iau cu mîinile de cap, dar ce spun?

ORTANSA (*ca prin vis*): Parcă cineva a spus odată, undeva, într-o țară străină: „Doamne, ce ticăloșie am făcut“.

GOGU: Vedeți că se poate, fetelor? Fiți foarte naturale! Cît se poate de naturale! Uitați tot ce vă leagă de mine. Regret ceea ce am făcut, și scap mai ușor. Hai, fetelor, să fim oameni! Ce naiba, doar v-am înșelat speranțele... Fiți gata, fetelor, iubitelor! Gata... Începe transformarea lui Gogu!

CLEMENTINA (*către Ortansa*): Dacă l-ai iubit cu adevărat... (*pauză chinuitoare*) ajută-l să devină om cinstit. (*Ortansa se îndreaptă spre Gogu. Prima dată, încearcă să-l mîngîie. Își retrage mîna, speriată. Clementina îi vine în ajutor.*) Privește-l cu dispreț, Ortansa, nu ști ce-i disprețul?

ORTANSA (*dă din umeri. Din nou tăcere chinuitoare. Își aduce aminte. Îl privește drept în ochi, vorbește fără convingere*): Te-am crezut un om cinstit... Mi-ai înșelat dragostea...

(*Mai departe nu știe ce să facă. Clementina îi face semn să-l lovească peste obraz. Ortansa îl lovește peste obraz. Ortansa îl lovește peste obraz și, încîntată că și-a îndeplinit misiunea, se retrage lângă Clementina. Gogu rămîne ca o stană de piatră. A uitat ce trebuia să facă sau nu poate s-o facă. Fața îi e schimonosită de atîta zadarnică încordare. Încearcă să se ia cu mîinile de cap, dar nu reușește. Ortansa și Clementina îl privesc îngrozite. Gogu încearcă din nou, fără succes, să se ia cu mîinile de cap.*)

ORTANSA și CLEMENTINA (*unite în această clipă grea*): Gogule, ia-te cu mîinile de cap. Așa procedează un om care regretă ceva...

(*Gogu, încă o încercare nereușită.*)

ORTANSA și CLEMENTINA (*zdrobite de durere*): Gogule, Gogule, ia-te cu mîinile de cap!... Așa procedează

un om care regretă ceva. Regretă, Gogule, că vine controlul... Regretă, Gogule, regretă!

(Gogu, o nouă încercare nereușită.)

ORTANSA și CLEMENTINA *(cu lacrimi în ochi)*: Nu sta nemșcat, Gogule! Ia-te cu mâinile de cap! Regretă, Gogule, regretă!

(Cortina cade peste strigătele disperate ale femeilor și încercările neputincioase ale delapidatorului Gogu.)

C o r t i n a

București, iunie 1961 — mai 1962

O SĂRBĂTOARE PRINCIARĂ

Tragedie într-un act

Personajele

(în ordinea intrării în scenă)

NEMEȘ 60 de ani
VARGA 53 de ani
IULIANA 45 de ani
APOLONIA 18 ani

Un apartament cu vedere largă spre stradă.

NEMEȘ: Eu zic să stați aici, înălțimea-voastră, de aici se vede admirabil. De dimineață, de când m-am trezit, nu m-am gândit decât la asta, unde să stați ca să vedeți cât mai bine. Doamne, ce frumos o să fie...

VARGA: Da, Nemeș, ai dreptate. O să fie foarte frumos. Cu acest prilej îl voi vedea și pe consilierul Vienei, sfetnicul împăratului, mâna lui dreaptă, uite cum are Dumnezeu grijă de toate. Mă simt încă tânăr, afacerile merg bine, dreptatea triumfă, rinichii nu mă încercă, de femei n-am nevoie, e foarte bine, Nemeș. Cred că de aici o să avem o priveliște minunată, n-o să ne scape nimic. N-aș vrea să pierd un asemenea spectacol. Toată lumea vorbește de spectacolul ăsta ca de o sărbătoare princiară, mai frumoasă ca un bal la curtea împăratului. Crezi că locul ăsta e cel mai potrivit? (*Deschide fereastra și se uită împrejur.*) La un spectacol, dacă n-ai un loc bun, și Sofocle și se pare plicticos.

NEMEȘ: Se poate, excelență?! Avem o perspectivă admirabilă. Toată lumea ne invidiază că noi o să-i vedem drept din față, nu din profil, cum îi vor vedea alții.

VARGA: Ai dreptate, se vede admirabil. În timp ce ei se vor chinui pe roată, vom putea bea și un vin. Cu ajutorul lui Dumnezeu, mai născocim și cugetări adânci... Orice moarte care nu-i a ta e un lucru frumos.

NEMEȘ: Am pregătit un vin roșu, excelență...

VARGA: De ce te lauzi cu slugărnicia ta ca și cum n-ai fi plătit pentru asta!... (*Îl lovește brusc peste față.*) Ciine!

NEMEȘ: Loviți-mă, excelență, loviți-mă! Nu vă sfiți, excelență, nu vă temeți că din când în când mai gem.

Nu luați în seamă bocetele mele. Prin dumneavoastră lovește mînia bunului Dumnezeu. Datoria dumneavoastră e să loviți, datoria mea e să rabd. Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvîntat. (*După o pauză, mîngîindu-și obrazul.*) Ați slăbit, excelență, degeaba, nu mai simt nimic. V-aș putea aduce biciul. Să vă aduc biciul, excelență?

VARGA: Nici nu știu de ce te-am lovit... Slugărnicia ta mă scîrbește... Ești atît de puhav și atît de mort, încît zadarnic te-aș lovi. Tu nici nu ești. Nemeș, ești numai un duh al răului... Mi-e scîrbă de tine, n-ai încercat s-o salvezi pe Apolonia. Nu știu de ce cred eu că-i datoria mea să-mi fie scîrbă de tine... Cînd am fost silit să plec în fața furiei iobagilor, ți-am încredințat nu numai averea mea, ci și demnitatea mea și onoarea fiicei mele.

NEMEȘ: A fost o nebunie, excelență, de-acolo, de la Viena, n-aveați cum să știți ce nebunie a fost. Iobagii își așezau coroane pe frunte și se jucau de-a împărații... Da, da, excelență, eu cu ochii mei bătrîni și vicleni am văzut un iobag cu o coroană pe frunte... Răpeau fiicele de nobili și le făceau muierile lor...

VARGA: Știu asta, Nemeș. La Viena se știe totul. Ți-am spus să ai grijă de Apolonia, să n-o lași să fie batjocorită. Ai lăsat-o să ajungă femeia unui iobag. Vreau să fiu bun, Nemeș. Vreau să fiu bun fiindcă mi-ai fost un cîine credincios, fiindcă ești bătrîn și slugarnic. Și de un slugarnic, chiar de un slugarnic cu un picior în groapă, te desparți anevoie. Aș vrea să te iert, Nemeș. Spune-mi tu, ce să fac ca să te iert? Spune-mi tu, ce să fac ca să scap de povara asta?

NEMEȘ: De ce să mă ierțați? Nu mă ierțați, excelență. Treaba înălțimii-voastre pe această lume e să fiți necruțător și treaba mea pe această lume este să socot necruțarea înălțimii-voastre drept mînia lui Dumnezeu.

VARGA (*cu o dureroasă tandrețe*): Dragul meu cîine, singurul meu cîine credincios, cîinele meu dat de Dumnezeu, nu mă înfuria, nu fi mai ager decît îți cere slujba.

NEMEȘ: De aici se vede foarte bine execuția. Ce răi am ajuns dacă numai moartea altora ne mai scoate din amorțeală. Nu pîngăriți această sărbătoare prin bicisnice muștrări de cuget!...

VARGA: Cîine! Cîine-lup cu coadă de filozof! De ce n-ai apărât-o pe Apolonia? De ce n-ai apărât-o pe singura mea fiică? De ce n-ai apărât pe singurul om viu în această lume de idiști și de morți? Toți sîntem morți. Și eu sînt mort în ținșosenia mea idioată, nu vezi că am niște ochi de mort? ! Și nevastă-mea e moartă în zbeniuiala ei fătarnică și zadarnică. Și tu ești mort, slugă vicleană, cu aere de Diogene... Și era un om viu, un singur om viu, și acestui om i-ați făcut de petrecanie. Cine ți-a dat dreptul să-mi calci porunca? Cine ți-a dat dreptul să nu-mi ascuți ruga? Spune deschis ce gîndești, spune-mi adevărul!

NEMEȘ: Toți oamenii vor adevărul în nădejdea că adevărul e o gălușcă pe care o vor înghiți cu plăcere. E obosi, tor și zadarnic să vorbim deschis, înălțimea-voastră dar am să vă fac hatîrul. Înălțimea-voastră mi-a dat poruncă să o înlătur pe Apolonia. Înălțimea-voastră mi-a dat poruncă să nimicesc singurul om viu care mai trăia printre noi.

VARGA: Mîști, Nemeș! Vrei să pui pe umerii mei asemenea mîrșăvie? Nu ți-am dat eu poruncă, nu eram nebun să-ți cer să-mi ucizi fiica.

NEMEȘ: Sigur că nu, excelența-voastră. Sigur că nu mi-ați spus s-oucid pe Apolonia. Cum o să spuneți dumneavoastră asemenea cuvinte infame, un bărbat legănat de cultură și mîngîiat de Platon? Dumneavoastră nu vă ocupați cu treburi murdare, partea întunecată a sufletului o încredințați slugilor. Slugile factreburile murdare, stăpîinii se ocupă de Dumnezeu. Eu vă cunosc, înălțimea-voastră, v-am ținut în brațe cînd erați un ținț, v-am dus la școală, v-am pregătit patul în noaptea nunții. Decît să știți că Apolonia a trăit cu un iobag fără nici o remușcare, mai bine îi voi ați moartea. Aveați nevoie de o martiră, să vă lăudați cu jertfa ei în fața împăratului, uite, toate tîrfele de nobilițe s-au tăvălit cu iobagii ca și cum ar fi prinți de rang înalt, numai fata mea n-a îndurat

rușinea. Aveați nevoie de această lăudăroșenie ne-ghioabă și zadarnică. Pentru un suris al împăratului sînteți în stare să vă ucideți și mama... Și eu v-am citit în suflet această dorință și ca o slugă credincioasă v-am împlinit dorința.

VARGA: Așa-i, Nemeș...

NEMEȘ: Așa-i, înălțimea-voastră.

VARGA: Dacă erai om, nu-mi îndeplineai dorința, nemernicule, chiar dacă plăteai cu viața această împotrivire. (*După o pauză.*) Ce bine era dacă nu eram fățarnic... Ce bine era dacă Iuliana mă iubea, ce bine era dacă eram eu împăratul.

NEMEȘ: Am și eu nevastă și șapte copii, nemernicia nu m-a împiedicat să-mi placă gînguritul țîncilor. N-aveați dreptul să mă improșcați cu ocară, mi-am făcut datoria și chiar vă rog să-mi dați răsplata făgăduită. Cînd ai șapte copilași, nu poți să fii nemernic fără răsplată. Chiar și Iuda l-a vîndut pe Hristos pentru treizeci de arginți, nu-i mult, dar tot e ceva. Și lăsați remușcările, înălțimea-voastră, pe seama proștilor și a fățarnicilor... Ce rost au zbaterile astea?!... Cine știe, Apolonia e poate în brațele Maicii Domnului, iar dumneavoastră vă chinuiți zadarnic. Să mulțumiți lui Dumnezeu că averea nu v-a fost irosită, iar răsculații au fost pedepsiți... Uite, încep pregătirile, înălțimea-voastră. De-aici se vede admirabil. Toți vecinii or să crape de ciudă și o să ceară și ei să stea aici. Să nu dați voie nimănui, înălțimea-voastră...

VARGA (*se duce din nou la fereastră*): Ai dreptate. De aici se vede admirabil. Cheamă pe nevastă-mea, să se bucure și ea. Să ne bucurăm cu toții... (*Nemeș iese și revine însoțit de Iuliana.*)

IULIANA: Bună dimineața, dragul meu. (*Îl sărută pe frunte.*) Arăți foarte tînăr astăzi... Of, bine că te-am sărutat pe frunte și-am scăpat și de povara asta!...

VARGA: Da, azi mă simt înviorat cînd rinichii nu mă dor și dreptatea triumfă. (*Se duce lîngă fereastră.*) Dacă tragem puțin fotoliul lîngă fereastră, o să fie și mai bine...

IULIANA: Vai, e foarte plăcut, cînd dreptatea triumfă, dar Nemeș a încărcat soba peste măsură, e o zăpușeală

ingrozitoare. O, Doamne, e bine că triumfă dreptatea, e bine că oamenii se întorc la vechile rînduiri, dar e foarte cald. Nu găsești că e foarte cald?

VARGA: Admirabil se vede de aici, admirabil.

IULIANA: Admirabil se vede de aici, admirabil.

VARGA: O, Doamne, cu ce durere am așteptat clipa asta binecuvîntată, credeam că n-am s-o mai ajung, vlaguit pe patul de moarte dacă aș fi fost și tot m-aș fi tîrît să văd spectacolul. Simt că moartea lor se strecoară în mine și se preschimbă în viață, atît de mult i-am urît. Numai pe tine, cînd m-ai înșelat cu frunțuzul ăla molfu, te-am mai urît cum îi urăsc pe acești iobagi.

IULIANA: E mult de atunci. Ce rost are?

VARGA: Cum, ce rost are? N-are nici un rost...

IULIANA: Dacă ai ști cîți ne invidiază fiindcă de la noi se vede atît de bine execuția, toți ne invidiază pentru asta, dar n-o să primim nici un musafir. E totuși o execuție, nu spectacol de bilci. (*Își dă cu părerea.*) Poate că n-ar trebui să fim răi... Poate că ar trebui să ne doară suferința altora... Poate că ar trebui să aprindem o lumînare pentru sufletele lor. Nu știu, stau așa și mă zbat și eu cu mîntea mea de femeie. Ce spui, Varga, n-ar trebui să fim mai buni?

VARGA: Admirabil se vede de aici, admirabil. Împăratul s-a mișcat greu, dar a dat o pedeapsă demnă de măreția lui... Ești ne bună?! Vrei să aprindem o lumînare la căpătîiul celor mai răi dintre dușmani?

IULIANA: Ei, am spus și eu așa. N-o să le aprindem o lumînare cum vreau eu, o să le sorbim moartea cum vrei tu, n-are rost să ne supărăm pentru o prostie ca asta... Am să fac cum vrei tu, dragul meu, las în seama ta trăirea mea din aceste clipe. Ia sufletul meu și descurcă-te! Mie mi-e lene. Aș vrea ceva dulce.

VARGA: O să luăm masa după aceea... Oare ce-or fi făcînd ei în timpul ăsta? La ce s-or fi gîndind?

IULIANA: Asta aș vrea să știu și eu. (*Brusc, se revoltă împotriva acestui sentimentalism mecanic.*) De fapt, n-aș vrea să știu... Nici tu n-ai vrea să știi... La ce se poate gîndi omul înainte de moarte?... Mai speră și el într-o minune, cum am sperat și noi într-o minune,

cum speră toți muritorii într-o minune. Tu ai de gând să mă ții nemîncată?

VARGA: Am și eu o clipă de evlavie în fața morții și vrei să mi-o strici cu pofta ta de mîncare!... Cred că se spovedesc acum.

IULIANA: Între evlavia ta în fața morții și pofta mea de mîncare nu e nici o deosebire. Sigur că se spovedesc. Nu înțeleg de ce durează atîta, aș vrea odată să-i văd trași pe roată, să sufăr în tăcere, să se termine odată cu toată povestea asta. Ce idee pedantă să-i tragă pe roată! Mai bine îi spînzura împăratul, dura mai puțin...

VARGA: Trasul pe roată e mult mai impunător, e un exemplu. Cum dracu nu pricepi că trasul pe roată e mai impunător?

IULIANA: O fi mai impunător, dar durează prea mult... Iată, au sosit... Par destul de liniștiți. Nu le e frică de moarte, spectacolul n-are nici un haz. Dacă stai să te gîndești, e destul de îngrozitor să fii tras pe roată... A, nu pot să mă uit la această barbarie zădarnică...

VARGA: Eu am să mă uit. E datoria mea să mă uit. E datoria mea să le sorb groaza picătură cu picătură. Dar nu le e frică, nu vor să mă desfete cu frica lor. Ticăloșii! Nu le e frică de moarte... Ticăloșii!...

IULIANA: Mă obosește atîta ură. Cred că nu urăsc pe nimeni din pricina binecuvîntatei mele trîndăvii.

VARGA: Eu am să mă uit.

IULIANA: N-are nici un rost să te mînjești cu priveliștea asta. Vrei s-o așezi lîngă decorațiile primite, orașele văzute și femeile cărora le-ai sucit capul?

VARGA: Da! Uită-te și tu!...

IULIANA: Nu. Aș vrea să dorm, zile și nopți întregi aș vrea să dorm. Aș vrea să dorm, săptămîni și luni întregi aș vrea să dorm.

VARGA (*o trage cu forța spre fereastră*): Privește și tu! Fii și tu părtașă la crimă! Ei au batjocorit-o pe Apolonia! Privește și tu!

IULIANA (*se desprinde din brațele lui Varga*): Ajunge! Au murit, dragul meu, ajunge. Dumnezeu să-i ierte!

Dumnezeu să-i ierte, s-o primească în brațele lui pe Apolonia, Dumnezeu să ne ierte și pe noi. Amin...

VARGA: N-a fost spectacolul pe care l-am așteptat, dar fie și așa. Da, răzbunarea s-a săvîrșit. De aici, de la fereastra noastră, execuția s-a văzut admirabil. (*Brusc, devine patetic.*) Dar Apolonia nu mai există. Nici nimicnicia noastră, nici măreția lui Dumnezeu n-o mai poate învia.

IULIANA: Da, ai dreptate. Apolonia nu mai există printre noi.

VARGA: Și atunci ce facem cu această dreptate searbădă care a triumfat? A trebuit să se săvîrșească și numai cu prețul ăsta i-am înțeles zădărnicia. O să ne umple zilele această dreptate searbădă? Ce-o să facem, draga mea nevastă, cu această dreptate? Nu observi că e la fel de trist ca și pe vremea nedreptății? Nu observi că și acum, în ziua răzbunării, cerul e tot întunecat, tu tot fățarnică, iar eu tot idiot? Cu ce ne-a schimbat această răzbunare împlinită? Ce soare ne-a adus această împlinire idioată?

IULIANA: A, nu mă tulbura, dragul meu. Eu mă pregătesc să mă rog pentru sufletele răposaiților, și am să mă țin cu dinții de această durere și n-am să mă ocup de altele. Tu-mi bagi pe gît durerile tale, mă îndopi ca pe o gîscă cu vaietele tale și mă silești și pe mine să sufăr pentru ele...

VARGA: Apolonia nu mai e printre noi.

IULIANA: Mă obosești, dragul meu. Mi-ai spus asta de nu știu cîte ori pînă acum. Silă mi-a fost întotdeauna de bărbații care bat cîmpii! Decît un pisălog, mai bine un cocoșat. Uite, îți vînd o taină femeiască. Știu și eu, doar a fost fiica mea, eu am născut-o. Știu că a murit... Dar după ce în sufletul meu s-a așternut resemnarea, de ce vrei să mă chinuiești iarăși? De ce-mi dai mereu chinurile tale? De ce mă chinuiești mereu cu suferințele tale tîrzii și fățarnice? Nimic n-ai înțeles din viață, nimic... Tu n-ai văzut nici soarele, nici iarba, nici trupul femeii, n-ai simțit nimic, ai stat într-un colț și ai ronțăit ca un cîine coada vanității tale besmetice.

VARGA (*singur în măreția lui*): Apolonia nu mai e printre noi...

IULIANA: Mereu te ascunzi într-o durere, fățarnică și măreată. Apolonia nu mai e printre noi. (*Tare.*) Știu și eu că Apolonia nu mai e printre noi! Știu și eu că s-a lăfăit în brațele unui iobag, iar acum se lăfăie în brațele sfântului Gheorghe. A murit Apolonia. Bine. Am aflat, am plîns, l-am blestemat pe Dumnezeu. I-am blestemat pe iobagi. Gata, ajunge!

VARGA: Ar trebui să te duci să te schimbi. Consilierul Vienei o să ne onoreze cu prezența domniei-sale.

IULIANA: Mă doare în fund de o asemenea onoare. Cine știe ce șmecherii mai pui la cale! Ești în stare să mă arunci în brațele lui, o, nu te înfură, n-am spus că asta-i o nenorocire. O dată ajunsă în brațele slăbănoage ale Consilierului, mă descurc eu. Să vedem cum o să se descurce el... A, nu ridică spre mine privirea asta de bou inteligent, de vită care își ridică ochii spre soare. Știu că e o glumă proastă. Ce te zbați atîta? O glumă proastă e o glumă proastă, moartea unui om, moartea unui om, moartea unui copac, moartea unui copac, un adulter este un adulter, nimic nu-i mai mult decît ceea ce este. Mai departe de înțelegerea asta nici profeții n-au ajuns. Poți să fii încîntat că ți-a pus coarne o inteligență dintre cele mai strălucite. Măcar tu știi că ai fost înșelat de o femeie care a înțeles armonia universului...

VARGA: Mă gîndesc că excelența-sa o să mă întrebe de Apolonia. El o să mă întrebe, și-o să-i răspund că ea n-a putut suporta rușinea și s-a sinucis. Cred că o să am atunci un sentiment de justificată mîndrie paternă.

IULIANA: Excelența-sa o să fie foarte plăcut impresionată de această întîmplare și de suferința noastră demnă. Excelența-sa o să fie încîntată că în sfîrșit s-a găsit o nobilă care nu s-a purtat ca o tîrfă. Excelența-sa o să spună cîteva fraze de condoleanțe pe care i le-a pregătit secretarul încă de la Viena, o să lase să-i curgă pe obrazul stafidit o lacrimă pioasă, singura lacrimă pe care o are și pe care o folosește în toate împrejurările, pe urmă o să ne îmbărbăteze și pe urmă... pe urmă o să trecem la masă.

VARGA: Nu țipa, capră fățarnică! Da, așa o să fie. Pe urmă o să trecem la masă.

IULIANA: De fapt, te bucuri, dragul meu cîine... A, nu te supăra că îți spun cîine, nu veni cu demnitatea asta idioată, care mă scoate întotdeauna din sărite! Ți-am spus cîine nu din trufie sau din mînie, ți-am spus cîine din dorința de a fi cît mai exactă. Ai văzut, sper, în purtarea mea chiar și o tresărire de duioșie... Neghioaba și zadarnica ticăloșie a oamenilor mi-a stîrnit întotdeauna mila. Ce lipsit de bucurii trebuie să fie un om ca să se înhaite la meseria plicticoasă de ticălos... O, pe mine nu m-au fascinat niciodată bărbații ticăloși, mîndri de ticăloșia lor ca de-un cal de rasă, pe mine m-au lăsat întotdeauna rece privirile diavolești... Sărmanii învingători, cum își strîng ei curelele ca să-și cumpere o cunună de lauri pe care n-o vede nimeni! Sărmanii cuceritori de femei care cuceresc toate femeile și mor fără să știe ce este femeia... Deci, dragul meu cîine, copilul meu nemernic, nu face scene de gelozie... Dacă faci scene de gelozie mă duc să fac o baie, sau mă culc cu bărbierul într-o căpiță de fîn... Știi doar bine că mie mi-au plăcut îngerii, copiii răsfațați ai soartei... Tu, din vanitatea ta copilărească, ai omorît-o, ca să-ți rotunjești viața, ca să poți să-i spui excelenței sale „Fiica mea n-a suportat dezondarea”. Numai pentru această frază ai făcut-o. Pentru nimic altceva.

VARGA: Poate omul să fie atît de ticălos? Poate omul să curme viața altuia numai dintr-o nevoie atît de meschină? (*Tot el ajunge la această concluzie.*) Poate. Omul poate să fie oricît de ticălos...

IULIANA: Aveai nevoie de o aureolă. Era jucăria care îți lipsea... Ce nu-mi place mie la tine e că nu ești ticălos pînă la capăt... Am obosit. Iarăși am obosit...

VARGA: Voiam ca totul să se rotunjească, să se împlinescă. Jertfa Apoloniei ar fi adus lumină în toată existența noastră... Omul tinde spre armonie și taie toate florile care nu ncap în planul armoniei sale. Cu orice preț, numai armonie să fie... chiar cu prețul singelui. Să piară durerea de rinichi, să piară răzvrățiții,

s-o văd pe Apolonia în chip de fecioară martiră și pe împărat zîmbindu-mi. E bine. De fapt, e foarte bine. NEMEȘ (*apare isteric și apoi dispare*): Bucurați-vă!... Bucurați-vă și înveseliți-vă!... A venit Apolonia!...

IULIANA: Apolonia n-a murit. A venit Apolonia?

VARGA (*mai mult pierdut decât bucuros*): Apolonia trăiește... Apolonia trăiește... Doamne, Dumnezeule, ce mare bucurie...

IULIANA (*zîmbind*): Ei, dragul meu, vezi ce fățarnic ești, ce stînjnit ești cînd vrei să te bucuri de ceva?... Îmi vine să rîd de bucuria ta... De ce te prefaci? Știi foarte bine că această veste te-a întristat... Da, da, nu-ți mai lua aerul ăsta de oaie jignită... Iarăși o întîmplare care ți-a dat de rîpă socotelile tale, mulțumirile tale. Ți-e groază că excelența-sa n-o să-ți mai strîngă mîna cu căldură. De asta ți-e groază! Restul n-are nici o importanță. Să nu cumva să pierzi zîmbetul împăratului.

VARGA: Da. Apolonia există. Apolonia trăiește. Și excelența-sa n-o să mă mai bată protector pe umăr, n-o să-mi mai spună „dragă Varga, sînt alături de tine în această nenorocire care a spălat rușinea tuturoră”. N-o să se mai plimbe cu mine pe aleile parcului, și împăratul n-o să-mi mai surîdă. Da, e adevărat. Voi pierde toate acestea.

IULIANA: Da, e adevărat, dragul meu, mă obișnuisem atît de mult cu gîndul morții fetei mele, încît această veste frumoasă mai mult mă întristează decît mă bucură. E așa de greu ca după ce am plîns odată, să mă apuc acum să rîd cu gura pînă la urechi. E cu desăvîrșire ridicol... De-abia mă obișnuisem cu ideea că singura mea fiică s-a prăpădit și iată că singura mea fiică ține să mă contrazică. O dată ce am plîns pentru un om, o dată ce mi-am adus tributul suferinței, un asemenea om e mort cu adevărat pentru mine. Și apoi e și chestie de obișnuință, dragul meu Varga. Acum s-o luăm iarăși de la capăt?!

VARGA: Obișnuința e a doua natură.

IULIANA: M-am obișnuit cu ideea morții scumpei noastre copile, eu n-am de gînd să-mi schimb destinul meu îngrozitor de mamă nefericită... Nu că mi-ar sta bine

în negru, dar m-am obișnuit. Pur și simplu, m-am obișnuit. Chiar dacă ar veni aici și ar țopăi, ar striga, ar cînta, eu n-aș crede că ea există... Și tu pierzi fraza excelenței și surîsul împăratului...

VARGA (*iși dă cu părerea*): Mă gîndesc că poate ar fi bine ca Apolonia să trăiască chiar dacă noi ne-am obișnuit cu această suferință și ne-am făcut din această suferință tot felul de planuri... Sigur că ar fi fost plăcut să știi că fiica ta e o martiră... Altfel te plimbi pe stradă, alt gust are vinul, cu alți ochi privești lumea. A fi tatăl unei martire e o situație plăcută în societate. După atîtea injurii care s-au abătut asupra noastră, moartea Apoloniei ne refăcea grandoarea.

IULIANA: Da. Era o afacere foarte bună... Toată povestea asta cu reîntorcerea ei e un lucru de prost-gust. Tocmai acum, cînd gustam durerea și-mi plăcea așa de mult să sufăr în tăcere, vai, e o nedreptate...

VARGA: Da. Mă apucă groaza cînd văd că se prăbușește edificiul măreț pe care l-am ridicat... Vizita excelenței nu mai are nici un haz... El venise să ne consoleze, venise să ne aducă compasiunea și considerația împăratului... Îți dai sema în ce situație jalnică o să-l punem cînd o să-i spun că Apolonia trăiește? Ar însemna că bietul om a făcut drumul degeaba. Vii tocmai de la Viena pe vremea asta afurisită și nesigură ca să mîngîi pe cineva, și vezi că ăla nu are nevoie de mîngîierea ta?!... Cum pot să-i aduc o asemenea jignire? Nu pot să-i spun „Apolonia trăiește, înălțimea-voastră”. Nu pot să-i spun așa ceva chiar dacă m-ar tăia în bucățele.

IULIANA: Asta-i bună! Cum o să-i spui excelenței că Apolonia trăiește? Cine este excelența sa ca să poți să-l tîrîi pe drumuri zadarnic? Cum o să-i spui excelenței-sale negliobia că Apolonia trăiește? Împăratul are nevoie de un exemplu. Are nevoie de o fiică de nobil care nu s-a purtat ca o tîrfă... Oricum, acest exemplu va fi dat. Dacă nu-l vom da noi, îl vor da alții. Alegerea împăratului căzuse asupra noastră și trebuie să fim demni de această înaltă favoare. Gata, nu mai schimbăm nimic. Apolonia să rămîină martiră...

VARGA: E încă foarte tînără. Poate vrea să trăiască...

IULIANA: La urma urmei, ce e un om, dragul meu? Iartă-mă că filozofez într-o clipă ca asta... Cîteva dorințe, cîteva aspirații fățarnice, cîteva plăceri meschine, o veșnică frică de moarte, cîteva tabieturi, și asta e totul... Sigur că vrea să trăiască. Cine nu vrea să trăiască? Dar, la drept vorbind, de ce o fi ținînd așa de aprig să trăiască? Să mai sucească capul altor bărbați? Să sucească capul unor bărbați care pînă la urmă o vor disprețui? De ce să trăiască? Ca să cunoască minciuna, prostia și speranța? Spune-mi, Varga, de ce să trăiască? Ce rost are să trăiască? De ce să ne strice toată liniștea? De ce, Varga, de ce?

VARGA: M-apucă groaza la gîndul că aș putea pierde zîmbetul împăratului. Decît să pierd zîmbetul împăratului, mai ușor mi-aș pierde viața ... Ce credeam noi despre Apolonia? Că n-a putut rezista rușinii îngrozitoare de a fi nevasta unui iobag și s-a sinucis... Ne-a durut și ne-am bucurat în același timp. Uite că Nemeș ne-a mințit, uite că nu-i atît de ticălos pe cît speram... Uite că m-a mințit cu frazele lui grozave... Uite că nu era cîinele de care aveam nevoie... A fost un cîine fățarnic...

IULIANA: Lasă înălțimile abstracte într-o vreme ca asta!... Se apropie vizita excelenței și trebuie să hotărîm ce facem cu Apolonia... Să renunț la aerul meu de mamă nefericită, căreia destinul i-a răpit singura odraslă?

VARGA: O, Nemeș, ticălos fățarnic! Și mi-a spus că citise în sufletul meu și că se grăbise să îndeplinească fără poruncă hotărîrea sufletului meu.

IULIANA: Nu, n-ai dreptate să-l ponegrești pe bietul Nemeș. Nu, de întunericul din adîncul sufletului lui nu m-am îndoit niciodată. Oricît de ticălos ar fi un om, tot mai are ceva de învățat de la Nemeș. A fost o neghibie la mijloc. O prostie. Și iată că Apolonia există. (*Își dă și ea cu părerea.*) Poate că ar trebui să ne bucurăm. Tu ce crezi? Poate că ar trebui să ne bucurăm. Poate că ar trebui s-o strîngem în brațe și să dăm o petrecere în cinstea ei... Poate că ar trebui să ne bucurăm. Tare mi-e teamă că așa se cade, să ne bucurăm. Tare

mi-e teamă că o să ne bucurăm și o să se ducă dracului vizita excelenței-sale.

VARGA: Nu, n-o să ne bucurăm. De ce să ne bucurăm? Am stabilit o dată pentru totdeauna. Am stabilit că fiica noastră e martiră, martiră rămîne. Eu vreau să fiu tatăl unei martire.

IULIANA: Și eu vreau să fiu mama unei martire.

VARGA: Atunci, atunci?

IULIANA: Lașule, lașule... Slab și nemernic, nici o povară nu pot suporta umerii tăi bicisnici. Atunci, atunci?... Nu știi ce urmează? Vrei să-mi dai mie povara acestei crime? Vrei să mă lași pe mine să gîndesc? Eu să gîndesc crima, Nemeș s-o înfăptuiască și tu să profiți de ea... Stai pe scaun, nu te mișca, că mă înfurii... De fapt, așa e și firesc. Eu să gîndesc crima, cine o s-o gîndească dacă nu eu? Nemeș o s-o înfăptuiască fiindcă asta-i meseria lui, iar de profitat cine vrei să profite? Capul familiei.

VARGA: Ce spui, Iuliana?!... Poate, totuși, nu facem cruzimea asta. Poate, totuși, Apolonia o să ne sară de gît și o să ne bucurăm. Poate că totuși ar fi mai bine să ne bucurăm. Am eu o presimțire. Mai bine să ne bucurăm...

IULIANA: Bine. Dacă crezi că-i mai bine să ne bucurăm, ne bucurăm. Bucură-te!... Am să mă uit la bucuria ta, am să capăt putere și am să mă bucur și eu la rîndul meu... Uite ce înfățișare de mort ai. Sigur că tu, tu ai vrea să te bucuri, că nu ești chiar o fiară... Dar nu se mai poate. De mult nu se mai poate. Trebuie să ne obișnuim cu ideea că sîntem nemernici, să nu ne mai răzvrătim proteste împotriva naturii. Sigur că era bine să ne bucurăm că Apolonia trăiește. Sigur că era bine ca noi să ne iubim și să ne înțelegem, sigur că era bine, dar vezi și tu că nu se poate... Moartea Apoloniei ne-a ridicat în ochii tuturor și cum o să renunțăm noi la moartea Apoloniei? Moartea Apoloniei e un bun al nostru, o moșie a noastră, n-o s-o vindem nimănui.

VARGA: Atunci, Apolonia nu există. Nemeș a mințit...

IULIANA: Ce slab ești!... Cu slăbiciunea asta puteai să te faci popă și să arăți oamenilor calea spre Dumnezeu...

Ba da, Apolonia există. Apolonia există, dar nu va mai exista...

VARGA: Pot oamenii să fie atât de nemernici? Pot ucide un semen de-al lor pentru bucurii atât de meschine? (*Tot el.*) Pot. Sigur că pot... Singura mea durere e că ticăloşia mea nu-i întreagă, numai o ticăloşie întreagă îţi aduce liniştea. Să nu mai fie nici o lumină... Nici un fir de lumină. Întuneric. Numai întuneric. Să nu mai fie nici o dîră de lumină, să numai fie nici o întrebare care să mă chinuie... Dacă n-ai o ticăloşie desăvîrşită, nu te poţi bucura de ea... Ajunge o dîră de lumină ca să distrugă toată prada întunericului... Decît un ticălos pe jumătate mai bine om de treabă... Nu... Poate că-i mai bine s-o primim cu braţele deschise pe Apolonia. Ştiu că e idiot ce spun, dar gîndul ăsta mi se pare mai curat. S-o strîngem la piept pe Apolonia ca doi părinţi cumsecade... şi gata...

IULIANA: E prea tîrziu pentru asta...

VARGA: S-o ucidem pe Apolonia? Ar fi odios...

IULIANA: Ascultă, dragul meu, ai fi tu în stare să renunţi la zîmbetul împăratului de dragul Apoloniei?

VARGA (*după o pauză*): Nu. (*Se cutremură.*) Ei, cum pot să fiu în halul ăsta de nemernic?! Extraordinar... Parcă zîmbetul împăratului sau strîngerea de mînă a consilierului ar însemna soarele existenţei?! Nu înseamnă nimic, sînt convins că nu înseamnă nimic, dar numai gîndul că împăratul şi-ar retrage zîmbetul, că nu m-ar mai întreba ce mai fac drăgălaşii mei de rinichi, mă îngrozeşte.

IULIANA: Omul e minciună, se confundă cu propria lui eroare şi a renunţa la eroare e ca şi cum ai renunţa la viaţă.

VARGA: S-o ucidem pe Apolonia? Ar fi odios...

IULIANA: Nu ştiu dacă ar fi odios. De ce s-o ucidem?!... Apolonia să-şi dea singură seama de greşeală, să-şi ceară iertare, să nu mai rabde ruşinea, să simtă nevoia de a muri, şi noi... noi să nu ne împotrivim. Trebuie să ne fie recunoscătoare şi nouă şi împăratului, să fie fericită că i-am salvat onoarea. Să moară strîgînd „Trăiască împăratul“!

VARGA: Îi ceri prea multe. După ce moare, să mai strige şi „Trăiască împăratul“?!

IULIANA: M-am gîndit şi la asta... E şi-n interesul Apoloniei să strige „Trăiască împăratul“. Spiritul de sacrificiu face moartea mai plăcută. Nu-ţi aminteşti ce senini şi împăcaţi mureau sfinţii părinţi? Mergeau la moarte ca la nuntă. Ce te holbezi aşa la mine?

VARGA: Îţi admir necruţarea. O admir ca pe-un apus de soare în munţi. Dacă aş fi avut necruţarea ta, aş fi ajuns stăpînul lumii. Ce frumoasă eşti! Iubito, iubito, eşti cu adevărat un zid de piatră, cine se loveşte de tine, se sfarmă...

IULIANA: Nu-i vreme de iubire... Dacă citeai *Biblia*, ştiai că exista timp pentru iubit,
timp pentru urît,
timp pentru iertare,
timp pentru necruţare.

Acum e timpul necruţării. Ea trebuie să-şi cerşească moartea şi noi să-i dăruim moartea ca un semn al bunătaţii noastre.

VARGA: Totuşi, dacă mă gîndesc bine, nu ştiu exact de ce vrem noi ca Apolonia să moară.

IULIANA: Nici eu nu ştiu exact... Dar după ce vom săvîrşi fărădelegea, se va face lumină.

VARGA: Aşa tîrziu?!

IULIANA: Dacă lumina n-ar veni tîrziu, întunericul nu şi-ar săvîrşi menirea. Asta-i soarta luminii, să vină la spartul tîrgului, cînd nu mai e nimic de făcut.

APOLONIA (*apare speriată, se lipeşte de un zid interior. Se vede că în acest zid şi-a găsit speranţa, de aceea se apropie cît mai mult de el*).

IULIANA: Bună ziua, fata mamei... Să nu te-nşele căldura vocii mele. Totdeauna primele cuvinte le rostesc cu duioşie. E o simplă obişnuinţă, care nu înseamnă nimic. Nu-ţi arunca privirea spre taică-tu, nici de la el nu va veni îndurare. Nici de la mine nu va veni îndurare. Nicăieri nu vei găsi îndurare.

APOLONIA (*se lipeşte de zid*).

IULIANA: Dragostea mea de mamă nu e vrăjmaşa necruţării mele. Eşti pregătită să ascuţi adevăruri înfricoşătoare?

APOLONIA: Nu sînt pregătită.

IULIANA: Cu atît mai rău... Mi-e greu să te aștept. Timpul necruțării e foarte scurt, vine îndată timpul milei și căinței. Așa că trebuie să ne grăbim...

APOLONIA (*tipăt*): Unde-i iubirea? Unde-i iubirea? Unde-i iubirea?

VARGA: Mi-e milă, Iuliana. Iartă-mă, mi-e milă.

IULIANA: Rău faci. Dai o pildă urîță... Părinții trebuie să se arate uniți în fața copiilor. N-ai decît să plîngi! Ți-e milă și de Apolonia și ți-e frică și de mine... Hotărâște-te! Dacă ți-e milă de Apolonia, luptă-te cu mine. De fapt, pentru tine sînt necruțătoare, nenorocitele. Eu n-am nevoie de zîmbetul împăratului. Eu am fost amanta împăratului. Eu am fost amanta împăratului și-am avut de la el mai mult decît zîmbetul bleg și distrat pe care-l cerșești tu de ani de zile.

VARGA: Iartă-mă, Iuliana.

IULIANA: Iartă-mă, Apolonia... Sînt silită să rostesc cu voce patetică cîteva adevăruri mărețe.

APOLONIA: Înainte de a scoate sabia, omul născocoște cîteva cuvinte mărețe care se ridică în cer în timp ce capul victimei se prăbușește la pămînt. Nu se poate omori fără cuvinte mărețe? Nu se poate înjunghia fără un ideal în spate?

IULIANA: Nu se poate. Așa-i place crimei, să se lăfăie în măreție. Observația ta la adresa călăilor e adevărată, nu ți-am negat niciodată inteligența. Călăii au prostul obicei de a azvîrli condamnaților cuvinte mărețe. Dar e greu să scapi de acest obicei. Eu am vrut să scap, crede-mă, n-am reușit. Nu știu cum dracu se face, totdeauna cînd vrei să trimiți un om pe lumea ailaltă, îți vin în cap numai cuvinte mărețe, destîn, adevăr, ideal, Dumnezeu, iubire chiar. Iată și cuvintele mărețe pe care vreau să le rostesc. Aș fi preferat să te știu martira unei cauze drepte decît supraviețuitoarea propriei lașități...

VARGA: Frumose cuvinte... Cînd aud asemenea cuvinte mărețe, uit de durerea rinichilor, am senzația că zbor... Foarte frumoase cuvinte!

IULIANA: Nu te purta ca la bilci, copil răzgîiat ce ești... Frumose cuvinte!... Dacă ți s-ar cere să mori tu cu

vorbele astea în brațe, ar mai fi ele așa de frumoase? Mă dezguști...

APOLONIA: Mă simt bine lângă zidul ăsta... E un zid bun și cald... E un zid mai cald decît celelalte ziduri. Toate zidurile sînt reci, numai zidul ăsta are căldura unui om. Ar putea, dacă l-aș îmbrățișa, dacă l-aș mîngîia, dacă l-aș încălzi, să se preschimbe într-un om. De ce vă mirați? Cînd sînt atîția oameni care s-au preschimbat în ziduri, de ce nu s-ar preschimba și-un zid într-un om?!

IULIANA: Copila mea, păstrează-ți liniștea în acest ceas de cumpănă.

APOLONIA: Ce ciudată căldură răspîndește zidul rece de piatră... Mă simt foarte bine aici... Aici am să rămîn o viață întregă...

VARGA: Noi vrem să facem din tine o ființă superioară, care recunoaște gravitatea faptelor, înțelege oamenii și istoria. Trebuie să înțelegi că, fiind nevasta unui iobag, ai adus dezonoarea întregii noastre familii.

APOLONIA: Înțeleg...

IULIANA: Nu înțelegi. Aș vrea să înțelegi mai adînc... Noi vrem ca din adîncul inimii să-ți fie rușine de ce-ai făcut. Noi vrem să gemi de durere și pocăință...

APOLONIA: Eu nu simt nici durere, nici pocăință. De ce vreți să-mi dați pe umeri o măreție care mi-e străină?

IULIANA: Noi îți arătăm calea datoriei.

APOLONIA: Calea datoriei e totuna cu calea morții.

VARGA: Da. Uneori cele două drumuri se întîlnesc.

APOLONIA: Nu vă e de ajuns sacrificiul meu? Vreți să și cred în rațiunea morții mele?

IULIANA: Da. Asta vrem. Ce rost ar avea un sacrificiu lipsit de flacăra credinței?

APOLONIA: Ce călăi pretențioși mai sînteți... Nu s-ar putea să-mi dau pur și simplu duhul?

IULIANA: Fără să strigi „Trăiască împăratul“? Nu! Dacă nu strigi „Trăiască împăratul“, n-are nici un rost. N-avem nevoie de-o victimă, ci de-o martiră.

APOLONIA: Eu mă simt victimă.

VARGA: Asta e greșeala ta. Îi răpești morții frumusețea.

APOLONIA: Nu mă gîndesc la frumusețea morții.

IULIANA: Nu e vorba de-o moarte obișnuită. Tu ești un exemplu. Un exemplu al mândriei aristocratice. Un exemplu al castității nobilimii.

APOLONIA: Eu nu vreau să fiu un exemplu. Cine are nevoie de un asemenea exemplu? Cine cîștigă din moartea mea?

VARGA: Noi, familia, împăratul, societatea, și în cele din urmă, istoria.

APOLONIA: Istoria nu există pentru o biată femeiușcă rea de muscă. Istoria n-ajunge pînă la mine... Eu vreau să trăiesc. Eu vreau să trăiesc. Eu vreau să trăiesc și să cînt. Eu vreau să trăiesc și să dansez. *(Se desparte de zid și se aruncă în fața doi părinți.)* N-auziți? Eu vreau să trăiesc! N-auziți? Eu vreau să trăiesc! Din pricina lui Dumnezeu, a istoriei, bietul om nu mai are timp să trăiască... Toate bazaconiile astea mărețe îi sug sîngele picătură cu picătură. Ziduri reci ale morții, asta sînteți. *(Se întoarce.)* Zidul meu e mai bun și mai blînd decît voi... E un zid foarte cald...

IULIANA: Dragă Apolonia, trebuie să ne ceri tu îngăduința de a-ți pune capăt zilelor. Tu trebuie să ai această conștiință. Tu trebuie să fii măreață, și noi mai mărginiți... Dar nu atîta de mărginiți încît să te oprim din calea măreției tale.

APOLONIA: Ce călăi leneși mai sînteți. Victima să facă totul ... Victima să aibă muștrări de conștiință, victima să-și sape mormîntul, victima să strige „Trăiască împăratul“. Dar voi, voi, călăilor, voi ce faceți? Mîncați pîinea de pomană!

VARGA: Nici tu nu ești victimă, nici noi nu sîntem călăi. Tu ești o martiră, iar noi, părinții tăi nefericiți...

APOLONIA: Măcar aveți, dragii mei, o otravă mai puternică?

IULIANA: Otravă? De ce ne ceri nouă otravă?... Datoria unei martire e să-și procure singură otrava.

APOLONIA: Vreau să trăiesc!... Vreau să trăiesc! Vreau să trăiesc și să mă culc cu toți bărbații din lume. Cu toți! *(Se îndeasă în zid.)* Un om... În zidul ăsta de piatră se ascunde un om. O, dacă ar exista un om pe lumea asta, unul singur... Dar nu există nici un om... Ură, numai ură există. Am să fac eu un om din acest zid de piatră. *(Desenează.)* Nasul, ochii, gura... Un

om! Dacă ar exista un singur om pe lumea asta... *(Bea otravă, se prăbușește și moare.)*

VARGA: Ticăloasa! A murit fără să strige „Trăiască împăratul“!

(Cineva strecoară sub ușă o scrisoare. Varga o ridică și o citește.)

VARGA: Excelența-sa ne roagă să-l scuzăm că nu poate să ne facă vizita făgăduită... Împrejurări noi și dintre cele mai grele îl împiedică să părăsească Viena. Ne roagă să-l scuzăm. Ne roagă să-l scuzăm. Ne roagă foarte mult să-l scuzăm... Și noi pregătisem totul pentru el, și vinuri, și mîncăruri alese, și farmecele tale, și jertfa Apoloniei. Excelența-sa ne roagă să-l scuzăm.

IULIANA: O să-l scuzăm. Are omul alte treburi... Nu fi supărat, dragul meu. Te simt din nou apropiat... Toate crimele sînt zadarnice. Acum, cînd crima s-a săvîrșit, putem să și plîngem. *(Țipăt înfricoșător.)* Apolonia! Apolonia!

VARGA: Apolonia nu mai există. Poate că ar fi trebuit să existe... Dumnezeu să ne mai înțeleagă. Încurcate sînt căile tale, Doamne....

C o r t i n a

PĂLĂRIA DE PE NOPTIERĂ

Tragi-comedie într-un act

Personajele

DEMETER 35-40 de ani
MAMA
UN PRIETEN
BALERINA

DECORUL: o locuință dintre cele obișnuite

DEMETER (*stă de vorbă cu el însuși*): Am recunoscut, că gata, am recunoscut. Am recunoscut că sînt idiot. Dacă cineva îmi spune că sînt idiot, da, sînt de acord. Am recunoscut că lucrările mele științifice n-au nici o valoare. Ce-am mai recunoscut? Am recunoscut că am fost un Don Juan, neghioabă pierdere de timp cu care mă mîndream... Dar nu sînt un sfînt, nu sînt un sfînt, sinceritatea omului nu-i un sac fără fund. Vreau și eu să am o taină. Nu știu la ce dracu îmi folosește, dar vreau și eu să am o taină. Nu vreau să recunosc că mi-am uitat pălăria pe noptieră. Am și eu dreptul ăsta! Recunosc orice, numai asta nu pot să recunosc, asta întrece puterile mele. Nu pot să recunosc că pălăria e pe noptieră. Mai ușor aș recunoaște o crimă decît să recunosc faptul ăsta simplu ca bună-ziuă, indiscutabil, că pălăria e pe noptieră. Cum o să recunosc că pălăria e pe noptieră? Ar fi o nebunie curată. Nu, mai bine moartea. (*Demeter își fixează privirea, parcă împotriva voinței lui, exact pe locul unde zace azvîrlită pălăria.*) În această noapte cumplită a trebuit să așez pălăria pe noptieră... Nu trebuie să recunosc unde mi-am așezat pălăria... Mă fac că nu știu. Am acest drept. În fond, fiecare om își așază pălăria unde vrea... Nu dau socoteală nimănui. Ce aveți cu sufletul meu? Ce aveți cu mine? Ce aveți cu pălăria mea? (*Se aude soneria. Demeter se grăbește să deschidă ușa.*) Bună ziua, mamă.

MAMA: Am venit să te văd, Demeter. Am trecut pe la depozitul de lemne și m-am gîndit să trec și pe la tine, să văd ce mai faci. Totdeauna mi-a plăcut să împușc doi iepuri dintr-o dată.

DEMETER: Nu mă simt prea bine... Mă gîndesc să fac o plimbare. (*Se îmbracă.*)

MAMA: Drace, unde ți-e pălăria? De ce umbli în capul gol?

DEMETER (*repetă buimac*): Unde ți-e pălăria? Nu știu unde mi-e pălăria.

MAMA: A, n-o face pe băiețașul aiurit. De ce umbli în capul gol? Tu n-ai umblat niciodată în capul gol. Chiar când te-ai născut, te-ai născut c-o pălărie de fetru pe cap. Ție numai cu pălărie îți șade bine. Nici cu bereta nu-ți stă bine. De căciulă, ce să mai vorbim, arăți groaznic. Te-ai văzut vreodată cum arăți cu bereta? Ți-e și milă de freză.

DEMETER (*истерic*): Minciună! Eu n-am purtat niciodată pălărie! De unde ați mai scornit și neghiobia asta?

MAMA: Mă minți în fața? De câte ori nu ți-am dat eu cu mâna mea pălăria la călcat? De câte ori nu ți-am făcut cadou o pălărie? Fără pălărie nu ești fiul meu. De ce ascunzi pălăria? (*Dramatică.*) Dragul meu băiat, mie poți să-mi spui adevărul... Eu am să te înțeleg, n-am să te condamn, te rog, spune-mi unde ți-ai ascuns pălăria. Sînt mama ta, ce rost are să te ascunzi de mine? O mamă are dreptul să știe unde și-a ascuns odrasla borsalina!

DEMETER: Eu n-am purtat niciodată pălărie... Ți-ai format dumneata o imagine falsă despre mine, imaginea unui individ descurcăreț cu pălăria pe o ureche, care trece fluierînd prin viață, ciupește fetele și visează gloria. Un băiat cu pălăria pe o ureche care trece prin viață fluierînd. Ți-ai format imaginea asta neghioabă și nu vrei să renunți la ea pentru nimic în lume... Mamă, înțelege-mă. Eu n-am purtat niciodată pălărie. Să uităm asta. Nu se poate uita?

MAMA (*închide ușa cu un gest dramatic*): Așa ceva nu se poate uita. Din această clipă nu mai ești fiul meu. Sigur, e o hotărîre dureroasă, dar am să rog pe bunul Dumnezeu să mă întărească. Am să trec cu bine și această încercare. Pînă-n ziua în care n-ai să-mi spui unde ți-ai ascuns pălăria, eu nu vreau să mai știu nimic de tine. Mai bine să te știu mort cu pălăria pe cap decît să trăiești în capul gol.

DEMETER (*singur*): Credeam că mama o să fie mai înțelegătoare, în fond ce o interesează pe ea dacă port în cap o pălărie sau un frigider? De ce vrea să știe ea unde-i pălăria?... Da, da, din copilărie avea obiceiul ăsta

frumos, de a mă șpiona în numele unui viitor de aur... Spune mamei tale tot... Dar nu poți să spui tot nimănui... Și omul are și el dreptul la o taină. Una singură măcar. Ei uite, așa, de-al dracului, n-am să spun nimănui unde mi-am ascuns pălăria. N-au decît să se supere. Puțin îmi pasă... Nici eu nu știu unde mi-am ascuns pălăria... Ba știu... (*În genunchi.*) O, Doamne, ajută-mă să uit unde mi-am ascuns pălăria...

UN PRIETEN (*evident intrinsigent, căci imediat ce deschide ușa intră în esența lucrurilor*): Eu sînt prietenul tău cel mai bun, eu te-am stimat, eu am avut încredere în tine. Spune, Demeter, unde ți-ai ascuns pălăria? Te întreb în numele prieteniei noastre.

DEMETER: Ei, ăsta-i un fleac, dragă... Unde am ascuns eu pălăria? Eu te-am întrebat pe tine unde ți-ai ascuns bocancii?

PRIETENUL: Demeter, nu glumi cu povestea asta, nu-i de glumă. Pe toți ne privește unde ți-ai ascuns pălăria. Nimănui nu-i indiferent unde și-a ascuns celălalt pălăria. E o chestiune care ne interesează pe toți în egală măsură, pălăria unuia e pălăria tuturor. Întrebă-mă orice vrei și eu îți spun exact. Eu n-am nimic de ascuns.

DEMETER: Eu am ceva de ascuns.

PRIETENUL: Trebuie să fim curați, să n-ascundem nimic. Întrebă-mă orice și ai să vezi că n-am nici un secret față de tine. Dacă vrei, facem o încercare, îți povestesc totul în amănunt, pînă și ce mănînc la micul dejun. De ce să am secrete? La ce bun secretele? Eu îmi pun sufletul pe masă. Mă spovedesc oricînd fără nici un efort. Mi-am cutreierat toate ascunzișurile și am văzut, cu bucurie dumnezeiască, că n-am nimic de ascuns; am descoperit cu bucurie că sînt gol. Mă pot înfățișa în fața tovarășilor așa cum sînt. Da' tu de ce ascunzi, Demeter? Dacă tu nu spui unde ți-ai ascuns pălăria, altul n-are să spună ce are de gînd să facă în vacanța de vară, altul o să treacă sub tăcere cooperativa la care se bărbierește. Unde am ajunge, Demeter, unde am ajunge?

DEMETER: Nicăieri n-am ajunge.

PRIETENUL: Spune-mi, unde ți-ai ascuns pălăria?

DEMETER: Eu n-am purtat niciodată pălărie.

PRIETENUL: Demeter, nu întrece măsura, de când umbli în capul gol, ești alt om. Toată lumea știe că ai purtat pălărie și-ți ședea bine. Chiar femeile te-au iubit mai mult pentru pălăria ta decât pentru farmecul tău personal. Cum poți să negi evidența? Eu sînt prietenul tău cel mai bun. Eu cum ți-am spus unde mi-am ascuns bocancii? Tu de ce nu-mi spui unde ți-ai ascuns pălăria?

DEMETER: Eu n-am purtat niciodată pălărie.

PRIETENUL: Datoria unui prieten adevărat, a unui cetățean onorabil și a unui caracter integru, prima lui datorie e să recunoască unde și-a ascuns pălăria. De aici începe totul... Tu nu vrei să faci acest lucru. De aceea îți retrag stima mea. Nu pot să fiu prieten cu un om care nu recunoaște unde și-a ascuns pălăria. (*Brusc schimbat.*) Ai să dai tu de dracu, pușorule. Ai să vezi tu. O să vii la mine în genunchi cu pălăria pe cap. O să mă rogi să ți-o îndes pe cap.

DEMETER (*aprinzîndu-și o țigară*): Eu n-am purtat niciodată pălărie. (*După ce închide usa, se îndreaptă spre telefon.*) Da, eu sînt... Cooperativa Muncă și Artă? Ce doriți să știți? Unde mi-am ascuns pălăria? Da' de unde știți dumneavoastră că mi-am ascuns pălăria? (*Trințește receptorul.*) Toată lumea vrea să știe unde mi-am ascuns pălăria. Ca și cum cine știe ce mare eveniment ar fi. Nimeni n-are liniște din pricina pălăriei mele. Dracu știe dacă înțeleg de ce au nevoie de asta. Ei nu se întreabă unde și-au ascuns indispensabilii, pe ei nu-i întreabă unde își vor face concediul de vară, ei nu se întreabă cine a fost Socrate, nu se întreabă cu cine îi înșală nevasta, nu, ei vor să știe unde mi-am ascuns eu pălăria. Eu n-am întrebat niciodată pe nimeni unde și-a ascuns pălăria. Asta-i ceva sfînt, o taină, singura cîrjă care mi-a mai rămas. O, știu ce spun filozofii, ei spun să nu te bizui decât pe tine însuși, să nu te hrănești cu iluzii, să nu te rătăcești în urma nimănui, să nu te ții de grumazul nimănui și să arunci cît colo toate cîrjele... Eu am recunoscut tot, mi-am deschis sufletul ca o floare. Un singur lucru nu pot să recunosc: unde mi-am ascuns pălăria. Asta n-am să recunosc niciodată. Niciodată. Chiar

dacă am să fiu ținut în lanțuri. Chiar dacă am să fiu pus la zid, n-am să recunosc unde mi-am ascuns pălăria. Dar eu nici nu știu de ce nu vreau să recunosc acest lucru, de unde vine această neghioabă hotărîre. Chiar așa! De ce nu vreau să recunosc unde mi-am ascuns pălăria și necăjesc degeaba pe bieții oameni? Simt nevoia să apăr ceva, să creez o taină care nu există și să-mi apăr această taină inexistentă, cum își apără o leoaică puii... Să fie ultima cîrjă, să fie ultima speranță idioată? Și oamenii să-mi fure și această ultimă speranță idioată, această ultimă mîndrie zadarnică și ridicolă?... Știu ce vreți... Vreți să vă spun unde mi-am ascuns pălăria... Niciodată. Am să și uit. Încetul cu încetul, am să uit totul. Am să uit că am fost om, am să uit c-am avut cap, am să uit că am purtat pălărie... Și undeva în adîncul sufletului simt o voluptate nebunească de a recunoaște unde mi-am ascuns pălăria... Să recunosc unde mi-am ascuns pălăria și să mor... Teribilă înțimplare idioată. Aș vedea atunci numai zăpezi și livezi de cireși. Ducă-se dracului totul! În fond, ce rost are această împotrivire? Recunoaște, netrebnicule, unde ți-ai ascuns pălăria. Recunoaște, ciine, totul, și mori. Recunoaște că ești la fel cu ceilalți, egoist, întunecat și ipocrit. Recunoaște că n-ai căutat în viață decât plăcerea, plăcerea cărnii, plăcerea cărții, plăcerea adevărului. Pune-ți pălăria în cap și du-te în iad... Nu, n-am să recunosc unde mi-am ascuns pălăria. (*Cu o sforțare și mai eroică.*) N-am să recunosc niciodată unde mi-am ascuns pălăria.

BALERINA: Ți-am spus că vin. Am venit. E plăcut la tine.

DEMETER: Te supără lumina?

BALERINA: Nu. E foarte bine cu tine. Te superi dacă dau drumul la radio? Îmi place muzica noaptea... Dacă vrei, poți să-ți povestești viața ta, anii de școală, bunica de la țară, ascult tot, m-am învățat să ascult și să mă emoționez. O, în sfîrșit, a venit iubirea și liniștea... Am trăit într-un vacarm incontinuu și searbăd. Fără iubire, totul se destramă, totul e sălcui și idiot, și de fapt lucrurile nici nu există fără iubire... Amor fără iubire, ce nemărginită plictiseală, ce idioa-

tă pedanterie... Dragul meu, îți mulțumesc că ești...
(*Brusc.*) Ascultă, iubitele, de ce nu vrei să-mi spui
și mie unde ți-ai ascuns pălăria?

DEMETER (*ca trezit dintr-un vis frumos*): De unde știi tu
că eu purtam pălărie?

BALERINA: Ce întrebare copilărească, de unde știu eu că
tu purtai pălărie? Eu sînt femeie, Demeter, și asta-i
de ajuns. Mi-am dat seama de cînd te-am văzut. Bărba-
tul ăsta a purtat pălărie, trecutul ți se citea pe față,
pe mâini, pretutindeni. Mi-a spus o femeie că-ți stă
grozav cu pălărie. Mie poți să-mi spui unde ți-ai ascuns
pălăria. Nici eu nu ți-am ascuns nimic. Nici legătura
cu juriconsultul nu ți-am ascuns-o. De ce să mă idea-
lizez? Taci? Ești la fel ca toți bărbații. Toți îți promit
vile la Sinaia și iubire constantă, toți îți promit
automobil și tandrețe. Toți îți promit excursii peste
hotare, dar nici unul nu vrea să recunoască unde și-a
ascuns pălăria... Iubitule! Mie poți să-mi spui unde
ți-ai ascuns pălăria... Ai să vezi ce frumos o să-ți
șadă cu pălăria pe cap...

DEMETER: Nu mă iubești, capră fățarnică... Dacă mă iu-
beai, nu mă întrebai unde mi-am ascuns pălăria. Ești
la fel cu toate femeile. Aceeași uscăciune, aceeași
duioșie sumbră pe care o naște interesul!

BALERINA: Minți, minți, ticălosule. Pălăria e pe noptieră.
Știi foarte bine că pălăria e pe noptieră. Ei da, eu
nu sînt nevastă, ca să mă îmbrobodești cu discuții
umaniste. Pe mine nu poți să mă înșeli. (*Îl ia de
umeri pe buimăcitul Demeter și-l împinge spre noptieră.*)
Credeai că ai să te poți ascunde de mine? Păi
la ce e bună iubirea, dacă nu la culegerea de informații?
Recunoaște-te învins! Eu nu strîng în brațe decît pe
oropsiții vieții. Trebuie să recunoști și acest ultim
adevăr. Trebuie să te lepezi și de această ultimă taină.
Pălăria e pe noptieră. Recunoaște asta, Demeter.

DEMETER (*se împotrivește, cade în genunchi*): Iubita mea,
sparanța mea, liniștea mea. Tu mă cunoști bine, tu
m-ai iubit, tu știi că n-am purtat niciodată pălărie.
Atunci de ce vrei să mă distrugi? De ce vrei să recu-
nosc o minciună? Nu pot să recunosc unde mi-am
ascuns pălăria. Asta ar însemna sfîrșitul, moartea.

BALERINA (*îl aruncă pînă în fața noptierii*): A, uite, pălă-
ria e pe noptieră! O vezi? Privește-o! Admir-o! Ce
frumos o să-ți șadă... Femeile or să te iubească iarăși,
prietenii or să te stimeze. Hai, nu fi idiot, pune-ți
pălăria pe cap.

DEMETER (*cu mișcări încete, căutînd să evite acest lucru
îngrozitor, cerșind compasiunea Balerinei, se îndreaptă
spre noptieră. Mai aruncă Balerinei o privire, ca o
ultimă cerere de grațiere și, neprimind-o, ia pălăria de
pe noptieră, se uită la ea, o mîngîie, izbucnește în plîns,
o ridică în aer ca și cum ar saluta pe cineva, o așază
pe cap și în clipa aceea moare...*)

TREZIȚI-VĂ ÎN FIECARE DIMINEAȚĂ!

Tragi-comedie într-un act

Personajele

MAXIMILIAN } Amîndoi
                  } între
EUGEN   } 33—38 ani.

O cameră aproape pustie — fereastra largă pe unde soarele poate intra în voie.

Maximilian, Eugen

MAXIMILIAN: Ce s-a întîmplat? Nu cumva a răsărit soarele?

EUGEN: Inteligentă întrebare! Dacă soarele nu răsărea, eu nu eram aici...

MAXIMILIAN: Mereu uit că soarele are obiceiul frumos să răsară în fiecare dimineată. Trebuie să mă trezesc?

EUGEN: Cum poți să debitezi asemenea ineptii? Trebuie să ne trezim în fiecare dimineată... Trebuie să avem curajul de a ne trezi în fiecare dimineată! Detest exemplul personal, dar nu pot să nu constat că eu mă scol fără să mă tragă nimeni de mîneacă. Chiar dacă aş fi orb, sau prea modest, şi tot aş remarca supleţea şi spiritul meu de disciplină. Îmi pare rău că sînt silit să mă dau de exemplu. Pun ceasul să sune... în cîteva secunde sînt în picioare, mă bărbieresc... ca la armată. Din pricină că ție ți-e lene să te scoli la timp, sînt silit eu să mă scol mai devreme, ca să te trezesc şi pe tine. Nu, nu mă plîng — eu mi-am ales meseria asta! Observă, te rog, cu cită demnitate şi stăpînire de sine îmi accept destinul...

MAXIMILIAN: Mă apucă groaza să mă trezesc în fiecare dimineată...

EUGEN: Echiparea! Viaţa te aşteaptă! Ideile te aşteaptă! Slujba te aşteaptă! Femeile te aşteaptă! Gloria te aşteaptă! Arborii te aşteaptă!

MAXIMILIAN: Nici nu știu cum mă cheamă... Nici nu știu ce caracter am, mi-am uitat caracterul, totdeauna pățesc drăcia asta. Ce fel de caracter oi fi avînd? Nici nu știu cum să reacționez — îmi caut gesturile și nu le găsesc — unde le-oi fi pus înainte de culcare?! Aveam eu un anume fel de a-mi trece mîna prin păr, parcă l-a înghițit pămîntul... Era și-o glumă pe care o făceam, parcă destul de spirituală... degeaba mă chinuiesc, nu știu în ce ungher al memoriei am zvîrlit-o! Cînd mă culc, îmi arunc trăsăturile de caracter pe unde se nimereste și dimineața nu știu de unde să le iau. Caut pe urmă ca un disperat dragostea pentru aproapele tău, și ia-o de unde nu-i... Așa pățești cînd nu ești ordonat... Unde dracu mi-o fi zîmbetul meu fermecător? Unde mi-or fi cele cîteva idei fixe pe care le folosesc și pe ploaie și pe vînt?! Nu, nu glumesc, nu fac jocuri de cuvinte. Dimineața îmi caut caracterul, mi-l îndes bine și pornesc în lume! Fără caracter n-aș pleca nici pînă la doi pași să cumpăr pîine... Caracterul deja format mă așteaptă gata pregătit și eu nu trebuie decît să-l îmbrac — asta e tot. Dar mi-e silă! Ce te uiți la mine ca un inspector de la A.D.A.S.?! Da! Mi-e silă! Mereu același caracter, aceleași idei, același zîmbet, aceeași mirare în fața soarelui, aceeași frică în fața șefilor, mă întreb cum de nu s-a tocit de atîta folosire.

EUGEN: Știu că în sufletul tău e o întregă harababură... Ești foarte dezordonat, n-ai grijă de caracterul tău, nu-l aranjezi frumos înainte de a te culca... Atunci te mai miri că îți cauți gesturile, sentimentele și ideile peste tot și nu le găsești?! De asta sînt eu aici! Să te ajut să-ți amintești toate trăsăturile de caracter! Nu plec de aici pînă nu-ți reconstitui întreaga personalitate pînă în cel mai mic amănunt!

MAXIMILIAN: Nu mai vorbi de caracterul meu, am senzația că-mi amintești de ziua în care am trecut pentru prima oară pragul unui bordel. Cînd mă gîndesc că sînt un anume caracter, îmi vine să-mi iau cîmpii...

Urîtă invenție caracterul ăsta... Nu i-am înțeles nici odată rostul, deși tot timpul mi-l îmbogățeam și-l îngrășam ca pe un porc... De ce trebuie să am eu un anume caracter, de ce trebuie să am o anume personalitate, să fiu un Y sau Z? De ce trebuie să am eu felul meu de a ține furculița, felul meu de a răspunde la telefon, felul meu de a umbla pe stradă, felul meu de a face amor, felul meu de a zîmbi, timbrul meu propriu, amorul meu propriu, originalitatea mea ieșită din comun? Toate astea mă apasă... Am ajuns să umblu cocoșat din pricina acestei poveri. Caracterul ăsta nesuferit e o adevărată lespede de piatră! Vreau să scap de această povară!...

EUGEN: De ani de zile, mereu aceleași discuții! În fiecare dimineață îți uiți caracterul și eu sînt silit să ți-l amintesc trăsătură cu trăsătură. Mă silești să fiu rău... Și răutatea nu mă caracterizează... Mă silești să fiu autoritar, deși, dacă-mi sondez sufletul, văd că această însușire nu-mi aparține. Nu-ți dai seama că fără ajutorul meu n-ai fi nimic, ai fi un biet anonim. Îți leg cravata de gît, îți îndes servieta sub braț, îți strecoară scaunul directorial sub fund, îți ștampilez pe obraz zîmbetul tău fermecător... Ar trebui să mă iubești...

MAXIMILIAN: Eu mă simt foarte bine și fără caracter. Nu țin să-mi amintesc caracterul...

EUGEN: Eu vreau să-ți clădesc o personalitate ieșită din comun și tu faci mofturi? Vreau să te scot din anonim.

MAXIMILIAN: Și eu vreau să intru în anonim. De ce crezi tu că eu vreau să ne deosebim unii de alții? Din ură, ca să-i exploatăm pe ceilalți... Și frica de anonim, ce este pînă la urmă frica de anonim, dacă nu frica de moarte? Să lăsăm eternității urma vanității noastre! Din sila prezentului se naște mirajul eternității!

EUGEN: Nu-mi strica buna-dispoziție și încrederea în om pe care am moștenit-o de la răposata maică-mea... Mă cunoști de ani de zile, știi că-mi place din caleafară să mă laud cu sacrificiile mele, am și eu păsărica mea... Chiar dacă ar lua foc întreg universul, tot n-aș renunța să-ți amintesc că eu nu m-am însurat și mi-am

rupt piinea de la gură, tocmai ca tu, fratele meu vitreg, să reușești în viață, să devii o personalitate complexă. Acum, după ce am spus fraza asta, poate să vină și potopul! M-am răcorit, m-am liniștit... Te-am lăsat să mă imiți, să iei anumite trăsături de caracter de la mine, n-am spus nimic. Ia! Ia duioșia mea! Ia spiritul meu de sacrificiu! Îmbogățește-ți viața interioară!

MAXIMILIAN: N-am nevoie de spiritul tău de sacrificiu — am eu alt adăpost în care mă ascund. Am obosit! M-am aruncat în cușca cu lei a unor obiceiuri stupide și mă lași să fiu sfișiat! Înțelege că am obosit. Toate trăsăturile tale de caracter de care n-aveai nevoie mi le aruncași mie, ca pe niște haine vechi, pe care nu voiai să le mai porți...

EUGEN: De aia sînt eu aici, și de aia mi-a dat mie natura spirit de sacrificiu, ca să te ajut să-ți învingi oboseala! Va trece și clipa asta!... Ei, hai, zîmbește! Unde ți-e zîmbetul tău fermecător? Vrei să-ți împrumut eu puțin optimism și încredere în viață?! Am atîta încredere în viață, încît oricît aș da, tot mi-ar mai rămîne suficient.

MAXIMILIAN: Am adunat destul: clipe de extaz, idei originale, versuri celebre, colecții de orașe, colecții de tablouri, colecții de femei, colecții de pipe, colecții de proverbe, colecții de timbre, certificate de sănătate, de bună purtare, de proastă purtare, noutăți muzicale, noutăți științifice, noutăți gastronomice, crize de stomac, crize religioase, crize de conștiință, femei albe, galbene, negre, portocalii, curtezane din Libia și Damasc. Toate curtezanele din Libia și Damasc. Și s-a născut cea mai îngrozitoare întrebare din cîte întrebări pot exista pe lumea asta... Toate acestea sînt eu...? Eu sînt o criză de stomac? Eu sînt certificatul de bună purtare?! Și toate astea la un loc sînt eu? Așa puțin? Un biet și mizerabil depozit?! De asta am venit pe lume, ca să ofer bolii un organism unde să-și exerseze dezastrul și un pat unde curtezana din Damasc să-și poată demonstra pregătirea profesională?! Așa sînt eu? Această mizerabilă adunătură sînt eu? Spaima mea de moarte?! Spaima de a

muri anonim?! Spaima de a nu posedea toate femeile și de a nu vedea toate muzeele și toate orașele?! Dacă toate astea sînt eu, eu n-am nevoie de mine... Refuz să fiu totuna cu muzeul din Prado și curtezanele din Damasc! Și atunci, după această îngrozitoare întrebare, s-a născut un adevăr îngrozitor, mi-am devenit străin, cu desăvîrșire străin. Refuz să mă legitimez în fața soarelui cu o criză de stomac!

EUGEN: Da! Așa ești! Femeile pe care le-ai iubit, diplomele pe care le-ai primit, pasiunile pe care le-ai stîrnit, onorurile care ți-au fost aduse! Experiența te-a îmbogățit, cultura te-a modelat, arta te-a înnobilit!

MAXIMILIAN: O... arta m-a înnobilit... O singură clipă de extaz, după care m-am grăbit să nu întîrzii la o întîlnire de afaceri. De ce m-a înnobilit arta? De ce nu m-am înnobilit eu? Și atunci, dacă mi se par firești, de ce mă apasă toate astea?! De ce caracterul e ca o leșpede de piatră sub care eu plîng, mă zbat, gem, urlu, vreau să ies la suprafață?!... Și caracterul mă ține prizonier, mă împinge la fund, îmi pune cătușe, îmi dă să mănînc, îmi dă satisfacții, dar nu mă lasă să răsflu. De fapt, caracterul are nevoie de mine, nu eu de el... Am ajuns să fiu sclavul caracterului, să-mi fie teamă să ies din limitele pe care el mi le-a fixat, un prizonier care n-are voie să facă decît cițiva pași... Am să-miucid caracterul! Și-o să fiu în legitimă apărare. Dacă nu-lucid eu, mă ucide el... Am să-mi distrug zîmbetul, am să-mi calc în picioare sensibilitatea, am să-mi strivesc amintirile, am să-mi sfișii colecțiile de timbre și de femei, am să-mi rup toate diplomele, totul am să distrug... Și atunci am să scap! Am să răsflu și eu puțin...

EUGEN: Dar eu? Eu unde sînt? Eu ce veghez?! Cum o să-ți părăsești personalitatea? S-o părăsești și să umbli ca un zănatec, prin lume?! Ce s-ar întîmpla dacă toți ne-am părăsi caracterul? Te porți ca un tată care-și reneagă copilul. Așa ceva nu e cu puțință. Și cînd ai să mori, ai să mori într-un anume fel, conform caracterului tău!

MAXIMILIAN: O să mă ucidă caracterul pe mine, dacă nu-lucid eu pe el. Am să mor eu și o să supraviețuiască

criza mea de stomac. Nu vreau ca eu, eu cel viu, să mor, și cadavrul ăla să trăiască și să se plimbe prin galaxii! Nu vezi că nu e niciodată sătul? Mereu vrea câte ceva, mai mult, tot mai mult — fiară lacomă și meschină! Dacă e sensibil — vrea să fie și mai sensibil. Dacă e inteligent — vrea să fie și mai inteligent. Dacă are o femeie — vrea pe urmă un harem — pe urmă două haremurii, pe urmă tot, toată iarba, tot soarele, toate editurile, toate orașele, toate garsonierele, toate miresmele, toate premiile, toate femeile, absolut toate. Am devenit robul acestei personalități pe care trebuie s-o îndop mereu, s-o ghiftuiesc, când cu sentimente, când cu obiecte. Vreau să scap de sclavia acestei personalități, detest ticurile mele, ideile mele, sentimentele mele, amintirile mele, plăcerea mea de a purta galoși și umbrelă! Mă uit la caracterul meu ca la un dușman, ca la un străin. Ce am eu comun cu caracterul meu? Nimic. Ce am comun cu dorința mea fierbinte de a mă culca cu o japoneză? Nimic... Fiindcă și această dorință fierbinte tot el, caracterul, a inventat-o. Nu e a mea. E a lui. Ce am eu comun cu durerea mea?... Nimic... Ce am eu comun cu mine însumi? Nimic...

EUGEN: Alți oameni se chinuie să-și construiască o personalitate și tu te vabei că ai reușit. Nu ești nebun? Ar trebui să fii fericit... Ai timbrul tău propriu, ai felul tău particular de a te exprima, ai amorul tău propriu, și locul tău în societate, și locul tău în viața multor oameni, și chiar „un univers al tău“. Universul tău propriu — cum zice critica. Câți artiști au universul lor propriu, poți să-i numeri pe degete...

MAXIMILIAN: Dacă aș avea „întreg universul“ n-aș mai avea universul meu. Dacă aș avea adevărul, n-aș mai avea „adevărul meu“. Și adevărul meu nu e o felie din întreg adevărul, rația mea de sublim, ci doar o minciună mizeră... Adevărul n-are personalitate — nu-ți aparține. Numai erorile ne aparțin! Numai prostiile sînt ale noastre!

EUGEN: Te revolți? Te împotrivești cerului?! Ei bine, dragul meu prieten, țin să te anunț în mod solemn că-ți pierzi timpul! Revolta nu intră în caracterul tău!

MAXIMILIAN: Atunci te pomenești că mă revolt degeaba?! E îngrozitor să-ți dai seama că nu te poți revolta, că revolta nu intră în caracterul tău... Am țipat degeaba, m-am frământat degeaba. Auzi nerușinare! Tocmai revolta să nu intre în caracterul meu!

EUGEN: De! Ajunge! Echiparea! Întîrzi de la slujbă!

MAXIMILIAN: Care slujbă? Vorbești prostii!... Eu n-am avut niciodată slujbă.

EUGEN: Amintește-ți caracterul, dragul meu Maximilian... Mă silești să folosesc expresii populare, uiți de la mîna pînă la gură... După cîte ai făcut ca să pui mîna pe slujba aia minunată, fermecător de comodă, admirabil retribuită, ai putea să-ți amintești slujba, dacă nu din altceva, măcar din respect pentru delatările și turnătoriile pe care le-ai practicat cu atîta măiestrie stilistică...

MAXIMILIAN: Cum îndrăznești să mă numești atît de brutal un biet turnător?

EUGEN: Gura, băiete. Nu te indigna! Indignarea nu-ți șade bine, nu intră în felul tău de a fi! Crezi că m-ai intimidat cu aberațiile tale metafizice?!

MAXIMILIAN: Dar de mirat, am dreptul să mă mir? Cine ești tu să-mi dictezi reacțiile? Nu te indigna, nu te revolta, nu te agita, nu te mișca, nu protesta, nu te alarma... De mirat oricine se poate mira... Dă-mi voie să-mi manifest stupoarea... Nimic nu detest pe lumea asta mai profund decît delatările... Crima mi se pare o floare la ureche, pe lîngă cea mai nevinovată turnătorie. Mă înșel eu? Răspunde-mi! Nu mă caracterizează acest dezgust? Nu fi nedrept cu prietenul tău! Lasă-mă să mă caracterizeze acest dezgust...

EUGEN: O detești profund și-o practici metodic!

MAXIMILIAN: Vezi? Și vrei să mă confund cu această meschinărie? Nu zic că n-ai dreptate, dar mă simt străin de această trăsătură de caracter. N-o recunosc, n-o admit... Caracterul nu-mi aparține, mi-a fost impus cu forța!

EUGEN: Toți delatorii iubesc anonimatul!

MAXIMILIAN: Pleacă! Mă duc să mă culc! N-am să mă trezesc niciodată! Niciodată! Am ajuns să urăsc soarele din pricina ta!

EUGEN: Nu se poate să dormi! Azi ai un program foarte încărcat. Extrem de încărcat! Ai și-o întâlnire de amor — nu se poate să lași o femeie să aștepte... Mai ales o femeie... blondă pe care o doresc atîția bărbați, idealul erotic al atîtor generații de bărbați. Dacă întîrzii, găsești patul ocupat. O secundă de întîrziere și patul va fi ocupat. Ea nu așteaptă, își drămuiește tot timpul...

MAXIMILIAN: Am o amantă?

EUGEN: Da, ai o amantă!

MAXIMILIAN: Asta mă face să-mi devii simpatic. Am, slavă Domnului, o amantă... Ce bine că am o amantă! Nu sînt un refutat sexual — tot e ceva. Disprețuiesc refuzații de toate genurile! Și cum e amanta mea? Frumoasă? Mor de curiozitate să aflu cît mai multe despre ea.

EUGEN: Foarte frumoasă...

MAXIMILIAN: ... Atunci ... O iubesc?...

EUGEN: Nu sînteți capabili de iubire...

MAXIMILIAN: Nici iubirea nu intră în felul meu de-a fi? Frumos caracter mai am — ce să spun... Frumos caracter! Delațiunea mi se pare firească și iubirea mă ocolește.

EUGEN: Ești mîndru de această incapacitate de a nu iubi — așa că... nu te văieta degeaba. N-are rost să-ți faci probleme... Nici ea nu te iubește...

MAXIMILIAN: Iarăși mă apucă revolta, mereu uit că revolta nu-mi aparține... Atunci de ce stăm împreună?

EUGEN: Din obișnuință...

MAXIMILIAN: Sincer vorbind, îmi pare rău că nu sînt capabil de iubire. Totuși, iubirea — ce poate fi mai frumos decît iubirea? Păcat! Mare păcat!...

EUGEN: Deși n-o iubești, ai vrut să te sinucizi din cauza ei, înghițind fără suficientă convingere o cutie de chibrituri...

MAXIMILIAN: După toate, mai sînt și un sinucigaș mediocru... Și mai te miri că-mi urăsc caracterul? Asta-i caracter? Să te sinucizi din cauza unei femei care ți-e perfect indiferentă?! Îmi vine să rîd! Și să te sinucizi cu o cutie de chibrituri! Sînt un individ detestabil, n-aș vrea să am de-a face cu un asemenea om.

EUGEN: În schimb, poți să rîzi cu gura pînă la urechi. Înclinația spre umor îți stă în caracter...

MAXIMILIAN: Deci pot să rîd cu gura pînă la urechi, dar nu pot să mă revolt...

EUGEN: Exact. Nu-ți poți depăși limitele... Și-acum, frățioare, o să-ți amintești caracterul, trăsătură cu trăsătură!

MAXIMILIAN (*se îndepărtează puțin speriat*): Am impresia că mă pregătești pentru execuția capitală... Mă simt ca un condamnat la moarte, căruia preotul îi ține o mică conferință...

EUGEN: Te pregătesc pentru viață. În viață tebuie să fii o personalitate perfect conturată. Cu cît e mai bine conturată, cu atît succesul e mai sigur.

MAXIMILIAN: Iartă-mă că te întreb. Fumez?

EUGEN: Două pachete pe zi!... Cam mult, nu? Lamenteză-te!

MAXIMILIAN: Mersi... De lamentat, mă pot lamenta... Asta-mi stă în caracter? Cum e ceva detestabil, cum îmi stă în caracter...

EUGEN: Da. Îți place să te lamentezi de cîte ori ai prilejul. Cînd n-ai prilejul, inventezi prilejul...

MAXIMILIAN: Nu-i adevărat! Ești un calomniator ordinar. Ți-am ascultat cu destulă răbdare toate ineptiile. Nu mă vaiet. Nu mă plîng nimănui și de nimic! Protestez! Asta nu-i caracterul meu! Asta nu sînt eu!

EUGEN: Ba ești. Asta ești tu! Și încă n-am terminat... A, zîmbești, ți-ai regăsit zîmbetul fermecător, îmi pare bine... Și țin să precizez că și minți de îngheață apele... Îți spun asta ca nu cumva să te apuci să spui adevărul.

MAXIMILIAN: De ce mint? Spune-mi măcar de ce mint? Aș vrea să știu și eu de ce mint de îngheață apele!?

EUGEN: Cînd ești obligat să minți, minți fiindcă ești obligat. Cînd nu ești obligat să minți — minți din plăcere... Dă-i înainte! Slujește-ți cu credință caracterul, ca un soldat fanatic gloria împăratului!

MAXIMILIAN: Mă detest!... Numai eu știu cît mă detest...

EUGEN: Iarăși minți, foarte bine, foarte bine. De mințit îți stă în caracter... De fapt, ai o mare admirație pentru tine. O admirație aproape mistică.

MAXIMILIAN: Asta e nemaipomenit. Și ce găesc eu de admirat la mine?

EUGEN: Îți admiri zbuciumul. „Cine se mai zbuciumă ca mine? Cine se îngrozește de caracter cum mă îngrozesc eu?“ Îți admiri inteligența. Ești mîndru de inteligența ta!

MAXIMILIAN: Cum o să fiu inteligent dacă nu pricep nimic?

EUGEN: Ți-am reconstituit caracterul, trăsătură cu trăsătură. Poți să pleci în lume. Să nu cumva să-ți uiți lașitatea, te rog să n-o uiți. Ar fi păcat să te apuce o criză de demnitate...

MAXIMILIAN: N-am s-o uit. Lașitatea seamănă cu moartea. Chiar dacă o uiți tu pe ea, nu te uită ea pe tine.

EUGEN: Ești gata să intri în viață. Dă-mi voie să te examinez puțin... Totul e la locul lui. Zîmbetul nu ți l-ai aranjat prea bine, e puțin strîmb. Ai mai multă grijă de zîmbetul tău care tulbură femeile, ce dracu... Aruncă-te în viltoarea vieții. Asigură-ți slujba. Asigură-ți amanta! Asigură-ți gloria!

MAXIMILIAN: Asigură-ți moartea!

EUGEN: Moartea e asigurată!

MAXIMILIAN: Tirania ta mă dezgustă. Mă silești să fiu robul unui caracter josnic. Te urăsc!

EUGEN: Ce-ți veni să țipi? Nu vezi că ești ridicol? Degeaba țipi! Degeaba protestezi! Nu-i în felul tău să n-ascuți un ordin care ți se dă. Spiritul de disciplină e adînc înrădăcinat în tine... Nu vezi că nu știi să țipi? Ți-a-i strigăt de om? Așa se țipă, mă băiatule?

MAXIMILIAN: Vrei să mă jignești?

EUGEN: De jignit, nu pot să te jignesc. Nici o jignire n-ajunge pînă la tine. Ești cînd prea orgolios, cînd prea laș...

MAXIMILIAN: Deci nici măcar o jignire n-o mai simt? Atît de bătăran am ajuns... Jignirea pe care o simt e o biată iluzie?!

EUGEN: Sigur că da. Nici pomeneală de așa ceva!

MAXIMILIAN: Atunci, de ce-mi clocotește sîngele în cap?!

De ce spumeg de furie?

EUGEN: Ești foarte calm, nu spumegi de furie... Durerea ta e o nălucire a vanității! Cîteodată, din orgoliu, ți se năzare că ești indignat, dar nu te indignezi, de

fapt, niciodată. Și nici pe mine nu mă urăști, ți se pare doar...

MAXIMILIAN (*îi ia cravata de la gît și-o aruncă*): Ce zici de gestul ăsta? Ce zici de dorința mea de a te umili?

EUGEN: Nu-ți aparține.

MAXIMILIAN: Cum nu-mi aparține? De ce crezi că numai umilința îmi aparține? Eu am făcut acest gest.

EUGEN: Da, dar fără convingere... Ajunge, băiete, cu aerele astea de puștan emancipat. Dă-mi cravata înapoi!

MAXIMILIAN: (*i-o dă*).

EUGEN: Mersi. Vezi ce firească ți-a fost pocăința? Vezi ce natural ți-a fost regretul? Ce bine îți stă buna-cuviință! Ce naturală ți-e slugărnicia! Nu te mai revolta! Revolta ți-e străină! Păzește-ți caracterul pe care ți l-a dat Dumnezeu.

MAXIMILIAN: Acum te urăsc. Acum am înțeles că tu ești moartea mea. Dacă te ucid pe tine, scap de caracterul meu odios, scap de moartea care mă așteaptă... Moartea te plătește cu bani gheață ca să veghezi asupra caracterului meu, să nu cumva s-o iau razna, să nu cumva să-mi părăsesc caracterul... Moartea, ticăloasa ta patroană, știe că dacă nu mai am personalitate, dacă nu mă închid în carcera caracterului, devin nemuritor și deci cumătra pierde un client. Și moartea nu vrea să-și piardă clienții... De-aia te-a angajat pe tine, să-i recrutezi clienți. De-aia te-a angajat pe tine! Ce barbarie! Cum să nu te revolți? Trebuie să mă revolt, chiar dacă nu-mi stă în caracter. Frica de moarte, sila de moarte o să-mi aducă demnitate și tărie... Așa plin de personalitate, sînt o pradă prea ușoară în fața morții. De ani de zile, nemernicule, mă silești să-mi îmbogățesc caracterul, de ani de zile nu faci decît să mă apropii de moarte. Nu vreau să mă contopesc cu moartea!... Ai să vezi tu! Sînt în legitimă apărare! Vezi pistolul ăsta? Are patru gloanțe, suficiente să te trimit pe brațele morții!

EUGEN: Sînt perfect liniștit! Gestul ăsta nu-ți aparține! Cuvintele astea nu-ți aparțin! Tristețea asta nu-ți aparține! Furia asta nu-ți aparține! Durerea asta nu-ți aparține!

MAXIMILIAN: O, Doamne, care asişti la această luptă grea, ajută-mă! De mi-aş lepăda o dată caracterul, personalitatea mea complexă, care mă tiranizează şi mă umileşte... Să sfîşii nemernicul caracter şi să-l arunc pradă cîinilor, să rămînă numai esenţa, esenţa nemuritoare. Să nu mai am felul meu de a fi, atunci moartea nu va mai avea nici o pradă, nu va mai avea ce să înghită. Spune drept: nu ți-e frică?

EUGEN: De ce să-mi fie frică? Tu nu porţi asupra ta decît arme cu gloanţe albe... Am încredere în laşitatea ta. Mă simt în deplină siguranţă!

MAXIMILIAN: Tocmai cînd voiam să teucid, mi-am desoperit brusc laşitatea... Nu e milă, nu mă amăgesc, e numai laşitate care, din amor propriu, se preschimbă în milă... Țsta mi-e caracterul! Doamne, de ce mă laşi singur? De ce eşti nemărginit, Doamne? De ce nu eşti şi tu mărginit ca mine, ca să putem sta de vorbă ca oamenii? Ce vină am eu că nu sînt o flacăra? Ce vină am eu că n-am o durere adîncă? Ce vină am eu că revolta nu intră în personalitatea mea?... Tocmai revolta să-mi lipsească. Ai dreptate! E atît de stridentă revolta mea, atît de cusută cu aţă albă... Ai să mă ucizi tu... Ucide-mă!

EUGEN: Ai să mori de moarte bună!... O să mori tu cel adevărat şi-o să trăiască în veci criza ta de stomac şi certificatul tău de bună purtare... Criza ta de stomac îţi va supravieţui de-a pururi!

MAXIMILIAN: Nu mă revolt... Am devenit mai modest... Dacă revolta nu-ţi intră în caracter, degeaba te revolţi... Îmi dau seama, nemernicule, că de fapt te iubesc, iubesc crizele mele de stomac şi crizele mele religioase! Doamne, cît de dragi îmi sînt crizele mele de stomac! Doamne, cît de dragi îmi sînt colecţiile mele de timbre şi de femei, îmi sînt mai dragi decît viaţa. Viaţa, ştiu eu ce e viaţa? Eu pot să mor, numai să ştiu că vor trăi colecţiile mele de timbre şi femei. Şi această povară a personalităţii mele ridicole şi strimbe o iubesc, o îngrijesc, o mîngîi, o îmbogăţesc ca un idiot tot timpul. Mă pregătesc metodic pentru

moarte. Să aibă moartea ce devora, să aibă abisul ce înghiţi! Ai să mă ucizi tu! Cine eşti tu? Spune-mi, cine eşti tu, fratele meu? Spune-mi, cine eşti tu, străine?

EUGEN (*îi închide ochii*): Acum pot să-ţi spun. Eu sînt îngerul morţii...

C o r t i n a

ACEȘTI NEBUNI FĂȚARNICI

Comedie într-un prolog și trei acte
(cinci tablouri)

Personajele

I O R D A C H E — un bărbat care vrea să petreacă bine și să moară în somn;

C A M E L I A — o femeie care distruge moralul bărbaților;

S I L V I A — o femeie care reface moralul bărbaților;

A D A M — un bărbat incoruptibil;

D O B R I Ș O R — un individ dubios;

S U B L I M U L Î N C A Z D E F O R Ț Ă M A - J O R Ă ;

B Ă R B A T U L C U C A P U - N N O R I ;

O L I C H E A Î N T Î R Z I A T Ă — care devine, la o adică, al doilea incoruptibil.

PROLOG

Decor: Răspîntia unui drum

CAMELIA (*într-un moment de oboseală*): Nici situația asta de femeie paradisiacă nu-i prea plăcută. Ai chef, n-ai chef, trebuie să tragi bărbații de mîneacă și să le arăți frumusețea munților. Nu că n-ar fi o meserie onorabilă, dar e foarte obositoare și mai ai și sentimentul că strici orzul pe gîște. Bărbații sînt mărginiți, se plictisesc de durerea ta metafizică, dar știu că pînă la urmă tot o să se aleagă cu ceva. Cu gîndul la această ispită, rabdă și cuvintele lui Cristos. Oamenii necăjiți și bărbații ăștia...

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI: Aici e Cîmpina?

CAMELIA: Nu face pe nebunul! Știi foarte bine că aici nu e Cîmpina...

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI: Nu e aici Cîmpina? O femeie mi-a spus că aici e Cîmpina. M-a mințit?... Oare e posibil ca o femeie să mintă? Cum e posibil?

CAMELIA: Vezi și tu că e posibil... Iese ceva din aerul ăsta de om picat din lună?

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI: O, cită durere s-a adunat în sufletul tău dacă vorbești așa...

CAMELIA: Ce Dumnezeu te-ai profesionalizat așa, măi omule?! Eu înțeleg că-ți cîștigi pîinea cu mutra asta picată din cer, dar cu mine n-are rost să joci teatru. Ori discutăm negustorește, frumos, ori închidem armonicile și gata. Ai o mărășească?

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI (*scoate o tabacheră*).

CAMELIA: Mersi! Ia spune, ți-ai luat mașinuță?

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI: Atîta spirit practic din partea unei femei mă îngrozește... Cum e posibil?

CAMELIA: Ai sau n-ai mașinuță?

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI: Nu știu... Eu știu ce să-ți spun? Eu mă duceam să ascult cîntecele păsărelelor și, fără să-mi dau seama, m-am pomenit într-o bună dimineată la volanul unui Fiat. Cine mi-a dat Fiatul ăsta, cum l-am cumpărat, nici pînă în ziua de azi nu știu.

CAMELIA: Vorbește mai clar, că doar n-ai prune în gură. Rentabilitatea unui sentiment nu-i un motiv de rușine. Să mă duci și pe mine cu mașina la Zărnești. Am auzit că sînt locuri frumoase pe-acolo.

BĂRBATUL: Te duc. Sigur că te duc la Zărnești. Dacă-mi ceri să mergem împreună la Zărnești înseamnă că mă iubești.

CAMELIA: Nu face pe mironosița! Am auzit că i-ai făgăduit unei fecioare fericirea și la plecare i-ai luat și mașina de cusut. Dacă ai fi mai tînăr te-aș lua de bărbat. Am fi o pereche ideală. Ce de afaceri grozave am fi făcut împreună!

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORȚĂ MAJORĂ: Calde, plăcinte! Calde, plăcinte!... (*Aureola pe care o poartă în jurul capului îl incurcă în mod evident.*) Calde, plăcinte... Calde, plăcinte... (*Își ia aureola — cîteva buchete de raze de soare — și-o ascunde în buzunar. Se apropie de cei doi.*) Calde, plăcinte...

CAMELIA: Ei, ce zici, floare de cîmp, faci cînte c-o plăcintă?

BĂRBATUL: Eu să fac cînte? Oare e posibil să-mi ceri așa ceva? O, nu, mi-e imposibil, copilă dragă... Mi se pare mai curat și mai frumos să plătim nemțește, fiecare partea lui. E așa de frumos ca oamenii să plătească nemțește, fiecare partea lui. Așa de frumos...

CAMELIA: Da' cîrpanos mai ești, măi ăsta cu capu-n nori... Ia vino încoa, cumetre... Fă-ți pomană cu două brînzoaice!... Plătește șeful!

BĂRBATUL: Eu să plătesc? De ce să plătesc eu? Oare e posibil ca o femeie să fie atît de meschină? Oare e posibil?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORȚĂ MAJORĂ: Ne înțelegem noi la preț... Sînt niște plăcinte grozav de gustoase, abia le-am scos din cuptor...

CAMELIA (*înfulecă o plăcintă*): Sînt grozave! Ca la mama acasă... Ia și mîncă și tu! Nu mai strînge bani la ciorap!

BĂRBATUL: Dă-mi, te rog, această plăcintă... Pune, te rog; mai mult zahăr... N-ai și un șervețel? Mersi!

CAMELIA (*către Sublimul*): Ce te uiți așa la mine? Așa, c-un picior în groapă, ești în stare să te amorezezi?...

SUBLIMUL: Departe sînt de mine nemernicele patimi ale trupului... Adevăratele bucurii sînt cele ale spiritului.

CAMELIA: Ei, nu mai spune?! De cînd te-au lăsat puterile, te-ai agățat de Dumnezeu... Tu crezi, nenorocitul, că orice loc rămas liber e ocupat de mîna Domnului?

SUBLIMUL: Eu vreau să mă ridic spre înălțimi abstracte, dar... adevărul e că îmi plac, copilă! Cu toată seriozitatea mi-aș încălzi bătrînețele în preajma ta.

CAMELIA: Auzi, preanevinovatule, ce zice? Și-ar încălzi bătrîneța în preajma mea... Mai dă-mi o plăcintă... Lasă-te păgubaș, cumetre!

SUBLIMUL: Kant! Immanuel Kant!

CAMELIA (*printre sughituri*): Ce mormăi acolo, mă?

SUBLIMUL: Kant! Immanuel Kant! Asta e durerea vieții mele. De cîte ori o femeie mă respinge, îmi amintesc de Immanuel Kant! Dumnezeu e dezgolirea naturii de sensul ei material.

BĂRBATUL: Gustoasă plăcintă! Admirabile cuvinte!

(*Sublimul încearcă s-o mîngîie pe Camelia.*)

CAMELIA: Nu te atinge de mine, cumetre!... S-a dus vremea cînd curtezanele se iubeau pe degeaba cu filozofii, preoții și poeții...

SUBLIMUL (*își examinează mîna pe care Camelia a respins-o*): O, Doamne, ce bine că există împărăția cerului!

CAMELIA: Există pe dracu! Nu există nimic!

SUBLIMUL (*învins, își pune aureola pe frunte*): De cîte ori nu-mi ies afacerile, de cîte ori femeile mă privesc cu dispreț, îmi pun aureola pe cap. Dacă n-ar exista

insuccesele pe linie sentimentală și profesională nu ne-am aminti de existența Domnului.

(Bărbatul pleacă pe furis.)

CAMELIA: De unde ai jucăria asta? Se găsește în comerț?...

Dă-mi-o și mie să văd cum îmi stă...

SUBLIMUL: Cu plăcere! Cu plăcere!

CAMELIA *(își așază aureola pe cap)*: Cum arăt ca sfântă? Îmi șade bine? Și Maria Egipteanca a devenit sfântă după ce și-a făcut de cap... Îmi pare rău că n-am o oglindă... Trebuie să fie foarte șic... *(Strigăt.)* Aoleo! a fugit nevinovatul fără să plătească plăcintele! S-a dus... Ne-a tras pe sfoară... *(Se reîntoarce.)* Mă cam strânge aureola asta de sfântă!...

SUBLIMUL: A fugit fără să plătească plăcintele!

CAMELIA: Da. Ți-a făcut pagubă!

SUBLIMUL: Sînt îngrozit. Încerc să-mi revin. Atunci, vino măcar tu în garsoniera mea din Piața Romană...

CAMELIA: Nu. Nu vin în garsoniera ta din Piața Romană...

SUBLIMUL: Nu vrei să-mi dai un ceas de fericire?... Nu vrei să mă mîngîi cu iluzia frumuseții tale? Simt cum îmi cresc aripi...

CAMELIA: Îți cresc aripi?

SUBLIMUL: Simt nevoia să zbor... Așa pătesc întotdeauna. Cînd cineva nu-mi plătește plăcintele, cînd trebuie să plătesc chiria și femeile mă resping, îmi cresc aripi...

CAMELIA: Și te duci sus?! Sus de tot?!

SUBLIMUL: Sus de tot... Dacă femeile mă refuză și oamenii nu-mi plătesc plăcintele, mă duc în lumea abstracțiilor și a ideilor... Nu vreau să fiu sublim, sînt silit să fiu sublim, mi-a ajuns cuțitul la os... Devin sublim în caz de forță majoră... Indiferența ta m-a făcut sublim... Vrînd-nevrînd, iubesc absolutul... Vrînd-nevrînd, ador eternitatea. Atunci mă înalț, mă înalț...

CAMELIA: Așa e... Ai început să te înalți puțin. Unde te duci?

SUBLIMUL *(se înalță puțin în aer)*: Vezi steaua aia?... Acolo îmi amărăsc zilele... De ce nu vrei să vii în garsoniera mea din Piața Romană?! Nu mă judeca greșit. Spu-

ne-mi și tu, am eu vreo vină că sînt sublim și iubesc absolutul? Aș prefera o aventură trecătoare. *(Se înalță.)* N-am nici o vină. Nu ți-e milă de mine? *(Pate-tic.)* Nu mă lăsa pradă eternității!

CAMELIA: Nu mi-e milă de nimeni... Ia-ți coșul cu plăcinte!..

SUBLIMUL *(în vîzduh, ultima încercare)*: E groaznic să fii sublim fiindcă n-ai reușit să fii ticălos... Fiecare insucces în viață îmi dă aripi, mă împinge sus, tot mai sus... Nu mă lăsa să fiu etern! *(Dispare în constelația stelară.)* Copila mea, nu mă lăsa să fiu etern!...

CAMELIA *(privește cerul și caută să ghicească steaua în care se ascunde Sublimul. L-a dibuit)*: Uite-l! Uite-l! Hoțomanule! Hoțomanule!

ACTUL I

TABLOUL 1

La început, o locuință dintre cele mai banale — parcurs, datorită intervențiilor de regie ale Cameliei locuința se transformă într-un decor poetic și o plăcută ambianță erotică.

IORDACHE (*aprinde brusc lumina și-o descoperă*): Cine ești dumneata?

CAMELIA (*dă din umeri, foarte mirată de această întrebare*): Cine sînt eu? Nici eu nu știu cine sînt... Parcă ne cunoaștem?!... De ce ești așa rece cu mine? Dacă încolo de prejudecăți, spune-mi tu... Eu mă născusc Camelia...

IORDACHE: Eu mă numesc Iordache, dar sînt foarte grăbit... Și chiar dacă n-aș fi grăbit, am anumite principii!...

CAMELIA: Aș vrea să merg în deltă.

IORDACHE: Ce-ți veni cu delta?

CAMELIA: Cum, ce-mi veni? (*Suspicioasă.*) Nu apreciezi spontaneitatea? Mă miră... În cercurile cele mai diverse, spontaneitatea e foarte apreciată, foarte căutăată și, uneori, chiar foarte bine plătită. Nu te bucură faptul că, deși nu știu cine ești, ce hram porți, încerc să mă iei în deltă?!... N-am fost niciodată în deltă. Am auzit că sînt locuri frumoase pe-acolo. Nu deltă l-am cunoscut pe Giovanni. Mi l-a prezentat,

habar n-am de legea morală a lui Kant! Da. Aș vrea să-mi pun și eu marile probleme ale existenței... Aș vrea să plîng și eu în fața unui apus de soare, n-am avut ocazia pînă acum. Trebuie să plîng și eu o dată în fața unui apus de soare — anafura ei de viață!

CAMELIA: Lasă, Iordache, o să te ajut să-ți pui marile probleme ale existenței: moartea, sinuciderea, menirea artei, sensul religiei... Știința, sărăcuța de ea, nu poate să rezolve nimic. Nici nu știi cît mă doare incapacitatea științei... Nici acuma medicina n-a reușit să-și explice ce este un sughiț!... Sughițul e învăluit într-o taină de nepătruns, nu se știe nici pînă-n ziua de azi de ce sughite omul... Ei, nu se mai poate, așa nu se mai poate.

IORDACHE: Nu. Pe mine nu mă doare incapacitatea științei. Nu mi se pare ceva îngrozitor... Îmi dau seama că ar trebui să fiu și eu zguduit de impasul medicinei, dar nu sînt... Ajută-mă să fiu și eu zguduit, Camelia!

CAMELIA: Ești prea simplu, Iordache, n-ai decît dureri de dinți. Mie mi se pare ceva îngrozitor, din cauza asta am abandonat medicina... M-a apucat disperarea — și o dată cu disperarea, am scăpat și de navetă. Mă urmărești cu atenție? De fapt, eu voiam să scap de navetă, dacă nu era naveta, mă durea în cot de impasul sau progresul științei... Vezi ce frumos le aranjez eu pe toate? Deși — într-un fel — îmi plăcea să fiu navetistă, să merg cu trenul în fiecare zi, dimineața și seara... În tren, oamenii se schimbă. Din pricina vitezei, oamenii mint, își închipuie că totul e posibil... În tren, oricine se crede Napoleon Bonaparte sau Greta Garbo. Și, apoi, în tren, mai ales în vagonul-restaurant, bărbații sînt foarte gentili... În orice caz, pînă la Chitila sînt foarte gentili...

IORDACHE: Mă Camelia, mă, eu știu ce e prețul de cost, dar tu știi ce e viața. Eu n-am avut asemenea probleme, deși am călătorit de multe ori cu trenul, în interes de serviciu... Nu m-am simțit niciodată Napoleon Bonaparte. Tare aș vrea să am și eu mai multă fantezie, să mă înalț spre cer. Ajută-mă, Camelia, să am fantezie!

CAMELIA: De aceea am apărut eu în viața ta. Vei avea și fantezie, Iordache, vei avea de toate... Îți voi da și

fantezie, îți voi da și măreție, și extazuri erotice, numai să fii bărbat cuminte...

IODACHE: Existența mi se pare un lucru destul de banal — aproape tras de păr. Aș vrea să fiu cutremurat de miracolul existenței, grijană ei de viață. Aș vrea să cad și eu pe gânduri... Curios, dar nu prea cad pe gânduri. Aș vrea să zîmbesc și eu cu ironie la anumite fraze... Aș vrea să trec și eu cu ușurință de la un subiect la altul... Aș vrea să mă emoționeze bolta înstelată a cerului...

CAMELIA: Răbdare. O să te emoționeze. Nu bate cîmpii! De ce nu mă lași să-mi povestesc viața? Cum vrei să se stabilească puntea sufletească, dacă nu știi cine sînt? Acum trăiesc din artă, ca toată lumea, din artă și din amintiri...

IODACHE: Din amintiri?

CAMELIA: Din amintiri, adică, ca să mă exprim mai simplu, din pachete... Toți bărbații care m-au iubit, și nu m-au luat de soție, își amintesc de mine fiecare cum poate. Din nefericire, tocmai ăia cu o situație mai bună m-au iubit mai puțin. Unul îmi trimite ciorapi, unul îmi trimite o rochie, cu aceste pachete reconstitui trecutul și-mi plătesc chiria... De fapt, sînt artistă. Bat orașele și târgurile amărîte și fac fotografii... Nu singură! Am și o prietenă, vezi să nu te îndrăgostești de ea... Aiurea! Nu sînt geloasă... Gelozia e un sentiment perimat... Am descoperit și în meseria asta secretul. Îi fac pe toți oamenii frumoși, chiar și dintr-o mumă a pădurii fac o prințesă... Cînd cineva se vede frumos, nu se mai întrebă dacă seamănă sau nu... Toți oamenii vor să fie frumoși... Dacă toți oamenii ar fi frumoși, nici războaie n-ar mai fi. Cînd te văd ce urît ești îmi dau seama că o să înceapă al treilea război mondial...

IODACHE: Te ascult cu profund respect. Înainte n-aș fi ascultat așa ceva. Ai o existență zbuciumată. Văd că încep să progrez... Anumite probleme care înainte nu mă interesau, acum mă pun pe gânduri. Sînt emoționat, sentiment pe care nu l-am încercat de aproape douăzeci de ani.

CAMELIA: Tărășeni cu fotografiatul a mers ce-a mers, pînă au venit cei de la „Decorativa“ și ne-au alungat de pe

pieță... Atunci, m-am gîndit să exploatez o altă obsesie a oamenilor — speranța... Ia să vedem, mi-am spus eu, ce bănișori se pot scoate din acest sentiment... Și-am văzut că se poate. Am început să ghicesc în palmă; în cafea sau în cărți... mi se părea prea vulgar. De fapt, nu le ghiceam, ci le dădeam vești bune cu ghiotura — că vorba aia, nu mă costa nimic; femeilor singure — bărbați tineri și străluciți, artiștilor — celebritate și bani gheață, soților plictisiți — o aventură la mare, mă rog, călătorii, turisme, clipe de reverie, mașini de spălat și de șters praful, butelii, chiar și butelii... Nici de povestea asta cu ghicitul nu sînt sigură... Oricînd poate veni cineva să-ți închidă prăvălia. E greu, Iordache, e greu, tu habar n-ai... Nici să mă plîng în fața bărbaților nu-mi place, ei își văd de instinctele lor... Hai, dă-mi ceva de băut... Ești emoționat? Mi-ar face mare plăcere să fii emoționat...

IODACHE: Ți-o spun cu toată seriozitatea. Sînt cu adevărat emoționat!

CAMELIA: Constat cu uimire că ești profund emoționat. Bravo, Iordache!

IODACHE (*brusc*): Ce Dumnezeu ai în săculețul ăla?

CAMELIA: Obiecte strict necesare pentru a crea o ambianță cît mai plăcută... (*Începe să-și desfacă săculețul.*) Am un disc care creează o atmosferă de vrajă! (*Îi dă drumul, fredonează melodia.*) E foarte frumos, nu? Bietele capodopere! Mi-e așa milă de artă... Cîteodată îmi vine să plîng cînd mă gîndesc la artă! Săraca artă! Ea ne mai ajută să ne mai alungăm uritul... (*Schimbă mobila și decorul devine poetic.*) Vezi ce simplu se creează vraja?

IODACHE (*meditativ*): Ce frumos e acum, Camelia, în momentul de față... De cînd caut eu o insulă a purității...

CAMELIA: Ei, nu vorb? Și eu caut o insulă a purității... Ea caută puritate, el caută puritate și așa se bea fondul de rulment... Important e, te simți bine cu mine?

IODACHE: Încerc să fiu lucid. Încerc să compar faptele, să le pun în balanță și să trag concluzii. N-ar tre-

bui să mă simt bine. Deș. susții teze idealiste, mă simt foarte bine!

CAMELIA: Nu cugeta, nu analiza! Aruncă logica! Disprețuiește rațiunea! Dăruie-te vieții! S-a creat vraja... sau puntea sufletească, cum spunea intelectualul ăla care s-a mutat din Piața Rosetti în bulevardul Aviatorilor. Curînd-curînd o să vină și nebunia...

IORDACHE: Încă nu vreau nebunia... Eu sînt un om dintr-o bucată! Nu vreau nebulie...

CAMELIA: Vocea ți-a devenit mai puțin sigură... O, ce mă bucur! Îndoiala ți s-a strecurat în suflet... Nu fi mediocru, Iordache!... Stelele! (*Brusc furioasă.*) Au răsarit stelele! Du-te și privește stelele, vulpe bătrînă.

IORDACHE: De ce vorbești așa? De ce ții la mine?

CAMELIA: Păi cum să nu ții? E o mare durere în mine, dar tu nu pricepi, Iordache... Mi-am pierdut răbdarea. Pînă simți tu sublimul, îi vine femeii să înnebunească! Mă chinuiesc pentru nenorocitul ăsta de sublim ca un țaran la munca cîmpului. Îmi distrug sănătatea ca să-ți crez o clipă de extaz și tu te uiți ca vițelul la poarta nouă! Du-te, tîlharule, privește cerul, spală-ți ochii cu lumina stelelor și întoarce-te spre mine cu o privire curată! Mișcă-te!

IORDACHE (*privește cerul și se întoarce rușinat*): De ce ții la mine?

CAMELIA: Iartă-mă! N-am vrut să te supăr... Descopăr cu uimire că sînt încă rea, lipsită de răbdare și bunătate. Nu știu ce se întîmplă cu mine de la o vreme. Mă tem să nu fac iarăși o criză de disperare... Sînt crudă — de ce să-mi ascund cruzimea? Iordache, cu adevărat iartă-mă!... Da, da, de data asta chiar am să mă uit în ochii tăi.

IORDACHE: E o situație mai deosebită. Observ cu satisfacție că totuși îi fac față. Te iert!

CAMELIA: De ce sînt așa de rea? De ce sînt așa de crudă cu oamenii? Crezi că eu nu mă întreb? Crezi că eu sînt mulțumită de mine? Crezi că nu mă doare sufletul cînd văd că trăiesc din pachete și amintiri? Am atîtea să-mi reproșez. Să aibă dreptate contabilul Petrescu?

IORDACHE: Cine e contabilul Petrescu?

CAMELIA: Ce importanță are cine e contabilul Petrescu? Hai să lăsăm asta... În curînd devin mizantropă. Se spune că „am prins bătăături pe suflet“ — expresia aparține unui inginer din Cîmpina care s-a mutat la Brașov. Înainte de a se transfera a ținut să mă caracterizeze...

IORDACHE: Cine e contabilul Petrescu? Vreau să știu cine e contabilul Petrescu...

CAMELIA: Nu vreau să discutăm despre contabilul Petrescu. Altă dată... Natura mi-a dăruit și frumusețe, și inteligență, și sensibilitate — și totuși sînt plină de păcate. Spune drept, ți-ai fi putut închipui că o fată atît de gîngășă ca mine fură de stinge?

IORDACHE: Nu cred că ești hoată...

CAMELIA: Nu crezi? Nu crezi fiindcă ai interes să nu crezi. Ești convins că, avînd încredere în mine, am să-ți răsplătesc încrederea într-un fel sau altul. Încrederea e cea mai bună metodă de a obține ceva, făcînd și economii, în același timp. Ține-ți încrederea pentru fețele de la institut.

IORDACHE: Te iubesc!... (*Brusc.*) Îmi dau seama că te iubesc, ei drăcia dracului! Viața mea interioară devine din ce în ce mai bogată. Cînd Dumnezeu m-am îndrăgostit de tine? Acum cîteva clipe încă te mai disprețuiam. Uite, acum am ajuns la concluzia că omul e foarte complex. Explică-mi!...

CAMELIA: Îți explic!... De multă vreme subconștientul tău încărcat mă aștepta. Nu l-ai citit pe Freud... Recunosc, astăzi am fost și în formă... Sînt zile mai bune și zile mai proaste. Trebuie să știi, dragul meu, că ești al treilea bărbat care mi-a jurat credință veșnică pe ziua de azi... Și acum, după ce am făcut din tine un sclav, pot să mă duc după cumpărături... (*Face un gest ca și cum s-ar pregăti de plecare.*)

IORDACHE: Nu pleca!

CAMELIA: Cu cît patima e mai mare, cu atît trupul dorit e mai departe. Departe sînt ochii tăi. Departe sînt buzele tale. Departe, foarte departe... Aș vrea să beau ceva.

IORDACHE (*îi aduce de băut.*)

CAMELIA: Dragi mi-au fost întotdeauna bărbații ajunși în stări de criză, „bărbații cu probleme“. Sînt victime ideale. Cîte autobiografii n-am ascultat eu în miez de noapte... El, numai în pijama, își povestea viața, eu, tot numai în pijama, îi înțelegeam suferința. Cum e unul care nu-i apreciat la justa lui valoare, cum îmi dă telefon! Și Camelia se duce. Nu-i așa că nici tu nu ești apreciat la justa ta valoare...?

IODACHE: Nu sînt apreciat... Ai ghicit. Tu, cu delicatețea ta de femeie, ai înțeles ceea ce n-a înțeles nici contabilul-șef în zilele lui bune... Sînt înfricoșat. M-a criticat și presa locală. Poate am să dau de dracu... Dar nu regret că dau de dracu. Dacă nu dădeam de dracu, n-apăreai tu în viața mea.

CAMELIA: Îți faci iluzii. Nici eu nu te apreciez. Ești un biet negustor! Vrei să nu rămîi în pagubă, să nu-ți risipești „capitalul tău sufletesc“, investițiile tale de bani gheață, lirism și tandrețe.

IODACHE: Eu iau viața așa cum e. Totuși, parcă n-am pomenit de bani gheață...

CAMELIA: Ai lăsat să se înțeleagă! Minunatul tău capital sufletesc, alcătuit din amintiri din copilărie, criză de conștiință, demnitate jignită, călătorii neefectuate și citate din Thomas Mann! Aoleo, că simplu mai ești, Iordache!

IODACHE: Ai perfectă dreptate! Sînt stupid. Sînt un ratat. Sînt meschin. Sînt pedant. Datorită ție am căpătat conștiința mediocrității mele. Am trăit într-o beznă. Sînt zguduit...

CAMELIA: Minți! Nu ești zguduit... Ai vrea tu să fii zguduit, dar nu ești...

IODACHE: Sînt sincer în sinceritatea mea. Am dus o existență stearpă, departe de marile abisuri și de marile probleme. Am început să mă îngraș; a venit deci timpul să-mi pun marile probleme ale existenței. N-am purtat discuții înalte și n-am cunoscut extazul erotic. Am fost și-am rămas un autodidact... Alături de tine aș renaște...

CAMELIA: Sigur că ai renaște... Sigur că ai renaște alături de o femeie frumoasă. Confunzi adevărul cu plăcerea, confuzie regretabilă pe care o fac toți căutătorii de

absolut. Și fără această confuzie, ești atent, tinere? nimeni n-ar căuta absolutul. Pentru beția voluptății sînteți gata să deveniți și eroi. Vrei să te transformi sufletește, contra cost! Iarși mi-am pierdut răbdarea! Ești un negustor, un biet negustor!

IODACHE: Universul e o taină. Tu ești o taină... Sufletul femeii e o taină... Lumina dimineții e o taină... Zăpada e o taină! Numai eu, Iordache, nu sînt o taină... Vreau să cunosc miracolul existenței! Vreau să fiu și eu o taină!

CAMELIA: Taină? Află autodidactule, că nu există nici o taină... Dacă pe lumea asta plină de mistere și de contradicții există și ceva lipsit de taină, apoi acel ceva e sufletul femeii. Cînd mă gîndesc pentru ce fleacuri s-au sinucis atîția bărbați și s-au scris atîtea versuri nemuritoare, îmi vine să urlu!... Povești ridicole, bune de adormit copiii... Durerea de a nu putea trăi fără nu știu care femeie — durerea stupidă, strict administrativă de a nu mai simți mireasma unui anume trup — mai mare rușinea, zău! Toate trupurile sînt la fel, asta-i adevărul!

IODACHE: Camelia, tu-mi distrugi tot sistemul de valori! Dar mă simt bine! Deși mă bagatelizezi, mă simt bine. Nu te sfii, ispititoare judecată de apoi! Distruge-mă! Distruge-mă! Am să reasc după aceea... Distruge-mă!

CAMELIA: Nemernicule! Pînă și din disperarea în fața vieții vrei să scoți un mic profit... Dar pe mine nu mă duci, vulpe bătrînă, aflată la ceas de cumpănă... Eu știu că duișia ta e născută din moarte și pustiu! Ți-e frică de moarte, Iordache!

IODACHE: Ai perfectă dreptate! În toate problemele ai dreptate, Camelia. Te iubesc fiindcă mi-e frică de moarte...

CAMELIA: Moartea te gonește din urmă cu biciul și, înfricoșat, hăituit, cauți adăpost la mine, în trupul meu, sperînd că aici moartea n-o să te găsească. Dacă n-ar fi frica de moarte, v-ați ține mai puțin de fustele muierilor. Dar eu, eu am să te primesc în trupul meu și am să te predau apoi morții!

IODACHE: Ești sublimă!

CAMELIA: Sublimă? Eu nu sînt sublimă, sînt doar bine dispusă... Foarte bine dispusă...

IORDACHE: Știi ce observ, Camelia? Observ că toate valorile pe care le-am strîns într-o viață de om, toate valorile etice, filozofice, toate principiile, toate credințele, s-au dus... Numai iubirea pentru tine mi-a mai rămas...

CAMELIA: Asta ți-a mai rămas. Totdeauna mi-a fost milă de bărbații prea îndrăgostiți... Săracii de ei, ce greu or să moară... Ce frică de moarte trebuie să zacă în ei, dacă s-au hotărît să se apropie cu atîta speranță de-o fecioară păgînă ca mine, mai înșelătoare ca toate nisipurile mării... Așa vă trebuie, iubiți-mă!

IORDACHE: Mă simt secătuit. Toate valorile s-au dus, trebuie să pun ceva în loc. Nu se poate trăi așa, Camelia! Am nevoie de ceva în care să cred!

CAMELIA: Crede în tine!

IORDACHE (*îngrozit*): În mine? Asta-i bună... Cum o să cred în mine?

CAMELIA: Sigur... Nici nu-ți trece prin cap să crezi în tine. Ai nevoie de-o cîrje, dorință foarte larg răspîdită! Ai mai multe cîrje decît picioare... Ești și tu un biet cerșetor! Mereu cerșești cîte o clipă de tandrețe sau o noapte de amor, sau un ideal măreț, sau o slujbă bunicică, sau o considerație, sau o călătorie la Paris, sau o prețuire unanimă, sau o pasiune.

IORDACHE: Aș vrea să-ți fac o mărturisire, Camelia...

CAMELIA: Spovedanie? Nu mă înfură! Să n-aud de spovedanii că fac moarte de om!... Cînd cineva se mărturisește, vrea să obțină ceva în schimb. Spovedania e un fel de petiție. Vrei să obții cu prețul acestor mărturisiri o biată și mizeră căldură animalică... Silă mi-a fost de cel care a comis o crimă, dar mai silă mi-a fost de cel care a mărturisit-o. Totdeauna sper să găsești pe cineva care să-ți hrănească trîndăvia și vidul cu nebunia lui! Crezi că dacă te spovedești am să mă culc cu tine?... Hrănește-te singur!

IORDACHE: Niciodată n-am auzit cuvinte atît de înfricoșătoare! Ești cumplită, mai cumplită decît biciul lui Atila... (*După o pauză.*) Iartă-mă, Camelia, nu pleca!

CAMELIA: Ne urîm? De ce ne urîm? Tare mi-e teamă că-n ura noastră zace o durere pe care n-o înțelegem... (*Brusc.*) N-am să plec, Iordache! N-am să plec de lîngă tine, încă n-am să plec, Iordache... Rămîn cu tine... Să se fi născut oare dorința fizică?... Tot ce se poate... Nu vreau să-l supăr pe contabilul Petrescu. De fapt, nu știu de ce rămîn cu tine... Ce frumos spunea Shakespeare: „...Și totuși vom goni etern... Spre raiul care ne aruncă în infern.“ Cu ce se ocupa prima ta soție? Nu-mi răspunde! Iartă-mă... Dă-mi mîna... Chiar te rog să-mi dai mîna. Chiar aș vrea să-mi dai mîna. Chiar aș vrea să-ți întind mîna. Chiar m-aș bucura dacă mi-ai întinde mîna. Chiar m-aș bucura dacă m-aș bucura că-mi întinzi mîna...

IORDACHE: Te iubesc, vivandieră răsfațată! Astea sînt faptele...

CAMELIA: Te-am învins!... De-acum înainte ești sclavul meu!...

(*Melodia care se auzea în surdina se aude acum foarte puternic.*)

TABLOUL 2

Tot locuința lui Iordache. De data aceasta ambianta poetică s-a risipit.

CAMELIA: Bineînțeles, tu erai... Știam că ești stupidă, meschină, incultă, agasantă, ipocrită, flotantă, dar nu știam că ești și spioană...

SILVIA (*se așază pe-un scaun*): Trebuie să avem o explicație...

CAMELIA: Detest scenele de explicație...

SILVIA: Unde e victima?

CAMELIA: Ce, nu știi ce se întâmplă după?... I s-a făcut foamă... S-a dus după cumpărături...

SILVIA: Nu asta mă interesează. Aș vrea să știu cum i-ai sucit capul nefericitului... Am impresia că ai intrat în împărăția mea.

CAMELIA: Împărăția ta e atât de vastă...

SILVIA (*implacabilă*): Aștept răspunsul!

CAMELIA: Nimic deosebit. Metoda obișnuită. I-am distrus tot sistemul de valori și pe urmă a căzut ca o plăcintă tragică în tigiia măreției mele.

SILVIA: Duișia?...

CAMELIA (*speriată*): Ce-i cu duișia?

SILVIA: Spune ce-i cu duișia... N-ai strecurat cumva și puțină duișie, o undă de duișie, așa, ca să mai colorezi atmosfera?... Fii sinceră!

CAMELIA: Nu știu. Nu-mi amintesc exact. Poate...

SILVIA: Cum poate?! Cum adică, poate? Ești iresponsabilă! Eu joc cartea duișiei.

CAMELIA: Fii liniștită! Nu-ți fură nimeni tandrețea! N-are nevoie nimeni de tandrețea ta!

SILVIA (*sobru*): Tandrețea e destinul meu!

CAMELIA: Foarte bine! Nu mă supăr pentru atîta lucru. N-ai decît să te ocupi în continuare de duișie și plasarea pachetelor. Rămînem la fel de bune prietene ca înainte...

SILVIA (*amenințătoare*): Am vaga bănuială că de la o vreme încerci să crezi și tu în frumusețea individului... Am auzit că vrei să-ți aranjezi o viață interioară, că vrei să-ți mobilezi sufletul, cum se spune prin tîrg. Cu alte cuvinte, ai de gînd să-ți schimbi raza de acțiune...

CAMELIA: Fii liniștită! Cunosc tandrețea, e o piine grea... De la primul meu soț căruia îi turnam picături în ochi, nu mi-a rămas decît taiorul ăsta, casa tot goală e... Puțin. Cam prea puțin pentru cît zburcium a fost...

SILVIA (*cu spaimă*): Mi-e teamă, Camelia! Timpul zboară. Cum apar ridurile, cum apar și principiile. Am să cred și eu în iubire, fie ce-o fi!... Uite, Amalia a crezut în iubire și-a ajuns la Paris...

CAMELIA: Mereu îi dai cu Amalia... Cu Amalia a fost altceva...

SILVIA: Eu vreau să cred în noblețea omului, și-am spus-o și la braserie. Cu cinismul se moare de foame în ziua de azi... Chiar și occidentalii au nevoie de sentimente. Tandrețea se plătește cu valută... Amalia, cu sensibilitatea și încrederea ei în iubire, a ajuns să trăiască mai luxos decît tine, cu răceala ta de gheață, că nu erai așa, nu știu cum de ai căpătat-o...

CAMELIA: Uii că eu aduc bărbaților și extazuri metafizice... Asta uiți...

SILVIA: Ei, ce să zic, că după metafizică se dau în vînt bărbații...

CAMELIA: Încă nu mă plîng. Deocamdată nu mă plîng. Mai tîrziu vom vedea...

SILVIA: Eu n-am nici frumusețea, nici cultura ta. Eu n-am altă soluție decît iubirea. Sînt silită să iubesc. Asta mi-a mai rămas. Pînă la urmă sentimentele curate rămîn singura noastră avere. Vezi tu o altă soluție?

CAMELIA: Pentru tine, nu vîd. Tu n-ai ce face, Silvia. Ești condamnată să crezi în om și să cîrpești ciorapii bărbaților...

SILVIA: Dacă sînt condamnată, am să cred în om. Am să văd în fiecare individ ceva frumos. Am să cred în orice om, fără nici un scrupul. Am să iubesc și delicatetea de va fi nevoie, am s-o iubesc fără pic de rușine.

CAMELIA: Totuși, nu cred că dai lovitura cu gingășia sufletească... Aia care au nevoie de gingășie sînt cam zgîrciți... Te pomenești că te plătesc și ei tot cu gingășie... Ce-aș mai rîde!...

SILVIA: Nu te grăbi să dai sentințe. Aici e lovitura! Aici e lovitura! Gingășie vor, gingășie le dau. De ce să nu le dau? Le dau, că doar nu le dau de la mine... Luați tandrețe, luați respect, luați lirism, acesta e trupul meu — cum spunea Mîntuitorul...

CAMELIA: Totuși mă întreb dacă ai să fii fericită...

SILVIA: Da. Pe mine o situație materială excelentă m-ar face mai bună... Aș da și porumbeilor de mîncare, dacă mi-ar merge bine... Dacă aș avea o vilă la mare și cealaltă la munte, nici ipocrită n-aș fi... Căldură, căldură... Asta vor cunoscuții mei!

CAMELIA: Nebunie, nebunie, asta vor prietenii mei!... Nu-ți amintești ce ne-a spus la braserie domnul avocat Grigorescu? Și parcă numai domnul avocat Grigorescu?! Pentru o clipă de nebunie mi-aș da și viața!

SILVIA: Minte! A fost o vreme cînd nebunia avea o mare căutare, acum s-a cam devalorizat... Și pentru nebunie, ca să fii sinceră, îți trebuie tinerețe... N-o mai am... S-a dus... Avantajul sentimentelor e că ridurile se văd mai puțin, încerc și eu să mă autosugestionez. Ție, cu frumusețea și inteligența ta, îți convine să vorbești... Mie, numai tandrețea mi-a mai rămas. Eu sînt la capătul puterilor. Tandrețea e singura mea scăpare! Singura mea speranță! Ai putea să mă ajuți, să ne ajutăm împreună, să colaborăm, sîntem oameni, nu fiare...

CAMELIA: Înțeleg foarte bine nevoia ta de gingășie. Spune, cui vrei să-i dăm la cap?

SILVIA: Tu ai să-mi oferi victimele nihilismului și nebuniei tale, și eu, cu modestie și răbdare, am să le refac. Am să-i spăl, am să-i cos, am să-i țes, am să-i hrănesc, am să-i lustruiesc și am să-i redau umanității. Tu ai să-i distrugi și eu am să-i pun la loc piesă cu piesă...

E pentru ultima oară cînd urăsc omul, ascultă-mă cu atenție. Cu alte cuvinte, îți cer să-mi furnizezi materia primă... Am nevoie de tine. Duiosia mea cerșește ajutorul ticăloșiei tale... Eu nu pot să fiu generoasă, dacă tu nu ești meschină și cumplită...

CAMELIA: Am să fiu. Am să fiu mai cumplită decît biciul lui Atila. Eu am să distrug moralul bărbaților și tu ai să refaci moralul bărbaților! De cînd visam asta... O să lucrăm în bandă, poetic și sistematic... Eu am să distrug bărbații...

SILVIA: Și eu am să le dau ceai de mușețel, încredere în viață, am să-i repun pe picioare...

CAMELIA: Eu am să fiu ca un uragan care distruge totul în calea lui...

SILVIA: Și eu am să refac tot ceea ce uraganul a pustiit. Și, după ce-am refăcut totul și individul s-a înzdrăvenit, vii din nou tu, cu nebunia ta...

CAMELIA: Ce frumos o să fie!

SILVIA: O să avem de lucru amîndouă!...

CAMELIA (*se pregătește de plecare*): Trebuie să se întoarcă nefericitul. Te las singură cu victima, să-i redai încrederea în viață... Ai grijă... Îi cam place haosul... a dat de gustul mierii...

SILVIA (*începe să-și confecționeze încă de pe acum o mulță de femeie iubitoare*): Nici o grijă! Înger îl fac! (*Apare pe neașteptate Adam.*)

ADAM: Eu sînt! Credeați că am murit?

CAMELIA: Speram...

ADAM: Îmi permiteți să iau loc. Sau nu vreți să-mi oferiți un scaun? N-am nimic împotriva. Jigniți-mă dacă vreți. Jignirea de orice natură nu mă sperie. Cu fiecare palmă primită, devin mai puternic. Cu fiecare palmă primită, moralul meu se întărește...

SILVIA (*izbucnește*): Ce mai vrei? Încă o jignire?

ADAM: Poate că da, poate că nu... Am venit să vă disprețuiesc... După ce vă spun drept în față tot ce cred despre voi, mă simt ca un prunc nou născut... În ziua în care nu disprețuiesc pe cineva, nu mă simt în apele mele. Disprețul față de ceilalți îmi fortifică organismul. (*Către Camelia.*) Nu-i nevoie să faci lumina mai mică!

Știi foarte bine că detest clarobscurul! O ambianță plăcută ascunde adeseori un mare vid interior...

CAMELIA: Tot ce se poate. Numai că, pe mine, pustiul sufletesc nu mă înspăimintă... Pustiul sufletesc face poftă de mâncare...

ADAM: S-a sinucis Iordache?

CAMELIA: Nu, încă nu s-a sinucis...

ADAM: Păcat! Mare păcat!... Exemplul lui putea să fie atât de concludent... Atât de concludent. Și de ce, mă rog, n-a făcut-o? Ce l-a împiedicat să comită gestul decisiv?... N-ai reușit să-l scoți din minți?

CAMELIA: Ei, mare lucru să scoți din minți un bărbat care s-a însurat din dragoste! Am să-l predau Silviei, și Silvia îl va reda vieții, familiei, societății și instituției de care aparține.

ADAM: Interesant. Foarte interesant! Și cum îl va salva Silvia?

CAMELIA: Simplu, băiete. Îi va reda încrederea în viață și îl va învăța limba engleză. Toți bărbații care vor trăi cu ea îl vor citi pe Shakespeare în original.

ADAM (*amenințător, către Silvia*): Frumoase planuri! Camelia îi distruge și tu îi refaci... Vă aprovizionați reciproc... Lucrați în bandă... Asta e o mîrșăvie! Îmi dau seama că e o mîrșăvie. Sînt mîndru că am constatat-o și fericit că am condamnat-o! Cum văd o mîrșăvie, mă indignez imediat. Cum văd o mîrșăvie, cum trec la acțiune. Extraordinar sînt. Cîtă fermitate în toată comportarea mea! Noblețea mea de caracter mă umple de o legitimă mîndrie.

SILVIA: Eu zic că poate vrei să bei ceva...

ADAM: Să beau? Eu să beau? Urăsc alcoolul sub orice formă... Vreau un raport exact. Ați avut frămîntări de conștiință?

CAMELIA: Eu, nu. Poate Silvia...

SILVIA: Nû. Nici eu. Frămîntările de conștiință nu mai au căutare. Și eu pe veresie nu mă zbugium, tinere...

ADAM: E scandalos.

CAMELIA: Din cale afară de scandalos. Sîntem de detestabile. Bucură-te!

ADAM: Voi trebuie să vă bucurați. De-abia acum realizez nenorocirea! Văd că prezența mea nu prea vă bucură,

așa cum ar fi logic, așa cum ar fi fost de datorია voastră. Dacă vă intra pe ușă un derbedeu, sau un taler cu două fețe, ați fi țopăit de bucurie... De ce nu vă bucurați? De ce nu profitați de această fericită împrejurare?

CAMELIA: Nu vrem să profităm...

SILVIA: Nu pot să mă bucur cînd tremur de frică...

ADAM: Revoltă? Vă ordon să vă bucurați!

CAMELIA: Gura, tinere. Dacă nu eram noi atât de nemernice, n-ai fi căpătat ochii ăștia de sfînt.

ADAM (*nu mai poate de încîntare*): Vă ordon să vă bucurați! Vă ordon să vă curgă lacrimi de fericire! Vă ordon să vă simțiți în al nouălea cer!

SILVIA: O să încercăm să ne bucurăm... (*O ușoară tentativă în acest sens.*) Adam, sînt fericită că te revăd.

ADAM: Fals. Te-ai bucurat la comandă! E prea tirziu... Trebuia să vă bucurați spontan, nu la comandă. Urăsc tot ce nu-i firesc! (*Bate cu pumnul în masă.*) Urăsc tot ce nu-i făcut sub impulsul firescului. Oprește odată muzica asta fără nici o valoare, care adoarme rațiunea și trezește simțurile!... (*Isteric.*) Vreau logică! Vreau ordine! Vreau Bach! Vreau frumusețe! Vreau bolta cerului! Vreau gunguritul porumbeilor! Vreau aroma florilor! Vreau Beethoven!

CAMELIA: Dă-i, dragă, Beethoven! Nu vezi că țipă?!

ADAM: Țip, fiindcă logica e de partea mea!

SILVIA: Lasă că țipai și cînd logica nu era de partea ta! (*Camelia se apropie de el, încearcă să-l îmbuneze.*)

ADAM: De ce te apropii de mine? Te apropii de mine în scopuri vădit erotice. Știi bine că nu-ți voi ceda niciodată! Niciodată! Crezi că trupul tău mă tulbură? Te înșeli din toate punctele de vedere! Ispita a dispărut din viața mea... În fața viciului sînt imun! A trăi cu o femeie înseamnă a îngenunchea în fața naturii oarbe. Eu nu mă umilesc în fața naturii! Natura să se umilească în fața mea!..

SILVIA: Natura nu se umilește în fața nimănui! De cîte ori refuzi o femeie ai convingerea că avansezi.

ADAM: Adevărul e mult mai cumplit. N-am găsit nici o femeie pe măsura inteligenței mele mereu sporite, cu

totul și cu totul ieșită din comun. Sînt victima propriei mele superiorități! Eu sînt incoruptibil! Sînt mai înalt decît adevărul. Adevărul de-abia îmi ajunge pînă la genunchi, încearcă să se cațere pînă la mine, dar nu reușește. Bietul adevăr, încearcă și el să se gudure pe lîngă mine... (*Beția grandorii.*) Eu sînt Judecata de apoi, eu îmi ajung mie însumi, eu nu cerșesc nici tandrețea femeilor, nici stima prietenilor, nici protecția societății, nici extazul artei, nici respectul autorităților! Dacă eu nu iubesc un om, înseamnă că acel om nu merită să fie iubit! Senzațiile mele sînt decizii, sentimentele mele sînt mai exacte decît sentințele tribunalelor! Eu dau sentințe — eu și numai eu!... Și am fost informat că tu, Camelia, în ciuda haosului tău moral, îți permiti să judeci oamenii. Asta e treaba mea! Nu-ți dau voie să pătrunzi în împărăția mea sacră, s-o profanezi cu vulgaritatea ta!

CAMELIA: Ce țipi la mine ca un căpiat? N-am nici o vină! Gura! Nimeni n-are avînturi etice de prea mult bine. Ei, asta-i bună... Așa s-a nimerit.

ADAM: Nu-ți permit! Nu permit nimănui...

CAMELIA: Tu ai scos din amărîta ta de necruțare mai mult decît a scos banditul ăla de Capone din tot întunericul lui.

ADAM: E dreptul meu. Eu am fost jignit de viață, am dreptul să fiu necruțător. Dar suferința mea! Suferința mea n-o puneți la socoteală? Ignorați suferința mea, faceți abstracție de lacrimile mele? Marea, cumplita, greaua mea suferință. Adîncă, nemărginita mea suferință! Eu sufăr cînd se fac greșeli, cînd plouă, cînd ninge, cînd sînt accidente de cale ferată! Toată suferința lumii s-a adunat în mine!...

CAMELIA: Lasă, lasă... Dacă te-ai hotărît să suferi pentru toată durerea lumii, pui tu ceva la cale... Ai mai avut tu o durere cosmică și știi ce lovitură ai dat...

ADAM: Așa... Așa, calomniați-mă! Nu vă sfiiți, calomniați-mă! Cu fiecare calomnie primită, devin tot mai puternic. Sînt de neînvinci!

CAMELIA: Ce zici dacă mi-ar veni chef să fiu și eu necruțătoare!

ADAM: Nu permit! Am să te ucid dacă mai aud așa ceva! Eu și numai eu sînt necruțător!

SILVIA: Și dacă într-o bună dimineață, așa, pe nepusă masă, îmi vine să cred în iubire!

ADAM: Nu-ți permit! Ce v-a apucat? Nu permit! Sentimentele nobile îmi aparțin în exclusivitate!

SILVIA: Ajunge! pleacă! Vine victima și te bate de te snopește!

ADAM (*pleacă magnific*): Eu sînt începutul și sfîrșitul. Plec, cu conștiința împăcată... Eu sînt Judecata de apoi!

SILVIA (*către Camelia*): Du-te și tu, Camelia. Vine nefericitul. Îl văd urcînd... Ieși pe scara de serviciu...

CAMELIA: Redă-l întreprinderii! Succes, Silvia!

(*Intră Iordache încărcat cu tot felul de cumpărături.*)

IORDACHE: Unde ești, Camelia?

SILVIA (*așare brusc și trece imediat la acțiune*): Altă țigară? Ți-am spus să nu mai fumezi... (*Îi stinge țigara.*)

IORDACHE (*vrea să-și aprindă iarăși țigara.*)

SILVIA (*i-o stinge din nou*): Nu mă întreba de Camelia. Camelia te-a părăsit... Nu mai fuma... Fumatul dăunează atît organismului cît și... Te rog eu! Dacă nu poți altfel, fă-o pentru mine...

IORDACHE (*strivește țigara în scrumieră*): Bine, renunț la această țigară. N-o fac din convingere. O fac din plictiseală. Unde e Camelia? Unde e icoana mea? Unde e mireasa sufletului meu? (*Brusc.*) Cine ești dumneata, stimată doamnă, care dai buzna în casa unui bărbat străin și vrei să-l reeduci?

SILVIA: O, ce urît vorbești... Mă întristează sărăcia dumitale de vocabular... Nu mă recunoști? Ei, da, sigur, eu sînt din categoria femeilor pe care bărbații le uită... Eu n-am nimic deosebit, fiindcă nici gingășia sufletească, nici modestia, nici devotamentul nu sînt calități care bat la ochi... N-ai locuit dumneata pe strada Cometa, colț cu Vasile Conta?

IORDACHE (*supărat de evidența faptelor*): Da. Am locuit o perioadă pe strada Cometei, colț cu Vasile Conta.

SILVIA (*aruncă o privire critică prin cameră*): Vai, ce harababură e-n casa dumitale!... Se vede că lipsește o

mînă de femeie... (*Șterge praful, schimbă aranjamentul mobilei, scoate dintr-un săculeț tot ce e necesar pentru schimbarea decorului.*) Un buchet de flori luminează casa... (*Deschide frigiderul și se retrage îngrozită.*) Hrană rece! Hrană rece, dragul meu, pe ce mîini ai încăput... N-are cine să-ți pregătească o mîncare caldă și tu suferi de stomac...

IORDACHE: Cînd ai și aflat că sufăr de stomac?

SILVIA: Ce te privește! Important e că știu că te doare... Vrei un ceai de mușețel, un crez în viață și-o pereche de papuci?

IORDACHE: Nu! Categorie, nu! E în afară de orice discuție! Nu vreau un ceai de mușețel, un crez în viață și-o pereche de papuci!

SILVIA: N-are rost să stai cu pantofii în casă. Murdărești covorul și mă întristezi și pe mine... Te rog... te rog eu, pune-ți papucii aștia... De ani de zile ți i-am cumpărat, de ani de zile visez clipa asta! (*Scoate din săculețul pe care l-a adus cu ea o pereche de papuci.*)

IORDACHE (*caută prin casă*): N-a lăsat un bilet Camelia? A plecat fără să spună un cuvînt?

SILVIA: Camelia nu se va întoarce niciodată! Uit-o, Iordache. Nu era demnă de tine! (*Îi pune papucii.*) Nu te simți mai bine așa? (*Îi pune mîna pe frunte.*) Arzi!... Ai 39... Bea ceaiul ăsta de mușețel!

IORDACHE: Eu nu eram demn de Camelia. Eram cu mult sub valoarea ei... N-am 39. Îmi face rău ceaiul de mușețel...

SILVIA (*i-l dă cu forța*): O să-ți treacă temperatura...

IORDACHE: N-am temperatură!...

SILVIA (*drăgălășenie*): O să-ți treacă temperatura... Uite, beau și eu... E delicios!... Beau și eu... bei și tu...

IORDACHE: Totdeauna mi-a fost șilă de ceaiul de mușețel... Ce-am să mă fac eu fără Camelia?... Spune-mi, de ce m-a părăsit? De ce?

SILVIA: Ai dus o viață haotică, n-a avut cine să te ordoneze... (*Îi leagă nodul la cravată.*) Ce Dumnezeu, trebuie să fii mai îngrijit! (*Iordache e buimăcit de atîta dragoste care se revarsă asupra lui, nici n-are timp să răsufle. Silvia lucrează cu o operativitate distrugătoare și*

descoperă o altă fisură.) Un nasture de la cămașă e rupt. Nici măcar n-ai observat?! Nu te superi că-ți cos nasturii? (*Iordache se lasă pradă ușoară în mîinile devotate ale Silviei. La un moment dat, toate dovezile de devotament ale Silviei se produc simultan. Coase nasturii, îi dă să bea „un ceai cald“, îi ia temperatura și-i perie hainele.*) Ar trebui să te lași de fumat și să înveți limba engleză...

IORDACHE (*caută să se rupă din brațele multiple ale devotamentului Silviei*): Ajunge! Nu vreau să mă las de fumat... Nu vreau să-mi coși nasturii. Nu vreau să învăț limba engleză. Nu vreau nimic.

SILVIA: Trebuie să înveți limba engleză. Trebuie! Cît de mult te-a înăsprit viața, dacă vorbești așa... Nimeni n-a știut să se apropie de tine... N-ai cunoscut decît femeii care ți-au tocat banii... (*Ca o leoaică.*) Eu am încredere în tine... M-auzi, Iordache?

IORDACHE (*se retrage speriat, ca și cum devotamentul Silviei l-ar fi amenințat aproape fizic*): Nu vreau să ai încredere în mine! Nu vreau papuci și-o mîncare caldă. Mi-e frică!

SILVIA (*aleargă după el; ură de moarte*): Eu am încredere în tine! Nimeni pe lume nu mă poate împiedica să-ți cîrlesc ciorapii, să-ți pun comprese și să te stimez! Dacă crezi că poți scăpa de gingășia mea, te înșeli amarnic! Ești prizonierul gingășiei mele!

IORDACHE: Îmi vine să fug în pădure cînd văd mutra asta de baptistă înverșunată.

SILVIA (*mai calmă*): Știu, femeia în care credeai te-a părăsit și societatea nu-și dă seama de întreaga ta valoare... Știu, oamenii sînt răi, străzile sînt aglomerate, igiena intimă lasă de dorit, nu mai ai încredere nici în oameni, nici în instituții. Te întrebă dacă viața mai merită să fie trăită! Merită! Tu ai nevoie de papuci, gingășie, respect și-o mîncare caldă! Le vei avea pe toate cu vîrf și îndesat!

IORDACHE: Nu vreau nici gingășie, nici papuci! Devotamentul tău e mai sinistru decît trădarea! Din frică răutate și urîtenie s-a născut virtutea ta!

SILVIA: Nu folosi limbajul Cameliei, nu ți se potrivește... N-ai decît să mă ponegrești, nu-mi pasă. Din calea gingășiei mele nimeni nu mă abate. Nu te condamn, Iordache! Tu n-ai știut ce înseamnă o supă caldă, servită exact la ora indicată, liniștea unui cămin, o femeie care să-ți pună mîna pe frunte. Tu, Iordache, n-ai cunoscut fericirea!

IODACHE: Nici nu vreau s-o cunosc!

SILVIA: Ai s-o cunoști... Știu, toate valorile ți-au fost zdruncinate. Sînt femei care zăpăcesc capul bărbaților, le promit extazul erotic și tot felul de baliverne, fără nici o legătură cu viața! Vom pune la loc toate valorile, una cîte una. Vei fi din nou o rotiță fericită din marele mecanism al lumii...

IODACHE (*se apucă să bea*): O rotiță fericită? Frumoase perspective! Iarăși comit gesturi condamnabile... Știu că alcoolul întunecă mintea și totuși beau!

SILVIA: Nu bea, Iordache. Alcoolul aduce, printre altele, ulcer duodenal.

IODACHE: Îți mulțumesc. Încep să te simt apropiată... (*Silvia se apucă să-i cîrpească o altă pereche de ciorapi.*) Te rog, nu mai cîrpi ciorapii ăia trei sferturi. Cînd te văd pregătindu-mi o supă caldă sau cîrpindu-mi ciorapii, mi se face frică! (*Silvia îi țese ciorapii, netulburată în devotamentul ei.*) Sfirșește o dată cu ciorapii ăia blestemați, mai bine pune muzica. Devotamentul tău mă împinge într-un pustiu de gheață... Cred că și moartea, înainte de a te înhăța, îți cîrpește ciorapii... Te rog, te rog, nu mai coase ciorapii ăia supraelastici.

SILVIA (*îi lasă puțin deoparte*): Eu te respect mult, Iordache. Nu te cunosc ca bărbat, dar te respect ca om... Tu însă nu te cunoști. Nu-ți cunoști nici eul, nici interesul.

IODACHE: N-ai de ce să mă respecti. Sînt un anonim... N-am avut lecturi extrașcolare. N-am o viață interioară complexă. Cucerirea lunii nu mi-a făcut nici o impresie. Știu foarte bine cîte parale fac.

SILVIA: Nu te mai autoflagela, că mă scoți din sărite! Eu nu alerg după funcții, eu dau buzna după sentimente. Și dacă crezi că cineva în lume poate să-mi zdruncine

această convingere, te-nșeli! (*Dură.*) Ești un om minunat! Cînd eu hotărâsc că un bărbat e inteligent, inteligent rămîne. Cînd eu hotărâsc că cineva e un om minunat, așa rămîne pînă-n vecii vecilor!

IODACHE: Sînt un imbecil! N-am depășit faza senzorială. Ajunge cu devotamentul și cîrpitul ciorapilor!... Dai buzna în casa omului și, hodoronc-tronc, ai încredere în el! Ți-a cerut cineva încrederea asta? Mi-e dor de Camelia! Mă auzi? Mi-e dor de Camelia!... Ce spui de asta?

SILVIA: Poate fizic, asta n-are importanță. Nu dezarmez. E o criză trecătoare. N-ai să reușești să-mi streкори îndoiala... Ai s-o uiți pe Camelia!

IODACHE: N-am s-o uit pe Camelia! Ea m-a făcut bărbat, ea mi-a ascuțit spiritul critic! Cînd mă gîndesc la Camelia, îmi vine să mușc perna! O visez goală, cu o carte în mînă... Goală, cu o carte în mînă... Ea mi-a adus nebunia și poezia, ea mi-a dăruit neliniștea. Ea îmi înălța sufletul, îmi vorbea de geniul lui Socrate și Platon. Ea mă inițiasc în tainele iubirii și-n știința artelor. Lîngă ea descoperisem absolutul! Eu, un salariat modest, născut la Focșani, m-am aflat față-n față cu infinitul! Tu crezi, nefericito, că absolutul poate fi înlocuit cu o nenorocită de supă caldă, că poezia supremă e tot una c-un ceai de mușetel? (*Își rupe nasturii de la cămașă.*) N-am nevoie să fiu un bărbat pus la punct! (*Își azvîrle papucii.*). N-am nevoie de papuci și de gingășia ta! (*O lovește. Silvia primește lovitura cu demnitate. După o scurtă pauză îi sărută mîna printre lacrimi.*)

SILVIA: Dacă m-ai cîrpit, înseamnă că nu-ți sînt indiferentă. Îți mulțumesc, Iordache!

IODACHE: Iartă-mă!

SILVIA: Tu trebuie să mă ierți! La început credeam că imaginația mea te face atît de sensibil, dar ești cu adevărat sensibil!

IODACHE: Iartă-mă, Silvia!

SILVIA: Știu... Ai fost criticat... Societatea nu te-a prețuit. Colegii te-au ignorat, femeile te-au exploatat, la serviciu n-ai avansat, e normal să te închizi în tine.

Ți-am adus și manualul de limbă engleză pe care ți
l-am promis. Ia spune după mine: This is a book.

IORDACHE: This...

SILVIA: Hai, nu-ți fie teamă...

IORDACHE: is...

SILVIA: Admirabil! Mai departe!

IORDACHE: a...

SILVIA: Extraordinar!

IORDACHE: Book!

SILVIA: Book. M-ai făcut fericită, Iordache!

IORDACHE (*iși pune papucii, dispare pentru o clipă*): Mă duc
să beau un ceai de mușețel! (*După o pauză.*) Book...

SILVIA (*vorbeste la telefon — evident, cu Camelia*): Victorie,
dragă Camelia! I-am redat nefericitului încrederea în
viață! (Pleacă.)

IORDACHE (*reapare cu ceașca de mușețel în mână*): Silvia...
Unde ești, Silvia?... N-ai plecat, Silvia? Nu-i așa că
n-ai plecat?... Where is Silvia? Where?

C o r t i n a

ACTUL II

TABLOUL 3

În biroul lui Iordache.

IORDACHE: Ciudată mai e viața câteodată... De ce a venit
Camelia în viața mea? De ce m-a părăsit Silvia tocmai
când mă refăcusem? Frumoasă femeie Camelia!...
N-are sensibilitatea primei mele soții, dar frumoasă
femeie... A, cum îmi mai place să mă plîng ba de
una, ba de alta. De când am cunoscut-o pe Camelia am
început și eu să filozofez, să despart esența de aparen-
ță... Doamne, că plăcut mai e! Parcă mă scarpină cine-
va pe spate... Așa... Ia să ne facem noi o cafeluță
și să vedem cât de nobili sîntem noi și cât de meschini
sînt alții... (*Își pregătește cafeaua cu deosebită luare-
aminte.*) Ia să ne aprindem noi o țigară și să ne indig-
năm oleacă de mediocritatea care ne sufocă... Am
greșit că nu i-am dat nemernicului o recompensă mai
grasă... Un ticălos neplătit la timp devine om de
treabă!... Cine spunea asta? Bismarck? Frederic cel
Mare?... Așa... și după ce-am făcut și-o remarcă inte-
ligentă, să deschidem puțin fereastra, că e o zăpu-
șeală de parcă am fi în august. Să mergem deci mai
departe... N-am decît șapte subalterni: cam puțini,
nu atît pentru capacitatea mea, cît mai ales pentru
vanitatea mea... N-au vrut să mă avanseze, mereu îi
reeduc, îi critic, îi zgîlții tot pe ăștia șapte. Șapte am,

șapte reeduc... S-au plictisit și ei, m-am plictisit și eu... Uite, din cauză că nimeni nu-mi dă un telefon, trebuie să stau singur și să meditez... Cine știe la ce adâncimi pot să ajung, fără să vreau... De câte ori mi-e lene să mă ocup de mine, mă năpădește dragostea pentru alții... lenea e adâncă, dragostea e sinceră... ce naște din pisică, șoareci mănincă... Numai un sentiment măreț m-ar scoate din plictiseala în care mă zbat. Oricare ar fi, iubire, devotament, respect, numai să nu mă ocup de mine... Aș vrea să evădez într-un sentiment măreț și acolo să rămân pînă oi muri... De fapt, dacă mă gîndesc bine, aș vrea să mă distrez bine și să mor în somn. Cel mai bine e să mori în somn. Nici o durere, nici o tristețe, te și vezi transferat dincolo, așa, pe nesimțite... Nu vine nimeni! Nu sună soneria! Păcat!... A, ce-aș mai arăta unui individ calea cea dreaptă, mamă-Doamne, cum i-aș mai demonstra ce-i sublim și ce-i meschin! Dar pe cine să mîntuiești dacă nu se arată nimeni?! Zac prin cîrciumi și nu se gîndesc că viața trebuie să aibă un sens!... Nemernicii!

DOBRÎȘOR (*deschide ușa brusc*): Bună ziua, dragă Iordache! Am venit să ne mai lamentăm oleacă.. (*Se aruncă într-un fotoliu, se face comod.*) Știu că asta îți face plăcere... Dacă nu mă înșel, data trecută ne-am plîns de meschinăria femeilor...

IODACHE: Cu o zi înainte ne-am văitat de impasul artei... Am epuizat două subiecte grase... Cînd te indignezi, nici nu știi cînd trece timpul... extraordinari sînt oamenii!... I-am dat o palmă lui Pamfil și pe urmă tot Pamfil a susținut că i-am dat o palmă!

DOBRÎȘOR (*și el mirat de această grozăvie*): Asta-i cu adevărat formidabil! De fapt, nici nu știu de ce mă mir atîta?! De la Pamfil mă aștept la orice. Și chiar i-ai dat o palmă?

IODACHE: Natural. Altfel, nu m-aș revolta atît. Mă rog, că i-am dat eu o palmă, asta n-ar fi cine știe ce... nu sînt un încuiat... înțeleg că eu m-am enervat și l-am cîrpit. Dar, după ce eu i-am dat o palmă, să susțină că eu i-am dat o palmă.. asta e prea de oaie!... (*Indignat de ipocrizia omenească.*) Mă rog, dacă nu m-aș

fi enervat, dacă nu l-aș fi lovit, înțelegeam, dar așa?!... Nu e culmea, Dobrișor? N-are nici o logică... Să-i dai tu o palmă, și pe urmă, tot el să susțină că i-ai dat o palmă?

DOBRÎȘOR: Aștia sînt oamenii... La fel am pățit și eu... Pe vremea cînd eram bine văzut, i-am tăiat unuia prima, cu mîna mea am făcut-o, și pe urmă individul a susținut nici mai mult, nici mai puțin că eu, eu i-am tăiat prima. Unul și același om... Adică eu care i-am tăiat prima tot eu să-i tai prima... Păi nu e absurd, ce interes aș fi avut?

IODACHE: Nemernicii! Ratații! Sînt proști, Dobrișor! Sînt prea mulți proști pe lume... (*Refuzul mediocrității.*) Totuși, trebuie să trăim... Sinuciderea — m-am gîndit și la asta — e un act de lașitate. Eu cîte nu pățesc din cauza firii mele deschise... Oho, cîți nu mă înjură pe la toate colțurile?! N-are rost să mă plîng... (*Pe ton concesiv.*) N-o să-mi pun mîntea cu niște bieți analfabeți... Omeneste vorbind, o să le vin de hac și atîta tot.. Ce poți să le faci altceva? De ce să fim fățarnici?

DOBRÎȘOR: Eu nu spun să fim fățarnici... Rîdem, rîdem, dar purcica-i moartă în coteț...

IODACHE: Eu nu rîd. Unde vezi tu că eu rîd? În fiecare noapte am coșmaruri... Am aflat că și-n limba franceză tot coșmar se cheamă, asta parcă m-a mai liniștit puțin. Ai spus că mă pot bizui pe geniul tău. Bine. Am să mă bizui pe geniul tău. Nu cred în el, dar mă bizui pe el.

DOBRÎȘOR (*izbucnește*): N-am ce să-ți fac! Marcu nu e idiot! Are alte calități, dar idiot nu e.

IODACHE: Nu m-ai asigurat tu că e greu de cap?

DOBRÎȘOR: Avea toate aparențele unui idiot, comportamentul, ținuta, vocabularul, ochii, privirea, de-aiă l-am și angajat. Cu această speranță l-am angajat...

IODACHE (*se întreabă*): Poate fi real ceva care nu-mi convine? Nu. Ceea ce nu-mi convine nu există. Chiar cînd m-a înșelat prima mea soție în vîzul meu, am făcut abstracție de realitate, și încă ce realitate, Doamne-Dumnezeule... Așa că Marcu n-are decît să devină idiot... În fond, pentru un om inteligent e un fleac

să devină un individ greu de cap! Mai dificil e invers...
DOBRIȘOR: Nu. Am încercat. Imposibil.

IODACHE: Atunci, dacă nu se poate idiot, nemernic...
Măcar nemernic. Să-și țină gura... Atît. Nimic mai
mult. Nu-i cere nimeni să tragă la galere... Ce dracu, e
atît de greu să fii nemernic cît ești încă tînăr?

DOBRIȘOR: Există și oameni cinstiți. Trebuie să ne resem-
năm cu ideea asta. Cum ne-am resemnat cu ideea mor-
ții, trebuie să ne resemnăm și cu ideea asta.

IODACHE: Nu m-am resemnat cu ideea morții... Camelia
mi-a spus că sînt nemuritor. Aiurea... Uite așa cad în
brațele alcoolismului... Oamenii cinstiți nu-s decît niș-
te indivizi care vor să-și vîndă la un preț mai ridicat
virtutea, așteaptă ocazia cea mare... Adu sticla și
două pahare... (*Dobrișor se repede să-i execute dorin-
ța.*) Te-ai grăbit să-mi aduci băutura, derbedeule?
De ce nu-mi smulgi sticla din mîină? Un adevărat
prieten mi-ar fi smuls sticla din mîină... Ajută-mă!
Arată-mi calea cea dreaptă! Dă-mi un sens în viață!...
(*După o pauză.*) Noroc, Dobrișor! Hai, bea și tu!
Împreună am bătut fondul de rulment, împreună o
să dăm de dracu...

DOBRIȘOR: Totdeauna mi-a fost silă de bețivii sentimen-
tali și de tîrfele bătrîne care locuiesc cu mama...

IODACHE: Nu mă dojeni, Dobrișor... E foarte trist să te
îndrăgostești tocmai cînd rămîi fără muncă de răspun-
dere... Tocmai atunci să întilnești femeia ideală!...
(*Se ridică solemn în picioare.*) Nu mă voi lăsa bătut
de soartă! Totuși, n-am să mă sinucid...

DOBRIȘOR (*ii smulge paharul din mîină*): Dă-le încolo de
puștoaice! Trezește-te! Trebuie să găsim o soluție.
Trebuie să ne salvăm!

IODACHE: Mie nu mi-e teamă. Simt că reasc... Eu am
ceva pus deoparte, o rezervă pentru vremuri de
bejenie!...

DOBRIȘOR: Bani?

IODACHE: Nu. Ceva mai de preț decît tot aurul din lume!
Averea mea e lașitatea!... (*Fericit.*) Eu păstrez tot-
deauna o rezervă de lașitate, și atunci știu că nu mi se
poate întîmpla nimic... Eu mîinnc rahat foarte ușor,
și asta mă face invincibil!...

DOBRIȘOR: Te-ai îmbătat? Cîți nu vor să-și vîndă lașitatea
și nu găsesc cumpărător? Nu te-ai gîndit că s-ar putea
să nu fie nevoie de lașitatea ta? Pur și simplu să nu
fie nevoie... Să fie nevoie de lașitatea altora... La
asta nu te-ai gîndit?

IODACHE: Nu. Nu m-am gîndit. Eu nu propag ceea ce
cred și nu cred ceea ce propag... De ce nu ni se caută nici
un subaltern? De ce nu ni se cere un sfat sau o indi-
cație? Au aflat că sîntem chemați la minister... Au
mirosit că mă dau afară. Se bucură de prăbușirea
noastră... Am o rugăminte, Dobrișor. Simt nevoia
să dau indicații. Simt nevoia să critic. Cheamă un
subaltern! Să țip la el! Să-i frec ridichea! Să le amin-
tesc că Iordache încă n-a pierit! Mă simt foarte prost...
Asta o să-mi facă bine... (*Se aud bătăi puternice în
ușă.*)

DOBRIȘOR: Cine-o fi?

IODACHE: Du-te și deschide nebunului!

SUBLIMUL: Mă scuzați că am bătut ca un disperat! Situația
e disperată!

IODACHE: Nu există situație disperată!

SUBLIMUL: Situația e totuși disperată!

IODACHE (*aproape isteric*): Nu există situație disperată.
Nu admit panica! Nu admit haosul și debandada!

SUBLIMUL: Și atunci, ce facem?

IODACHE: Ne păstrăm sîngele rece!

DOBRIȘOR: Foarte bine. Ne păstrăm sîngele rece!

SUBLIMUL: Bine. Atunci ne păstrăm sîngele rece...

(*Pauză stranie, timp în care toți își păstrează sîngele
rece.*)

ORDACHE: Nu mă tem de fapte! Sînt capabil să neg și evi-
dența cînd conștiința mi-o cere... Eu nu mă schimb...
N-o să mă apuc, acum, la vîrsta mea, să-mi fac
rost de alte principii... Pînă ajung să cred în ele, dau
ortu-popii...

SUBLIMUL: Am venit să vă aduc un ultim avertisment!
IODACHE: V-ați deranjat degeaba... Noi nu primim aver-
tishment!

DOBRIȘOR: Dăm avertismente, dar nu primim avertismen-
te...

SUBLIMUL: Copii! Fugiți! Fugiți, nenorociților! Vine Judecata de apoi!

IORDACHE: Să vină!... Chiar când îi tragem pe sfoară, noi privim oamenii drept în ochi!

DOBRIȘOR: N-are decît să vină Judecata de apoi! Nimeni nu ne poate pune la îndoială seriozitatea. Chiar cînd stagnăm noi, știința progresează!... Ceva tot s-a făcut...

IORDACHE: Nu mi-e rușine să-mi fac bilanțul. Am făcut anumite coțcării, termenul nici măcar nu-mi aparține, dar nu m-am îndoit niciodată de faptul că omenirea merge spre progres. Am băut, am delapidat, dar de progres nu m-am îndoit!

DOBRIȘOR: De cîte ori comiteam o mică încălcare a legii, nu puteam să-mi ascund un sentiment de adîncă satisfacție. Mă gîndeam cu mîndrie că eu sînt un caz izolat, că marea majoritate își vede de treabă...

SUBLIMUL: Domnilor și doamnelor! De ce mă siliți să fiu concret? De ce mă siliți să țip? S-au făcut cercetări în legătură cu activitatea voastră, aveți deja „dosare“ în toată puterea cuvîntului!...

IORDACHE: Cercetări? Dosare? (*Isteric.*) Ticăloșii! (*Revine.*) Propun totuși să ne păstrăm singele rece...

DOBRIȘOR: Nu mai sînt în stare să-mi păstrez singele rece! Mai mult decît atît. Nu vreau să-mi păstrez singele rece!

IORDACHE: A, blestemata, mizerabila condiție umană!... Că n-au avut încredere în fondul meu curat, treacă-meargă, dar să n-aibă încredere nici în umilița mea, în partea mea întunecată, asta e prea de tot! Și, totuși, vom trece și peste această dureroasă lovitură a soartei. Nu voi da scepticilor apă la moară! N-am să renunț la abonament. N-am să mă înălesc. N-am să mă sinucid. Mai mult chiar... Și nu numai atît...

DOBRIȘOR: Oprește-te! N-o să ai timp să fii atît de generos! Trebuie să fugim!

SUBLIMUL: În douăzeci și patru de ore veți fi destituiți... Acest avertisment e darul pe care vi-l face Providența în marea ei bunătate...

IORDACHE: Pot, constrîns de împrejurări, să aprob ajutorul Providenței, dar asta nu înseamnă cîtuși de puțin

că și cred în Providență. Eu nu renunț nici la ideile pe care le trădez... Nu voi fi mistic niciodată!

SUBLIMUL: De ce vorbiți așa? Providența crede în Iordache!

IORDACHE: O privește! (*Strigă.*) Nu vreau să fiu destituit! Era așa de bine aici... Dădeam din cap, semnam indescifrabil, mă hîrjoneam cu tovarășele secretare, admiram albastrul cerului, amenințam salariații, ascultam zarva greierilor, dădeam felurite dispoziții, priveam cum crește iarba... De ce trebuie să părăsesc toate astea? Și greierii, și ștampila, și brazii... De ce? Pentru ce? Pentru incapacitate în muncă și neglijență în mînuirea fondurilor? Chiar cînd intram în fondul statului, credința în progres nu mă părăsea... Nici acuma nu m-a părăsit. Și acuma cred în progres... Uite, așa beat-turtă cum mă vezi, cred în progres. Spune, pentru incapacitate?

SUBLIMUL: Da!

DOBRIȘOR: Asta e prea de oaiie!... De cînd a devenit incapacitatea un păcat, cînd ea era — și pe bună dreptate — o virtute? Incapacitatea e dovada de curățenie sufletească, eu așa cred!... Sînt incapabil fiindcă sînt curat...

SUBLIMUL (*blind*): Mie mi-e foarte ușor să devin convinsător. Am argumente cîte doriți. Am mai multe argumente decît convingeri. Nu duc lipsă de nimic. Totdeauna îmi rămîne un surplus de argumente. Oricînd, ochii mei pot străluci de pasiune, nimic mai ușor. Nu vă urăsc încă, dar pot s-o fac dacă e nevoie. Va trebui să părăsiți acest scaun... Societatea vă silește să munciți!

IORDACHE: Vreți să mă convingeți că sînt un ratat? Eu, Iordache, să părăsesc acest scaun? În ciuda biografiei și a sentimentelor mele înălțătoare, profund științifice, să părăsesc acest scaun? Mi-e greu să accept această idee. Eu accept orice, absolut orice, dar nu accept evidența. Scaunul e eternitatea mea, în acest scaun e tot ce am eu mai bun... Omul e trecător, scaunul e veșnic... Situația e încordată. E lată rău și eu totuși cuget... Aici am să rămîn! Am să semnez indescifrabil pînă în ceasul morții... Am mințit ca să ajung aici, am dat din coate, am strivit pe alții — dar o dată ajuns aici — foarte straniu — am crezut cu

sfințenie în tot ce-am mințit! (*Se plimbă.*) Mă leagă ațitea amintiri dragi de acest birou! Mă simt legat de frica pe care-o stîrneam în rîndurile salariaților, acea frică odihnitoare, acea frică divină — odihna și răsplata sufletului meu... Era ca o mamă această frică, ea mă îmbărbăta în ceasuri de cumpănă! Cum s-o părăsesc?

SUBLIMUL: Mă siliți să devin din ce în ce mai convingător... Mă siliți să caut fraze din ce în ce mai convingătoare. Mă siliți să ridic tonul. Mă siliți să dau cu pumnul în masă! (*Dă.*) Fugiți! Fugiți, nebulilor!

IORDACHE: Unde? Pretutindenii sînt aceleași legi... Pretutindenii ți se cere să respecti omul... Eu, care sînt om, cum aș putea să respect un alt om? Pretutindenii ți se cere să muncești... Unde să mergem?

SUBLIMUL: Unde se merge cînd lucrurile se încurcă, cînd femeile te înșală, cînd miliția te urmărește?... În absolut...

DOBRIȘOR: Ce vrei să facem, Iordache?... Dacă ne-a fost scris să trăim noi ceea ce poeții visează, o facem și pe asta. Sîntem cu conștiința curată. Nu sîntem îmbibați de misticism... Nu noi am căutat absolutul El ne-a căutat pe noi!

IORDACHE: Aici — munca; dincolo — sublimul. Eu nu sînt tîrfă, eu n-am nevoie de sublim. Nicăieri nu-i bine pentru bietul Iordache!

DOBRIȘOR: Totuși, altă soluție nu avem. Absolutul e cea mai bună ascunzătoare... Acolo nici miliția nu pătrunde... Munca înobilează omul, dar acolo o să fim scutiți și de asta. Răsplată, fără chinurile muncii. Cununi de lauri, fără acte de eroism. Și apoi, femeile, dragul meu Iordache, femeile sînt obligate să iubească fiecare bărbat fără cea mai mică ezitare. Nu e frumos? Nu dorim asta de mii și mii de ani?

IORDACHE: Totuși stau la îndoială. Și sînt fericit că stau la îndoială. Datorită Cameliei am cunoscut acest sentiment minunat care se numește îndoială... Dacă scap cu o autocritică sinceră?... Sinceritate s-ar mai găsi...

DOBRIȘOR: Eu nu mai găsesc. Am dat de nisip... Mergi sau nu mergi? Și apoi nu mergem din plăcere, ci din datorie... Sîntem datori față de noi înșine să mîncăm icre negre și portocale și să ne îmbăiem în băi de fa-

ianță! A mînca icre negre nu e o plăcere, cum cred diletanții, ci o datorie! Și dacă va fi nevoie să mîncăm icre negre, vom mînca icre negre, oricît de gustoase vor fi...

IORDACHE: Ce bine că icrele negre au devenit o datorie sacră.... Sînt atît de gustoase și de eficiente! Dacă e vorba de datorie, accept. N-am ce face! Ne vom face datoria!

SUBLIMUL: Domnul Dobrișor cu inteligența sa remarcabilă a intuit cîte ceva. Eu aș vrea să precizez că, în afară de aceste avantaje materiale atît de substanțiale, vor exista și avantaje spirituale... În Paradis vi se asigură și eternitatea. Ce naiba. Fiți mai emoționați! Fiți mai transfigurați! Pregătiți-vă pentru marea călătorie! (*Pleacă.*)

DOBRIȘOR: N-ai auzit? Vom fi nemuritori, dragă Iordache... De cînd visează omul eternitatea și confortul? Sau te pomenesti că nu vrei să fii nemuritor, mult stimat Iordache?...

IORDACHE: N-am spus că nu vreau să fiu nemuritor. Mi-a vorbit și Camelia despre asta, dar era femeie, și-o credeam... Dar nu cred că așa ceva e cu puțință, e împotriva firii... Fiecare om vrea în adîncul sufletului să facă el excepție de la această lege implacabilă. Un filozof spunea că moartea e cel mai mare triumf al speciei împotriva individului. Avea dreptate. Observă ce clară mi-e mintea! Observă cum nu mă las ispășit de false teorii! Observă cum nu se atinge misticismul de mire.

DOBRIȘOR: N-ai decît să crezi poveștile astea și să te preșchimbi în oale și ulcele.

IORDACHE: Hai, Dobrișor, ne cunoaștem de atîta amar de vreme... Cum o să fiu eu, Iordache, o excepție de la legea materiei? Omul nu merită să fie nemuritor, și așa trăiește prea mult. Ca să mă spăl pe dinți încă trei mii de ani de acum încolo? Ca și peste zece milenii să joc table cu portarul blocului? În scurta mea trecere sub soare, vreau să petrec, să mînc bine, să mă distrez cu puștoaicele și să mor în somn... Și mai ales vreau să stau la căldurică... La căldura femeilor, la căldura sobei... la căldura soarelui, la căldura lec-

turii. Detest frigul sub orice formă s-ar manifesta... Eul nu poate supraviețui, atunci ce rost ar avea? Omul n-are nimic comun cu propria-i eternitate, eternitatea își vede de treburile ei. Să supraviețuiesc într-un copac sau într-o piatră — nu mă interesează! Acel copac nu va fi niciodată conștient că e copac, tot așa cum verdele nu-i niciodată conștient de verdele lui, și lumina, chiar și lumina e străină de strălucirea ei...

DOBRIȘOR (*simplu, uman*): N-ai auzit amenințarea? N-ai auzit avertismentul? Aici nu mai avem ce face. Asta e situația, prietene... Vrînd-nevrînd o să devenim eterni. Hai să ne facem bagajele!

IORDACHE: Omul trebuie să afle adevărul cât mai târziu. Altfel când s-ar mai distra? Asta ar fi idealul, să afle adevărul cu o clipă înaintea morții. (*Pregătiri de plecare.*) N-am aranjat nimic pentru Camelia. Cum am putut s-o uit pe Camelia! Trebuie s-o luăm și pe Camelia, știi doar cât iubea ea absolutul, sărăcuța...

DOBRIȘOR: Ți-a distrus viața!

IORDACHE: Da, mi-a distrus viața. Trebuie să-i dau o compensație.

DOBRIȘOR: Nu vrei să scapi de Camelia nici în absolut?... Ce nevoie mai ai de Camelia? O să ai acolo, slavă Domnului, destule aventuri...

IORDACHE: Da, dar îmi trebuie și o mare iubire... Numai cu aventuri te plictisești. Dacă nu aspiri la o iubire veșnică, aventurile nu mai au nici un haz...

DOBRIȘOR: Ia-le atunci pe amîndouă. Unde-i Camelia, vine și Silvia... Ai să le găsești acolo, n-avea nici o grijă, nu renunță ele la tine... Lasă prostiile!... Să discutăm cu cărțile pe masă. Eu mă descurc foarte bine fără dumneata și fără... umanismul dumitale. Dar dumneata nu poți să miști un deget fără mine. Nu păcătoșii au nevoie de prooroci, ci proorocii au nevoie de păcătoși. Nu cititorii au nevoie de scriitori, ci scriitorii au nevoie de cititori... Geniul nu poate străluci fără aplauzele mediocrității, dar mediocritatea își duce foarte bine viața fără să cerșească fericirea măreției.

BĂRBATUL: Aici e Cîmpina?

DOBRIȘOR (*chinuindu-se să închidă un geamantan*): Nu, domnule, nu e Cîmpina...

BĂRBATUL: Curios! Eram convins că aici e Cîmpina. Oare e posibil ca aici să nu fie Cîmpina?

IORDACHE: Și la urma urmei, de ce ar trebui să fie Cîmpina aici?

BĂRBATUL: Vă rog, vă rog în genunchi, nu fiți logici! De ce? Cum? Detest logica, statistica și femeile... Și moartea e logică... Din cauza logicii am plecat în lume ca nebunul... Hai să sfidăm realitatea... Hai să hotărîm că aici e Cîmpina. Într-o superbă și eroică hotărîre comună, să sfidăm realitatea și să stabilim o dată pentru totdeauna că aici e Cîmpina! Depinde de noi și numai de noi ca aici să fie Cîmpina. Oare nu e posibil?

DOBRIȘOR: Nu. Nu e posibil... n-am întîlnit pe nimeni care să vrea să ajungă la Cîmpina. De ce tocmai Cîmpina?

BĂRBATUL: Iar „de ce“? Dacă mai îmi puneți o singură întrebare logică, vine moartea cu logica ei!... Disprețuiți realitatea!... Iubiți femeii de ceară! Ascultați cîntecul păsărilor împăiate! Odihniți-vă la umbra copacilor de material plastic! Eu aș putea să vă fac fericiți!

IORDACHE: Nu vrem să fim fericiți! Avem și așa destule necazuri!

BĂRBATUL: Oare e posibil ca un om să fie atît de cinic?

IORDACHE: Ce tot vrei, domnule? Nu vezi că ne grăbim? Nu vezi că ne facem bagajele?

BĂRBATUL: Unde plecați?

IORDACHE: Nu la Cîmpina, în orice caz... Plecăm în Paradis!...

BĂRBATUL: În Paradis?... Merg și eu cu voi!... Luați-mă și pe mine!... Am auzit că acolo totul e iluzie. Scăpați-mă din ghearele realității, statisticii și femeilor! Oare nu e posibil?

DOBRIȘOR: Noi mergem într-un Paradis real, nu ăla inventat de poeți și fluieră-vînt. Noi nu vrem femeii de ceară! Noi nu vrem soldați de plumb! Noi nu vrem să ne odihnim la umbra copacilor din material plastic... (*Îl îmbrînțește.*)

BĂRBATUL: Oare e posibil să mă loviți?... Noroc că eu am transformat imediat bătăria voastră într-o mîngiere... (*Dur.*) Aici e Cîmpina! (*Iordache îl îmbrînțește.*) Degeaba mă goniți! Eu nu simt că mă goniți! Aici e Cîmpina! Aici e Cîmpina, nefericitorilor! (*Pleacă.*)

SUBLIMUL (*se reîntoarce*): Gata! Am venit! V-ați făcut bagajele? V-am căutat prin toate coclaurile. Era să nu vă mai găsesc... Ce dracu v-a venit tocmai în preajma plecării să vă mutați la Cîmpina?

IORDACHE: Aici e Cîmpina?

SUBLIMUL: Sigur, că doar n-o fi Viena.

DOBRIȘOR (*resemnat*): Aici e Cîmpina... Fie și Cîmpina. N-are importanță de unde plecăm. Principalul e să ajungem în Paradis... (*Cu bagajele în mînă, ies în fața cortinei. Se profilează imensitatea cerului încărcat de stele.*)

SUBLIMUL: De ce v-ați făcut bagajele? Acolo n-o să aveți nevoie de nimic. Spirit, fraze din Kant, meditație, trai — neneacă. Spiritul... spiritul trebuie pieptănat și țesă-lăt... Nu plecați la Satu-Mare, plecați în Paradis!

DOBRIȘOR: Un formular de completat?

SUBLIMUL: Mă siliți să fiu de-un sarcasm ucigător. Eu detest birocrăția și glumele facile. E o chestiune mai gingașă, mai subtilă...

IORDACHE: Gingașă, gingașă... Ei, cît de gingașă poate să fie?

SUBLIMUL: Trebuie să renunțați la anumite sentimente umane. Nu din motive etice, ci din motive de securitate a transportului, dacă mă pot exprima astfel. Nici un fel de sentimente, vreau să fim înțeleși, de la bun început, nici bune, nici rele. Nici orgoliu, nici modestie. Să continuăm deci. Sentimentele astea umane atîrnă foarte greu și din această pricină n-o să puteți zbura. Un sentiment, cu cît e mai nobil, cu atît atîrnă mai greu și vă atrage spre pămînt cu puterea unui magnet. Cine iubește oamenii, de exemplu, cu regret, nu poate decola.

DOBRIȘOR: N-avem acest viciu.

SUBLIMUL: Nici nu mi-am închipuit o asemenea eroare din partea dumneavoastră. Știu cu cine vorbesc. Dar sentimentele astea, știu dintr-o amară experiență,

sînt foarte capricioase. Te poți trezi c-un sentiment nobil cînd ți-e lumea mai dragă... Toate credințele și toate sentimentele mi le lăsați mie în păstrare. Cu cît veți fi mai lipsiți de sentimente, cu atît veți călători mai comod...

DOBRIȘOR: Vezi, ți-am spus eu că e bine să crezi în ceva... Acum, ai ce să trădezi...

IORDACHE: Așa e, dacă nu crezi, n-ai ce trăda...

SUBLIMUL: Domnilor, asta-i situația.

IORDACHE: Eu am ceva bănișori puși deoparte. Sînt în hîrtii, nu în metal. Baniii nu sînt sentimente, cred că aș putea să-i iau, că doar n-or atîrna mai greu ca respectul față de om!...

SUBLIMUL: Nu sînt sentimente, dar se pot cumpăra cu ei sentimente. Chiar și sentimente curate, dacă sînt valută-forte. Vă leagă anumite sentimente de acești bani: iluzii, dorințe, fel de fel de planuri.

DOBRIȘOR: Cu banii e ceva mai greu. Banul e ban.

IORDACHE: De banii nemunțiți te desparți foarte greu. (*Îi ascunde oftînd într-un dulap.*)

SUBLIMUL: Domnilor, numai în acest caz vă pot asigura securitatea transportului. Vă sfătuiesc să nu încercați să transportați prin contrabandă vreun sentiment, fie chiar și o palidă undă de duioșie, fie chiar și amintirea unui sentiment. Vă prăbușiți imediat în haos! Au fost multe accidente...

IORDACHE: Am renunțat la totul. Vai de tine, Iordache, nici măcar nu-ți pare rău? Ce-or să zică rudele? E scandalos!

SUBLIMUL (*arată spre o stea — cea mai îndepărtată*): Acolo e destinația voastră. Acolo trebuie să ajungeți...

DOBRIȘOR: Tu nu mergi cu noi?

SUBLIMUL: Nu. Eu mai am niște treburi pe pămînt.

IORDACHE: E cam departe. Cu ce naiba ajungem pînă acolo?

SUBLIMUL: Cu ce ajungeți acolo? Printr-o metodă mai rapidă ca viteza sunetului, a luminii și a gîndului!

IORDACHE: Adică?

SUBLIMUL: Prin credință. Nu trebuie decît să fiți convingși că veți ajunge acolo, și ați și ajuns! Ascultați-mă! Credința e cel mai bun mijloc de locomoție. De cîte ori

aveam treabă la Paris și nu găseam bilete de avion, credeam, și instantaneu eram pe aeroportul Bourget.
DOBRIȘOR: Asta e situația... Un bilet de avion e mai scump decât orice credință. Dumnezeu cu mila! Eu cred!...
(Iordache tace.)

SUBLIMUL: Tu ce faci, nu crezi?

IODACHE: Aș vrea să cred, dar mi-e imposibil...

DOBRIȘOR: Nu există imposibil! Ce, ești nebun? Cum să nu crezi? Ai crezut în materialism, crede și în misticism... Vrei să rămînem aici și să dăm ochii cu fiscul?

IODACHE: Nu vreau! Mi-e frică!

SUBLIMUL: Perfect! E foarte bine că vi-e frică...

IODACHE: Cred! Trebuie să cred... Chiar cred! (Amîndoi încep să se ridice ușor.)

SUBLIMUL: Trebuie să credeți tot timpul! Dacă vă apucă îndoiala pe drum, vă prăbușiți în neant!

IODACHE: Credem!

DOBRIȘOR: Nici o grijă! Credem!

SUBLIMUL (îi urmărește în timpul zborului): Drum bun! Călătorie sprîncenată! Eternitate ați vrut, eternitate ați căpătat! Absolutul nu există! Duceți-vă spre absolut! Eu rămîn pe pămînt... Eu rămîn pe pămînt și conving pe ceilalți să plece în absolut... Am un plan grandios... Am să-i transport pe toți indivizii în Paradis, azi unul — mîine altul, pe toți, absolut pe toți. Mie o să-mi rămînă toate femeile, toate garsonierele, toate șezlongurile, toate braseriile, toate editurile, toate avanpremierele, toate băuturile, șansonetele, toate omagiile, toate lefurile, mie, numai mie!... (Arătînd înspre steaua cu pricina.) V-am păcălit și pe voi! Drum bun!

Cortina

TABLOUL 4

În sfîrșit, paradisul mult visat...

SILVIA: Iordache, aici ești, Iordache?

IODACHE: Aici sînt... Și aici vîi după mine, adventistă de ziua a șaptea?! Unde ai fugit după lecția de engleză?

SILVIA: A fost o clipă de rătăcire, iartă-mă... Am venit să-ți pun mîna pe frunte...

IODACHE: Aici ești mîngîiat din oficiu.

SILVIA: Ei, pe dracu...

IODACHE: Da. Și eternitatea n-ai cum s-o iei în primire. Parcă nu e a ta. Partea proastă a veșniciei e că n-ai cu ce s-o măsoari!... (Iese pe o terasă de unde se zărește limpede pămîntul.) Vezi, de aici se văd foarte bine pămîntul, apele, tristețile, munții, zăpezile, intrigile, poienile...

SILVIA: Uite și orașul nostru. Uite și cîrciuma „La doi coșii“.

IODACHE: Uite și biroul unde semnam indescifrabil...

SILVIA: Extraordinar! Ia te uită, Iordache! Văd pe altul în locul tău...

IODACHE: Nu se poate!

SILVIA: Ba se poate... Ți-a ocupat postul!

IODACHE: Ai dreptate! Nemernicii! N-au avut încredere în mine, s-au grăbit să mă înlocuiască, n-au așteptat ca să mă transform... De ce s-au grăbit?... Dacă, să zicem, mă îmbătam și îmi venea chef să devin un om nou?... Mă trezeam c-un caracter integru și

cu postul blocat! Dacă vrei să mă transform, deblocați întâi postul, cu mine nu vă merge!

SILVIA: Iordache, tu întotdeauna ai fost omul extremelor... Dacă erai inteligent, păstrai și postul de pe pământ, și veșnicia de aici. Aveai și o privire de arsamblu, și mașină la scară. Aveai și avantajele idealismului, și satisfacțiile materialismului...

IORDACHE: Ce vrei, Silvia? Nu poți să fii și salariat și totodată muritor.. Nu poți să le ai pe toate. Trebuie să alegi...

SILVIA: Și ai ales veșnicia.

IORDACHE: N-am ales-o. Am ales pe dracu. Mi s-a impus! N-am avut încotro. Eu n-am vrut să fiu etern.

SILVIA: Dacă te aude Dumnezeu, dăm de dracu!...

IORDACHE: În pustiul ăsta nu ne aude nimeni. Degeața țipi la un subaltern; nu te aude nimeni!

SILVIA: Nimeni nu vrea un ceai de mușețel, nimeni nu vrea să învețe limba engleză...

IORDACHE (*ia o portocală din copacul care-i apare brusc în față și o mănâncă îngîndurat*): De când am cunoscut-o pe Camelia orizontul meu spiritual s-a lărgit considerabil... Îmi dau seama că lucrurile sînt foarte complicate. Nu sînt un robot, am și eu o conștiință, am și eu mîndria mea. E groaznic să mănînci ceva fără să meriți!

SILVIA: Nu mînca...

IORDACHE: Mî-e foame.

SILVIA: Atunci mănîncă...

IORDACHE: Tu nu ești Camelia, tu simplifici. Eu vreau totul de la viață... Vreau să trîndăvesc, dar cu sentimentul că acolo, la locul meu, pe măsura posibilităților, îmi fac datoria. Datoria! Nu scap eu cu una, cu două de obsesia asta! Ar trebui să se organizeze tot felul de concursuri, de trieri și de examene de admitere, și numai cei clasati pe primul loc să primească drept premiu o portocală... Cine nu merită, să mănînce corcodușe sau alte fructe de aceeași valoare... Și... femeile ar trebui să fie repartizate prin concurs, în loc să primești o cunună de lauri, să primești, de exemplu, ca premiu pe Brigitte Bardot. Să

nu mai nimerească în patul femeilor nici un impostor, nici un analfabet!

SILVIA: Aș vrea să fiu eu premiul cel mare... De ce neapărat Brigitte Bardot? (*Obsesie de femeie fatală.*) De ce neapărat Bardot? Aș vrea să fiu o răsplată meritată, să mă dăruie învingătorilor...

IORDACHE (*mai ia o portocală, pe care începe s-o decojească. Mai exact spus, copacul se apleacă ceremonios și-i oferă roadele*): Tu și premiul cel mare!... Tu ești o pedeapsă, nu o răsplată... Fii modestă, Silvia. Chiar și eu sînt mai modest. E scandalos. Orice nou-venit poate înfuleca portocale pe satureate! Ar trebui să fim triați și puși deoparte: cine merită să mănînce portocale și cine nu, puțină ordine, ce Dumnezeu! Dacă e haos, măcar să fie ordine...

BĂRBATUL (*aparitie bruscă, de om buimac*): Aici e Cîmpina?
IORDACHE: A, dumneata, ăla cu capu-n nori. Nu, domnule, nu e Cîmpina.

BĂRBATUL: E posibil să nu fie Cîmpina? Oare e posibil, stau și mă întreb? Cum e posibil ca aici să nu fie Cîmpina? Eu la Cîmpina voiam să ajung... Mereu mă rătăcesc...

IORDACHE (*il ia de guler*): Minți!... Cum naiba ai nimerit totuși aici? Spune adevărul!

BĂRBATUL: Cum sînt eu cu capu-n nori, am greșit drumul, m-am rătăcit și-am nimerit exact unde voiam.

IORDACHE (*pleacă cu gîndul în altă parte*): Dacă nu trag pe sfoară pe cineva, chiar și pe-o ființă apropiată, simt că nu trăiesc, parcă mă evaporesc... N-am consistență. Veșnicia m-a destrămat, m-a evaporat, m-a risipit. Toate trăsăturile mele de caracter s-au risipit în cele patru colțuri... Sau măcar să semnez indescifrabil!... Dacă aș semna indescifrabil, aș avea sentimentul că exist... Veșnicie, veșnicie, dar nici chiar așa... Măcar să mi se dea un fond de rulment. Aș bea fondul de rulment la „Doi cocoși” și atunci aș simți că exist, că respir, că tușesc, că gîndesc... Și apoi, dacă există absolutul, lasă-mă să aspir la el, să meditez, nu să-l trăiesc. Atunci, dacă ai absolutul, la ce să mai aspiți? Nu mai ai la ce să aspiți. Ori dacă omul nu aspiră la ceva, nu e om! Dacă n-am afaceri de făcut, gîndirea

se atrofiază, nu pot să trec la abstract. Dacă nu mi-e frică, nu mai gîndesc logic. Nu mai pot să stau nici o singură zi în locul ăsta blestemat! Și apoi, cârciumile... Unde sînt cârciumile?... Îți amintești ce frumos era dimineața la „Doi cocoși”? (*Camelia apare brusc și izbucnește în plîns.*) Ce-i cu tine?

CAMELIA: Nici eu nu mai pot! Nu găsesc nici un bărbat pe care să-l subjug și căruia să-i distrug tot sistemul de valori. Dacă n-au sistem de valori, ce să le distrugi? N-ai ce să le distrugi! Nici măcar o amărită de aventură — pretutindeni iubire veșnică, parcă au căpiat... Cum să-mi manifest inteligența și vraja mea diavolească? Ce să fac cu vasta mea erudiție?... Sigur că la un pahar de coniac visam și eu o iubire veșnică, dar cui îi trecea prin cap că există?... Cînd cineva se sinucide din pricina ta, viața pare mai frumoasă... Sinuciderea e singurul cadou pe care-l aștept din partea bărbaților, nu ccombinezoane... E aproape o săptămînă de cînd nimeni nu s-a sinucis din cauza mea! O săptămînă încheiată! Nu se mai poate! E insuportabil! Mi-e dor de larma cârciumilor, de fumul de țigară, de fețele tîmpe ale bărbaților, de glumele lor idioate, de glumele mele idioate!... Înapoi, Iordache! Veșnicia nu ne prieste. Mizeria e mama noastră! Am rămas orfani!

IORDACHE: Nu mi-ai împuiat tu capul cu eternitatea? Acum vrei să mă întorc? M-aș întoarce pe pămînt, dar postul meu a fost ocupat... Mi-e frică să mă întorc pe pămînt!

CAMELIA: Da, Iordache. Cînd semnai indescifrabil erai fascinant...

IORDACHE: Tu mi-ai alimentat setea de absolut. Eu nu aveam așa ceva!

SILVIA (*ca în transă*): Am un ceai de mușețel și nimeni nu vrea să-l bea! Nimeni nu vrea să se reeduce, nimeni nu vrea să progreseze. Nici un bărbat n-are decepții, viață e asta?! Nimeni nu se simte subapreciat! Umbu cu ceaiul ăsta de mușețel și nimeni nu vrea să-l bea! Nimeni n-are nevoie de o femeie cu spirit de sacrificiu? Păi dacă nici spiritul de sacrificiu n-are căutare, am pus-o de mămăligă... Pe cine să vindeci,

dacă toți sînt sănătoși tun? (*Către Bărbatul cu capu-n nori.*) Nu vrei să faci o criză sufletească? Te lecuiesc imediat...

BĂRBATUL: Nu, mersi!

SILVIA: Am ajuns să cerșesc eu crizele bărbaților; nici din milă nu vor să aibă probleme. (*Se îndreaptă spre Iordache.*) O înghițitură, Iordache, te rog eu! Îți amintești cînd îmi pronunțai numele în somn? (*Către Camelia.*) Vino tu, Camelia, vino tu și plîngi în brațele mele! Am să te ascult ca o mamă. Vreau să salvez pe cineva, ce dracu?

IORDACHE: Așa ne trebuie dacă am acceptat absolutul și eternitatea! Nu mai existăm. Nu mai avem consistență. Nu mai avem dorințe, nu mai avem crize de gută, nu mai avem nimic. Nu mai avem greutate!

BĂRBATUL: Hai să uităm totul și să ne închipuim că sîntem la Cîmpina!... Hai să ne închipuim că sîntem tineri, inteligenți, cinstiți și frumoși... Cine ne împiedică să ne închipuim că sîntem la Cîmpina?

IORDACHE: Cîmpina? Cum o să fie Cîmpina aici? Ei, dacă ar fi Cîmpina...

BĂRBATUL: Aici e Cîmpina, domnilor și doamnelor! Depinde de noi să ne închipuim că sîntem la Cîmpina.

SILVIA: Iordache, lasă-te de fumat și învață limba engleză!

IORDACHE: Ce-ți veni? Nu știi că nu fumez și că sînt cetățean englez?

SILVIA: Iordache, lasă-te de fumat și învață limba engleză!

CAMELIA: Ai înnebunit, Silvia?! A înnebunit, Iordache!

Am înnebunit și eu!... O să înnebunim cu toții în Paradisul ăsta!... Puritatea e dușmanul omului, îi sugerează o ploșniță toată vloga... Fără mizerie sîntem un abur și-o amăgire, numai mizeria ne redă conștiința de sine. Vă mai amintiți de jurisconsultul care s-a sinucis din cauza mea într-o cameră de hotel la Pitești? Atunci simțeam că trăiesc! Doamne, Doamne, nu ne lăsa fără întuneric! Ție îți ajunge lumina, redă-ne, Doamne, întunericul!

BĂRBATUL: Eu n-am să înnebunesc. Am trecut de Ploiești, am ajuns la Cîmpina! Eu sînt la bufetul din gara Cîmpina, citesc „Expresul” și beau un rom... Am băut un rom și mai cer un rom...

IODACHE: Ce tot bați cîmpii acolo cu Cîmpina dumitale? Eu nici nu mai am personalitate... Constat cu stupefacție că m-am evaporat! S-a evaporat Iordache... asta e prea de tot! Să văd cum se duce de rîpă eul meu unic? ! Nu, domnilor, așa nu merge! Cum știam eu că am personalitate? Prin trăsăturile mele de caracter. Știam că sînt laș, puțin lacom, puțin fățarnic, puțin afe-meiat — din toate cîte puțin — și toate la un loc dădeau acea minune a lumii care era Iordache. Acum, cînd nu mai sînt nici laș, nici lacom, nici afe-meiat, mă întreb: cine sînt eu? Cine e Iordache? Dacă nu sînt ipocrit, înseamnă că nu exist. Cum spunea și filozoful ăla francez din secolul șaptesprezece... mint, deci exist!... Minciună, naște-l din nou pe robul tău Iordache!...

CAMELIA: Nici eu nu mai știu cine sînt. Nimeni nu mă ascultă cu gura căscată. Nimeni nu-mi spune: Camelia, tu ești minunea lumii... Numai sinuciderea unui bărbat mi-ar ajuta să-mi recapăt personalitatea! Eu caut să mă adun din amintiri, puțin cîte puțin, dar nu reușesc... Și tot nu apare Camelia. Asta o fi fermecătoarea Camelia? Eu nu sînt Camelia. Unde sînt eu, unde este Camelia?

IODACHE: Eternitate, blestemata asta de eternitate, cu care ne-au împuiat capul poeziei și profeției, ne-a luat mizeria și deci personalitatea. Cînd ești mizerabil simți măcar că trăiești. Cînd nu ești mizerabil, totul e tăcere. Trebuie să mințim și să trăim... Decît niște îngeri astenici mai bine niște porci în floarea tineretii! Trebuie să evadăm!

BĂRBATUL: Eu am evadat. Am văzut cum e paradisul și acum stau în gara din Cîmpina și-mi beau liniștit romul...

IODACHE: Ai evadat, pe dracu, n-ai evadat...

BĂRBATUL: Eu sînt la Cîmpina... Eu sînt la Cîmpina...
(Îl inconjoară amîndouă pe Iordache.)

CAMELIA: Trebuie să evadăm...

IODACHE: Asta e o idee... Eu dacă n-am ură, n-am nici spirit de inițiativă...

SILVIA: Recapătă-ți ura... Urăște-l pe Dobrișor. Ura e și sfîntă și practică!

DOBRIȘOR: Ce faci, Iordache? N-arăți prea încîntat...

IODACHE: Mă chinuie o întrebare: să fac o baie? Să nu fac o baie? Are rost să fac o baie?

DOBRIȘOR: Dacă ești murdar și vrei să te speli, eu zic că are rost să faci o baie. De ce atîtea întrebări?

IODACHE: Nu știu, Dobrișor, dacă ai dreptate. Știu, mulți se freacă cu buretele pe spate, dar eu vreau să mă frec cu buretele avînd conștiința datoriei împlinite. Vreau să-mi cuceresc dreptul de a mă îmbăia, să-mi merit baia, altfel se naște aceeași veșnică întrebare: dacă te speli și nu meriți să te speli? Pe urmă apare altă întrebare: spălatul în sine nu e oare o vorbă goală? De ce să te speli? Cui folosește? Nu devine curățenia corporală — că altfel nu pot s-o numesc — o chestie în sine, ruptă de context?

DOBRIȘOR: Du-te, mă Iordache, și te spală...

IODACHE: De ce mă rogi? De ce nu-mi poruncești? De ce nu mă silești să mă spal? Dacă nu sînt silit, nu fac nimic cu plăcere! (*O femeie îi cade în brațe.*) Ce-i cu arătarea asta?

DOBRIȘOR: Cine vrei să fie? Nu-ți dai seama? O femeie care te adoră... Aici femeile se îndrăgostesc de orice bărbat, fără deosebire de sex, religie și apartenență politică.

IODACHE: Fleacuri. Ipoteze. Superficialitate. Autoamăgire. De unde știu eu că ea mă iubește? (*Se desprinde din brațele femeii.*) Așa de-a gata, n-o primesc. Nu vreau pomană, nu vreau nimic fără zbucium... Nici portocale, nici baie, nici femei.

DOBRIȘOR: Nu te ambala, Iordache. Uită-te bine, Iordache. E o femeie foarte frumoasă. Nu-ți place?

IODACHE: Îmi place? E puțin spus. E cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o în viața mea. Dar vreau s-o cuceresc, s-o smulg din brațele altui bărbat, să-l fac să sufere!

DOBRIȘOR: Orice bărbat merită o femeie frumoasă.

IODACHE: Ia te uită! De cînd ai gînduri așa de curate, dragă Dobrișor? Nu. N-ai dreptate. N-o merit. Dacă n-o cuceresc, nu-mi aparține. E o străină de care nu mă leagă nimic. (*O ia de braț, demonstrativ, se plimbă cu ea prin fața lui Dobrișor.*) Uite, mă plimb cu ea

de braț, nu mă invidiază nimeni... Gîndul că am o femeie frumoasă și nimeni nu mă invidiază mi se pare groaznic! Femeia nici nu există... Numai invidia altuia ar putea face ca această femeie să existe cu adevărat, în carne și oase. Înțelegi, Dobrișor? (*O așază la loc ca pe o mobilă.*)

DOBRIȘOR: Sărăcuțul de tine! Poate îți lipsește stima unui om?

IORDACHE: Știu eu? Poate și asta. Poate n-ar strica stima unui om...

DOBRIȘOR: De ce n-ai spus-o din vreme? Nimic mai simplu... Dacă vrei, te stimez eu. Cine mă împiedică să-ți acord stima mea?

IORDACHE: Mare scofală. Îmi acorzi stima ta, flori pe mormînt. Nu trebuie să mi-o acorzi tu, trebuie să ți-o smulg eu... Trebuie să te oblig să mă stimezi... Ce facem, Dobrișor, ce facem?

DOBRIȘOR: Păi nu vezi ce facem? Trîndăvim și trăim totodată cu sentimentul datoriei împlinite. Nu-i grozav?

IORDACHE: Deși trîndăvesc, eu nu mă simt cu conștiința datoriei împlinite. Bat apa-n piuă, dar nu contribuie la progres... Noi nu trăim pe spinarea nimănui... tristă situație, Dobrișor!... Atunci de ce să trîndăvim? Dacă-i pe-așa, putem să și muncim.

DOBRIȘOR: Ești imposibil, Iordache. Mă scoți din pepeni. Ai tot ce n-a avut nici un individ... Ai femei, și nu femei frivole, ai tot confortul, ai stima mea, ai și nemurirea... Ți le-am adus și pe tîrfele alea două... Ce dracu mai vrei?

IORDACHE: Ce mai vreau? Îți spun eu ce vreau. O combinație, asta vreau! O combinație oricît de mică, chiar de cinci la sută. Fie și cinci la sută. Nimic, absolut nimic, nici muzica sferelor, nici răsăritul soarelui, nici zăpezile munților nu se pot asemui cu o asemenea extraordinară bucurie.

DOBRIȘOR: Combinație? Ce nevoie mai ai de combinație? Vei trăi cît soarele, cît munții, cît apele!

IORDACHE: Nu vreau să trăiesc cît munții, cît soarele, cît apele... Vrei să fiu nemuritor și să trăiesc fără cîrciumi și combinații? Mersi!... Nu, nu... Aș da toată

veșnicia mea... Știi pe ce? Dobrișor... o să rîzi de mine. Știi de ce mi-e dor, Dobrișor? Mi-e dor să mai intru o dată în fondul de rulment...

DOBRIȘOR: Ai moralul foarte scăzut. Trebuie să-ți ridic moralul. Am să te decorez.

IORDACHE: Ce să faci?

DOBRIȘOR: Să te decorez...

IORDACHE: De ce să mă decorezi?

DOBRIȘOR: Auzi ce întrebare terestră! De ce să nu te decorez? Pur și simplu, te decorez!

IORDACHE: N-am făcut nimic mai deosebit. Zac tot timpul cu burta la soare.

DOBRIȘOR: Foarte bine. Luăm absolutul așa cum e. Te decorez, fiindcă stai tot timpul cu burta la soare...

IORDACHE: Fiindcă stau cu burta la soare?! Dobrișor, constat cu plăcere că-mi devii din ce în ce mai străin. Asta mă bucură și-mi dă speranțe pentru viitor. Conversația cu tine nu mai are farmecul de odinioară... Vrei să mă amăgești? Eu sînt vulpe bătrînă, nu mă cumperi cu o decorație. Cine o să știe că Iordache a fost decorat? Nimeni n-o să afle de acest eveniment remarcabil. Aici anonimatul e o adevărată plagă socială. Bine, să zicem că accept decorația... Dar cine o să crape de invidie?

DOBRIȘOR: Ești nebun de legat! Cine vrei să te invidieze în pustiul ăsta?

IORDACHE: A, ridici tonul, mă privești cu ironie, foarte bine... Amenință-mă! Chiar te rog să mă ameninți! Îmi devii din ce în ce mai antipatic!

DOBRIȘOR: Eu nu te ameninț!

IORDACHE: Rău faci... Eu te rog să mă ameninți!... Refuz decorația! Ți-o declar în mod solemn. O refuz dacă nu-mi asiguri și un individ care să crape de ciudă la ideea că eu am fost decorat. Unul pe care să-l doară ficatul cînd o să audă că Iordache a fost decorat și el n-a fost decorat!...

DOBRIȘOR: Aici nu există invidie.

IORDACHE: Nu vrei să mă ajuți. De-abia acum descopăr cît de odios ți-e caracterul. Nici invidie, nici gelozie, nici ipocrizie — cum vrei să nu înnebunesc? Asta vrei tu?

DOBRÎȘOR: Absolutul ai vrut, absolutul ai căpătat!

IODACHE: Îmi ești din ce în ce mai antipatic. Foarte bine.

Figura ta mă scoate din sărite. Ironia ta mă dezgustă.

Visele mele? Nu puteam să am vise atât de stupide!

Fără invidia celorlalți mai există oare decorația ca

atare? Uite, am refuzat decorația, orice s-ar spune,

e un gest frumos, dar nici de acest gest frumos n-o

să știe nimeni. Nimeni n-o să știe că Iordache a refu-

zat o decorație. Când Sartre a refuzat Premiul Nobel,

au urlat toate ziarele... Sînt încîntat, Dobrișor. Simt

că te urăsc. Dacă primesc totul mură-n gură, cum vrei

să-mi dezvălui personalitatea? Vrei să mă distrugi

prin inactivitate? Ei bine, nu-s eu omul ăla! Chiar

dacă tu mă iubești, eu am să fac tot posibilul să te

urăsc... Am să uit chefurile pe care le făceam împre-

ună „La doi cocoși“. Am să le uit. Te urăsc...!

DOBRÎȘOR (*speriat*): De ce te holbezi așa la mine? Ce vrei de la mine? Ce ți-am făcut?

IODACHE: Din clipa asta ești dușmanul meu!... Din clipa asta tu ești un obstacol în calea mea! Te voi distruge ca să pot merge mai departe!

DOBRÎȘOR (*se retrage puțin*): Iordache, ești nebun! Eu m-am sacrificat pentru tine. Eu te-am scăpat din ghearele fiscului. Eu te-am învățat să bei vin roșu, fără sifon. Eu te iubesc!

IODACHE: Iar cu sentimente s'ăbănoage? Iubire? De ce-mi spui că mă iubești, cînd vezi că n-am nevoie de acest sentiment? Iubirea ta nu-mi folosește la nimic... Iubirea aduce moleșeală și stagnare. Și chiar dacă tu mă iubești, te privește, eu tot am să te urăsc!... Îl voi distruge pe cel care mi-a dat veșnicia; îți dai seama ce ură se va naște. O ură magnifică! Nu înțelegi, Dobrișor? De ură am nevoie, ca să pot merge mai departe...

DOBRÎȘOR: Unde mai departe? Nu există mai departe!

IODACHE: Trebuie să existe! Nu știu, mai departe! Mult mai departe!

DOBRÎȘOR (*înfricoșat*): Eu te iubesc, Iordache!

IODACHE: Nu fi nemernic, Dobrișor! Am nevoie de ură ca de aer! Ai un dușman inteligent, tu devii și mai inteligent. Ai un dușman viclean, tu devii și mai vi-

clean... Minți! Dacă m-ai iubi cu adevărat, m-ai urî, te-aș urî și eu, te-aș zdrobi și aș învinge! Te rog, Dobrișor! Dă-mi ura ta de moarte! Urăște-mă, Dobrișor!

DOBRÎȘOR: Eu te iubesc!

IODACHE: Nu fi canalie. Ani de zile m-ai exploatat. Erai subalternul meu, dar de fapt tu mă conduceai. Fac apel la amintiri, numai ca să te urăsc cu și mai multă convingere. Eu îți cer ură și tu tot îmi dai cu iubirea ta mălăiață! Țsta e un motiv în plus să te urăsc! Simt că-mi recapăt ura! Se întoarce ura în mine, cum se întorc cocorii din țările calde! Am să urăsc și stelele de va fi nevoie! Am să urăsc și am să exist! Am să urăsc iarba, totul am să urăsc! Am să scap din ghearele eternității și am să zbor înainte, cît mai înainte! Pleacă, nemernicule! Am să te urăsc și am să exist!

DOBRÎȘOR: Bine, Iordache... Dacă ai nevoie de ura mea, am să te urăsc și eu. Din clipa asta ești dușmanul meu... de moarte...

IODACHE: Îți mulțumesc, Dobrișor. (*Dobrișor iese.*)

CAMELIA: Iordache, sîntem liberi! Sîntem liberi să plecăm! De ce sîntem liberi să plecăm?

IODACHE: Nu mă așteptam la o porcărie ca asta! Sîntem liberi să plecăm! Asta e manevra porcului ăla de Dobrișor... Nemaipomenit! Deci, nu ne silește nimeni? Ciudat, foarte ciudat... Atunci rămînem pe loc. Nimeni nu pleacă! Toată lumea rămîne pe loc!

BĂRBATUL: Hai să ne închipuim că sîntem obligați să fugim... Oare nu e posibil?

SILVIA: Uite, de aici se vede cîrciuma... „La doi cocoși“.

IODACHE: Poarta s-a deschis de la sine. Fără nici un efort. Țsta e un semn prost. Sîntem puși la încercare. Eu voiam s-o deschid prin superioritatea mea fizică, etică și administrativă.

SILVIA: Uite că s-a deschis și fără superioritatea ta etică și administrativă.

CAMELIA: Dar de ce s-a deschis? De ce sîntem liberi? Cine are interes ca noi să fim liberi? Cine are interes?

IODACHE: Ar trebui să vină cineva și să ne împingă afară, în prăpastie. Să ne dea cineva un brânci. Atunci noi n-am avea nici o vină și nici o obligație!

BĂRBATUL: De ce vă chinuiți atîta? Să ne închipuim că ne dă cineva un brânci.

IODACHE: Poarta se închide! Poarta se închide!... (*Măreț.*) Poartă a veșniciei anoste, a purității slăbănoage, a desăvîrșirii reci, a frumuseții searbede, te voi zdrobi și mă voi întoarce în paradisiaca și mizerabila viață! (*Se repede spre poartă, dornic s-o frîngă, dar în clipa aceea poarta se deschide de la sine.*)

CAMELIA: Hai să fugim!

IODACHE (*ii oprește*): Nu. Rămîneți pe loc! Așteptăm o poruncă... Trebuie să vină porunca!

CAMELIA: Și dacă nu vine porunca?

IODACHE: Așteptăm. Numai cînd sînt silit fac ceva cu convingere. O mie de ani-lumină așteptăm, dar nu plecăm, dacă nu sîntem siliți să plecăm.

CAMELIA: Unde e ura lui Dobrișor? De ce nu ne gonește Dobrișor?

IODACHE: Să ne gonească cu biciul. De ce există biciul? De ce să putrezească biciul? De ce să ne lase pe noi să hotărîm?... De ce nu sîntem goniți cu biciul din rai?

CAMELIA: Ar trebui să existe un bici...

SILVIA: Să aibă ei televizor în culori, și să n-aibă ei un bici?!

CAMELIA (*fericită*): Sîntem salvați! Există biciul!

(Plesnituri de bici. Iordache le trage de mînă pe cele două femei. Se aruncă cu toții afară, biciuiți și fericiți...)

C o r t i n a

ACTUL III

TABLOUL 5

Vechea locuință a lui Iordache. Iordache, Camelia, Silvia dau buzna înăuntru.

IODACHE: Ei, da... o dată ajuns pe pămînt, Iordache s-a reconstituit în toată măreția lui. Aici poți să caști, să te scarpini, să te rigii, e minunat. (*Își amintește de ceva și, ca un bezmetic, se repede spre dulap.*) Ei, drăcia dracului... Am impresia că s-a făcut o mică percheziție...

CAMELIA: Au dispărut banii? (*Iordache continuă să caute cu disperare.*)

SILVIA (*obosită*): S-au dus banii, s-a dus și sinceritatea pe apa sîmbetei! Fără bănișori, devin iarăși ipocrită... (*Luptîndu-se cu imputările care-i amenință conștiința.*) Simt cum mi se redeșteaptă capacitatea de a minți cu o dezinvoltură criminală... Simt c-am să-l jupoi pe inginerul de la Brașov. (*Refuză această alternativă.*) Iordache, Iordache, nu mai vreau să mint, găsește o dată gologanii!

IODACHE: Aici erau. Eu i-am ascuns cu mîna mea înainte de plecare. Nu vă sm'orcăiți! Am o idee! Să ne păstrăm singele rece.

CAMELIA: Ce tot îi dai cu singele rece... Frumoasă reîntoarcere... Și fără veșnicie și fără bani de buzunar...

IORDACHE: Cine a putut să știe de acești bani? Acum, s-o iau de la capăt, nu? Să intru iar în fondul de rulment? Să cred iarăși în ceva frumos? (*Se prăbușește.*) Sînt distrus!... Nu mai cred în nimic!...

CAMELIA: Silvia, refă-i moralul!

SILVIA: M-am plictisit să-i tot refac moralul acestui nătărău!

CAMELIA: Lasă prostiile! Fă-ți meseria!

SILVIA (*isterică*): Bea un ceai de mușețel și învață limba engleză! Pronunță corect... Good morning! Good afternoon! Good evening!

IORDACHE: Las-o baltă, Silvio, nu mai ești convingătoare. Unde anafra mă-sii sînt banii noștri?

SILVIA: Spune în englezește fraza asta...

IORDACHE: Nu mă chinui, Silvia. Nu pot să înjur decît în limba maternă.

SILVIA: Banii noștri?! Cîtă duioșie... Acum cînd au dispărut, sînt banii noștri. Dacă nu dispăreau, erau numai ai tăi...

CAMELIA: N-are rost să vă smiorcăiți atîta! Într-un fel mă bucur că am pierdut acești bani. Ducă-se dracului toți banii! Siguranța materială ne-ar fi moleșit, ne-ar fi pleoștit, ne-ar fi îmburghezit! O vom lua de la capăt! Trezește-te, Iordache. O vom lua de la capăt!

IORDACHE: Iarăși? Să mă încadrez? Nu pot să mă încadrez! Eu nu știu să muncesc; eu știu să dau indicații...

SILVIA (*se repede la Iordache*): Cine ți-a spus să te încadrez? Ar fi o nebunie! Ai obosit, Iordache? Degeaba m-am chinuit eu cu tine? Degeaba ți-am ținut mîna pe frunte? Degeaba te-am privit cu duioșie? Degeaba te-am învățat limba lui Shakespeare? Degeaba ți-am asigurat un regim dietetic, atît gustos, cît și variat?

IORDACHE: Ce vreți de la mine? Nu mai am încredere în om...

CAMELIA: Nici nu-i nevoie. Noi avem nevoie de lichele!

IORDACHE: Așa e. Dar lichele se găsesc și mai greu.

SILVIA: Nu fi atît de sceptic, Iordache. Se mai găsesc și lichele... Greu, dar se mai găsesc...

IORDACHE: Iordache e inteligent. Știe el ce știe... Avem nevoie de-o lichea de-a noastră! A noastră! O lichea care nu e de-a noastră e mai rea ca un om cinstit...

SILVIA: În primul rînd avem nevoie de un nebun.

IORDACHE: N-avem nevoie de așa ceva. Nebun sînt eu!

CAMELIA: Te lauzi. Toți oamenii se laudă că sînt nebuni... Și nu sînt decît niște funcționari pocăiți. Bine... Să zicem că nebun ești tu. Avem nevoie de un bărbat inteligent.

IORDACHE: Nu mă calomnia, Camelia! Inteligent sînt eu!

SILVIA: Ei, da! Tu ești de toate! Și nebun, și inteligent! Mai gîndește-te și la alții! Vor și alții să cîștige o piine...

CAMELIA: Avem nevoie de un idiot. În primul și în al doilea rînd avem nevoie de un idiot...

SILVIA: Acu n-o să spui că tu ești în stare să fii și idiot, și inteligent.

IORDACHE: Tăcere! Tăcere absolută. Am avut o clipă de slăbiciune... Mi-am recăpătat încrederea în forțele mele. Sînt inteligent, sînt viril, sînt plin de fantezie! Iordache a renăscut în toată măreția lui! Ipocrizia mi-a redat consistența. Frica mi-a redat suplețea. Ruina financiară mi-a redat sîngele rece. Iordache există!... Gura! La bucătărie cu voi!

SILVIA: Iordache, nu-ți permit! Eu ți-am redat încrederea! Eu te-am vindecat de ulcer duodenal!

CAMELIA: Eu ți-am asigurat dezvoltarea cerebrală și sexuală.

IORDACHE: Tăcere! Eu am să mă ocup de alegerea și angajarea oamenilor! La bucătărie cu voi! Frigiderul e gol! Nasturii de la vestă, rupti. Vasele sînt nespălate de atîta vreme! (*Silvia și Camelia dispar. Apare Adam.*) Ia loc, tinere! Care-i numele dumitale mic, cum te alintă prietenii?

ADAM: Prietenii? Mă faceți să rîd! N-am prieteni! Toți prietenii mei m-au trădat.

IORDACHE: Toți? Fără nici o excepție? Îmi place... Atunci femeile?

ADAM: Și femeile m-au trădat.

IORDACHE: Femeile chiar dacă trădează tot își răsfățã amantul cu un diminutiv. Părinții?

ADAM: Ați deschis o altă rană dureroasă. Sînt copil din flori. Nu-mi cunosc nici mama, nici tatăl. M-a crescut o bătrînă cumsecade. Vechea poveste sentimentală, copilul alungat de-o mamă iresponsabilă și găsit de-o bătrînă responsabilă. Eu mă răsfățam, din cînd în cînd, numindu-mă Pușor.

IORDACHE: Frumos nume!

ADAM: Eu îl găsesc de prost-gust. Să te alinți singur? Ce situație tragică!...

IORDACHE: Îmi dau seama că ai suferit enorm...

ADAM: Numai de suferințe am avut parte. Nimeni nu m-a iubit. Nimeni nu m-a respectat. Lacrimi și jigniri, asta a fost viața mea. Nici o bucurie!

IORDACHE: Aici ai să găsești toată înțelegerea...

ADAM: Milă vreți să spuneți?... Detest mila! Soarta mea, să fiu jignit și pălmuțit, subapreciat și bagatelizat. Soarta mea e să fiu alungat de la ospățul vieții. Îmi place să fiu lovit! Loviți-mă! Loviți-mă!

IORDACHE: Ești nebun?

ADAM: Loviți-mă! O să vă convingeți că loviturile îmi fac plăcere. Nu sînt nebun!

IORDACHE: Bine că nu ești nebun. Nebun sînt eu!

ADAM: Dumnezeuastră?

IORDACHE: Eu! Eu sînt nebun, nebun de legat... Spune-mi repede ce calități ai — morale, intelectuale, spune repede, și eu te cred pe cuvînt.

ADAM: Am să fiu sincer, vă consider ca pe tatăl meu. Sînt inteligent, capabil, energic... Sînt un individ de formație voltairiană. Am o ironie foarte fină...

IORDACHE: Aoleo, aoleo... Vai de mine și de mine, cîte calități la un singur om! Prea multe, băiete, prea multe. Și cu virtuțile morale cum stai?

ADAM: Sînt un om onest, incoruptibil.

IORDACHE: Vai de mine și de mine... Onest, incoruptibil... Ce cauți atunci aici? Eu am nevoie de o lichea. Îmi crapă buza după o lichea!

ADAM: Fiecare zi îmi oferă o decepție... Am făcut drumul de pomană. Iarși îmi dă viața o lecție aspră. Mereu îmi dă viața pumni!

IORDACHE: Eu n-am spus că nu te angajez, eu am spus că nu te angajez ca individ inteligent și onest, dar ca o lichea grea de cap, cu cea mai mare plăcere! Eu, în locul dumitale, n-aș sta pe gînduri. Dacă inteligența aia voltairiană și cinstea aia de bronz te împiedică să ocupi un post, dă-le încolo cu Voltaire cu tot!... Păi, zău așa...

ADAM: Păi zău așa?... Păi zău așa?... Deci un om inteligent și cu caracter integru nu poate cîștiga aici o bucată de pîine? M-ați jignit în tot ce aveam mai sfînt! Foarte bine. Jigniți-mă! Pălmuiți-mă!

IORDACHE: Scuză-mă. Iartă-mă. N-am vrut să te jignesc.

ADAM: Nu dați înapoi! Mi-ați dat o lovitură dureroasă. Bine, foarte bine... Viața mi-a oferit încă o experiență tristă... Nu e singura palmă pe care mi-a dat-o viața. Am mai primit asemenea palme și-n școala primară, și-n liceu, și-n armată, și-n amor, și-n facultate, și la slujbă. Mereu am fost jignit și pălmuțit...

IORDACHE: Vai, vai, sărăcuțul de tine!...

ADAM (*se ridică brusc*): Sărăcuțul de mine? De ce sărăcuțul de mine? Nu sînt chiar așa sărăcuț! Jignirile mi-au dat un sens în viață, un sens pe care voi, răsfățării soartei, nu-l veți atinge niciodată. (*Diabolic.*) Și eu am adunat toate suferințele... N-am lăsat nici una să se piardă. Am înregistrat ca un contabil fiecare palmă primită... Am notat într-un carnețel fiecare ofensă, am ținut evidența strictă și exactă a tuturor nedreptăților...

IORDACHE: Ai ținut evidența tuturor jignirilor și a ofenselor?...

ADAM: Da, domnule.

IORDACHE (*se ridică în picioare*): ... Ce-ai de gînd să faci? Ce-ai de gînd să faci cu toată grămada asta de palme și de ofense? Spune! Spune imediat!

ADAM (*pleacă mărș*): Am să vă distrug pe toți! Eu sînt începutul și sfîrșitul! Eu sînt Judecata de apoi!

IORDACHE: Veniți, fetelor, veniți! A pătruns în mijlocul nostru un incoruptibil! Sabia lui de foc o să ne taie în două părți perfect egale...

CAMELIA: Sabia de foc. Țsta e Adam. Cunosc stilul.

IODACHE (*palid*): Îl cunoști? Tu l-ai chemat... Tu l-ai chemat să mă distrugă...

CAMELIA: Nu fi idiot, n-am nici un interes s-o fac... Așa îți trebuie dacă ne trimiți pe noi la bucătărie și vrei tu să alegi oamenii, să te ocupi de salvarea noastră! Nenorocitele! Silvia, iar va trebui să-i torni puțină tărie în sânge!

IODACHE: Avea o privire de oțel. N-are mamă, n-are tată, în schimb are principii de fier.

CAMELIA: Aici e mîna Sublimului! A aflat că ne-am întors și l-a angajat pe Adam ca să ne pedepsească...

IODACHE: De unde îl cunoști pe Sublim?

CAMELIA: Eu cunosc toți bărbații din lume.

IODACHE: Nu pot să-mi mai păstrez optimismul. Vreau, dar nu mai pot... Nu mai cred în nimic!

CAMELIA: Te lauzi. Tot mai crezi tu în ceva. Dă-i curaj, Silvia. Apropie-te de nătrău cu toată căldura. Aminteste-i biografia și calitățile dovedite cu alte ocazii.

IODACHE: Mi-e frică!

SILVIA: De ce să-ți fie frică? Noi sîntem alături de tine.

IODACHE: Încă un motiv să-mi fie frică.

CAMELIA: Noi te iubim.

IODACHE: Asta îmi mărește teama... Mi-e frică de iubirea voastră!

CAMELIA: Noi o să-ți dăm grandoare, Iordache. Ți-am dat untură de pește, ți-am dat nopți de dragoste, cultură persană, lecții de engleză, lecții de dans, lecții de canto, lecții de metempsihoză. O să-ți dăm și puterea de a ucide. Trebuie să-l ucizi pe Adam!

IODACHE: Decît să fiu asasin, prefer să fiu laș. E mai pe specificul meu. Lașitatea a fost întotdeauna speranța mea. Convingerea că la o adică aș putea înghiți și rahat m-a ajutat să supraviețuiesc tuturor încercărilor. Am să mănînc rahat și să rămîn în viață.

SILVIA: Iordache, fă cum îți spune Camelia... Trebuie să-l ucizi!

IODACHE: Ușor de zis, ușor de zis. Nu pot. N-am vocație de asasin.

CAMELIA: Știi ce spune Bismarck? Cine n-are vocație de asasin, are vocație de victimă...

IODACHE: Eu sînt împotriva suprimării fizice a adversarului. Mi-e frică de taina morții!

CAMELIA: Atunci angajează un asasin dacă vrei să rămîi cu inima curată.

IODACHE: Unde să gădesc, iubito, un asasin? N-am găsit o lichea și-o să gădesc un asasin?

CAMELIA: Îți gădesc eu. Nimic nu e veșnic... Este aici o lichea întîrziată care poate fi transformată într-un asasin. Trebuie doar să-l convingi. Dacă-l convingi, o să-ți recapeți grandoarea!

IODACHE: Cum să-l conving? Rămîneți și voi cu mine. Eu nu prea am putere de convingere!

SILVIA: Trebuie să ai putere de convingere!

CAMELIA: Ești iubitul Cameliei. Asta obligă!

(*Camelia și Silvia vor să plece.*)

IODACHE: Cum să-l conving? D-unde să iau atîta ură?...

Niciodată n-avem atîta ură cît ne este strict necesară. Nu plecați! Nu plecați, hrană a fricii mele de moarte! Nu plecați, dulce adăpost al mizeriei mele! Nu plecați!

CAMELIA: Dacă îl vei convinge, voi fi iarăși a ta. (*Intră Licheaua întîrziată.*)

IODACHE (*blînd*): Credeți că se va ține de cuvînt Camelia?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Cred că da...

IODACHE: Mersi! Am să intru direct în temă... Am nevoie de un asasin. De un asasin am nevoie!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Îmi pare rău că nu ne înțelegem. Crime nu fac, șefule. Eu sînt doar lichea. O modestă și o cinstită lichea.

IODACHE: Dar una întîrziată. Punctualitatea trebuie să fie prima calitate a unei lichele... O lichea pune ceasul să sune... Acum nu de lichea am nevoie, ci de un ucigaș.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Îmi pare foarte rău... Ce să fac? Crima nu intră în specialitatea mea.

IODACHE: Eu n-am ucis niciodată un om.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Vă cred. Nici eu.

IODACHE: E totuși o deosebire. Eu n-am ucis niciodată un om, din motivele pe care Dostoievski le-a explicat.

Nu pot să iau ceea ce nu pot să dau. Nu pot să omor un om dacă știu că nu sînt în stare să-l înviez cînd îmi vine cheful. Toți avem un principiu pe care-l respectăm, tocmai ca să putem călca în picioare, cu mai multă voie bună, celelalte principii. Eu, de pildă, nu ucid. Pur și simplu, nu ucid. Nu pot să ucid!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nici eu nu ucid, șefule...

IORDACHE: Nu te grăbi, tinere, ai răbdare. Lasă-mă să termin!... Respecti un principiu ca să poți sfida alte zece principii, socoteală destul de avantajoasă dacă te gîndești bine. Înțelegi unde vreau să ajung? Eu n-aș vrea să renunț la acest principiu, hai să-i zicem, sacru... Mi-ar fi greu să trec la o reorganizare etică. Sau, nu atât de greu, cît lene. Dacă sînt silit să-mi calc principiiu meu sacru de a nu ucide, am să fiu silit să-mi caut, la bătrînețe, alt principiu. Dacă aș ucide ar însemna, îți dau numai un exemplu, să nu mai fur, ceea ce nu e o mare scofală... Dar dumneata ești tînăr, dragul meu! Ți-e mai ușor să găsești alt principiu, pe care să-l respecti... *(Îl ia de guler.)* De ce mă silești să-mi schimb tabieturile, nenorocitele?!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Eu nu ucid... Am fost balerin, am fost integru, am fost escroc, sînt lichea, dar asasin n-am fost și n-am să fiu niciodată... Sufăr chiar de complexe din această pricină. N-am ucis nici măcar o muscă!... Și știi de ce? Pentru că de fapt victimele ne ucid pe noi, nu noi pe ele!

IORDACHE: Pleacă! Pleacă, idiotule! N-am ce face cu tine! *(Singer.)* Omul ăsta nu-i atât de ticălos pe cît speră el să fie... Ticăloșia noastră nu-i atât de mare încît să ne înghită în întregime, tot mai rămîne ceva pe dinafară. *(Cade pe gînduri. Camelia și Silvia se întorc.)*

CAMELIA: N-ai reușit să convingi licheaua aia întîrziată să devină un brav ucigaș?

IORDACHE: N-am reușit...

CAMELIA: N-î reușit?

IORDACHE: Mai rău decît asta! N-am vrut!

CAMELIA: Ce-i cu tine, Iordache? Ai înnebunit?...

IORDACHE: Cred că da. Neputința de a ucide mi-a zdruncinat sufletul... Îmi lipsește grandoarea... Am

obosit, Camelia... Mereu lupte, mereu războaie... Lupta pentru un post, pentru un ciubuc, pentru două ciubuce, pentru un suris, pentru șoldurile unei femei, pentru veșnicie, pentru o floare, pentru un loc în tramvai, pentru un ceai de mușețel! Nu mai vreau să lupt!... Mă dau bătut!

CAMELIA: Ei, nu mai spune! Te dai bătut? Dar nu ne dăm noi bătute! Dacă ai de gînd să mori, n-ai decît să mori singur. Noi nu vrem să-ți ținem tovărășie!

SILVIA: N-am nici un chef să fiu ironizată și tăiată cu sabia pe din două!

CAMELIA: Silvia, redă-i încrederea!

IORDACHE: Nu! Nu vreau să-mi recapăt încrederea!... Am obosit, fetelor, am obosit!

SILVIA: Dacă nu-ți recapeți încrederea în propriile tale forțe, te mănînc de viu!

CAMELIA: Degeaba, Silvia. Nu vezi ce mutră are? Nu-și mai revine, nătărăul! Uite cum se comportă un bărbat care a fost amantul Cameliei!... Silvia, aleargă după lichea!

IORDACHE: Am obosit, am obosit. Nu vreau. Nu mai vreau să fiu salvat...

CAMELIA: Am să te salvez, Iordache, fiindcă vreau să mă salvez pe mine... Am făcut din salariați — escroci, din contabili — poeți, din rahitici — campioni olimpici, am să fac dintr-o lichea un bărbat incoruptibil! Să-l înfrunte pe Adam. Or să fie doi bărbați incoruptibili și atunci se vor mînca între ei.

IORDACHE: Și bani? De unde ai bani să-l plătești?

CAMELIA: N-o să fie nevoie. O să ucidă pe datorie...

SILVIA: Ți-am adus licheaua! L-am găsit pe stradă. Tocmai voia să plece.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ *(cu șapca în mînă, gata de plecare)*: Eu crime nu fac. Cu regret... nu intră în specialitatea mea.

IORDACHE: Vezi, crimele nu intră în specialitatea dumnealui...

CAMELIA: Are dreptate. Dumnealui nici n-are mutră de asasin. Aș vrea să-ți ofer ceva onorabil.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Accept orice. Nu mi-e rușine nici de treburile onorabile.

CAMELIA: Ceva foarte onorabil...
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Acu... nici prea onorabil să nu fie...
CAMELIA: Foarte onorabil...
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu mă speriați. Dacă e ceva foarte onorabil, costă mai scump.
CAMELIA: Nu-ți fă nici o grijă. Virtutea ta n-o să mă ruineze. Ascultă, băiete! În viața ta zbuciumată, ai urît vreodată impostura, nedreptatea, frivolitatea, ignoranța? Hai, încordează-ți memoria! Adu-ți bine aminte!
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu. Dar dacă trebuie să le urâsc — le urâsc. Îmi faceți o listă de ce anume trebuie să urâsc, și eu, îmi dau cuvîntul meu de om, că le voi urî pînă la sfîrșitul vieții.
CAMELIA: Nu-ți cere nimeni să le urâști pînă la sfîrșitul vieții. Ar fi inuman. Doar cîtva timp, acolo... Uite, ai putea deveni un individ dintr-o bucată, un caracter de bronz, gata să urâști minciuna și viciul, să scoți sabia din teacă și să lovești fără milă în tot ce e haos, impostură și viciu?
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: De urît, de scos sabia, de țipat, asta nu-i prea greu. Partea aia cu iubitul mă cam încurcă. Nu s-ar putea să urâsc minciuna, fără să iubesc adevărul?...
IORDACHE: L' s-o baltă, Camelia. Nu știe nici măcar care-i diferența dintre adevăr și minciună!
CAMELIA: Asta nici tu n-o știi. E un amănunt lipsit de importanță... N-ai putea, băiete, să-ți uiți biografia? Ai cazier?
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Am! Sigur că am! De ce n-aș avea?... Asta strică?
CAMELIA: Fă-ți rost de o altă biografie. Imaginează-ți că ai urît impostura și haosul încă din copilărie! În fond, ai dorit și tu o viață curată... Cînd te-ai îmbătat pînă ai căzut sub masă, n-ai dorit și tu o viață demnă?
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*bruscă iluminare*): Așa e! Da. Da. Mi-aduc aminte! Odată la beție am dorit și eu să devin un om integru... Se face treaba!
CAMELIA: Bravo!
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: I-am prins clenciul... Știi de unde s-o apuc... Trebuie să crezi în ceea ce faci.

CAMELIA: Bravo! Ești cu adevărat inteligent! ... Dar să știi că ai un concurent primejdios. Mai e unul care susține că iubește adevărul.
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Trebuie să fie vreun impostor...
CAMELIA: Cam așa ceva...
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu-mi plac răspunsurile ambigue. Eu iubesc claritatea. E sau nu un impostor?
CAMELIA: Ai să-l cunoști. Vreau să-ți plătesc. Cîți bani vrei?
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Bani? Mai spune o dată! Ce să faci? Să mă mituiești? N-am auzit bine?!
CAMELIA: Te rog să mă scuzi! Am uitat că ești incoruptibil!
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Drept cine mă iei, cucoană? Eu nu primesc mită! Eu nu concep mită! (*O îmbrîncește pe Camelia.*) Cară-te, secătură! Am să pun la zid pe toți impostorii! Am să vă leg în lanțuri și am să vă oblig să iubiți adevărul și frumosul! Să dea dracu să nu iubiți muzica sferelor! . Eu sînt începutul și sfîrșitul! Eu sînt Judecata de apoi! (*Pleacă măreț.*)
CAMELIA: Perfect! Să poftească acum Adam să ne judece!
IORDACHE: Mi-e frică! Am să fiu ucis de două ori!... (*Întă Adam, măreț și plin de sine.*)
SILVIA: Nu te agita, Iordache! Ai încredere în geniul Cameliei!
CAMELIA: Eu am să-mi fac manechiura pînă discută ei, și ajung la o concluzie!
IORDACHE (*se dezlipște de lîngă ele*): Eu vreau să fiu pe-depsit!
SILVIA: Stai locului, Iordache! Ei nu te văd pe tine. Au uitat de tine și de ticăloșia ta!
IORDACHE (*cînd îi vede pe cei doi*): Iertare, iertare!...
ADAM (*nu-l bagă în seamă pe Iordache*): Cine a spus că el e Judecata de apoi? Cine și-a permis să folosească vorbele mele fără să precizeze sursa? Eu și numai eu sînt Judecata de apoi! Ce cauți aici, derbedeule? Ce cauți aici, în această zi măreață?
LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*care reapare la timp*): Mai încet, mai încet... Să fim clari de la bun început. Eu nu sînt derbedeu, eu sînt un bărbat incoruptibil!
ADAM: Cum incoruptibil? Incoruptibil sînt eu!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Mă faci să rîd cu gura pînă la urechi! Incoruptibil sînt eu!... Eu și numai eu sînt incoruptibilul!

ADAM: Dacă crezi că eu n-am să rîd cu gura pînă la urechi, te-nșeli! Pînă și copiii de școală mă cunosc ca pe-un bărbat incoruptibil. Trecutul meu e ireproșabil. Viața mea e curată ca lacrima.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*și mai aprig*): Trecutul meu e și mai ireproșabil. Viața mea e și mai curată ca lacrima.

ADAM (*ironic, concesiv*): Atunci te pomenești că sîntem doi incoruptibili, atunci sîntem doi bărbați incoruptibili și integri!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Așa ceva e cu neputință! E împotriva legilor firii. Un singur bărbat incoruptibil e suficient; absolut suficient!

ADAM: Nu te contrazic. Cînd apar doi indivizi incoruptibili, e ceva suspect la mijloc. Natura, pe cît e de generoasă cu escrocii și afemeiații, pe atît e de zgîrcită cu incoruptibili. Așa că unul dintre noi mințe. Mai exact, unul din noi e impostor. Ca să fiu sincer, impostor ești tu!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Eu impostor? Înseamnă că nu mă cunoști... De cîte ori văd o nedreptate, gem de durere și de mînie sfîntă!...

ADAM: Ce vrei să insinuezi? Că mînia mea nu e sfîntă? Îndrăznești să te îndoiești de sfințenia mîniei mele?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Da, mă îndoiesc. Bine ai zis, că unul dintre noi trebuie să fie impostor. Tu ești ăla!

ADAM: Eu?! Puritatea, adevărul, dreptatea îmi aparțin încă din copilărie, în întregime! Și mînia mea e cu siguranță sfîntă!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu țipa la mine! Nu sînt sluga ta! Am eu mutră de impostor? Ca să fiu sincer, n-am o asemenea mutră. Fața mea degajă, pentru cine are ochi să vadă, căldură umană, sinceritate, o mînie abia reținută, încredere în om și-un acut sentiment al justiției. Măreția mea e vizibilă de la o poștă!

ADAM: Ciudat, foarte ciudat!... Parcă te cunosc de undeva... Deși ne uităm chiorîș unul la altul, avem trăsături comune. Te pomenești că avem și amintiri comune!...

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Să vedem. Unde ai făcut liceul?

ADAM: La Călimănești.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nemernicule! Tot la Călimănești l-am făcut și eu. Facultatea?

ADAM: La Iași.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Foarte ciudat... Tot la Iași am făcut-o și eu. Te-ai ținut ca o umbră după mine. Armata?

ADAM: La trupele de geniu, la Baia-Mare.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: M-ai urmărit ca un cîine pretutindeni! Tot la geniu și tot la Baia-Mare am făcut și eu armata. Unde vrei să ajungi cu asta?

ADAM: Nu vreau să ajung nicăieri... Vreau să ajung unde vrei și tu să ajungi. Eu doresc progresul și binele individului.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Și tu dorești progresul și binele individului, derbedeule? (*Cu ură.*) Află că și eu doresc binele individului!

ADAM: Țista e adevărul crud. Amîndoi dorim fericirea și progresul individului și încă în același timp.

IORDACHE (*care urmărește buimac strania discuție*): Știu că eu sînt mărul discordiei, așa nenorocit și c-un picior în groapă cum sînt. Pedepsiți-mă amîndoi! Pe mine nu mă deranjează cîtuși de puțin prezența a doi incoruptibili!... Fiți băieți buni și scoateți o dată din teacă sabia de foc a dreptății!

CAMELIA: Lasă prostiile, Iordache! Vino imediat aici!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*reluînd discuția cu Adam*): Sînteți căsătorit?

ADAM: Unde ai văzut tu incoruptibil burlac? Nu ți-am spus că doresc binele și progresul individului? Am familie, am și copii...

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Cîine! Copii am și eu! Cum ai izbutit, stîrpitură, să faci copii? (*Îl ia de gît.*)

IORDACHE: Haideți! Nu vă mai ciondăniți atîta! Arestați-mă odată! (*Adam scoate o pereche de cătușe pe care vrea să i le pună lui Iordache, dar Licheaua întîrziată îl împiedică. Iordache răvrîne cu mîinile întinse.*)

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Vrei să-ți atribui meritul acestei demascări? Vrei să ai tu onoarea distrugerii acestui cuib de escrocii?

ADAM: Eu am descoperit primul escrocheria... Ura față de nedreptate e un sentiment nobil și nu vreau să-l împart cu nimeni. Cu nimeni pe lume!

IORDACHE: Împăcați-vă, dați-vă mâna! Faceți pe din două prada! Așa n-o să mă pedepsiți niciodată!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Dă-te la o parte!

IORDACHE: Știu... Vă înțeleg... Amîndoi iubiți progresul. Se întîmplă și de-astea în viață...

SILVIA: Vino, iubitele, să-ți dau un ceai de mușețel...

CAMELIA: Te agiți ca un idiot. N-au timp de tine. Au alte treburi. (*Iordache se retrage.*)

ADAM (*cu ură*): Adică, tu ai venit primul aici? Să zicem că-i așa. Ei și! Aici, în lumea sacră a moralei, aduci tu privilegiul barbar al „primului ocupant”? Cine-mi garantează că nu ești un pungaș?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Cine-mi garantează mie că nu ești tu un pungaș? Nu-i prima oară cînd aud asemenea calomnii. Sînt de neclintit, ciine!...

ADAM: Și eu sînt de neclintit, ciine!...

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Degeaba îți iei avînt. N-ai să fii iubit de contemporani...

ADAM: Nici tu n-ai să fii iubit de contemporani!

IORDACHE: Copiii mei, nu vă mai certați! Copiii mei, veniți-vă în fire! O să fiți amîndoi iubiți!

(*Licheaua întîrziată și Adam se apropie iarăși unul de celălalt.*)

ADAM: Dracu să te ia de dobitoc!... Am o presimțire grozavă...

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Și eu... Unde te-ai născut, blestematele?

ADAM: La Cîmpina.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Și eu, tot la Cîmpina. (*Cu durere.*) Tot la Cîmpina și eu, blestematele!

ADAM: Simt că înnebunesc! Dar să fim tari! Să mergem mai departe în prăpastia care ni se deschide.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Spune repede... pe ce stradă?

ADAM: Strada Parcului 7.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*repetă mecanic*): Strada Parcului 7. E groaznic! Tot în strada Parcului 7 m-am născut și eu... Ce facem? Ce facem, frate nemernic?

ADAM: Mergem mai departe...

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu mergem mai departe!

ADAM: Acum ți-e frică? Nu, băiețuș! Să triumfe și adevărul o dată cu dreptatea!

IORDACHE (*îi încurajează*): Așa, copii, mergeți mai departe. Mai departe, copii!

ADAM (*luîndu-și puteri*): Da, da, mergem mai departe!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Bine! Hai să ne scufundăm în această noapte fără de sfîrșit. În ce an te-ai născut?

ADAM: În 1925.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Luna, ziua?

ADAM: 18 august.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ (*plînge*): 18 august! 18 august! Nu se poate! Nu se poate! Și eu m-am născut în 18 august! Nu se poate!

IORDACHE: Sărutați-vă! Appreciați-vă reciproc! Dați-vă mâna. Îmbrățișați-vă! Iubiți-vă!

ADAM: Presimțirea mea s-a adevărit... Mă apucă furia cînd mă gîndesc că n-am eul meu, cu totul aparte, limpede, diferențiat, că trebuie să împart gloria c-un altul.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Asta-i culmea! E absurd și monstruos! O singură cunună de lauri ne ajunge la amîndoi.

IORDACHE: E mai bine așa. O să vă înălțăm o singură statuie. Economisim marmura și evlavia!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Mă apucă spaima cînd mă gîndesc că visele mele sînt și visele tale, că speranțele mele sînt și speranțele tale, că ura mea e și a ta. Chiar și scîrba mea pentru tine trebuie s-o împart pe din două... Așa nu se poate trăi!

ADAM: Atunci de ce ne urîm de moarte? Dacă sîntem amîndoi incoruptibili și dorim amîndoi ordinea și manierele elegante, de ce îmi vine să te sfîșii fișie cu fișie și să-ți torn sare pe carne?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Asta e taina cea mare.

ADAM: Eu vreau să fiu singur în fața soarelui, eu singur în fața istoriei, eu singur cu o cunună de lauri pe frunte, eu și numai eu, eu singur în fața morții. Eu vreau să fiu eu! Eu îmi apăr eul.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Și eu îmi apăr eul! Trebuie să fie totuși ceva care să ne diferențieze. Trebuie să fie ceva

care să-mi aparțină mie și numai mie. Trebuie să fie ceva care să-ți aparțină ție și numai ție. Ceva, oricât de neînsemnat. Trebuie să căutăm ceva ce ne desparte, trebuie să fie ceva care ne desparte.

(Se așază la o anume distanță, ca și cum s-ar pregăti pentru un duel. Fiecare răspuns — ca o lovitură de spadă — are o importanță decisivă „de viață și de moarte”. Toată scena trebuie să aibă intensitatea și ritmul unui duel. Fiecare răspuns pe care-l primesc partenerii echivalează cu o rană, se chircesc de durere, și așa, zdrobiți, loviți, continuă această luptă absurdă. Ei nu pot trăi fără acest sentiment de diferențiere, fără această conștiință a eului — de aceea e cât se poate de firesc ca disputa verbală să aibă violența și ritmul unui duel.)

ADAM: Spune drept, care e floarea ta preferată? Spune repede, simt că înnebunesc! *(De la distanța de rigoare.)*

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Mi-e frică! Mi-e frică să nu-ți placă și ție aceeași floare!

ADAM: Nu fi laș! Acceptă legea luptei... Ce floare iubești, câine?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Gladiolele!

ADAM *(cade ca lovit)*: Gladiolele! Și eu tot gladiolele le iubesc, năpîrcă! Când sînt atîtea flori pe lume: trandafiri, garoafe, lalele, ciuboțica-cucului, tocmai la gladiole te-ai oprit. N-am încetat bătaia. Am să lupt pînă am să mă despart de tine, pînă am să am eul meu liber și independent.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Ascultă, viperă, cînd te simți mai bine în timpul zilei?

ADAM: Dimineața, cînd răsare soarele.

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ *(împăt de disperare și minie nestăpînită)*: Dimineața, cînd răsare soarele. Tocmai dimineața cînd răsare soarele. Și eu iubesc dimineața, cînd răsare soarele.

ADAM *(puțin obosit de luptă)*: Sîntem predestinați să rămînem identici. *(Brusc.)* Care e filozoful tău preferat?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Bergson!

ADAM: Câine! Nu putea să-ți placă Platon?! Sau măcar Hegel?! Am fi fost două ființe diferite, în sfîrșit. Am fi avut fiecare moartea lui, cununa lui de lauri!

Nu! Lui îi place Bergson, ca și mie!... El se dă în vînt după răsăritul soarelui, ca și mine. El urăște nedreptatea, ca și mine, și iubește gladiolele, ca și mine... De ce nu iubești trandafirii, năpîrcă?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Nu iubesc trandafirii!

ADAM *(ca și cum l-ar sfișia)*: De ce nu iubești viciul, năpîrcă!

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ *(înghesuit, se apără)*: Nu-l iubesc. Eu iubesc candoarea.

ADAM: De ce nu-l iubești pe Hegel?

LICHEAUA ÎNTÎRZIATĂ: Eu îl iubesc pe Bergson!

ADAM: Da. Știu. Candoarea, gladiolele, Bergson, zorile dimineții. Pe toate le iubești din ură față de mine, ca să nu mă lași pe mine să trăiesc după pofta inimii. De ce, câine? *(Trage fiecare cu pistolul. Mor amîndoi în același timp.)*

CAMELIA: Ura! Am învins! Am învins! *(Iordache privește buimac.)* O, meschini incoruptibili... Nici măcar n-au avut timp de noi. O privire plină de ură nu ne-au aruncat.

SILVIA *(se duce spre cadavrul lui Adam)*: Bietul băiat! Și-a dat și viața pentru o idee în care nu credea!

IORDACHE *(brusc)*: Nici de pedeapsă n-am avut parte. E bine și așa. Am să beau ceai de mușețel! Am să mă distrez bine și-am să mor în somn! Asta am să fac!

CAMELIA *(inspectînd cîmpul de luptă)*: O, copii ignoranți... Bătălia încă nu s-a terminat. În curînd, Sublimul va veni să-și ia prada în primire. E convins că justiția a triumfat și se grăbește să profite de triumful justiției.

SILVIA: Aud pași pe scări.

CAMELIA: Sigur. Se grăbește, n-are răbdare. Vine să-și guste victoria. Să ne ascundem puțin. Iordache, fă și tu ceva. Trage mîi încolo cadavrele alea mărețe.

IORDACHE: Ciudat... Acum, cînd au murit, sînt cu adevărat o singură ființă, un singur cadavru.

CAMELIA: Grăbește-te, Iordache. Suferă de inimă, bietul bătrîn. Să-l scutim de o privesc atît de sinistră.

SUBLIMUL *(singur)*: E o liniște de moarte care-mi place... Asta înseamnă că Adam și-a făcut datoria, escrocii au fost pedepsiți, justiția a triumfat și mie îmi rămîn definitiv gologanii, o locuință în plin centru. Și iau o tipă de la bar... *(Camelia, Iordache, Silvia apar brusc.)*

- Îl înconjoară pe Sublim. Pauză lungă și grea.)* Trăiți? Justiția nu și-a făcut datoria?
- CAMELIA: Ba da. Numai că justiția am făcut-o noi, de data asta. A triumfat justiția noastră.
- SILVIA (*se repede la Sublim*): Ne-ai înșelat! Veșnicia nu există! Ni l-ai dat pe Kant și ne-ai luat locuința!
- SUBLIMUL: V-am scăpat de pușcărie!
- CAMELIA: Unde sînt gologanii? Ai spus că banii atîrnă greu, că dacă ai bani nu poți să zbori spre înaltul cerului. Ai profitat de naivitatea lui Iordache. Unde sînt bănișorii? Dă-ți jos aureola aia de sfînt și spune repede unde sînt bănișorii! (*Iordache îi ia aureola de pe cap și-o strivește ca pe o pălărie.*) Dacă nu ne dai lovelele, te trimitem imediat în neant! O să putrezești printre constelații și fraze din Kant!
- SUBLIMUL: Asta ar fi o crimă! Aveți milă de un biet bătrîn! Nu mă nenorociți! Absolutul nu există!
- CAMELIA: Acum știm și noi că nu există. De-aia te vom trimite acolo.
- IORDACHE: Ție ți-e silă de absolut, ți-e frică de neant și pe noi ne-ai trimis acolo, cîine! Du-te și tu! Dă-te să vezi și tu absolutul pe care-l recomanzi altora! (*Îl înconjoară cu toții.*)
- CAMELIA: Unde sînt gologanii? Nu ne-am întors pe pămînt ca să ne încadrăm în cîmpul muncii. Unde sînt bănișorii?
- SUBLIMUL: Vă dau banii dacă-l aruncați în stradă pe Iordache. Asta e propunerea mea — recunosc, puțin cam cinică. Altfel, chiar dacă mă puneți la zid, nu vi-i dau. Afară cu Iordache! Afară cu acest nătărău! Numai pedepsirea lui mă poate consola de pierderea banilor! (*Pauză îndelungată.*)
- IORDACHE: Vrei să ne asmuți unul împotriva celuilalt? Camelia și Silvia nu mă vor trăda niciodată! (*Se îndreaptă spre Camelia.*)
- CAMELIA: Pleacă, Iordache!... Ce te uiți așa la mine? Ce te uiți așa la Silvia? Sîntem silite să te trădăm...
- IORDACHE: Dar sînt banii mei!
- SILVIA: Good bye! Altul în locul tău ar fi mulțumit că l-am învățat englezește!
- IORDACHE: Nu se poate. Desfid evidența. Nu vreau să cred ceea ce văd. Voi m-ați iubit!
- CAMELIA: Noi te-am iubit! Noi te-am trădat! (*Îl îmbrîncesc.*)
- SILVIA (*îi aruncă un geamantan*): Ai aici rufărie curată și puțină hrană rece.
- IORDACHE (*ia geamantanul*): Adio, fetelor! Adio! Adio! Sfirșitul ăsta e cam ridicol. Aș avea nevoie de puțină, puțină măreție. Fie-vă milă. E prea ridicol. Puțină măreție! Dați-mi puțină măreție!...
- SILVIA: Dă-i un picior în loc de măreție! Nu mai avem timp de măreție, Iordache...
- (*Iordache dispăre. Tensiunea devine din ce în ce mai mare. E limpede că cei rămași se suspectează reciproc.*)
- SUBLIMUL: Acum am mai rămas numai trei...
- CAMELIA: Da. Am rămas numai noi trei...
- SILVIA (*își dă seama de situație*): Eu mă duc, Camelia. Mă duc și eu. Voi poate vă iubiți...
- CAMELIA: Nu ne iubim.
- SILVIA: Eu mă duc, Camelia. Am să trăiesc din traduceri. Aici sînt inutilă. Sublimul n-are nevoie să-și refacă moralul.
- CAMELIA: Du-te! Du-te, Silvia, dacă vrei, du-te!
- SILVIA: Cu bine, Camelia! (*O sărută, pleacă.*)
- SUBLIMUL: Am rămas numai noi doi.
- CAMELIA: Noi doi... Numai noi doi... E mai bine așa. Banii sînt și așa foarte puțini.
- SUBLIMUL: De multă vreme te doresc ca un smintit! De multă vreme visez să fii a mea și numai a mea! Toată viața mea va fi a ta! Iubesc întunericul din sufletul tău. Seamănă atît de mult cu întunericul meu... Crede-mă, Camelia! Pentru tine am păstrat cu ghearele și cu dinții această urmă de tandrețe. Toate garsonierele mele vor fi ale tale. Toți banii mei vor fi ai tăi!
- CAMELIA: Și eu te iubesc! Ce-o fi, o fi... Hai să vedem cum e iubirea...
- (*Se aruncă în brațele lui. Sublimul îi înfige în spate un pumnal.*)
- SUBLIMUL: O, binecuvîntată crimă care mi-ai redat libertatea...

CAMELIA (*zdrobotă*): Mi-ai făcut-o, ticălos bătrîn! Am vrut să fiu și eu o dată o femeie de treabă și atunci am pățit-o! Ziceam să mă amorezez și eu o dată. Să joc și eu cartea tandreții...

SUBLIMUL: Tot studiind biblia și tot mîncînd salată verde, aj-nsesem la un moment dat să nu mai pot ucide un om... Cu această crimă am intrat în rîndul oamenilor... Am scăpat de povara sublimului...

VOCEA LUI DOBRIȘOR (*de undeva, de departe*): Vino și tu, Sublimule! Absolutul pe care l-ai tot cîntat te așteaptă!

SUBLIMUL (*evident speriat*): Cine mă cheamă? Cine mă strigă?

VOCEA LUI DOBRIȘOR: Absolutul te cheamă. Absolutul te strigă!

SUBLIMUL: Nu mi-e teamă de absolut! Nu mai am aripi. Nu mai pot să zbor!

VOCEA LUI DOBRIȘOR: Ai să zbori. Ai să te faci ușor ca fulgul!

SUBLIMUL: Trebuie să mă fac greu ca piatra. (*Se îmbracă în grabă, cu tot ce găsește.*) Trebuie să mă leg de pămînt! Trebuie să mă leg de pămînt!... (*Se lipește de pămînt.*) Cu ce să mă leg de pămînt? Aici rămîn! Trebuie să mă leg de pămînt. Trebuie să văd ce mă leagă de pămînt... Ceva ar trebui să mă lege... Trebuie să iubesc pămîntul. Trebuie. Pămîntul ăsta afurisit! Trebuie să iubesc munții și oamenii acestui pămînt. (*Se înfige în pămînt.*) Te iubesc, pămîntule! Vă iubesc, oameni! Te iubesc, țărînă!

VOCEA LUI DOBRIȘOR: Ei, las-o, las-o, nu te mai chinui degeaba... Nu te leagă nimic de pămînt.

SUBLIMUL: Doamne, nu iubesc nimic. Nici munții, nici iarba, nici pămîntul, nici oamenii. Devin ușor ca aerul. Mai ușor ca aerul. Legile fizicii sînt încălcate și Einstein nu mișcă un deget! Pămîntule, nu mă trăda... Iubește-mă tu, pămîntule!

VOCEA LUI DOBRIȘOR: Gura, băiete! Absolutul te așteaptă!...

SUBLIMUL: ...Iarăși simt că zbor... Vreau să nu zbor, și zbor... Vreau să nu fiu sublim, și sînt sublim. Idiot

destin! (*Se ridică încet, încet.*) Sînt mai ușor ca aerul... Nu vreau să fiu etern! Nu vreau să fiu etern! (*Se pierde în neant.*)

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI (*apare discret, fantomatic*): Oare aici să fie Cîmpina? (*Se duce spre un dulap cu aerul unui somnambul, descoperă banii, îi aruncă dis-trat în buzunar.*) Iarăși m-am rătăcit... Nu... Aici nu e Cîmpina...

(*Bărbatul cu capu-n nori ține în mînă, cu duioșie, o floare. La sfîrșitul piesei, după ce descoperă banii, mănîncă floarea, petală cu petală...*)

Cortina

ÎMPĂIAȚI-VĂ IUBIȚII!

Comedie într-un act

Personajele

EMILIA — actriță de succes

VALENTIN — regizor de succes

Decorul: Garsoniera unei femei singure. Obişnuita boemă feminină și artistică... Cîteva rochii aruncate pe un fotoliu dovedesc că stăpîna casei se pregătește de plecare.

VALENTIN (*în loc de bună ziua*): Iarăși ai fost cu Marcel?

EMILIA: Iarăși!...

VALENTIN: Și doar îmi amintesc că într-o frumoasă dimineață, în timp ce luam micul dejun aici, în garsoniera ta, la capătul unei lungi dispute, ți-am interzis să stai de vorbă cu cretinul ăla...

EMILIA: N-am prea stat de vorbă...

VALENTIN: Atunci ce-ați făcut?

EMILIA: Am luat masa împreună.

VALENTIN: Unde?

EMILIA: Aici, la mine. Știi că detest restaurantele...

VALENTIN (*simplu*): Te-ai culcat cu el?

EMILIA (*și mai simplu*): Nu...

VALENTIN: De ce? Explică-mi, dar te rog, pe scurt... Foarte pe scurt...

EMILIA: Era cît pe-aci, dar era prea tîrziu, eram obosită, dimineața aveam o imprimare la radio...

VALENTIN: Noroc cu imprimările astea de la radio. Ele îți mai salvează virtutea...

EMILIA: Meseria înainte de toate... Nu știi? Ei, cum nu știi? Mi s-a propus un recital în Olanda...

VALENTIN: Și mie mi s-a propus să pun o piesă în scenă la Beirut.

EMILIA: Mă bucur că voi pleca în Olanda...

VALENTIN: Sigur că te bucuri. Nu mă îndoiesc că te bucuri... Dacă nici măcar un turneu în Olanda nu te mai bucură...

EMILIA: De fapt, de ce ai venit?

VALENTIN: Am venit să te văd...
EMILIA: Ei, atunci, uită-te la mine...
VALENTIN: Tu ești o minune a naturii, n-ai să mori și n-ai să te îmbolnăvești niciodată... Arăți foarte bine... Timpul nu se atinge de tine. (*Sincer încântat.*) Ai 37 de ani și pari de 36 de ani.
EMILIA: Ești rău, Valentin. Ești atât de rău, încât nu mai ai nici răbdarea să fii inteligent. Nu-ți mai cizelezi ura și-o arunci așa, cum îți vine (*sentimentală*). Voiam să-ți spun ceva frumos, în legătură cu noi doi, dar m-am răzgândit... Nu mai spun nimic.
VALENTIN: Știu, Nu m-ai înșelat. Dacă te culcai cu Marcel, îmi ofereai poate și o cafea...
EMILIA: Tu vezi pretutindeni numai urîțenie, prostie și viciu...
VALENTIN: Așa se spune... Și critica de specialitate spune la fel...
EMILIA: Mă plictisești...
VALENTIN: Te plictisesc? Te lauzi, Emilia. De când te-au invitat în Olanda, ai început să ai și stări de spirit. Plictiseala e semn de progres, așa fi fericit să fie adevărat, dar mi-e teamă că minți. Mi-e teamă că nu te plictisesc...
EMILIA: Te duci tu pînă jos să cumperi niște cafea?
VALENTIN: Nu.
EMILIA (*trece repede peste acest mic accident*): Ai fost la doctor?
VALENTIN: Am fost...
EMILIA: Ce ți-a spus?
VALENTIN: Nimic special. Încă mai merge. O mai duc pînă la 47 de ani.
EMILIA: Nu mai e chiar așa mult.
VALENTIN (*în loc de răspuns*): În altă ordine de idei, ți-am ascultat interviul pe care ai avut bunăvoința să-l acorzi posturilor noastre de radio. Singura mea iubire, ai spus numai tîmpenii...
EMILIA: Am spus ce-am crezut...
VALENTIN: Posibil. Ipocrizia începe o dată cu cultura. Trebuie să mai citești încă mult ca să ajungi să nu mai spui ce gîndești... Și, pentru numele lui Dumne-

zeu, învață odată să pronunți cuvintele în limba franceză. Te faci de rîs. Eventual ia-ți un profesor...
EMILIA: Niciodată nu sînt mai sinceră ca atunci cînd simt că te urăsc...
VALENTIN: Erai o biată actriță din Deva, greoaie, cu o voce de lemn, care-l confunda pe Pirandello cu Goldoni, eu te-am șlefuit, te-am modelat, te-am spălat, te-am țesălat, te-am impus opiniei publice. Tu, dragă Emilia, nu ești decît creația vanității mele. Exiști fiindcă vreau eu să exiști. Dar, ca să fii sincer, între recunoștință și ură, dacă mi-e dat să aleg, prefer ura. Așa că, dacă vrei să-mi faci o plăcere, urăște-mă...
EMILIA: Ce vrei de la mine? Ce vrei? Totdeauna vrei să mă convingi cît sînt de idioată. Dacă vrei să te culci cu mine, bine, treacă de la mine, mă dezbrac, închid ochii, Dumnezeu cu mila, dar termină odată cu valul ăsta de ură...
VALENTIN: Ură? Ură? Nici vorbă de ură... Vreau să mă înșor cu tine, nefericito...
EMILIA: Frumoasă cerere în căsătorie...
VALENTIN: Obiectiv vorbind, nu mi se pare chiar așa frumoasă.
EMILIA: Nici nu-mi trece prin cap. Ar însemna să fiu încă o dată tîmpită. Nu mi-am găsit încă bărbatul...
VALENTIN: Nu l-ai găsit, fiindcă nu vrei să-l găsești. Sigur, sigur că da, nu te consolezi cu ideea de-a dăru-i frumusețea unui singur bărbat. Pentru tine iubirea e o nenorocire care-ți micșorează veniturile. O catastrofă, un contract reziliat. Pentru tine iubirea e totuna cu impozitul pe venituri. Îți place să profiți de frumusețea ta... Ți-a dat Dumnezeu un trup frumos, nu-ți iese asta din cap...
EMILIA: Și ție îți place să-ți exploatezi inteligența.
VALENTIN: Nu e același lucru.

(*Sună telefonul, Emilia vrea să răspundă*).

VALENTIN (*истерic*): Nu răspunde. Nu suport. Nu mai suport. Telefoanele astea îmi zdruncină nervii...
EMILIA (*ia telefonul, îl ridică, vrea totuși să vorbească*).
VALENTIN (*îi smulge telefonul din mînă*): Nu mai suport. Nu mai suport vocea ta dulce, catifelată, care nu re-

fuză pe nimeni, de mamă a tuturor bărbaților. Pe nici un academician, pe nici un responsabil de bloc, nu suport să faci programări de față cu mine...

EMILIA: Dacă era televiziunea? Admiratorii nu sură la ora asta...

VALENTIN: Admiratorii sună la orice oră...

EMILIA: Dacă era televiziunea? Sau dacă mă chema Buftea la post-sincron?... Obositori mai sînteți voi, ăștia, intelectualii fini... Și vă mai mirați de succesul șoferilor...

VALENTIN: Nu m-am mirat niciodată de răsăritul soarelui și de succesul șoferilor. Eu nu mă mir de nimic. Chiar dacă te-ai sinucide în clipa de față, aici, în garsoniera asta, în dimineața asta, ai cuvîntul meu de onoare că nu m-aș mira... Aș înțelege că ai avut o clipă de depresie... și... Dă-mi puțină apă...

EMILIA (*iarăși maternă*): Odihnește-te... Odihnește-te puțin...

VALENTIN (*bea apa îngîndurat, ca și cum ar bea un pahar cu vin*).

EMILIA (*vrea să fie și mai maternă*): Mi s-a părut interesant articolul din „Steaua“...

VALENTIN: Lasă, Emilia, discuțiile estetice pe zăpușeala asta...

EMILIA: Uiți cînd chemam salvarea să te ia? Uiți cum umblam să-ți fac rost de medicamente străine? Da? Eu n-am voie să discut despre artă? Eu n-am voie să-mi dau cu părerea? Eu trebuie să te ascult pe tine, topită de admirație. Eu sînt bună numai la pat...

VALENTIN: N-am spus că ești bună la pat...

EMILIA: Mereu vrei să mă lovești. Iubitule, iubitule, mereu vrei să mă lovești... Cu energia care zace în ura ta s-ar putea face o hidrocentrală pe Mureș...

VALENTIN: Nu-i așa, singura mea iubire, că ești ocupată diseară?

EMILIA (*sincer, uimită și încîntată*): Nemaipomenit, chiar sînt ocupată. Ai, într-adevăr, intuiție, Valentin. După ce ți-ai dat seama?

VALENTIN: După duioșia cu care m-ai întrebat dacă am fost la doctor. Era atîta duioșie...

EMILIA: Ei, bine, diseară iau masa c-un actor belgian. E venit cu schimburile culturale. A plecat Rotaru la ei, și-a venit el la noi. Foarte talentat...

VALENTIN (*isteric*): Și foarte cult...

EMILIA: Asta n-o știu.

VALENTIN (*pe același ton*): Îți spun eu. E foarte cult. Și foarte inteligent...

EMILIA: De ce nu? Tot ce se poate...

VALENTIN: Și cu manșete frumoase. În orice caz, știu că-ți plac bărbații cu manșete frumoase...

EMILIA: Tu mă socoți o idioată... Crezi că dacă te-a lăudat „Le Monde“ ai dreptul să țiți la mine... Sînt îngrozitori artiștii din ziua de azi... Cum îi laudă „Le Monde“, cum nu te mai poți înțelege cu ei...

VALENTIN: Te rog să te amorezezi de belgianul ăla venit în schimburi culturale, să te duci cu el în Belgia și să te stabilești la Liège...

EMILIA: De ce Liège? Bruxelles e capitala Belgiei... și eu nu-mi părăsesc țara. Îmi place să călătoresc, să văd diverse orașe străine, dar n-aș rămîne. O am aici pe mama...

VALENTIN: Ce simplă e lumea ta, Emilia. Pantofi, brînză, contracte... Ia spune-mi, singura mea iubire, sînt frumoși pantofii pe care ți i-a adus Marcel din R.F.G.?

EMILIA: Și pe asta ai ghicit-o... Ești mortal, Valentin. Nu sînt frumoși. El credea, săracul, că port 37... Nu știa exact ce număr port la pantofi. N-a avut curajul să mă întreb înainte de plecare...

VALENTIN: Sper că de data asta ai să mă înșeli cu adevărat și definitiv... Sper să nu fie iarăși o aventură trecătoare...

EMILIA: Nu știu, nu promit nimic...

VALENTIN: Înșeală-mă, Emilia, te rog eu, înșeală-mă, și să terminăm odată povestea asta obositoare. Sper că, de data asta, o să mă înșeli cu mai multă convingere. Sper că, de data asta, n-o să-ți pară rău că te-ai culcat cu altul. Atîta doresc și eu în această viață... Ca o femeie să nu regrete că m-a înșelat...

EMILIA: Asta n-o promit. S-ar putea să-mi pară rău după aceea, e foarte posibil... De ce să spun că nu e posibil, cînd e posibil?

VALENTIN: Bine, dacă vrei război, apoi război să fie. Atunci plec și eu la Poiana Brașov cu cea mai bună prietenă a ta.

EMILIA: Nu ești tu genul Lidiei. Lidia nu se dă în vînt după cultură. Ea preferă sportivii din lotul național de lupte... Uită-te în oglindă ca să-ți dai seama cît de urît ești... Du-te! Du-te și uită-te!

VALENTIN: Nu e nevoie. Sînt convins de asta. Nu sînt juneprim...

EMILIA: Dacă am nevoie de Voltaire, îl caut în bibliotecă, nu la mine în pat...

VALENTIN: Ți-am interzis să faci referiri estetice. Nu asta e partea ta tare. Știi bine că intervențiile tale culturale sînt ca musca în lapte, mă faci de rîs în fața prietenilor. Îți amintești că odată ai spus că l-ai cunoscut personal pe Voltaire... Ce rîs a fost...

EMILIA: Eram la Deva atunci... Mă fac de rîs în fața prietenilor tăi? În fața prietenilor tăi? Care toți vor să se culce cu mine...

VALENTIN: Ei, chiar toți...

EMILIA: Da. Toți... Pot să-ți dau amănunte. Amănunte picante. Amănunte care te-ar îngheța.

VALENTIN: Amănunte? Amănunte, ți-aș putea da și eu.

EMILIA: Nu mă interesează. Femeile n-au obsesia amănunțelor... Nu vrei să renunți la obiceiul tău idiot de a cuceri femeile prin intermediul culturii. Dacă nu era Tolstoi sau El Greco, nici o femeie nu se culca cu tine. Ei da, știi, știi să crezi ambianță. Păi cu mutra ta, asta ți-ar mai fi trebuit, să nu știi să crezi ambianță... Tu tragi femeile pe sfoară, le păcălești, ideile tale sînt năluciri, sentimentele tale — apă de ploaie. Paradoxurile tale, trase de păr, dar șoldurile mele, astea sînt reale, cel puțin. Frumusețea există, pe cînd inteligența, Dumnezeu știe ce-o fi cu ea...

VALENTIN: Ehe... Frumusețea e singurul adevăr pe care îl înțeleg și proștii... Și cît timp vrei să-ți exploatezi frumusețea? Spune, simplu, cît?

EMILIA: Atîta vreme cît tu ai să-ți exploatezi inteligența. Să vedem cine rezistă pînă la urmă, care pe care. De fapt, știu de ce mă urăști...

VALENTIN: Nu-i adevărat că te urăsc. Te disprețuiesc.

EMILIA: Ai vrea să mă disprețuiești, dar, de fapt, mă urăști. Cînd ai văzut, iartă-mi vulgaritatea, că, în ciuda cadourilor tale, nu devin mai apropiată, mai emoționată, voiai să mă ucizi. Cînd poșetele tale din Viena nu reușeau să-mi facă mai misterioasă prezența ta, iarăși m-ai urît. Tu voiai să cumperi și uimirea mea în fața ta. Voiai să cumperi imperceptibilul. Am primit poșeta, dar nu m-am emoționat... Urăști tot ce nu poți să cumperi.

VALENTIN: Nu-i adevărat. Iubesc tot ce pot să cumpăr. Dacă eu cumpăr un om, e meritul lui că se lasă vîndut, și nu ticăloșia mea că pun banii pe masă... Și apoi, singura mea iubire, mulți negustori cinstiți ai văzut în această lume?... Tu ești făcută pentru a fi cumpărată și visul tău secret e de a fi marfă, nu om. Condiția de om ți se pare inferioară și aspiți să devii marfă. Pe tine doar valorile materiale te tulbură. Tot ce-i materie, manșete, agrafe, pardesiuri, parfumuri, lenjerie, cutii de chibrituri, coji de portocale, etichete, chiloți elvețieni, sutiene din Republica Sudafricană, te emoționează. Pînă și în fața unei bucăți de brînză te pierzi cu firea, ca o fecioară la primul bal...

EMILIA: Isterie!... Ești doar isteric. N-ai reușit să mă cumperi. Și nimeni n-o să mă cumpere. Admite că, așa putredă cum sînt eu, n-ai reușit să mă cumperi. Adevseori m-ai cerut de nevastă și întotdeauna am refuzat.

VALENTIN (*obosit*): Cînd pleci în Olarța?

EMILIA: Peste două săptămîni.

VALENTIN: Exact cînd plec eu la Beirut, tot peste două săptămîni...

EMILIA: Nu te duci tu pînă jos să iei niște cafea?

VALENTIN: Nu.

EMILIA (*trece ușor peste acest accident*): Am auzit că te-au căutat de la teatru. Nu înțeleg de ce te-au căutat la mine.

VALENTIN: Oamenii s-au obișnuit să ne știe împreună... Definitivarea distribuției... Dacă să joci tu sau Maria Crișmaru...

EMILIA: Bănuiam că de aceea te-au căutat. Ce-ai răspuns tu, singurul bărbat pe care l-am iubit cu adevărat?

VALENTIN: Iubito, Maria Crîșmaru e cea mai indicată pentru acest rol care nu este deloc episodic. O să facă o mare creație. O să fie „rupere“ — cum spuneți voi, actorii...

EMILIA: Știai cât de mult voiam să joc în acest Pirandello...
Încă de pe băncile Institutului...

VALENTIN: Știam. Nu ești singura femeie care venea goală la mine și mă ruga s-o distribuie în Pirandello... Mi-e plin creierul de femei goale care-mi cerșesc roluri episodice...

EMILIA: Ai vrut să-mi dai o lovitură.

VALENTIN: Cum îți închipui? Ți-am spus că vreau să te iau de nevastă.

EMILIA: Atunci?

VALENTIN: Dragă Emilia, ești singura femeie pe care am iubit-o, dar nu te dă talentul afară din casă...

EMILIA: Și mai spui că mă iubești?!

VALENTIN: Te iubesc și acum. Te iubesc foarte mult, dar nu te dă talentul afară din casă, iartă-mă că ți-o spun pentru a doua oară într-o singură seară...

EMILIA (*sincer curioasă*): N-am talent, Valentin?

VALENTIN: Nu, iubito, talent n-ai...

EMILIA: Totuși, sînt unii care mă apreciază...

VALENTIN: Da? N-am auzit...

EMILIA: Dacă mă iubeai cu adevărat, credeai în talentul meu...

VALENTIN: Dacă talentul tău nu există, degeaba cred eu în el... Nu sînt o ființă religioasă care să creadă în ceva care nu există...

EMILIA: Ai putea să încerci... Era o datorie...

VALENTIN: Datorie? Cum ți-a ajuns cuțitul la os, ai ajuns și la principii. Care datorie? Tu nu crezi nici că eu te iubesc, nu crezi nici că n-ai talent. Crede, Emilio, și-n marea mea iubire, și-n lipsa ta totală de talent! Crede și ai să fii fericită!

EMILIA: Tu trebuia să crezi în talentul meu... Un bărbat inteligent care crede în vocația unei femei frumoase... Asta era tot hazul tău... Totuși, gestul tău îmi place. E un gest bărbătesc...

VALENTIN: O banală onestitate profesională...

EMILIA: Ai reușit întotdeauna să mă faci ridicolă...

CINE PE CINE MÎNTUIEȘTE

Comedie într-un act

V

E

V

E

V.

EM

Personaje

UN CANDIDAT LA SINUCIDERE .....sănătos tun
UN SALVATOR DE MESERIE .....c-un picior în
groapă

Decor: Biroul fastuos al unei instituții filantropice care seamănă cu o reprezentanță comercială; se pare că afacerile merg bine.

CANDIDATUL: Ce naiba, nu e nimeni pe aici? Un suflet are nevoie de ajutor...

SALVATORUL (*care lipsise câteva minute*): Am fost pînă la bodegă să iau un aperitiv. Sufăr de stomac. Trebuie să mănînc la ore fixe. A, îngrozitoare sînt durerile de stomac. Cum stați cu stomacul?

CANDIDATUL: Am un stomac de fier...

SALVATORUL: Mi-am închipuit. Toți sinucigașii au o constituție robustă. Numai noi salvatorii ne tîrim de azi pe mâine. Uite un munte de bărbat... Și zi, vrei să te sinucizi?

CANDIDATUL: Da, domnule. Vreau să-mi pun capăt zilelor în măsura posibilităților...

SALVATORUL: A, ce îmbuibați sînteți voi; ăștia, sinucigașii... Vi s-a urcat la cap. Ați chefuit, ați mîncat icre negre, v-ați înhăitat cu actrițele și acum vreți să vă și sinucideți... Sinuciderea e un lux, domnule. Ar trebui să se pună impozit... Un lux, un răsfăț și o frivolitate. De aceea eu pun sinuciderea pe același plan cu adulterul. Cînd omul n-are cu ce să-și umple timpul, ori se sinucide, ori își înșeală nevasta...

CANDIDATUL: O dată ce m-am hotărît să mă sinucid, înseamnă că am motivele mele. Sînt foarte curios să văd cum arată moartea.

SALVATORUL: Asta tot o s-o vedeți într-o bună zi...

CANDIDATUL: Nu mai am răbdare... Nu mai am răbdare...

SALVATORUL: Ce păcat că datoria mea este să vă salvez... Slujba asta păcătoasă îmi impune o anume ținută... Dacă era după mine, știți ce vă spuneam? Vrei să mori? Du-te și mori în pace. Și așa noi nu putem convinge oamenii decît de ideile de care sînt deja convingși..

CANDIDATUL: Dumneata ești salvatorul?

SALVATORUL: Da. Eu sînt salvatorul de serviciu. Lucrăm în trei schimburi. Nu sîntem mulți, dar iubim oamenii.

CANDIDATUL: Și de cînd te-ai hotărît să mîntui pe alții?

SALVATORUL: Azi am o zi proastă, spun ce-mi trece prin cap... De cînd mi-am dat seama că nu mai e nimic de făcut cu mine. Atunci mi-am zis... Ce să fac cu falimentul meu? Dacă eu tot mă duc dracu, măcar alții să nu se ducă dracu... Ideea e, trebuie să recunoști, generoasă. Mi-am transformat falimentul în mesianism. Nu te lua după ce-ți spun. Am o mare putere de convingere. Pe mulți i-am salvat, i-am trezit la viață, și azi trăiesc, sînt sănătoși, își înșeală nevestele...

CANDIDATUL: Dacă nu mă convingi de frumusețea vieții, mă sinucid.

SALVATORUL: Păi ce, domnule, nu e frumoasă viața?

CANDIDATUL: Nu știu. Adu-mi argumente. Dacă nu mă convingi, mă sinucid, vă stric statistica. Am o mare plăcere să stric statisticile de orice fel. De cînd s-a înființat societatea voastră filantropică, numărul sinucigașilor a crescut.

SALVATORUL: Ei și? Te sinucizi dumneata, se naște altul, ne calomniezi dumneata, ne elogiază altul — pe ansamblu se recuperează.

CANDIDATUL: Așa crezi dumneata. Sinuciderea mea o să facă vilvă. O să las o scrisoare în care o să arăt că tocmai un funcționar al acestei societăți m-a convins să-mi curm firul vieții...

SALVATORUL: Vrei să mă nenorocești, domnule, vrei să mă lași pe drumuri. Nici n-aș mai găsi de lucru în altă parte... Patronii mei sînt foarte cîrpănoși...

CANDIDATUL: Nu-mi mărturisesc sufletul pînă ce nu aflu cine finanțează toată tărășenia asta... Că doar n-o să treziți dragostea de viață pe datorie...

SALVATORUL: Nu. Nu salvăm pe veresie. Sîntem bine plătiți... O societate filantropică care iubește omul și respectă viața, atît a omului, cît și a dobitoacelor...

CANDIDATUL: Din iubirea aproapelui nimeni n-a făcut avere. Banii! Ai cui sînt banii?

SALVATORUL: Noi dăm toate informațiile care ni se cer. Sînt informații care pot trezi în oameni dragostea de viață. Sînt cifre care te pot convinge că sinuciderea e absurditate. Consiliul de administrație al fabricii

de cauciuc sintetic a hotărît să aloce o parte din veniturile fabricii acestei nobile îndeletniciri.

CANDIDATUL: Numai o mică parte...

SALVATORUL: Atît cît e necesar ca înalții acționari să mînce icre negre într-o stare de adîncă pace interioară. Nimic mai mult, nimic mai puțin... De altfel ideea cu salvarea sufletelor tot la un banchet le-a venit, după ce mîncaseră ca nebunii... După ce omul mîncă bine, simte nevoia să-i treacă prin creier ideile nobile... Ideile nobile fac digestia plăcută...

CANDIDATUL: Ipocrizia mă dezgustă...

SALVATORUL: Exact. Așa este. Noi nu amăgim oamenii. Admitem că există ipocrizie și cifre de afaceri prea ridicate. Admitem că există femei și o circulație prea intensă în unele orașe, mai ales în orele de vîrf. Admitem că pămîntul e rotund. Și totuși această viață stupidă, aglomerată, nedreaptă merită să fie trăită. Viața e o taină, domnule! Trebuie să respectăm această taină.

CANDIDATUL: Eu vreau să mă sinucid...

SALVATORUL: Înțeleg, înțeleg. Viața vi se pare absurdă. Omul e singur în univers. Neantul...

CANDIDATUL: Aiurea! Neantul mi se pare singura chestie mai plăcută în toată povestea asta. Singura certitudine e neantul, domnule. De aia vreau să ajung cît mai repede în neant. Eu nu mă sperii de neant, mă sperii de funcționari, de femei, de polițiști, de cîntăreți de muzică ușoară. Mă gîndesc la neant ca la o destindere. Ei bine, domnule, dacă vrei să știi adevărul, iată-l: mor ca să mă deconectez...

SALVATORUL: Sînteți primul om care se relaxează dînd ortul popii. Asta mă face să vă respect...

CANDIDATUL: Merit să fiu respectat. Eu nu aștept ca moartea să vină dinafară, ca o hotărîre judecătorească. Cum, domnule, să hotărască alții cînd mor eu? Eu hotărîsc cînd mor. Sinuciderea e o formă a libertății...

SALVATORUL: Totuși, aici e prea multă vanitate... Cred că am ajuns să punem degetul pe rană. Cei mai mulți oameni se sinucid din vanitate. Au o părere atît de bună despre ei, încît numai moartea le mai satisface orgoliul...

CANDIDATUL: Se vede că nu v-a trecut niciodată prin cap să vă sinucideți.

SALVATORUL: Nu, domnule. De aceea am și fost angajat. Două lucruri pot să afirm că nu mi-au trecut prin cap: să mă sinucid și să cumpăr tablouri...

CANDIDATUL: Vă ascult, vă ascult... Spuneți tot ce aveți pe suflet...

SALVATORUL: S-a întâmplat ceva foarte ciudat. Deși mi-era silă de achiziționarea de tablouri, deși socoteam această îndeletnicire de-o imensă vulgaritate, m-am trezit într-o zi cumpărând un mic desen de Goya...

CANDIDATUL: Sînteți un caz particular. Vă ascult. Continuați, continuați...

SALVATORUL: Am vrut să nu cumpăr acest tablou... Am vrut să rămân credincios ideii mele că achiziționarea de tablouri e o mare idioțenie... Și totuși l-am cumpărat...

CANDIDATUL: Foarte trist... În fiecare cumpărător de tablouri zace un viitor sinucigaș. Tot așa am început și eu. Vindeți imediat desenul!

SALVATORUL: Imposibil! E o capodoperă! N-aveți grija mea. Eu am o credință în care alții cred, n-am să mă sinucid. Aș vrea să vă amintesc că eu sînt salvatorul, și dumneavoastră cel care trebuie salvat... Cum ați vrut să vă sinucideți?

CANDIDATUL: Sînt lipsit de fantezie. Am vrut să mă spînzur...

SALVATORUL: Ați avut o zi grea? V-a răscolit ceva, s-a întâmplat ceva, v-a tulburat ceva?

CANDIDATUL: Nu. Dimpotrivă. Mă simțeam foarte bine. Eram într-o excelentă stare fizică și sufletească. Aveam sentimentul că-mi făcusem suma. Ce să-mi mai aducă viața? Încă o femeie? Încă o braserie? Încă o conversație? Încă un accent circumflex? Îmi pierdusem curiozitatea, de aici mi s-a tras. Tocmai îmi pregăteam funia cînd văd în W.C. reclama societății dumneavoastră filantropice: „Nu vă sinucideți. Viața vă oferă încă multe surprize.” Asta m-a făcut curios... Ia să văd și eu cum arată o societate care vrea să mîntuiască oamenii.

SALVATORUL: Ați făcut foarte bine... Curiozitatea ține omul în viață.

CANDIDATUL (*bate cu pumnul în masă*): Adu-mi argumente ca să trăiesc. Adu-mi argumente...

SALVATORUL: Dacă n-ar fi decît trupul femeii...

CANDIDATUL: Aveți niște creiere de pasăre. Tot îi dați cu trupul femeii. Nu pot să zac în trupul femeii o sută de ani. Am obosit, mi-am făcut suma. Alții la rînd... (*Candidatul vrea să plece.*)

SALVATORUL: Unde plecați?

CANDIDATUL: Cum unde? În camera mea de burlac să-mi atîrn ștreangul de gît...

SALVATORUL: Nu se poate. Nu se poate să plecați. Dacă plecați mă nenorociți. N-am mai salvat un suflet de aproape trei săptămîni. Patroana, admirabila baroană de Volsleis, o să mă dea afară pentru ineficiență în muncă. Și apoi pentru fiecare suflet salvat primesc o mie de coroane. Închipuți-vă! O mie de coroane. Ce nu poți să faci cu banii ăștia...

CANDIDATUL: O mie de coroane e o sumă...

SALVATORUL: Închipuiește-ți, domnule. Dacă vă redau încrederea în viață, dacă reușesc să vă conving de farmecul dimineții, îmi achit ratele, ratele la mobilă, ratele la mașină, îmi fac concediul în insulele Majorca. Ar fi minunat...

CANDIDATUL: Da, ar fi minunat. Ar fi minunat ca eu să mai trăiesc în această mizerie, numai ca dumneata să-ți achiți ratele. Ei bine, nu...

SALVATORUL: Cum nu?... Viața e frumoasă...

CANDIDATUL: Eu vreau să dovedesc că dumneata ești un funcționar incapabil. Acesta este țelul vieții mele. În acest scop am văzut lumina soarelui. Sinuciderea mea e cea mai bună dovadă a incapacității dumatiale profesionale... Am să mă sinucid din ură. Din ură față de dumneata. Ca să nu-ți plătești ratele. Ca să nu-ți faci concediul în Insulele Majorca. Cu ce plăcere o să-mi pun funia la gît...

SALVATORUL: Sînt și plăceri mai mari decît plăcerea de a-ți pune ștreangul...

CANDIDATUL: Ești un naiv. Nu există plăcere mai mare...

SALVATORUL: Sînt un biet naiv. Și eu mă și vedeam pe o plajă în insulele Majorca, cu o sticlă de gin și o pipiță...

CANDIDATUL: Am să mă sinucid și n-ai să mai faci concediul în insulele Majorca...

SALVATORUL: De ce să te sinucizi? Viața e frumoasă...

CANDIDATUL: Ura e mai frumoasă decât viața. Ura e singura viață autentică... Dacă moartea mea te va împiedica să-ți faci concediul în Spania sînt fericit, înseamnă că n-am trăit degeaba...

SALVATORUL: Nici nu mă gîndesc să nu mă duc în Insulele Majorca. Decît să nu mă duc în Insulele Majorca, mai bine mă sinucid... Am obosit să salvez pe alții și să mă îngrop pe mine... Cu cît salvez mai mulți oameni, cu atît groapa mea e mai adîncă.

CANDIDATUL: De ce să te sinucizi?! Viața e frumoasă...

SALVATORUL: Din ură. Numai ura dă puterea de a te sinucide. Aroganța dumitale mă scoate din sărite. De două ore mă șantajezi cu sinuciderea dumitale idiotă... Ce crezi, că numai dumneata te poți sinucide? Am să mă sinucid și eu, am să mă sinucid chiar acuma, ca niciodată să nu mai ai liniște, să mă ai pe conștiință, să mă visezi în fiecare noapte...

(Pauză îndelungată.)

CANDIDATUL: Hai să bem un gin.

SALVATORUL: Bună idee... Tot un gin am să beau și eu.

C o r t i n a

FRUMOS E ÎN SEPTEMBRIE LA VENEȚIA

Comedie într-un act

Personajele

DOAMNA — o femeie normală, cu înclinații metafizice.

DOMNUL — cam același lucru.

Decorul: O pensiune foarte modestă.

DOAMNA: Frumos e în septembrie la Veneția...

DOMNUL: Am auzit, doamnă... Și tocmai asta mă face să regret și mai mult că sîntem de-abia la începutul lui august...

DOAMNA: Păcat că septembrie e încă atît de departe... Mare păcat.

DOMNUL: Excelent. Excelent. V-ați întrebat vreodată dacă există Dumnezeu?

DOAMNA: Natural, domnule... Cum să nu mă întreb? S-ar putea să nu-mi pun o asemenea întrebare capitală? Viața sufletească bogată é trusoul femeii trecute de treizeci de ani.

DOMNUL: Excelent, excelent...

DOAMNA: De ce vă mirați, domnule?

DOMNUL: Nu mă mir, mă bucur, doamnă. Așa puține femei se interesează de existența Domnului... Aspirăți spre o lume mai bună?

DOAMNA: De cînd mă știu, domnule...

DOMNUL: Excelent, excelent... Nedreptatea, sub orice formă, vă indignează?

DOAMNA: Mult, domnule...

DOMNUL: Și, probabil că, stimată doamnă, ați dori ca relațiile dintre oameni să fie mai frumoase, mai curate?...

DOAMNA: Mult mai curate decît sînt în prezent...

DOMNUL: Madame, vous cherchez la vérité?

DOAMNA: Oui, monsieur, je cherche la vérité... (*după o pauză sacră*). Dacă mă duc pînă afară să fac pipi, mă interpretați greșit?

DOMNUL: Nu. Iau lucrurile așa cum sînt, ca pe un fenomen natural, ca pe o necesitate fiziologică... Absolut fiziologică...

DOAMNA (*pleacă*).

- DOMNUL (*în așteptarea doamnei — meditează*): Totuși, mă întreb, contradicția dintre materie și spirit nu e cumva o falsă problemă...
- DOAMNA: Ce-ați făcut în lipsa mea?
- DOMNUL: Ce fac bărbații în asemenea împrejurări... Am meditat... Spuneați că aveți și dumneavoastră îndoieli, stimată doamnă?
- DOAMNA: Sigur, domnule. Cum să n-am îndoieli? Îndoieli să n-am?... Mă îndoiesc pînă și de prezența mea la Veneția. Mă îndoiesc de pașaportul meu, de buna mea dispoziție, de armonia universului, uneori. Chiar și prezența dumneavoastră mi se pare un vis, o închipuire. Cînd eram mai tînără îmi plăcea laptele, acum mă întreb dacă îmi mai place ceva...
- DOMNUL: O să vedeți, stimată doamnă... ce plăcere o să ne facă conversația asta peste zece ani de zile...
- DOAMNA: Provin dintr-o familie de oameni săraci. Totuși, m-am străduit să fiu o ființă mai deosebită. Am ajuns să am și crize de disperare...
- DOMNUL: Excelent, excelent. N-aveți acea stupidă mulțumire de sine care distruge totul... sînteți disperată... excelent, excelent...
- DOAMNA: Trebuie să fim șiperate, nu numai foarte feminine. Nu mi-a fost ușor, fiindcă de felul meu sînt optimistă. E foarte greu să te întreb de existența lui Dumnezeu cînd nu te interesează cîtuși de puțin... Foarte greu. Totuși, m-am interesat și mă întreb în continuare. Trebuie să mă întreb dacă există sau nu există Dumnezeu... Dacă nu mă întreb eu, se întrebă altele, știți cum sînt bărbații... pedanți...
- DOMNUL: Excelent, excelent...
- DOAMNA: Mă cam scoate din sărite acest veșnic excelent, excelent. Am o rugămintă, domnule... n-ați putea să fiți mai natural?
- DOMNUL: Natural? Natural? De ce n-ați spus-o de la început? Nimic mai ușor, doamnă. Dacă vreți, sînt capabil să mă uit drept în ochii dumneavoastră fără nici un gînd ascuns.
- DOAMNA: Nu m-am gîndit chiar la asta. Deși am străbătut atîtea drumuri complicate, pudoarea mi-a rămas intactă... Cred că n-am făcut rău...
- DOMNUL: Deloc. Trebuie să ne păstrăm pudoarea, n-are ce să ne strice. Și ideea dumneavoastră ca eu să fiu mai natural e bine venită. Tocmai mă introspectam și mă dojeneam... De ce nu sînt mai natural? Am atîtea rezerve de naturalețe, de ce dracu nu le folosesc? Evident, doamnă, de acum înainte, am să fiu mai natural...
- DOAMNA (*ii cere permisiunea*): Atunci, aș putea să fiu și eu mai naturală? Pot să vă spun că pantofii ăștia mă string îngrozitor?
- DOMNUL: Vă rog, doamnă. Fiți naturală, fiți deschisă, fiți spontană...
- DOAMNA: Cu toții simțim nevoia să fim naturali, ați observat acest lucru? Simțim nevoia să căscăm, să ne întindem oasele... De cînd doream să vă spun ce am pe suflet... Ei bine, îmi pare rău că sînt la Veneția...
- DOMNUL: Vă ascult cu maximum de atenție. Asta e foarte interesant. De ce, doamnă?
- DOAMNA: Sim plu, dureros de sim plu... Fiindcă o dată ajunsă la Veneția nu mai pot să aspir să fiu la Veneția.
- DOMNUL: Ați cîștigat Veneția și ați pierdut nostalgia Veneției... Așa e, doamnă, de cînd lumea... Pierdem visul și primim, în schimb, realitatea, nu e nici o brînză... Și ce căldură, doamnă, plutește peste prezentul ăsta... Lira s-a devalorizat... Și ce de muște... În amintire nu bîzîie nici o muscă...
- DOAMNA: Dar măcar o să ne amintim cu duioșie de aceste zile?
- DOMNUL: O, sînt sigur, doamnă. În amintire totul va fi superb. Peste zece ani o să vedeți ce poetică ne va apare această mizeră pensiune în care zburdă șobolanii...
- DOAMNA: Sînt școlani printre noi?
- DOMNUL: Nu vă îngrijorați, doamnă. Școlanii există numai în realitate (*după o pauză*). În amintire nu va supraviețui decît albastrul Adriaticei... În germenă, fraza asta sună și mai frumos...
- DOAMNA: N-ar trebui să facem și noi o plimbare cu gondola? Știți, în franceză întrebarea asta sură fermecător...

DOMNUL: Important nu e să te plimbi cu gondola, important e să-ți amintești că te-ai plimbat cu gondola. Eu îmi amintesc cu plăcere de lucrurile pe care nu le-am făcut niciodată... Cu mare plăcere... Un lucru pe care nu l-am făcut mi se întipărește în memorie și nu-l pot uita... Tot ce n-am trăit voi ține minte pînă la sfîrșitul vieții.

DOAMNA (*disperată*): Totuși, deși sînt la Veneția, îmi dau seama că nu pot să renunț la speranța de a vedea Veneția. Eu n-am nevoie de Veneția, ce naiba să faci la Veneția? Apă, mereu apă, eu am nevoie de speranța de a vedea cîndva Veneția... O, ce frumoasă trebuie să fie o plimbare cu gondola...

DOMNUL: Dacă ții-neapărat...

DOAMNA: Nici nu mă gîndesc. Eu nu țin să mă plimb cu gondola. Am auzit că e destul de incomod. Eu nu vreau să mă plimb cu gondola, eu doar tînjesc ca o nebună după o asemenea plimbare. Dacă mă plimb cu adevărat, pe urmă nu pot să mai tînjesc.

DOMNUL: Da. Ar fi ridicol să vă plimbați cu gondola, ca o nebună... ca pe urmă să nu mai puteți tînji după așa ceva...

DOAMNA: Ați pus degetul pe rană... Îmi place să aspir, să nădăjduiesc, să aștept... Nădăjduiesc să fiu la Veneția, unde mă aflu în momentul de față, aștept o iubire ideală. Îmi place să stau pe terasă, să croșetez și să aspir... Aspirația e tot ce are omul mai frumos, atît femeile, cît și bărbații...

DOMNUL: Nenorocirea e că, uneori, idealurile noastre se împlinesc. Uite, am vrut să ajungem la Veneția, ei, bine, am ajuns, acuma să vedem pe unde scoatem cămașa...

DOAMNA (*speriată*): Nu cred. Nu vreau să cred... Chiar sîntem la Veneția?

DOMNUL: Da, doamnă. Și eu am vrut să mă mint, să mă auto-iluzionez, dar sîntem la Veneția. Priviți adevărul în față. Mai mult decît asta. De aici, de la fereastră noastră, se vede Piața San Marco...

DOAMNA: Îngrozitor... Asta e chiar Piața San Marco?

DOMNUL: Da. Uite, și uite gondolele pe care le-ați visat...

DOAMNA: Taci! E insuportabil...

DOMNUL: Tac. Am ajuns la Veneția și nu simt nimic deosebit. Nu mă simt nici mai inteligent, nici mai fericit. În loc să mor sub umbra unui dud, am să mor sub umbra unui portocal. Maximum de confort...

DOAMNA: N-are rost să ne vîităm... Totuși, Veneția e o splendoare... Dacă nici Veneția nu e splendoare... Cu fraza asta am venit, cu fraza asta mă întorc (*decisă*). Veneția e o splendoare...

DOMNUL: N-a spus nimeni că Veneția nu e o splendoare...

DOAMNA: Ce dracu nu mai vine oranjada aia? De-o oră am cerut-o. Adevărul e că, în prezent, ne plictisim de moarte. Dar, în amintire, nu e așa că în amintire o să fie foarte frumos?

DOMNUL: În amintire va fi foarte frumos. În amintire vom bea nu o oranjadă, ci vin de Chianti... În amintire discuția noastră stupidă va muri... N-o să ne rămîină decît soarele Adriaticei...

DOAMNA: Atunci, ce să mai pierdem timpul? Să trecem direct în amintire...

DOMNUL: Ei, asta ar fi ideal. Ideal ar fi să avem numai amintiri. Dar mai e și afurisitul ăsta de prezent. Prezentul e un tribut care trebuie plătit. N-ai ce face...

DOAMNA: Totuși, ce facem?

DOMNUL: Așteptăm pînă ce totul se va schimba în amintiri...

DOAMNA: Și ce facem, ce facem pînă ce prezentul se preschimbă în amintiri?

DOMNUL: Așteptăm. Așteptăm. Bem cafele, discutăm, vă ofer un foc, mai întrebați de oranjadă, de mersul trenurilor, trebuie ca, odată și odată, prezentul ăsta să se preschimbe în amintiri... Că n-o să țină așa o veșnicie...

DOAMNA: Dar e sigur că prezentul ăsta blestemat și plicticos o să se preschimbe în amintire? Dacă rămîne prezent? Ce ne facem?

DOMNUL: Devine el o amintire, n-aveți nici o grijă, doamnă... Aveți cuvîntul meu de inginer... Să vedeți ce spirituală o să vi se pară conversația noastră peste zece ani... Așteptați zece ani de zile și o să vedeți ce frumoasă este, în fond, viața.

DOAMNA (*gînditoare*): E mult. Zece ani e mult...

DOMNUL: Mult? Eu găsesc că nu e mult...

DOAMNA: Pot să vă tutuiesc? Știți la ce mă gândesc acum?

Mă gândesc că îmi place de tine...

DOMNUL: În prezent?

DOAMNA: Da, domnule, asta e foarte ciudat și foarte nou pentru mine, îmi place de dumneata în prezent... Ești primul bărbat pe care-l iubesc în prezent...

DOMNUL: Mă dezamăgiți, doamnă. Aș prefera să vă amintiți că m-ați iubit, asta cu cea mai mare plăcere... Prezentul nu e ceva serios... Prezentul e ca nisipul mării.

DOAMNA: Aș putea chiar să mă culc cu tine...

DOMNUL: Asta chiar că n-ar avea nici un haz. Aș prefera să vă amintiți că v-ați culcat cu mine...

DOAMNA: Nu fi stupid. Copiii nu se fac din amintiri...

DOMNUL: Ați ridicat puțin tonul... O să vedeți că peste zece ani n-o să vă amintiți că ați ridicat tonul și că m-ați făcut stupid. Alt cuvânt o să vă amintiți, cu totul și cu totul alt cuvânt...

DOAMNA: Am să fiu în continuare naturală. Și de ce nu vrei să fim împreună? Însurat nu ești... Altă femeie nu iubești... De ce nu vrei să fim împreună?

DOMNUL: Am un motiv foarte serios...

DOAMNA: Care?

DOMNUL: Scuzați-mă că eu pot să vă tutuiesc. Detest familiarismul, și nu din convingere... Vă iubesc, doamnă. Știu că și dumneavoastră mă iubiți...

DOAMNA: Atunci?

DOMNUL: Cum nu înțelegeți? Dacă setea mea de iubire se realizează, nu pot să aspir la iubire. Păi ce mă fac, doamnă, fără aspirația spre iubire? Te câștig pe dumneata în carne și oase și pierd în schimb speranța divină că odată și odată te-aș putea întâlni... Eu sper să vă întâlnesc, nu să vă întâlnesc de fapt... N-am nevoie de femeia ideală... Am nevoie de mai mult... Am nevoie de speranța că voi găsi poate, cândva, o asemenea femeie... Speranța, doamnă, nu femeia... Nu-mi luați speranța, că mă arunc în mare!

DOAMNA: Ai găsit-o!

DOMNUL: Femeia, eu speranța. Să rămân eu fără aspirație spre o iubire doar de dragul unei iubiri reale? Nu, doamnă. Ar însemna să rămân fără viață sufletească.

Prefer să dau faliment decît să rămîn fără viață sufletească.

DOAMNA: Ce ai de gând să faci?

DOMNUL: Cum, ce? Ce-am făcut și piră acum! Aștept o mare iubire... Numai eu știu cu cîtă patimă aștept o mare iubire...

DOAMNA: Stimate domn, marea iubire a venit. Sărută-mă.

DOMNUL: Amintiți-vă că v-am sărutat... Chiar dacă a venit, eu tot mă simt dator să o aștept... Eu aștept încontinuu...

DOAMNA: Vă cramponați și asta mă miră... A trăi fără iubire e o mare suferință...

DOMNUL: Așa este, asta e adevărul, sigur, a trăi fără iubire e o mare suferință, dar eu nu vreau să scap de această suferință, aș fi distrus dacă aș pierde această suferință îngrozitoare. Această suferință mă ține în picioare... Vai de mine și de mine... Cîte distracții nu scot eu din suferința asta... Cîte beții zdravene nu se fac pe tema iubirii neîmplinite... cîte călătorii... cîte și mai cîte... Păi, închipuți-vă, doamnă, ce tristă ar fi viața noastră fără această veșnică durere. Durerea caută veșnic plăcerea în care să se topească... Căci doar durerea naște plăceri adevărate...

DOAMNA: Poate ai dreptate. Sînteți mai în vîrstă decît mine, ați călătorit mai mult, poate aveți dreptate. De cînd am văzut Veneția, mă simt parcă furată, frustrată. Sînt la Veneția, și doar eu știu cît de mult aș vrea să fiu la Veneția... Aș vrea... Numai eu știu cît de mult aș vrea să văd Veneția în care mă aflu în momentul de față... (*Simplu.*) Tare aș vrea să văd și eu Veneția aia...

DOMNUL: Doamnă, iertați-mă, sînteți la Veneția, doamnă. Veneția e chiar Veneția...

DOAMNA: Veneția nu există. Există numai dorința de a vedea Veneția. Nădejdea că ai să vezi Veneția. Durerea că nu poți vedea Veneția. Totuși, eu vreau să văd Veneția măcar o dată în viață...

DOMNUL: Trebuie să sperați, doamnă... Speranța e o floare care nu se veștejește niciodată. Sigur că da, doamnă, poate o să vedeți cîndva Veneția... (*Uitîndu-se în*

ochii ei). O, dacă ar exista o mare iubire... O, dacă aş putea să vă întâlnesc măcar o dată...

DOAMNA (*amîndoi se duc la fereastră, de acolo aspiraţia se poate manifesta mai convingător*): O, dacă aş vedea Veneţia, o dată, măcar o dată... Sînt la Veneţia, dar nimeni nu-mi poate lua speranţa că odată şi odată, poate la bătrîneţe, poate mai curînd, voi vedea Veneţia...

DOMNUL: Mi-a venit pofta să beau ceva... Dacă m-ar iubi cineva cu adevărat... Care să aibă curajul de a mă iubi...

DOAMNA (*bea şi ea un pahar*): Aş bea şi eu un gin... Sînt la Veneţia, Piaţa San Marco e inadmisibil de aproape, Piaţa San Marco e la doi paşi şi, totuşi, acelaşi vis mă macină... Dacă aş vedea măcar o dată, Veneţia... măcar o dată... Presimt că n-am s-o văd niciodată...

C o r t i n a

S U M A R

Don Juan moare ca toţi ceilalţi	5
Aventurile unui bărbat extrem de serios (Somnoroasa aventură)	35
Inundaţia	81
Proştii sub clar de lună	101
O sărbătoare princiară	181
Pălăria de pe noptieră	203
Treziţi-vă în fiecare dimineaţă!	213
Aceşti nebuni făţarnici	229
Împăiaţi-vă iubiţii!	311
Cine pe cine mintuieşte	323
Frumos e în septembrie la Veneţia	332